

A Tan Kapuja
Buddhista Főiskola

ALAPKÉPZÉS TÁRGYTEMATIKÁK

Budapest, 2025

Tartalomjegyzék

1.	Buddhista törzsanyag tantárgyleírásai.....	3
1.1.	Buddhista filozófia.....	3
1.2.	Buddhista meditáció.....	18
1.3.	Buddhista szentirat-egzegézis.....	33
1.4.	Buddhista szentirat-ismeret.....	41
1.5.	India filozófiai iskolái és vallásai.....	52
1.6.	Théraváda buddhizmus.....	58
1.7.	Zen buddhizmus.....	66
1.8.	Tibeti buddhizmus.....	74
1.9.	Alkalmazott buddhizmus.....	82
1.10.	Vallásbölcseleti alapismeretek.....	94
2.	Buddhista meditáció specializáció tantárgyleírásai.....	103
2.1.	Mozgásmeditáció.....	103
2.2.	Buddhista meditáció és elvonulás.....	115
2.4.	A meditáció elmélete.....	127
2.5.	Alkalmazott buddhizmus.....	138
3.	Vallás- és filozófiatörténet specializáció tantárgyleírásai.....	142
3.1.	Filozófiatörténet.....	142
3.2.	Vallástörténet.....	161
3.3.	Filozófiai diszciplínák.....	170
4.	Páli nyelv specializáció tantárgyleírásai.....	180
4.1.	Buddhista szaknyelv (Páli).....	180
4.2.	Buddhista szakszövegolvasás (Páli).....	199
5.	Tibeti nyelv specializáció tantárgyleírásai.....	215
5.1.	Buddhista szaknyelv (Tibeti).....	215
5.2.	Buddhista szakszövegolvasás (Tibeti).....	225

1. Buddhista törzsanyag tantárgyleírásai

1.1. Buddhista filozófia

Az ismeretkör: Buddhista filozófia 1-6.

Kredittartománya: 27kr

Tantárgyai:

- Buddhista filozófia 1. (Alaptanítások)
- Buddhista filozófia 2. (Eszmetörténet)
- Buddhista filozófia 3. (Vinaja)
- Buddhista filozófia 4. (Abhidhamma és abhidharma)
- Buddhista filozófia 5. (Madhjamaka és jógácsára)
- Buddhista filozófia 6. (Vadzsrájána)

Buddhista filozófia 1. (Alaptanítások)		Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
Képzési karaktere: 70% elméleti		
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: kollokvium		
A tantárgy tantervi helye: 1. félév		
Az oktatás célja		
A kurzus a buddhizmus alaptanításaiba enged bepillantást és elsődleges célja, hogy a hallgatók megismerkedhessenek a buddhizmus alapkérdéseivel és az ezekre adott válaszokkal. A felmerülő témák tárgyalásakor fontos célkitűzés, hogy az érdeklődők egyszerre tanuljanak egy több ezer éves hagyomány szellemi és meditációs kultúrájáról, miközben az elméleti ismereteiket alkalmazni tudják a saját tapasztalatukra.		
A tárgy tartalma		
A buddhista alaptanítások kurzus a hallgatók részére bevezetést kíván adni a buddhizmust meghatározó tanítások rendszerébe, és az érdeklődők egy távol-keleti bölcsélet kereteivel és meghatározó eszméivel ismerkedhetnek meg. A buddhizmus sokrétű világát különféle szemléletmódok segítségével értelmezzük, miközben áttekintjük az emberi létezés olyan alapkérdéseit, mint amilyen például a szenvedés, elmúlás, sors, személyes létezésünk és annak meghaladása.		
1. Bevezető gondolatok: a buddhizmus aktualitása 2. A buddhizmus meghatározása, irányzatai és szemléletmódjai 3. A Buddha alakja 4. A buddhizmus elterjedése a Távol-Keleten és Nyugaton 5. A buddhista menedékvétel: a Buddha, Dharma és Szangha 6. Szanszára: állandótlanág, szenvedés, éntelenség és karma 7. Nirvána: zavaró késztetések ellobbanása és a „béke” 8. A Négy nemes igazság és a középút tanítása 9. A buddhista tanítások egysége és a tan kerekének „megforgatásai” 10. A buddhista szemlélet alapjai: a létörvényben vándorló tudat a jelenkorban 11. A „három létbirodalom” és a „hat világ”		

12. A létörvényben vándorló tudat alapjellemzői
13. A tudat vándorlása és állapotváltozásai: élet, halál és felébredettség
14. Összegzés

Alkalmazott oktatási módszerek

A kurzus során a hallgatók az előadásokon elhangzott főbb buddhista témákat az előadások idején közösen megvitatják, illetve otthoni munkaként önállóan dolgozzák fel. A megadott magyar és külföldi eredetű szakkifejezésekről kapott magyarázatokat reflektív módon mélyítik el, miközben a megszerzett ismereteikről a kurzuson előadói szóbeli kérdésekre, valamint adott esetben írásban adnak számot. A buddhista alapfogalmak jelentését a hallgatók internetes adatbázisokban történő keresések eredményei alapján tovább részletezik, miközben összevetik e fogalmak köznapi jelentésével. Az ilyen módon elért ismereteiket tovább árnyalják az adott alapfogalomra jellemző élethelyzetek felkutatásával és az itt szerzett tapasztalataik megosztásával.

Számonkérési és értékelési rendszere

A kurzus végén szóbeli beszámoló lesz, amelynek során a hallgató előre meghatározott tételekből véletlenszerűen kiválasztott téma kifejtésével ad számot a tudásáról.

Az értékelés kritériumai:

jeles: 90% feletti vizsgaeredmény,

kiváló felkészülés és órai munka,

kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség

illetve ezek együttese

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,

- jó felkészülés és órai munka,

- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),

- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,

- ingadozó felkészülés és órai munka,

- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),

- vagy ezek együttese.

elégleges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,

- gyenge felkészülés és órai munka,

- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),

- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még

értelmezhető formában,

- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,

- elégtelen felkészülés és órai munka,

- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás

- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Conze, Edward 2000. A buddhizmus rövid története. Budapest: Akkord Kiadó.
Kornfield, Jack 2017. A bölcs szív. Budapest: Ursus Libris.
Skilton, Andrew 2018. A buddhizmus rövid története. Budapest: A Tan Kapuja.

Ajánlott irodalom:

A Buddha megvilágosodása, ford. Farkas Pál. 2022. Budapest: A Tan Kapuja
Ácsán Szumédhó 2000. Csittavivéka. A csöndes tudat tanítása. Budapest: Buddhapáda Alapítvány.

Készségek és kompetenciák**Tudása:**

A hallgató átfogóan ismeri a buddhizmus alapvető tanításait, rendelkezik azzal az ismeretanyaggal, hogy a buddhizmus alapvető fogalmait a távol-keleti és a jelenkori nyugati kontextusban is értelmezni tudja. Emellett a buddhizmus alaptanításai kapcsán véleményt tud alkotni, amely összhangban áll a buddhizmus önértékelésével éppúgy, mint a jelenlegi tudományos nézetekkel.

Képessége:

Képes elsajátítani a buddhista alapkifejezések hétköznapi szóhasználatától eltérő jelentését, miközben a saját élethelyzetében képes megtalálni az alaptanítások által képviselt tartalmakkal a benső összefüggéseket. Az órákon szerzett ismereteit tovább tudja mélyíteni az info-kommunikációs eszközök használatakor.

Attitűdje:

Nyitott a buddhizmus alaptanításainak gyakorlati alkalmazására és ezek hiteles közvetítésére, illetve adott helyzetben ezek érvényre juttatására a főiskolai környezeten kívül zajló szakmai, technológiai fejlesztéskor. A kurzuson megszerzett információk alapján törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.

Autonómiája és felelőssége:

A buddhizmus értelmezésekor és a tanítások átadásakor felelősen jár el, és ebben másoknak is példát mutat. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti.

Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Buddhista filozófia 2. (Eszmetörténet)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy a buddhizmus eszmerendszere bemutatásra kerüljön, ahogyan a történelmi Buddha idejétől kezdődően a buddhai tanítások létrejöttek és az évszázadok során formálódtak. A hallgatók ilyen módon átfogó ismereteket szerezhetnek a buddhizmus főbb irányzatairól, és meg tudhatják azok jellemzőit és egymástól elválasztó sajátosságait.	
A tárgy tartalma	
Az előadások a buddhista tan egészét öt jelentős szemléleti módra osztják fel, amelyek tárgyalása során egyaránt áttekintik a hínájána, mahájána és vadzsrajána irányzatok sajátosságait. A buddhista eszmék vizsgálatakor elsődlegesen a buddhista alapfogalmak, mint amilyen a nirvána, szamszára, szenvedés, megvilágosodás stb., eltérő értelmezései és szemlélete kerülnek kifejtésre. 1. Buddhizmus definíciók, szemléletmódok, buddhizmus elterjedése 2. Korai buddhizmus világa: a buddhizmus alapjai 3. Az abhidharma eredete, változatai és alapkategóriái 4. Az abhidharma tudat- és létstruktúrái 5. A buddhista zsinatok rövid összefoglalása 6. Hínájána és mahájána buddhizmus összevetése 7. Mahájána buddhizmus alapjai 8. A mahájána szútrák világa 9. Madhjamaka 10. Jógacsára 11. Tathágatagarbha 12. Vadzsrajána buddhizmus 13. Közvetlen módszer 14. Összefoglalás	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók az előadásokon megadott magyar és angol nyelvű forrásokat önállóan dolgozzák fel, és a megszerzett ismereteikről a kurzuson előadói szóbeli kérdésekre, valamint írásban adnak számot. A buddhista eszméket és alapfogalmakat (például szenvedés, állandótlanság, nirvána stb.) a hallgatók internetes adatbázisokban történő keresések eredményei alapján összevetik e fogalmak köznapi jelentésével. Az ilyen módon elért ismereteiket tovább mélyítik az adott alapfogalomra jellemző élethelyzetek felkutatásával és az itt szerzett tapasztalataik megosztásával.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A kurzus végén szóbeli beszámoló lesz, amelynek során a hallgató előre meghatározott tételekből véletlenszerűen kiválasztott téma kifejtésével ad számot a tudásáról.	

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés kritériumai:

jeles: 90% feletti vizsgaeredmény,
kiváló felkészülés és órai munka,
kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség
illetve ezek együttese

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még

értelmezhető formában,

- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Conze, Edward, 2000. A buddhizmus rövid története. Akkord.

Németh Norbert, 2022. A buddhizmus eszméi. Budapest: A Tan Kapuja.

Skilton, Andrew 1995. A buddhizmus rövid története. Budapest: Corvina.

Ajánlott irodalom:

Porosz Tibor 2018. A buddhizmus lexikona – A Buddha tanítása és a théraváda irányzat szakszavai. Budapest: A Tan Kapuja.

Szögyal Rinpocse 2000. Tibeti könyv életről és halálról. Budapest: Magyar Könyvklub.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató átfogóan ismeri a buddhizmus alapvető eszméit és szakkifejezéseit, a buddhizmus alapvető fogalmait az adott buddhista irányzat kontextusában értelmezi, valamint az egyes buddhista irányzatokról önálló, a buddhizmus önértelmezésének megfelelő véleményt alkot.

Képessége:

Képes elsajátítani a buddhista szakkifejezések hétköznapi szóhasználatától eltérő jelentését. A buddhista eszmék megértésével ezek jelentését önállóan alkalmazni tudja saját élethelyzetére. Az előadások meghallgatása alapján képes önálló kérdésfelvetésre és a témával kapcsolatos szóbeli prezentációra. Kommunikációjába és viselkedésébe képes beépíteni a buddhista eszmék jelentéstartalmát. Az órákon szerzett ismereteit tovább tudja mélyíteni az info-kommunikációs eszközök használatakor.

Attitűdje:

Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának hiteles közvetítésére, átadására, és mindezt érvényre juttatja a főiskolai környezeten kívül zajló szakmai, technológiai fejlesztéskor. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak (meditáció, jóga, csikung) ismeretében a hétköznapi életben is megvalósítja a buddhista szemléletet.

Autonómiája és felelőssége:

A buddhizmus értelmezésekor és a tanítások átadásakor felelősen jár el, és ebben másoknak is példát mutat. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti.

Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Buddhista filozófia 3. (Vinaja)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy betekintést nyújt Srí Lanka, azaz a Tan Szigetének kultúrtörténeti folyamataiba, amelyek a théraváda hagyomány szentiratának, nevezetesen a Hármaskosár (Tipitaka) írásba foglalásához vezettek. Továbbá vázolja a Fegyelmi szabályok kosarának (Vinaja-pitaka) felépítését és ismerteti az összes olyan fogalmat, amely elengedhetetlen a buddhista szerzetesi lét átfogó megértéséhez. Ezenkívül bemutatja a szerzetesek életét szabályozó előírásokat (pátimokkha) és ezek közül részletesen tárgyalja a kizárással járó vétségeket és a gyűlésen megvitatandókat. Végül bepillantást enged a történeti Buddha fő tanítványainak figyelemre méltó életébe.	
A tárgy tartalma	
1. A történeti Buddha látogatásai A Tan Szigetén & Cejlon megtérése 2. A Páli Kánon leírásának története és a Vinaja-pitaka felépítése 3. A szerzetességgel kapcsolatos alapfogalmak ismertetése 4. Az előírások (pátimokkha) bemutatása 5. A kizárással járó vétségek (párádzsika) és a gyűlésen megvitatandók (szanghádiszésza) részletes kifejtése 6. A történeti Buddha fő tanítványainak (Száríputta, Mahámoggallána, Ánanda és Upáli) bemutatása	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Előadás, ami magába foglalja az elbeszélés és a magyarázat elemeit.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Kollokvium: írásbeli teszt az előadások anyagából és a szakirodalomból.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: 90% feletti vizsgaeredmény jó: 80-89% közötti vizsgaeredmény közepes: 70-79% közötti vizsgaeredmény elégséges: 60-69% közötti vizsgaeredmény elégtelen: 60% alatti vizsgaeredmény	
Irodalom	
Kötelező irodalom: Órán kiadott jegyzetek és szövegek.	
Ajánlott irodalom: Bhikkhu Ñāṇatusita 2014. Analysis of the Bhikkhu Pātimokkha. Kandy: Buddhist Publication Society.	
Készségek és kompetenciák	

Tudása:

- Rendelkezik a théraváda buddhizmus korai fejlődésének kultúrtörténeti ismeretével.
- Rendelkezik a théraváda buddhizmus szerzetesi létére vonatkozó alapvető fogalmak ismeretével.
- Rendelkezik a théraváda buddhizmus szerzetesi szabályainak ismeretével.
- Átlátja a szerzetesi és világi közösség kapcsolatrendszerét.

Képessége:

- Képes a szerzetességgel kapcsolatos jelenségek és fogalmak megértésére és értelmezésére.
- Képes eligazodni a kanonikus iratokban.
- Képes megérteni a szerzetesi lét fontosságát a korai buddhizmus tükrében.
- Képes az etikai alapelvek mélyebb értelmezésére.

Attitűdje:

- Törekszik az etikus élet megvalósítására.
- Törekszik önmaga jobb megismerésére.
- Törekszik az alapvető buddhista értékrend jelenkori átültetésére.
- Törekszik a pártatlanságra.

Autonómiaja és felelőssége:

- Életvitelével példát mutat másoknak.
- Felelősen képviseli a buddhizmus tanításait.

Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Prof.e.b.h.c. Farkas Pál

Buddhista filozófia 4. (Abhidhamma és abhidharma)	Kredit: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy betekintés nyújt a két nagy hinajána iskola, a páli théraváda és a szanszkrit szarvástiváda filozófiai rendszerébe, amelyet az előbbi abhidhammának míg az utóbbi abhidharmának nevez. Annak ellenére, hogy e két bonyolult rendszer kialakulása, irodalma, a tudattal és a fizikai világgal kapcsolatos nézete hasonló, számottevő különbségek is fellelhetők. A lényegi hasonlóságok és néhány alapvető eltérés a tematika kibontása során válik láthatóvá.	
A tárgy tartalma	
1. Az abhidhamma/abhidharma jelentése, kialakulása és keletkezéstörténete 2. Az abhidhamma/abhidharma irodalom rétegei 3. A lételeme (dhammá/dharmá) bemutatása 4. A kogníció théravádin és szarvástivádin értelmezése 5. A tudattalan théravádin és szarvástivádin elképzelése 6. A testeket alkotó anyagi valóság théravádin és szarvástivádin elemzése	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Előadás, ami magába foglalja az elbeszélés és a magyarázat elemeit.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Kollokvium: írásbeli teszt az előadások anyagából és a szakirodalomból	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: 90% feletti vizsgaeredmény jó: 80-89% közötti vizsgaeredmény közepes: 70-79% közötti vizsgaeredmény elégséges: 60-69% közötti vizsgaeredmény elégtelen: 60% alatti vizsgaeredmény	
Irodalom	
Kötelező irodalom: Órán kiadott jegyzetek és szövegek. Ajánlott irodalom: Bhikkhu KL Dhammajoti 2009. Sarvāstivāda Abhidharma. Hong Kong: Centre of Buddhist Studies, The University of Hong Kong. Karunadasa, Yakupitiyage 2010. The Theravāda Abhidhamma. Its Inquiry into the Nature of Conditioned Reality. Hong Kong: Centre of Buddhist Studies, The University of Hong Kong.	
Készségek és kompetenciák	

Tudása:

- Rendelkezik a buddhista filozófia páli és szanszkrit szakkifejezéseinek ismeretével.
- Rendelkezik a buddhista filozófiai iskolák rendszereinek ismeretével.

Képessége:

- Képes a rendszerszerű gondolkodásra.
- Képes objektívan tekinteni a felmerülő filozófia problémákra és vallástörténeti jelenségekre.
- Képes eligazodni a buddhista szakirodalomban.

Attitűdje:

- Törekszik önmaga és a világ jobb megismerésére.
- Törekszik a pártatlanságra.

Autonómiája és felelőssége:

- Felelősen képviseli a buddhizmus különböző irányzatainak a tanításait.

Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Bodó Ferenc, doktorandusz

Buddhista filozófia 5. (Madhjamaka és jógácsára)	Kredit: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja a mahájána buddhizmus két legfontosabb irányzatának, a madhjamaka és a jógácsára iskolák eszmerendszerének a bemutatása: e két bölcsélet ismertetése, legfőbb műveik tartalmának, felépítésének elemzése, a mahájánát több tekintetben meghatározó tanításaik (üresség-tan, tárház-tudat, apoha-elmélet) valamint hatásuk más buddhista irányzatokra, így többek között a csanra.	
A tárgy tartalma	
1. A madhjamaka helye a buddhista filozófiában, gyökerei a Páli kánonban. Az Abhidharma iskolák legfontosabb tantételei. 2. Nágárdzsuna élete és kora, főbb művei. 3. A „Baráti levél” (Suhillékkha) és a „Drágakőfüzér” (Ratnávali). Nágárdzsuna morálfilozófiája. 4. A Múlamadhjamaka-káriká fejezetei, témakörei. 5. A MMK részletes vizsgálata 1. A halmazok vizsgálata. Az én vizsgálata. 6. A MMK részletes vizsgálata 2. A függésben keletkezés tizenkéttagú láncolata. A négy nemes igazság. Nágárdzsuna jellegzetes érvelésmódjai. 7. Nágárdzsuna és Buddha beszédei. Módszer (upája) és bölcsesség (pradnyá). A bölcsesség 3 szintje, a megkülönböztető fogalmi gondolkodás és okfejtés szoteriológiai jelentősége. 8. Mi a jógácsára és hol helyezhető el a buddhizmuson belül? A jógácsára alapállításai a tudatról, buddhista alaptanítások jógácsára szemmel. 9. A jógácsára előzményei, kialakulása, és hatása más irányzatokra. Alapítói és fontosabb gondolkodói. 10. A nyolc tudatosság modellje, és az abhidharmikus előzmények. 11. Az árajavidzsnyána és a vászanák. 12. A három mibenlét tana. 13. A kétosztatú és az önmagára reflektáló három- és négyosztatú tudat tana. 14. Madhjamaka és jógácsára: viták és szintézis.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
előadás, PPT használata, a vitára bocsátott témák megbeszélése	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Egy 15-15 kérdésből álló teszt kitöltése 45 perc alatt.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
A két teszt (15-15 kérdés) felkerekített átlaga képezi a végső jegyet. Ha az egyik teszt elégtelen, akkor a végső jegy is elégtelen. Minden jó válasz egy pontot ér. 14-15 pont = jeles 12-13 pont = jó 10-11 pont = közepes	

8- 9 pont = elégséges 0- 7 pont = elégtelen
Irodalom
Kötelező irodalom: Fehér Judit 1997. Nágárdzsuna, a mahájána buddhizmus mestere. Budapest: Farkas Lőrinc Imre Tenigl-Takács László 1997. A jógácsára filozófiája. Budapest: A Tan Kapuja. Fehér Judit 1997. A buddhista középút filozófiája, Buddhapálita: Múlamadhjamakavritti. In: Fehér Judit (szerk.): Tibeti buddhista filozófia. Válogatta, fordította és kommentálta: Agócs Tamás, Fehér Judit, Hamar Imre, Horváth Z. Zoltán. Történelem és kultúra 11, Budapest: 1994 (1. kiadás), 1997 (2. kiadás), Balassi Kiadó, pp. 7 - 58. Ajánlott irodalom: Farkas Attila Márton 2007. Implikált tudás a létben. Az alajavidzsnyána egy kortárs buddhista értelmezése. In: Keréknymok 2007/2: 3-29. Végh József 2015. Nágárdzsuna Baráti levele. In: Keréknymok IX. 49-77.
Készségek és kompetenciák
Tudása: Az indiai mahájána bölcseletének ismerete a szerzők művei alapján. A forrásként megjelölt szövegek, szútrák ismerete, tartalmuk megértése, az új terminusok jelentéstartományainak feldolgozása. Képessége: A kurzus során említésre kerülő gondolatok, filozófiai elméletek (pl. üresség-tan, csak-tudat) megismerése, mérlegelése, s ezeken keresztül a buddhista alaptanítások mélyebb ismerete. Attitűdje: Az életvitel- és gondolkodásbeli végletek kerülése, a kritikus elemző magatartás kialakítása. Autonómiája és felelőssége: Képes a mahájána értékrend bemutatására, vallásos- vagy filozófikus viták esetén annak részletes kifejtésére.
Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Buddhista filozófia 6. (Vadszrajána)	Kredit: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja a vadszrajána buddhizmus bemutatása, ahogy a buddhizmuson belül önálló módon kialakította a saját rendszerét. Az általános felosztások szerint a vadszrajána a buddhizmus harmadik nagy irányzata, amely főbb tanításainak és gyakorlatköreinek megismertetése történik a kurzuson. A hallgatók ilyen módon betekintést kaphatnak e zárt hagyomány módszereibe is, miként ezeket a távol-keleti régiók, különösen Tibet megőrizte.	
A tárgy tartalma	
A kurzus a vadszrajána rejtélyes eredetét bemutatva a buddhizmus úgynevezett „ezoterikus” arculatát tárja fel, és olyan alpműveleteket tárgyal, mely amilyen a „transzformáció” vagy az „istenségjoga”. E körben elméleti magyarázatokat ad, és lehetőséget nyújt bepillantani a megvilágosodás hatékonynak nevezett módszereibe, illetve a felébredés vadszrajána értelmezéseibe. 1. Bevezetés, szellemi megvalósítási út és a tibeti vadszrajána hagyomány 2. A vadszrajána eredete és elterjedése a távol-keleti régiókban, megjelenése Nyugaton 3. A vadszrajána a hínájána és a mahájána buddhizmus tükrében 4. Vadszrajána alapbeállítottsága, alapfogalmak 5. A tudat eredeti természete a vadszrajána hagyományban, a transzformáció művelete és „eredményösvény” 6. A durva-finom-nagyon finom test, a három Buddhatest tanítása 7. Buddha-rendek és minőségeik 8. A „Tiszta földek” tanítása és megtapasztalhatósága 9. Tantrikus istenségek és istenség-joga, mandala, mantra és mūdra 10. Vadszrajána gyakorlás alapstruktúrája és főbb elemei 11. Vadszrajána előkészítő gyakorlatok és tantra osztályok 12. A beavatás jellemzői általában és a vadszrajána gyakorlatban 13. A „felépítés” és „beteljesítés” gyakorlatrendszere 14. Shingon eredete és alapbeállítottsága, alapmeditációk	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók olyan vadszrajána alapfogalmakat ismernek meg, amelyek jelentését a tanórákon kapott magyarázatok birtokában mélyítik el és önállóan forrásokat dolgoznak fel. Eközben alapszintű szakszövegekkel ismerkednek meg, amelynek során a vadszrajána buddhizmus fogalmairól a tanórán önállóan, filozófiai szintű, rövid szóbeli prezentációkat adnak elő. A témákhoz kapcsolódó olyan példákat és élethelyzeteket mutatnak be, amelyek a vadszrajána buddhizmus szemléletének megértését és elsajátítását tudják bizonyítani.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A kurzus végén szóbeli beszámoló lesz, amelynek során a hallgató előre meghatározott tételekből véletlenszerűen kiválasztott téma kifejtésével ad számot a tudásáról.	

Az értékelés kritériumai:

jeles: 90% feletti vizsgaeredmény,
kiváló felkészülés és órai munka,
kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség
illetve ezek együttese

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még

értelmezhető formában,

- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Hopkins, Jeffrey 2003. A tantrikus ösvény alapvetése. Bevezetés a tibeti buddhizmusba. Budapest: Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó.

Hornok Sándor, dr. (ford.) 1996. Milarepa élete és tanítása. Farkas Lőrinc Imre Kiadó.

Kalu Rinpoce 2007. A tibeti buddhizmus alapjai. Budapest: Filosz.

Ajánlott irodalom:

Khencsen Thrangu Rinpoce 2019. A buddhista gyakorlás három járműve. Budapest: Damaru Könyvkiadó.

Száraz Róbert 2024. Tantrák - Istenség-jóga a buddhizmusban. Budapest: Damaru Könyvkiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató átfogóan ismeri a vadzsrajána buddhizmus szemléletét és főbb rendszereit, jártasságot szerez a buddhizmus ezen irányzatának alapvető kifejezéseinek és gyakorlatainak használatában.

Képessége:

Képessé válik arra, hogy a vadzsraja szemléletet árnyaltan összehasonlítsa a buddhizmus más irányzatainak szemléletével, valamint a vadzsraja buddhizmust önállóan képes elhatárolni a mahája buddhizmus más iskoláitól.

Attitűdje: Attitűdjét nyitottság jellemzi, amellyel a vadzsraja tudományos és mitikus magyarázatait értelmezni kívánja, és ezen irányzat tanításait a már meglévő ismereteivel összhangba hozza.

Autonómiája és felelőssége: A kurzus során a témákat a kapott magyarázatok mellett önállóan is eredményesen fel tudja dolgozni, az érintett egyes területekről összegző magyarázatokat tud megfogalmazni, ha szükséges, rövid előadásokban összegzi a mondanivalóját. A vadzsraja buddhizmus szemléletének ismeretében tud általános élethelyzeteket értelmezni.

Tantárgy felelőse: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

1.2. Buddhista meditáció

Az ismeretkör: Buddhista meditáció 1-6.

Kredittartománya: 18kr

Tantárgyai:

- Buddhista meditáció 1. (Szatipatthána)
- Buddhista meditáció 2. (Szatipatthána)
- Buddhista meditáció 3. (Zen)
- Buddhista meditáció 4. (Zen)
- Buddhista meditáció 5. (Tudati képzés)
- Buddhista meditáció 6. (Samatha és vipasjaná)

Buddhista meditáció 1. (Szatipatthána)		Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
Képzési karaktere: 80% gyakorlati		
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: aláírás		
A tantárgy tantervi helye: 1. félév		
Az oktatás célja		
A Buddha tanításának egyik alapvető fontosságú, széles körben ismert és elismert szuttája a Dīgha Nikāya 22. tanító beszéde (melynek rövidebb változata a Majjhima Nikāya 10. szuttája), a Mahāsatipatthāna sutta. A sutta és kommentárjai által részletesen leírt gyakorlatsor a meditáció két egybefonódó nagy ösvénye, a samatha és vipassanā meditáció megkezdésére, gyakorlására és kiteljesítésére egyaránt alkalmas. Elősegíti, hogy gyakorlóit a tiszta megértés olyan magaslataira juttassa, ahol a valóságot torzításmentesen láthassa és tapasztalhatta meg. Cél a figyelem befelé, kifelé, és egyidejű befelé-kifelé irányítása során a keletkezés, az elmúlás, a keletkezés-elmúlás tényezőinek megfigyelésének képességének fejlesztése, elsajátítása, valamint a „puszta figyelem” stabilizálása és a megszabadulás szándékának felkeltése, megerősítése.		
A tárgy tartalma		
A meditáció támogatja a hallgató mindennapos felkészülését az elméleti és gyakorlati Dharma tanítások befogadására, feldolgozására és megértésére. Az órák tematikáját a vezető tanár határozza meg, a valamennyi élet-területre kiterjedő szatipatthána gyakorlat éppen adekvát gyakorlatsorának alkalmazásával. A meditációs gyakorlatok túlnyomó többségében ülő meditációs testhelyzetben végzendők, indokolt egészségügyi probléma esetén a tanítóval előre egyeztetett módon, módosított testhelyzetben (esetleg széken ülve). 1. A meditáció (bhāvanā). Motiváció, előkészületek a gyakorlásra. Menedékvétel, és/vagy a világi követőkre vonatkozó öt erény (sīla) megalapozása. A szeretetteljes jóindulat (mettā) felkeltése. Fizikai előkészületek (nyújtó és lazító gyakorlatok), a megfelelő testhelyzet felvétele. 2. A test (kāya) éber figyelése: a légzés 3. A négy testhelyzet éber figyelése (járás, állás, ülés, fekvés) 4. A tevékenységek éber figyelése (a test minden mozdulata/tevékenysége) 5. A test 32 része és tisztátalan voltának szemlélése 6. A testet alkotó elemek éber szemlélése (föld, víz, tűz, levegő) feletti szemlélődés 7. A kilenc temetői szemlélődés és a halál elkerülhetetlenségének éber felidézése.		

A nappali képzésben minden témakörre dupla órát szentelünk.
Alkalmazott oktatási módszerek
Frontális oktatás (személyes vagy online formában), a meditációs ülőhelyzetek bemutatása, előkészítő gyakorlatok ismertetése, közös gyakorlás, magyarázat, Dharma beszéd és aktív hallgatói bevonódást igénylő csoportos megbeszélés, egyéni konzultáció.
Számonkérési és értékelési rendszere
- aktív órai jelenlét (80%-os jelenlét), - szóbeli vagy írásbeli beszámoló, egyénileg, előre egyeztetett témakör kapcsán (2-3 oldal terjedelemben, az intézmény által meghatározott szerkesztés és hivatkozás követésével) - meditációs napló vezetése Az egyes képzési formák esetén minimális eltérés lehet (pl. a meditációs napló vezetésének kritériumai kapcsán illetve a személyes/online jelenlét óraszámának tekintetében). ***** Távoktatás speciális kritériumai: A bevezető 4x90 perces előadáson való személyes vagy online részvétel (ennek hiánya esetén, egyéni egyeztetés szükséges ennek pótlása kapcsán). A feltöltött videó/hanganyagok alapján való önálló, rendszeres otthoni gyakorlás. A videó/hanganyagokhoz és a kötelező irodalomhoz kapcsolódó teszt kérdések sikeres kitöltése. Az online konzultációkon való aktív részvétel (hiányzás esetén kérjük az oktató felé való előzetes jelzést).***** A gyakorlati kurzus nem jár vizsgakötelezettséggel, a fenti feladatok teljesítése alapján két faktoros értékelési mód alapján aláírásban részesül. <u>Az értékelés kritériumai:</u> A kurzus értékelése két faktoros formában történik: "megfelelt"/"nem megfelelt" bejegyzés készül a félév zárásakor. megfelelt: - megfelelő felkészülés és aktív órai jelenlét, - meditációs napló rendszeres vezetése, - a meditációs forma kielégítő elsajátítása, - az ismertetett meditációs technikák megfelelő alkalmazása. *****- távoktatás munkarend esetén a bevezető 4x90 perces előadáson való kötelező személyes vagy online részvétel (ennek hiánya esetén, egyéni egyeztetés szükséges ennek pótlása kapcsán).***** nem megfelelt: - elégtelen felkészülés és órai jelenlét, - meditációs napló vezetésének hiánya, - a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása, - az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása *****- levelező munkarend esetén a bevezető 4x90 perces előadáson való személyes vagy online részvétel elmulasztása.*****
Irodalom
Kötelező irodalom: Análajó 2007. Szatipatthána – A megvalósítás egyenes útja. (ford. Tóth Zsuzsa) Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola.

Gunaratana, Henepola 2019. Az éber tudatosságról közérthetően. Budapest: A Tan Kapuja.
Nyanaponika, Thera 1994. A buddhista meditáció szíve. A Satipatthāna Sutta szövege és kommentárjai. (ford. Pressing Lajos) Budapest: Orient Press.

Ajánlott irodalom:

Szuccsító, Ácsán 2007. Buddhista meditáció - Az alapok. (ford. Malik Tóth István) Budapest: Buddhapada Alapítvány.

Dhammasami, Khammai 2018. Tudatos jelenlét könnyedén. Budapest: Buddhista Vipassana Alapítvány -TKBE.

Készségek és kompetenciák

Tudása: Rendelkezik a szatipatthāna meditációs gyakorlathoz kapcsolódó páli szakkifejezések ismeretével, valamint elsajátítja a gyakorlat elméleti háttérét és felépítését.
Képessége:

- A hallgató fizikai szinten képes egy helyes és egészséges testtartást hosszabb ideig fönntartani.
- Képes fönntartani és értékelni a nemes csendet, ennek segítségével képes érzelmeit elcsitítani, gondolkodását lecsendesíteni, összeszedetté tenni.
- Képes a buddhista meditáció meghatározó irányzatainak elmélyült gyakorlására, más szakterületekhez való kapcsolódásának megértésére (buddhista meditáció specializáció).
- A hallgató képes figyelmét a lehető legkisebb eltéréssel fenntartani, még egy számára kevésbé érdekesnek tűnő előadás vagy gyakorlat esetén is.
- A fizikai szinten is áthatóan megismert, valamennyi dologra és eseményre vonatkozó keletkezés, fennállás és elmúlás megtapasztalása, hozzásegíti a türelem, kitartás és elfogadás erényeinek fejlődéséhez.
- A dolgok látszólag sosem kielégítő voltának (dukha) közvetlen belátása által növeli magában a nyitottságot és együttérzést. A szenvedés okának vizsgálata elősegíti, hogy az életkor előrehaladásával egyre rögzítettebbé váló énképet felismerje, határait egyre távolabbra tolja, majd ennek feloldása révén felszámolja a belső feszültségeket, tudati akadályokat és elérje a tisztánlátást.

Attitűdje:

- Nyitott érdeklődéssel fordul valamennyi ismert és megismerendő dolog felé. Ítélezéstől mentes éber jelenlétre törekszik.
- A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához.
- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.
- A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak ismeretében a hétköznapiakban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.
- Törekszik a csoportmunkára, a másokkal való együttműködésre.

Autonómiája és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.
- Meditációs gyakorlata révén képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.
- Képzettségi szintjének megfelelő felelősségtudattal rendelkezik és reflektál saját tevékenységének következményeire.

Tantárgy felelőse: Bodó Ferenc, doktorandusz
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Buddhista meditáció 2. (Szatipatthána)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A Buddha tanításának egyik alapvető fontosságú, széles körben ismert és elismert szuttája a Dīgha Nikāya 22. tanítóbeszéde (melynek rövidebb változata a Majjhima Nikāya 10. szuttája), a Mahāsatipatthāna sutta. A sutta és kommentárjai által részletesen leírt gyakorlat-sor a meditáció két egybefonódó nagy ösvénye, a samatha és vipassanā meditáció megkezdésére, gyakorlására és kiteljesítésére egyaránt alkalmas. Lehetővé teszi ezáltal, hogy gyakorlóit a tiszta megértés olyan magaslataira juttassa, ahol a valóságot torzításmentesen ismeri és látja. A figyelem befelé, kifelé, és egyidejű befelé-kifelé irányítása során a keletkezés, az elmúlás, a keletkezés-elmúlás tényezőinek megfigyelésének képességének fejlesztése. A „puszta figyelem” stabilizálása és a megszabadulás szándékának felkeltése és megerősítése.	
A tárgy tartalma	
A meditáció támogatja a hallgató mindennapos felkészülését az elméleti és gyakorlati Dharma tanítások befogadására, feldolgozására és megértésére. Az órák tematikáját a vezető tanár rugalmasan határozza meg, a valamennyi élet-területre kiterjedő szatipatthána gyakorlat éppen adekvát gyakorlatsorának alkalmazásával. A meditáció (bhāvanā). Motiváció, előkészületek a gyakorlásra. Menedékvétel, és/vagy a világi követőkre vonatkozó öt erény (sīla) megalapozása. A szeretetteljes jóindulat (mettā) felkeltése. Fizikai előkészületek (nyújtó és lazító gyakorlatok), a testhelyzet felvétele. A létezés három jellegzetességének (anicca, dukkha, anattā) folyamatos figyelemmel kísérése az aktuális kontemplációs tárgyak segítségével. 1. Az érzések (vedanā) éber figyelése: a kellemes, kellemetlen, és sem kellemes sem kellemetlen érzés 2. Világias és nem világias, a dhamma szempontjából hátráltató és előrevivő érzések. 3. A tudatállapotok (citta) éber figyelése. 4. A szenvedés három gyökérokával (lobha, dosa, moha) összefüggő tudatállapotok 5. A zavaró tényezők által eltérített alacsonyabb rendű tudatállapotok 6. Az elmélyedések összeszedettsége és a megszabadulás emelkedett tudatállapotai. 7. A tudat tartalmainak (dhamma) éber figyelése: az öt akadály (nīvaraṇa), az öt halmaz (khandha), az érzékelés külső és belső forrásai (āyatana) és az őket összekötő béklyók (saṃyojana), a megvilágosodási tényezők (sambojjhaṅga) és a négy nemes igazság (sacca) éber figyelése. A nappali képzésben minden témakörre dupla órát szentelünk.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Frontális oktatás (személyes vagy online formában), a meditációs ülőhelyzetek bemutatása, előkészítő gyakorlatok ismertetése, közös gyakorlás, magyarázat, Dharma beszéd és aktív hallgatói bevonódást igénylő csoportos megbeszélés, egyéni konzultáció.	

Számonkérési és értékelési rendszere

- aktív órai jelenlét (80%-os jelenlét),
- szóbeli vagy írásbeli beszámoló, egyénileg, előre egyeztetett témakör kapcsán (2-3 oldal terjedelemben, az intézmény által meghatározott szerkesztés és hivatkozás követésével)
- meditációs napló vezetése

Az egyes képzési formák esetén minimális eltérés lehet (pl. a meditációs napló vezetésének kritériumai kapcsán illetve a személyes/online jelenlét óraszámának tekintetében).

Távoktatás speciális kritériumai:

A bevezető 4x90 perces előadáson való személyes vagy online részvétel (ennek hiánya esetén, egyéni egyeztetés szükséges ennek pótlása kapcsán).

A feltöltött videó/hanganyagok alapján való önálló, rendszeres otthoni gyakorlás.

A videó/hanganyagokhoz és a kötelező irodalomhoz kapcsolódó teszt kérdések sikeres kitöltése. Az online konzultációkon való aktív részvétel (hiányzás esetén kérjük az oktató felé való előzetes jelzést). *****

A gyakorlati kurzus nem jár vizsgakötelezettséggel, a fenti feladatok teljesítése alapján két faktoros értékelési mód alapján aláírásban részesül.

Az értékelés kritériumai:

A kurzus értékelése két faktoros formában történik:

"megfelelt"/"nem megfelelt" bejegyzés készül a félév zárásakor.

megfelelt:

- megfelelő felkészülés és aktív órai jelenlét,
- meditációs napló rendszeres vezetése,
- a meditációs forma kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák megfelelő alkalmazása.
- távoktatás munkarend esetén a bevezető 4x90 perces előadáson való kötelező személyes vagy online részvétel (ennek hiánya esetén, egyéni egyeztetés szükséges ennek pótlása kapcsán).

nem megfelelt:

- elégtelen felkészülés és órai jelenlét,
- meditációs napló vezetésének hiánya,
- a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása
- levelező munkarend esetén a bevezető 4x90 perces előadáson való személyes vagy online részvétel elmulasztása.

Irodalom

Kötelező irodalom:

1. Análajó 2007. Szatipatthána – A megvalósítás egyenes útja. (ford. Tóth Zsuzsa) Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola.
2. Nyanaponika Thera 1994. A buddhista meditáció szíve. A Satipatthāna Sutta szövege és kommentárjai. (ford. Pressing Lajos) Budapest: Orient Press.
3. Kornfield, Jack 2017. A bölcs szív - Buddhista tanítások pszichológiai megközelítésben a nyugati világ számára. Budapest: Ursus Libris

Ajánlott irodalom:

1. Szucsittó Ácsán 2007. Buddhista meditáció - Az alapok. (ford. Malik Tóth István) Budapest: Buddhapada Alapítvány.
2. Khammai Dhammasami 2018. Tudatos jelenlét könnyedén. Budapest: Buddhista Vipassana Alapítvány -TKBE.

Készségek és kompetenciák

Tudása: Rendelkezik a szatipatthána meditációs gyakorlathoz kapcsolódó páli szakkifejezések ismeretével, valamint elsajátítja a gyakorlat elméleti hátterét és felépítését.
Képessége:

- A hallgató fizikai szinten képes egy helyes és egészséges testtartást hosszabb ideig fenntartani.
- Képes fenntartani és értékelni a nemes csendet, ennek segítségével képes érzelmeit elcsitítani, gondolkodását lecsendesíteni, összeszedetté tenni.
- Képes a buddhista meditáció meghatározó irányzatainak elmélyült gyakorlására, más szakterületekhez való kapcsolódásának megértésére (buddhista meditáció specializáció).
- A hallgató képes figyelmét a lehető legkisebb eltéréssel fenntartani, még egy számára kevésbé érdekesnek tűnő előadás vagy gyakorlat esetén is.
- A fizikai szinten is áthatóan megismert, valamennyi dologra és eseményre vonatkozó keletkezés, fennállás és elmúlás megtapasztalása, hozzásegíti a türelem, kitartás és elfogadás erényeinek fejlődéséhez.
- A dolgok látszólag sosem kielégítő voltának (dukha) közvetlen belátása által növeli magában a nyitottságot és együttérzést. A szenvedés okának vizsgálata elősegíti, hogy az életkor előrehaladásával egyre rögzítettebbé váló énképet felismerje, határait egyre távolabbra tolja, majd ennek feloldása révén felszámolja a belső feszültségeket, tudati akadályokat és elérje a tisztánlátást.

Attitűdje:

- Nyitott érdeklődéssel fordul valamennyi ismert és megismerendő dolog felé. Ítélezéstől mentes éber jelenlétre törekszik.
- A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához.
- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.
- A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak ismeretében a hétköznapiakban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.
- Törekszik a csoportmunkára, a másokkal való együttműködésre.

Autonómia és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.
- Meditációs gyakorlata révén képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.
- Képzettségi szintjének megfelelő felelősségtudattal rendelkezik és reflektál saját tevékenységének következményeire.

Tantárgy felelőse: Bodó Ferenc, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Buddhista meditáció 3. (Zen)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy gyakorlati bevezetést nyújtson a zen meditáció formáiba, a hallgatók megismerjék a zen meditáció alapvető sajátosságait, gyakorlatot szerezzenek művelésében.	
A tárgy tartalma	
A zen különleges helyet foglal el a buddhizmuson belül, s ilyenként az a speciális meditációs forma is, amelyet művel, sajátos didaktikát követel. Az elméleti bevezetések mellett a hallgatók alkalomról alkalomra nyernek bevezetést, sajátítják el a zen meditáció gyakorlatát, megismerkedve annak elemeivel (testtartás, légzés, tudatállapotok), illetve kontextusával (szertartási ismeretek, eszközök, azok használata). A hallgatók a félév során megismerkednek a zen helyével a buddhizmuson belül, a zenre jellemző meditációs iskola sajátosságaival, létrejöttével, jeles személyiségeivel. Rálátást szereznek a mester és tanítvány viszony sajátosan a zenre jellemző alakzataival, megismernek a zen filozófiai fogalmaival, valamint néhány szútrát, zen történetet. Saját tapasztalatok révén gyakorlatot szereznek a különféle tudatállapotok fenntartásában, belekóstolnak az autonóm szellemi célkijelölésen nyugvó önálló meditatív munka ízébe. A zen helye a buddhizmusban. A zen, mint meditációs iskola, irányzatai. A zen keletkezése, Bódhidharma. A hagyomány szerepe. A mester és a tanítvány kérdése. A tudat szabadsága. Az üresség a zen buddhizmusban. A szív szútra. A tíz bika történetek. Síva 112 útja. A zen szertartások jelentősége. Zen mesterek élete és munkássága. Mi a megvilágosodás? Az öt buddhista fogadalom.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Gyakorlat tárgyként elsődleges a közvetlen példaadás, illetve a személyes élményeken alapuló közös reflexió az oktatás módszere, de az elméleti ismeretek szóbeli közlése és megvitatása is fontos szerepet játszik.	
Számonkérési és értékelési rendszere	

A hallgatók jelenléte, az instrukciók pontos követése elengedhetetlen feltétel, de az értékelésben szerepet játszik a diszkussziókban való aktív részvétel, témafelvetéssel vagy a felvetett témára való érdemi reagálással.

Az értékelés kritériumai:

megfelelt:

- aktív órai jelenlét,
- a meditációs forma kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kielégítő alkalmazása.

nem megfelelt:

- hiányzó vagy feltűnően passzív órai jelenlét,
- a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Dobosy Antal 2012: A fehér selyemszál hossza (Zen szöveggyűjtemény). Budapest, A Tan Kapuja

Seung Sahn 2009: A zen iránytűje. Budapest: Cartaphilus Kiadó

Szuzuki Daiszetócu Taitaró 2019: Bevezetés a zen buddhizmusba. Budapest: Polaris Kiadó

Ajánlott irodalom:

Szuzuki Sunrjú 2007: Zen szellem, a kezdő szellem. Budapest: Filosz Kiadó

Szuzuki Sunrjú 2016: Nincs mindig úgy. Budapest: Filosz Kiadó

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató megismeri a zen buddhizmus főbb vonásait, különös tekintettel annak vallásgyakorlatára.

Képessége:

Képessé válik a sajátos zen meditációs testtartás felvételére és rövidebb ideig való megtartására, megismerkedik a belső attitűdökkel és rövidebb ideig képes azok érvényesítésére a meditációs gyakorlás folyamán.

Attitűdje:

Saját motivációtól függetlenül felfedezi a zen gyakorlásban rejlő megtartó mozzanatokat, az önálló belső szellemi munka jelentőségét és vonzerejét, a gyakorlás szigorú szabályozottságában és rendszerességén nyugvó külső ösztönző erejét.

Autonómiája és felelőssége:

A zen meditáció gyakorlása a világi cselekvésben is kulcsfontosságú belső autonómiára és felelősségfelvállalásra tanít.

Tantárgy felelőse: Dr. Győri Péter, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Buddhista meditáció 4. (Zen)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy a hallgatók mélyebben is megismerkedjenek a zen buddhizmus praxisával, annak saját lokális formáival és ezek művelésével, valamint, hogy a bevezetés során megszerzett készségeiket tovább fejlesszék és a zen meditációs formákat önállóan is képesek legyenek gyakorlásukba beépítve művelni.	
A tárgy tartalma	
A kurzus folyamán a hallgatók ismeretei, gyakorlati tapasztalatai tovább mélyülnek a zen meditációról. Megismerkednek a történeti és a jelenleg is gyakorolt meditációs irányzatokkal, illetve ezek tágabb kultúrkörével, a kínai, a japán és a koreai buddhista gyakorlat sajátosságaival. Ugyancsak megismerkednek, immár a meditációs praxis felől közelítve a zen speciális, kifejezetten rá jellemző alkalmazott formáival is, különös tekintettel az aktív, cselekvő meditációra. A hallgatók, az oktatóval való folyamatos együttműködéssel csoportokban előadással, bemutatóval készülnek egy-egy zen buddhista hagyománykör témáiból. Bevezetés A kínai buddhizmus praxisa 1. A kínai buddhizmus praxisa 2. A japán szótó zen praxis 1. A japán szótó zen praxis 2. A japán szótó zen praxis 3. A japán rinzai zen praxis 1. A japán rinzai zen praxis 2. A japán rinzai zen praxis 3. A koreai szon praxisa 1. A koreai szon praxisa 2. A koreai szon praxisa 3. Cselekvő meditáció Összefoglalás, reflexió	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Közös gyakorlás, személyes gyakorlati instrukciók, személyes beszélgetés	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A gyakorlásokon való jelenlét, az instrukciók pontos követése, a gyakorlásokat követő reflexióban való aktív részvétel témák, problémák felvetésével vagy a felvetésekhez való hozzászólással, élmények és tapasztalatok megosztásával	

Az értékelés kritériumai:

megfelelt:

- aktív órai jelenlét,
- a meditációs forma kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kielégítő alkalmazása.

nem megfelelt:

- hiányos órai jelenlét,
- a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Suzuki, Daisetsu 2007: Manual of Zen Buddhism. Filiquarian Publications

Dobosy Antal 2013: Ráfújt hajszál. Zen tánc, zen sajnálkozás, zen ordítás, Budapest, A Tan Kapuja

Dobosy Antal 2013: A fehér selyemszál hossza. Szútrák, kóanok, versek, eredeti tanulmányok és mai modern zen írások, Budapest, TKBF

Ajánlott irodalom:

Szung Szán 2002: Hamut a Buddhára, Budapest, Kvanum Zen

Varsányi György 2019: A csan buddhizmus története. Budapest: A Tan Kapuja

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató megismeri a zen budhizmus különböző lokális formáit, megtanul különbséget tenni az északi buddhizmus nemzeti sajátosságokat mutató alakzatai között. Felismeri a zen szertartás eszközeit és képes meghatározni azok funkcióját, használatát. Ismeri a szertartás menetét, tisztában van azok jelentőségével.

Képessége:

Képes a zen testtartás huzamosabb idejű megtartására, a belső attitűdök gyakorlásában járatossá vált, képes feladatokat kijelölni saját meditációs munkájában és képes reflektálni meglátásaira, értékelni eredményeit.

Attitűdje:

Magabiztossá válik saját szellemi céljai kijelölésében és az azokhoz kapcsolódó szellemi munka kivitelezésében, felelősen viszonyul saját gyakorlásához.

Autonómiaja és felelőssége:

A zen gyakorlás vezetését nélkülöző karatere révén a hallgató felismeri, hogy saját törekvésének gondozója ő maga.

Tantárgy felelőse: Dr. Győri Péter, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Buddhista meditáció 5. (Tudati képzés)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
Gyakorlati képzés célja, hogy megtanítsa a gondolatok helyes alkalmazását a meditációban és a tudatot segítse elfordulni a létforgatagtól, majd a Dharma, az Ösvény felé irányítani.	
A tárgy tartalma	
A kurzus a Buddhista meditáció törzsanyag tárgyának ötödik eleme, melyben a hallgatók megismerkednek a mahájána buddhizmusban oly fontos koncepciókkal történő meditációs technikáival. Ez azért igen lényeges, mert a gondolatokon túli tudatállapotok nehezen elérhetők, azonban a tudati képzés ezen módszereivel megtanulhatjuk kezelni a gondolatainkat és pozitív irányban felhasználni azokat. A kurzus elhelyezi a buddhista meditációs rendszerekben a Lodzsong, a Tudati képzés speciális módszerét, majd Patrul Rinpoce Lodzsong gyakorlatain vezeti át a hallgatót.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Elsőként a gyakorlatokat kell megérteni, majd a közös meditáció révén tapasztalatokat szerezni. Végül a tapasztalatok közös átbeszélése révén lesz képes a hallgató integrálni a gyakorlatokat. Fontos ezért az aktív órai részvétel és az otthoni gyakorlás.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Megfelelő számú jelenlét (75%), órai aktív részvétel, meditációs napló készítése. Levelezőn: A gyakorlás elsajátítását igazoló meditációs napló készítése Távoktatásban: A gyakorlás elsajátítását igazoló meditációs napló készítése, aktív részvétel az online konzultációkon.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Aláírás: megfelelő számú órai jelenlét, órai aktivitás, meditációs napló rendszeres vezetése, a meditációs forma elsajátítása, az ismertetett meditációs technikák alkalmazása. Nincs aláírás: elégtelen számú órai jelenlét, nem megfelelő aktivitás, meditációs napló vezetésének hiánya, a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása, az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.	
Irodalom	
Kötelező irodalom: A Step-by-Step Guide to Meditating on the Bodhicharyavatara by Patrul Rinpoche, translated by Adam Pearcey, 2004. Revised and updated August 2007 Thupten Jinpa 2006. Mind training, The Great collection. Somerville, USA: Wisdom Publications, Inc. Santideva 2001. A bódhiszattva ösvény. Budapest: Karma Ratna Dargye Ling	
Ajánlott irodalom: Buddhávatamszaka szútra	

Jamgon Kongtrul Lodro Taye 2005. The Great Path of Awakening, The Classic Guide to Lojong (Mahayana Mind Training). Boston & London, Shambhala Classics

Készségek és kompetenciák

Tudása: a hallgatóknak alapismeretekkel kell rendelkezniük a Tudati képzés szövegeiről, a Lodzsong meditáció buddhizmusban elfoglalt helyéről, a meditációs módszereken belül pedig a Lodzsongok sajátos jellegzetességeiről. Értetniük kell a gyakorlatok hatásmechanizmusát, valamint célját.

Képessége: a hallgatók a kurzus során megismert Tudati képzés gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatairól szakmai értelemben is megfelelő színvonalon képes számot adni.

Tapasztalatokat szerez arról, hogy mennyire fontos a helyes gondolkodás. Képessé válik a hétköznapi életben is felismerni azon helyzeteket, ahol a gondolataival, a látásmódján való változtatással a helyzetet a közös jó irányába tudja mozdítani.

Attitűdje: felismeri saját gondolkodási sémáit, képessé válik altruista attitűd kifejlesztésére.

Autonómiája és felelőssége: saját gondolkodásmódján változtatni képes, a gondolataival pozitív érzelmi állapotokat kelt, önnön állapotaiért felelősséget vállal.

Tantárgy felelőse: Cser Zoltán, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

Buddhista meditáció 6. (Samatha és vipasjaná)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
Gyakorlati meditációs tárgy, ahol az elsődleges szempont a módszerek elsajátítása és tapasztalatok szerzése, melyet megtámogat a kapcsolódó elmélet.	
A tárgy tartalma	
A kurzus célja, hogy az alap meditációs eljárások közül a két leglényegibb tudati gyakorlatot a hallgatók megismerjék és tapasztalatokat nyerjenek. Megértsék az összpontosítás jelentőségét (samatha), képesek legyenek a fellépő akadályok esetén az ellenszerek alkalmazására. Végül pedig a jelenségek természetét szemlélni képes tudatállapotot képesek legyenek gyakorolni (vipasjaná), mely úgy látja a dolgokat, ahogy azok vannak. Az első lépés a meditációs típusok rövid áttekintése, hogy világossá váljon a samatha és vipasjaná helye a buddhista Ösvényen. Majd lépésről lépésre bevezetni a hallgatókat a samatha, a tiszta összpontosítás gyakorlatába, egyre növelve a meditáció időtartamát. Az előkészítő mozgásgyakorlatok elsajátítása, az akadályok kezelésének megtanulása után a kurzus utolsó óráit a tisztánlátás gyakorlata, a vipasjaná megismerése tölti ki.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Minden gyakorlatot egy pontos magyarázat előz meg, az oktatásban a nézet, meditáció, viselkedés (integráció) lépései szerint haladunk. Az egyszerűbb, könnyebb gyakorlatoktól megyünk az egyre nehezebbek felé, fokozatosan emelve a meditációk idejét. Fontos az aktív részvétel, hiszen a hallgatók visszajelzései alapján lehet a gyakorlatokat mélyíteni.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Megfelelő számú jelenlét (75%), órai aktív részvétel, meditációs napló készítése. Levelezőn: A gyakorlás elsajátítását igazoló meditációs napló készítése Távoktatásban: A gyakorlás elsajátítását igazoló meditációs napló készítése, aktív részvétel az online konzultációkon.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Aláírás: megfelelő számú órai jelenlét, órai aktivitás, meditációs napló rendszeres vezetése, a meditációs forma elsajátítása, az ismertetett meditációs technikák alkalmazása. Nincs aláírás: elégtelen számú órai jelenlét, nem megfelelő aktivitás, meditációs napló vezetésének hiánya, a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása, az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
AN 4.170. Yuganaddha Sutta: In Tandem Gen Lamrimpa 2011. Śamatha meditation. Tibetan Buddhist teachings on cultivating meditative quiescence. Ithaca, New York: Snow Lion Publications.	

Samar Rinpoce 2019. Határtalan felébredés. A buddhista meditáció szíve. Budapest: Galinka Publishing House.

Ajánlott irodalom:

Amipa Láma 1990. A lótusz megnyitása. Budapest: Orient pressz

Ven. Khenpo Tsultrim 1997. A buddhista ürességmeditáció fokozatai. Budapest: Orient Press

Készségek és kompetenciák

Tudása: Megtanítja a hallgatót arra, hogy hogyan alkalmazhatja a test, a légzés, az érzelmek, gondolatok tényezőit a jelenlét megvalósításához.

Képessége: A hallgató elsajátítja az összpontosítás képességét, és az így megszerzett jelenlét révén képessé válik a jelenségek mind fogalmi, mind pedig nem-fogalmi módon való szemlélésére, az ebből származó felismerések alap szintű megragadására, megfogalmazására. Az összpontosítás megvalósításához nagyon komoly figyelemre, fegyelemre és türelemre van szükség.

Attitűdje: Felismeri, hogy önmagunk, a világ megismerése szempontjából, továbbá a hétköznapi élet megfelelő végzése szempontjából mennyire jelentős mind az összpontosítás, mind pedig a (kiterjedt tudat révén elérhető) szemlélődés képességének megszerzése.

Autonómiája és felelőssége: A kurzus önállóságra nevel, általa a hallgató felismeri, hogy azzal történik a gyakorlás, ami eleve van, a testtel, légzéssel, képzelettel, tudattal, amelyek minden pillantában jelen vannak a hétköznapi életben is.

Tantárgy felelőse: Cser Zoltán, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

1.3. Buddhista szentirat-egzegézés

Az ismeretkör: Buddhista szentirat-egzegézés 1-2.

Kredittartománya: 8kr

Tantárgyai:

- Buddhista szentirat-egzegézés 1. (Páli)
- Buddhista szentirat-egzegézés 2. (Tibeti)

Buddhista szentirat-egzegézés 1. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy a hallgatók ismerjék a buddhista hagyomány legrégebbi forrásának a nyelvét (páli nyelv), találkozzanak eredeti szöveggel, lássák a nyelv alapvető szerkezetét, készség szinten tudják használni a tudományos és a magyaros átírást. Cél, hogy a hallgatók a tanulmányaik során minduntalan felmerülő buddhista szakkifejezésekkel ne az idegenség érzésével találkozzanak, hanem a klasszikus ind nyelvek hangtanának, alapvető nyelvtanának és szintaktikájának ismeretében a kifejezések ismerősen csengjenek számukra, és ily módon könnyebben rögzüljenek. A kurzus azonban nem a buddhista szakkifejezések közvetlen oktatását célozza meg, hanem az általános nyelvi készségek fejlesztését, illetve a klasszikus keleti nyelvekhez való pozitív viszony kialakítását. Ennek érdekében olyan szöveganyagot használ, amely speciális előtanulmányok nélkül is érthető, illetve amelyek könnyű nyelvtani szerkezetekkel rendelkeznek és izgalmas buddhista hasonlatokat tartalmaznak (Milindapanyhá).	
A tárgy tartalma	
A kurzus előadásai csak részben alkalmazzák a nyelvoktatásra jellemző módszereket, így az elvárt ismeretek és készségek struktúrája eltér a hagyományos nyelvoktatásától. A kezelendő nyelvtani anyag minimális, a hallgatóknak fogalmuk lesz a páli nyelvtan alapszerkezetéről (esetragozás, igeragozás, egyeztetés, stb.), az alapvető nyelvészeti terminológiáról (hangtan, szófajok, mondatrészek). Ezekon kívül megismerkednek a Milindapanyha helyére, eredetére, tartalmára vonatkozó legfontosabb ismeretekkel. A szanszkrit és a páli nyelv hangtana. A szanszkrit és a páli nyelv tudományos átírása. Szanszkrit és páli szövegek hangos felolvasása. A magyaros átírás. Általános bevezetés a nyelvtanuláshoz (kis magyar nyelvtan a páli nyelv tükrében). Esettan. Az -a tövek ragozása a páli nyelvben. Szintaktikai alapismeretek (egyeztetés, állítmány és állapothatározó). A jelenidő ragozása a páli nyelvben. Az esetek használata példamondatokkal és fontos buddhai tanításokból vett idézetekkel bemutatva.	

A szöveganyag másik részét a Milindapanyhából vett rövid fejezet alkotja. A szöveg változtatás nélkül kerül a hallgatók elé, teljes preparációval, szótárazással, jegyzetekkel. A kurzushoz olvasmányként tartozó "Történeti és nyelvtörténeti ismeretek" önálló, otthoni feldolgozást igényel (nem része a vizsgaanyagának).

Alkalmazott oktatási módszerek

A kurzus egyszerre ad át elméleti tudást (pl. hangtan) és készséget (latinbetűs és magyaros átírás, átjárás köztük, páli és szanszkrit szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása). Megpróbál interaktív lenni, azaz a hallgatókat folyamatosan bevonja az az óra menetébe (egyénenként és csoportosan), házi feladatokat ad, és a házi feladatok megbeszélésre kerülnek. A tárgyhoz írott jegyzet áll rendelkezésre.

A kurzus szakmai-tanítási módszerei:

- nyelvi terminológia bemutatása,
- hangtani gyakorlatok,
- kiejtési gyakorlatok,
- audio prezentációk
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése,

Számonkérési és értékelési rendszere

Szóbeli beszámoló.

A beszámoló tartalma:

Szanszkrit szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása.

Páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása

Szanszkrit szöveg magyaros átírása

Páli szöveg magyaros átírása

A páli és szanszkrit nyelv hangtanának alapjai

A páli nyelv alapjai (esetragozás, jelenidő ragozása)

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 90% feletti sikeresség ezekben: a szanszkrit és a páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása; szanszkrit és páli szöveg magyaros átírása. 80% sikeresség ezekben: a páli és szanszkrit nyelv hangtani táblázatának ismerete; páli esettan ismerte.

jó:

- 80% feletti sikeresség ezekben: a szanszkrit és a páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása; szanszkrit és páli szöveg magyaros átírása. 70% sikeresség ezekben: a páli és szanszkrit nyelv hangtani táblázatának ismerete; páli esettan ismerte.

közepes:

- 70% feletti sikeresség ezekben: a szanszkrit és a páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása; szanszkrit és páli szöveg magyaros átírása. 60% sikeresség ezekben: a páli és szanszkrit nyelv hangtani táblázatának ismerete; páli esettan ismerte.

elégséges:

- 60% feletti sikeresség ezekben: a szanszkrit és a páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása; szanszkrit és páli szöveg magyaros átírása. 50% sikeresség ezekben: a páli és szanszkrit nyelv hangtani táblázatának ismerete; páli esettan ismerte.

elégtelen:

- 60% alatti sikeresség ezekben: a szanszkrit és a páli szöveg helyes kiejtéssel történő felolvasása; szanszkrit és páli szöveg magyaros átírása. 50% sikeresség ezekben: a páli és szanszkrit nyelv hangtani táblázatának ismerete; páli esettan ismerte.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Páli bevezető I. – Hangtan (jegyzet)

Páli bevezető II. – Nyelvtan-mondattan (jegyzet)

Páli bevezető III. – Olvasmányok (jegyzet)

Ajánlott irodalom:

Fehér Judit 2023. A páli nyelv alapjai. Budapest: A Tan Kapuja.

Pesala, Bhikkhu 1991. The Debate of King Mlinda. Delhi: Motilal Banarsidass.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Rendelkezik a buddhizmus két klasszikus nyelve (szanszkrit és páli) hangtani ismereteivel, valamint a tudományos és a magyaros átírási rendszereinek ismeretével.
- Fogalma van a buddhizmus szakkifejezéseinek kezelését lehetővé tevő alapvető (páli) nyelvi ismeretekről.
- Rendelkezik olyan nyelvi ismeretekkel, melyek révén képes a távol-keleti buddhista kultúrák, valamint az európai (ezen belül kifejezetten a magyar) kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó világvallások, szellemi és filozófiai irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

Képességei:

Képes a buddhizmus két klasszikus nyelve (szanszkrit és páli) tudományos és a magyaros átírási rendszerének kezelésére. Képes szanszkrit és páli nyelvű szavak, rövid szövegek helyes kiejtéssel történő felolvasására.

- Képes a buddhizmussal kapcsolatos tartalmak értő befogadására azáltal, hogy ismeri a legfontosabb eredeti források nyelvén (páli és szanszkrit) megőrződött terminológia használatának technikáját (képes a szakszavak felismerésére és helyes használatára).
- Képes eligazodni a buddhizmussal kapcsolatos forrás- és szakirodalomban.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szanszkrit és páli nyelv vonatkozásában (pl. szótárhasználat, fogalomkeresés).
- Képes a buddhizmus tudományterületén legfontosabb szövegtípusok (tanítóbeszéd, ismeretterjesztő cikkek, tudományos tanulmányok) olvasására (a szanszkrit és páli terminológia kezelési módjának birtokában van).
- Képes szakmai prezentációkra (dolgozatok, előadások), amihez rendelkezik a szükséges digitális kompetenciákkal.
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az eredeti nyelvű terminológiát használva is megjelenítse.
- Képes a buddhizmus önálló tanulmányozására (kevesebb nyelvi akadály birtokában).

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető

jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy a buddhizmus megértésével kapcsolatos nehézségekkel önállóan is megbirkózzon, illetve másokkal együttműködésben is keressen megoldásokat.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy a megszerzett nyelvi tudás birtokában nagyobb és elemzőbb rálátással rendelkezhet a forrásokra (fordítások, szakirodalom).

Tantárgy felelőse: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Buddhista szentirat-egzegézés 2. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
Jelen kurzus az adott esetben nagy létszámú frontális oktatás keretében a tibeti nyelv írásmódját, kiejtésének bonyolultságát figyelembe véve hagyományos értelemben vett nyelvoktatást meg sem kísérel. Az a tibeti nyelvi specializáción érhető el, melybe viszont előzetes betekintést nyújt az érdeklődő hallgatóknak. A kurzus előadásainál az elvárt ismeretek és készségek struktúrája is eltér a hagyományos nyelvoktatásától. A legelső alkalommal a hallgatók megismerkednek a tibeti nyelv és írás történetével és jellegzetességeivel, az ejtett alak, valamint az átírások/átbetűzések közti különbséggel (és a létező átírási és kiejtési rendszerek sokféleségével és ellentmondásosságával), így maguk is megértik, a tibeti szentiratismeret/egzegézés kurzus miért nem eredeti tibeti nyelven olvasott szövegeken keresztül zajlik. A kurzus tehát egyrészt betekintést nyújt a tibeti nyelvbe, ismerteti annak alapvető sajátosságait a specializáció iránti érdeklődés felkeltése céljából. Másrészt pedig a kurzus nagyobb részében szó szerint véve tibeti szentiratismeret a téma: a hatalmas és sokrétű tibeti buddhista szöveganyagból a kurzus tematikája a tibeti buddhizmust legjobban tükröző mindennapi szertartásgyűjtemények szövegeire épül. Ezekből választott rövid imákat ismerünk meg és elemzünk, valamint rajtuk keresztül kiemelten a tibeti buddhizmus főbb fogalmait, eszméit és az ezekhez kapcsolódó szakszavakat, terminusokat. A kurzus felkészít a tibeti nyelvi specializációhoz szükséges tibeti nyelvi bevezetőre, valamint a fogalmak és a tibeti nyelv alapjellegének megismertetése terén alapozást nyújt a Vadszrajána körébe tartozó, tibeti budhizmussal foglalkozó tárgyakhoz is.	
A tárgy tartalma	
0. Bevezető előadás: a. Ismertető a kurzusról és követelményekről: bemutatkozás, a kurzus és tananyagának és annak ismertetése, hogy mi milyen formában található az e-learningben (PDF, távoktatás esetében PDF és videók). Az ajánlott segédanyagok, ajánlott szakirodalom és ajánlott internetes források ismertetése. Ajánlás a tananyagok feldolgozásához, a jegyszerzéshez szükséges felkészülés megbeszélése. A követelmények, jegyszerzés módjának ismertetése. Technikai kérdések megbeszélése. A kurzus tartalmi részének elkezdése a bevezető tananyagokkal: b. rövid felvezető: a tibeti buddhizmus és iskolái dióhéjban c. bevezető: A tibeti nyelv és írás 1. Bevezető a tibeti buddhizmus szöveganyagába és az órán olvasott szövegeinkhez: • A tibeti kánon • A mindennapi szertartásszövegek Ezt követően a következő szövegeken keresztül ismerjük meg a tibeti buddhizmus főbb fogalmait, eszméit és az ezekhez kapcsolódó szakszavakat, terminusokat: 2. Menedékvétel 3. Hétágú imaszerkezet és Congkhapa ima 4. Migcema és gurujóga 5. Padmaszambhava ima és a Három kívánság	

- Padmaszambhava hétsoros ima
 - A Három kíválóság/magasztosság
 - Példa az ezt a szerkezetet követő szertartásra (Padmaszambhava)
 - Padmaszambhava Vajra hatsoros ima (és példa a kolofónokra)
6. Füstáldozat az életerő visszanyerésére
7. Manydzsusri magasztalás

Alkalmazott oktatási módszerek

Nagy létszámú csoport esetében is törekvés a hallgatók aktív bevonására egy-egy új ismeretanyag, téma, kifejezés, terminológia értelmezésénél. Aktív kérdés-felelet, együttgondolkodás, közös értelmezés támogatása az ehhez szükséges háttérismereteknek részletesen kidolgozott segédanyagokkal történő biztosításával, képanyaggal és videóanyaggal történő szemléltetésével.

Számonkérési és értékelési rendszere

Tanórán végzett feladatokról történő beszámoló.

Nappali és esti tagozaton: a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.

Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján.

Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon.

A jegyszerzés feltétele az órákon vett (távoktatás esetében videóban ismertetett) és az órákhoz az e-learningbe feltöltött anyagok értő ismerete. Az órákon átbeszélt anyag feldolgozásához szükséges a bevezető előadás, azaz a tibeti nyelvről és írásról PDF-ben feltöltött PPT anyag, valamint a többi, témánként az e-learning-be felkerülő anyag esetében az órán elhangzottak (távoktatás esetén a videóban elhangzottak) mellett a PDF jegyzetektől történő rendszeres felkészülés. Azaz a tibeti nyelvről és írásról, a tibeti kánonnal, irodalommal, szertartási szövegekkel kapcsolatos jegyzetektől, illetve az órákon együtt végigvett egyes imák, rövid szertartásszövegek értelmezéséből és terminológiájának magyarázataiból, értelmezéséből kell felkészülni, azokkal kiegészítve a tanórán végzett munka sikerességéről, a témák valós elsajátításáról beszámolni. Önmagában az órán elhangzottakból (távoktatás esetében a videókból) nem lehet felkészülni a beszámolásra, az inkább csak az értelmezésben segít, a jegyzetek azt bővebben, a terminológiával és a szövegben aláhúzott szavak/kifejezések értelmezésével együtt tartalmazzák. A beszámolóban azonban nem része a jegyzetekben tartalmazott összes tibeti terminológia, annak csak értelmezése szükséges, csak az órákon megbeszéltek szerinti legjellemzőbb szakszavakat kell tudni tibetiül is (pl. jidam, torma, lungta, khando(ma)). Ezenkívül, szorgalmi feladatként, az érdeklődő hallgatók számára javasolt a külön PDF-ben témakörönként megadott kulcskifejezéseknek külön is utána nézni, a javasolt vagy önállóan keresett szakirodalmakban utánaolvasni.

Az értékelés kritériumai:

Jeles: A tanórákon megismert szövegeket felismeri, azokat megfelelően kontextusba tudja helyezni (kihez szól, a tibeti buddhizmus amelyik iskolájához kapcsolódik, milyen gyakorlat kapcsolódik hozzá, stb.). A szövegek egyes kiemelt részeit a szövegen belül el tudja helyezni, az adott szakaszt felismeri, meg tudja nevezni. A kapott kiemelt szövegrészeket a tibeti buddhizmus eszméivel összhangban értelmezni tudja. El tudja magyarázni a kapott

szövegrészekben a megjelölt szakszavakat/terminológiát. Egyes különösen fontos szakszavakat tibeti nyelven is ismer. Ismeri a tibeti nyelv alapjellegzetességeit és le tudja írni azokat.

Jó: A fentiekre kis hibával képes, például kisebb pontatlanságokkal, kisebb szakszerűségi hibákkal tudja beazonosítani a szövegeket, szövegrészeket, megfogalmazni magyarázatait, a különösen fontos szakszavak esetében egy-egy hibát ejt.

Közepes: A fentiekre több hibával képes, például egyes szövegeket/szövegrészeket nem ismer fel, nem tud kontextusba helyezni, egyes terminológiai kifejezéseket nem ismer, nem tud elmagyarázni, a tibeti nyelv alapjellegéről kevésbé pontosan tud beszámolni.

Elégséges: A fentiek mindegyike tekintetében sok a hiányossága, a szövegrészek felét nem ismeri fel, nem tudja kontextusba helyezni, a megjelölt fogalmak, szakszavak felét nem tudja a tibeti buddhizmus eszméivel összhangban értelmezni.

Elégtelen: A fentieket nem tudja sok hibával sem teljesíteni.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az e-learning-be (Tantár) feltöltött jegyzetek és terminológiai magyarázatokkal ellátott szövegek.

Ajánlott irodalom:

Kalu rinpoce, 2007. A tibeti buddhizmus alapjai: a sokrétű szóbeli útmutatások drágakő ékessége, mely mindenki javát szolgálja önmagához mérten. (Malik Tóth István ford.) Budapest: Filosz.

Kalu Rinpoce Lama Ngawang (karma-ran-byun-kun-khyab-phrin-las) 1992. Tibeti - magyar dharma szótár. Budapest: Karma Ratna Ling Dargye.

Patrul rinpoce 2017. Tökéletes tanítóm szavai. (Pressing Lajos ford.) Budapest: Satori-Book Bt.

Petróczy Gábor (ford. és szerk.) 2019. Lam rim. A tudat békéjét és boldogságát megvalósító fokozatos ösvény. Gen loszang Szönám tanításai. Budapest: A Tan Kapuja.

Lengyel Zoltán – Szegedi Mónika (szerk.) 2003. A Bölcs és a Balga. Tibeti buddhista történetek. Budapest: Palatinus.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- A tibeti nyelv és írás történetének és jellegének, a nyelv alapszerkezetének, valamint a hangtannak vázlatos ismeretével rendelkezik.
- Képesé válik a tibeti buddhizmussal/Tibettel kapcsolatos szakirodalomban bármilyen átírásban/kiejtés lejegyzésére alkotott rendszerben megadott írott vagy ejtett tibeti szakszavak pontosabb beazonosítására, esetlegesen kiszótározására.
- Tisztában van a tibeti szöveganyag sokrétűségével, a tibeti kánon szerkezetével és szövegeinek típusaival, valamint egyes szertartási szövegtípusokkal és szövegszerkezetekkel.
- Ismeri a tibeti szentiratismeret témakörében a hatalmas és sokrétű tibeti buddhista szöveganyagból a kurzus tematikája szerint megismert rövid imákat, valamint rajtuk keresztül a tibeti buddhizmus főbb fogalmait, eszméit és az ezekhez kapcsolódó, a szövegekből megismert szakszavakat.

- Képesse válik ismeretlen szövegekben is a már megismert szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére, azaz rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelvek egyikén, a tibeti nyelven.
 - A jegyzetekben tartalmazott és az órákon megismert tibeti szakszókincs/terminológia (mind ejtett formában, mint Wylie tudományos átírásban megadott alak) megismerése révén alapképességet szerez a későbbi, tibeti buddhizmus témakörébe tartozó órák fogalmainak, eszméinek megértéséhez.
 - Megszerzett terminológiai és szövegismerete révén képes a távol-keleti buddhista kultúrák, valamint az európai (ezen belül kifejezetten a magyar) kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó világvallások, szellemi és filozófiai irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.
- Képességei:**
- Alapvető nyelvi tudatossággal rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya).
 - Az alapvető tibeti buddhista terminológiában való jártasságot szerzett (tibeti kifejezések).
 - A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való alapszintű jártassággal rendelkezik.
 - Forráskritikai készséggel rendelkezik (a forrásnyelv és a magyar nyelv terminológiája összefüggésének látása).
 - Alkalmas arra, hogy a tibeti buddhizmus sajátos fogalomrendszerét alapszinten értelmezze.
 - Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.
- Attitűdje:**
- Megszerzett ismeretei helyes és pontos, a buddhizmus eszméihez hű használatával nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Autonómiája és felelőssége:**
- Megszerzett ismeretei segítségével a buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.
 - A tibeti buddhizmus eszméihez kapcsolódó szakkifejezések megfelelő ismeretét, a megismert tibeti terminológiát a szövegek értelmezésében, és az értelmezések továbbadásában felelősen használja.

Tantárgy felelőse: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

1.4. Buddhista szentirat-ismeret

Az ismeretkör: Buddhista szentirat-ismeret 1-4.

Kredittartománya: 16kr

Tantárgyai:

- Buddhista szentirat-ismeret 1. (Szövegek a Páli Kánonból)
- Buddhista szentirat-ismeret 2. (Mahájána szútrák)
- Buddhista szentirat-ismeret 3. (Tibeti szövegek)
- Buddhista szentirat-ismeret 4. (Zen szövegek)

Buddhista szentirat-ismeret 1. (Szövegek a Páli Kánonból)		Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
Képzési karaktere: 60% gyakorlati		
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: gyakorlati jegy		
A tantárgy tantervi helye: 2. félév		
Az oktatás célja		
A kurzus fő célja fontos páli szövegek (szutták, szuttarészletek, vinaja szövegek, történeti szövegek, kommentárok) olvasása és elemzése magyar fordításokon keresztül. A buddhizmus legkorábbi forrása a páli kánon, ebben megtalálhatók a Buddha eredeti gondolatai, illetve a théraváda hagyomány által interpretált tanítások. Ez a legfontosabb szövegforrásunk, de a nagysága miatt nem lehetséges teljes ismerete. A fontos vagy valamiért különösen érdekes szövegek olvasása és elemzése elmélyíti a hallgatók elméleti ismeretét a Buddha tanításaival kapcsolatban, illetve olyan ismerteket adhat, amelyek felhasználhatók a buddhista gyakorlatban (meditációs praxisban). A páli szövegeknek számos kultúrtörténeti vonatkozása is van, olvasásukkal a hallgatók képet kapnak a korabeli – a kánon szövegein átszűrődő – életviszonyokról is. A kurzus tartalma mindig az aktuális oktatója által választott szutták olvasása. A kurzus lehetőséget ad arra, hogy a hallgatók közösen, interakciókban, vitákban érvelésekkel megvitassák a szövegek tartalmát, összefüggéseit és mondanivalóját, illetve kifejthessék saját álláspontjukat. A kurzus során lehetőség van az adott szöveg többféle fordítási verzióját is bemutatni, és angol nyelvű verziókkal is összevetni – sőt, az adott szutta lényegi pontjait az eredeti páli nyelven is bemutatni, nyelvtanilag és mondattanilag is érthetővé tenni. Ezáltal a hallgatók bepillanthatnak abba a folyamatba, ami révén az eredeti szövegből fordítás lesz, így módon tudatosabban viszonyulhatnak a fordításirodalom felé, kritikai látásmódot szerezhetnek.		
A tárgy tartalma		
A kurzus ajánlja a magyar nyelven megjelent fordításköteteket, fordításokat, a bennük szereplő szutták alkotóját az aktuális kurzus anyagát. A lista nem rögzített (bővíthető), az aktuális oktató egyéb szuttákat is a kurzus anyagává tehet (saját fordítások, mások még nem publikált fordításai). A legfontosabb szövegkiadások, szuttafordítások gyűjteményét a tárgy oktatói kezelik, bővítik, egymással megosztják. A tananyagtól elvárt kritériumok: - Magyar nyelvre fordított szövegek vagy szövegrészletek (más nyelvű verziókkal összevethető, kiegészíthető).		

- Lehetőleg a páli eredetiből készült fordítások, vagy legalább a páli alapján felülvizsgált fordítások (belső terminológiai koherencia legyen meg); angol nyelvből készült fordítások esetén is.
- Megfelelő formátumban férhessenek hozzá a hallgatók: nyomtatott könyv, szerkeszthető pdf vagy doc file.
- A szöveg gondozva legyen: tartalmi fejezetekre, alfejezetekre legyen bontva. Lehetőleg legyen megfosztva az ismétlésektől (a lehető legrövidebb formában legyen prezentálva).
- Valemennyi írásos anyag (bevezető, elemzés) legyen az adott szöveghez, amely minimum tartalmazza a szöveg helyét a kánonban, jelentőségét, ismeretének célját.
- A fontosabb terminológia páli alakjai jelenjenek meg a szövegben vagy a magyarázatokban (kontextusban lássák a hallgatók a szakterminológia kulcskifejezéseit).
- Adott oktató adott fordítást szabadon átértelmezhet, fordítási és terminológia alternatívákat mutathat be (nem általa készített fordítást viszont jelölés nélkül nem változtathat meg).

Alkalmazott oktatási módszerek

A kurzus célja, hogy közelebb hozza az eredeti forrásokat a hallgatókhoz: tudatosítsa bennük, hogy hogyan és honnan származnak a buddhizmusról a tanulmányaik során kialakult fogalmaik. Ennek érdekében folyamatos párbeszéd formájában összevetésre kerülnek az egyes fogalmak, tételek, fordítási megoldások.

A kurzus interaktív, azaz a hallgatókat bevonja az az óra menetébe, igényli a közös gondolkodást, a folyamatos reflexiót, a szöveganyag kritikai szemléletét. A hallgatók az órákon, vagy írásban megjeleníthetik saját véleményüket, vizsgálódásaik vagy kutatásaik eredményeit, páli vagy angol nyelvismeret birtokában akár maguk is készíthetnek fordításokat.

Az oktatásban alkalmazott módszerek:

- tantermi vita,
- érvelés, elemzés,
- buddhista terminológia bemutatása,
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- értelmező jegyzetek készítése, kommentáralkotás,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása,
- szótárhasználat,
- szakmai szöveg írása,

Számonkérési és értékelési rendszere

A kurzus teljesítésének két opciója van.

Írásbeli beadandó.

Feltételei: min. 1500 szó – max. 5000 szó; oldalanként legalább egy lábjegyzet, legalább egy formailag megfelelő hivatkozás; formázott és helyesírás ellenőrzött docx. fájl.

Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.

Szóbeli beszámoló

A félév során áttekintett szöveganyag egészének általános ismerete (források, témák, szereplők, történet), plusz a szöveganyagból tételhúzással kiválasztott részletek elemzése.

Az értékelés kritériumai:

Szóbeli beszámoló esetén:

jeles: 85% feletti sikeresség

- kiváló órai munka

- kiváló szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok részletes ismerete, összefüggések látása, egyéni megközelítések)

jó: 75- 85% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka

- jó szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok lényegi ismerete, a fontosabb összefüggések látása, egyéni megközelítések)

közepes: 65-75% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka

- közepes szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok vázlatos ismerete, kevés összefüggés látása)

elégséges: 60-65% közötti sikeresség

- elégséges órai munka

- elégséges szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok vázlatos ismerete, összefüggések nem látása)

elégtelen: 60% alatti sikeresség

- elégséges/elégtelen órai munka

- elégtelen szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok nem ismerete, összefüggések nem látása)

Beadandó dolgozat esetén:

jeles: 85% feletti sikeresség

- kiváló órai munka

- kiváló szintű dolgozat (követelményeknek hiánytalanul megfelel, világos gondolatmenet, egyéni meglátások)

jó: 75- 85% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka

- jó szintű dolgozat (követelményeknek kevés hibával megfelel, követhető gondolatmenet, egyéni meglátások)

közepes: 65-75% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka

- közepes szintű dolgozat (követelményeknek részlegesen megfelel, megtörő gondolatmenet)

elégséges: 60-65% közötti sikeresség

- elégséges órai munka

- elégséges szintű dolgozat (követelményekben sok hiba és hiányosság, zavaros gondolatmenet)

elégtelen: 60% alatti sikeresség

- elégséges/elégtelen órai munka

- elégséges szintű dolgozat (követelményekben sok hiba és hiányosság, nem létező gondolatmenet; plágiumvétség (nem saját szöveg).

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Fórizs László (ford.) 2012 [2002(1994)]. Dhammapada – Az Erény Útja. Budapest: Farkas Lőrinc Imre Kiadó, (1994).

Vekerdi József 1989. Buddha beszédei. (Válogatta és fordította) Budapest: Helikon Kiadó.

Ajánlott irodalom:

Németh László Levente (ford.) 2023. Buddha beszédei – Majjhima Nikāya, A középhosszúságú beszédek teljes gyűjteménye (I-III. kötet). Budapest: A Tan Kapuja Kiadó és a Onedropzen.

Körtvélyesi Tibor – Ruzsa Ferenc – Kovács Gábor közreműködésével 2024. Csak azt tanítom. A Buddha felismerései és beszélgetései. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Készségek és kompetenciák

A kurzus elvégzésével a hallgatók rálátást kapnak a páli nyelvű szuttairodalom jellegzetességeire, elmélyülnek a théraváda buddhizmus tanításaiban, fejlesztik szövegolvasási és szövegértési képességeiket, vitakészségüket.

Tudása:

- Átfogóan ismeri a buddhista vallástörténetnek a théraváda kánonra vonatkozó tárgykörét, legfontosabb értelmezési kereteit.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretét és értését lehetővé tevő alapvető (páli) nyelvi ismeretekkel és szövegismerettel.
- Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a buddhizmus, valamint az európai kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó szellemi (filozófiai és pszichológiai) irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

Képességei:

- Képes a buddhizmussal kapcsolatos tartalmak értő befogadására azáltal, hogy ismeri a legfontosabb eredeti forrásokból készült fordításokat, ezeket képes megérteni és feldolgozni, valamint képes az eredeti páli terminológiát a magyar terminológiával együtt kezelni.
- Képes eligazodni a buddhizmussal kapcsolatos forrás- és szakirodalomban.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában (pl. szótárhasználat, fogalomkeresés).
- Képes a buddhizmus tudományterületén legfontosabb szövegtípusok (tanítóbeszédek, ismeretterjesztő cikkek, tudományos tanulmányok) olvasására és írására (a páli terminológia kezelési módjának birtokában van).
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az eredeti nyelvű terminológiát használva is megjelenítse.

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy a buddhizmus megértésével kapcsolatos nehézségekkel önállóan is megbirkózzon, illetve másokkal együttműködésben is keressen megoldásokat.

Autonómiaja és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy a megszerzett nyelvi tudás és egzegetikai tapasztalat birtokában nagyobb és elemzőbb rálátással rendelkezhet a forrásokra (fordítások, szakirodalom).

Tantárgy felelőse: Dr. Keller Mirella, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Bodó Ferenc, doktorandusz

Buddhista szentírat-ismeret 2. (Mahájána szútrák)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus bevezetést nyújt a mahájána szútrák keletkezésének történetébe, áttekinti az eredetükről vallott különféle (hagyományos, tudományos stb.) elképzeléseket. A szövegek társadalmi, kulturális háttérének ismerete a mélyebb megértést szolgálja. A mahájána filozófiáját, legfontosabb alapfogalmait szútrák segítségével ismerjük meg.	
A tárgy tartalma	
1. A kínai mahájána kialakulása 2. A mahájána szútrák világa 3. A mahájána főbb iskolái 4. A filozófiai háttér – madhjamaka és jógácsára 5. Ösvények és szintek: a bódhiszattvák gyakorlatai 6. A paramiták ösvénye: upája és pradnyá 7. A paramiták ösvénye: hit és tudás, erény és tudásfelhalmozás 8. Buddhák és bódhiszattvák – ikonográfia 9. A buddhatermészet 10. A megvalósítás szintjei: bhúmik, nirvána, Tiszta Földek, a Három Test. 11. A két igazság tana 12. Méditációs gyakorlatok 13. A Szív szútra tantételei 14. Összegzés	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Előadás, szövegelemzés, kritikai szemlélet kialakítása	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Az rendszeres órai jelenlét a szóbeli vizsga feltétele.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Szóbeli vizsga: Az alább felsorolt kritériumok hiánya = elégtelen A mahájána alapfogalmak ismerete = elégséges A szövegek főbb fogalmainak ismerete = közepes A szövegek fogalmainak kiterjedt ismerete = jó A szövegek tartalmának értő elmezése = jeles	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
(1) Komár Lajos (2019). Mahájána szövegek: Szöveggyűjtemény készségfejlesztő feladatokkal (Dig. kiad.). Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola. (2) Porosz Tibor 2020. Lótusz szútra, a Mahájána tanítás ékköve. Budapest: A Tan Kapuja.	

(3) Williams, Paul 2009. Mahayana Buddhism: The Doctrinal Foundations. New York: Routledge.

Ajánlott irodalom:

(1) Hamar Imre 2002. Buddha megjelenése a világban. Budapest: Balassi Kiadó

(2) Pap Melinda 2020. Buddhista filozófia a Tang-kori Kínában. Budapest: ELTE Konfuciusz Intézet

Készségek és kompetenciák

Tudása: A buddhista szentiratban szereplő terminológia alapján képes megkülönböztetni a théraváda és a mahájána szövegeket. Ismeri a mahájána alapfogalmait, a szövegben szereplő személy- és helységnevek alapján meghatározza a szöveg keletkezésének körülményeit.

Képessége: A magyar- és angol nyelvű fordítások eltérő nyelvezete ellenére is képes a kulcsfogalmak beazonosítására, azok szanszkrit megfelelőjét ismeri. Képessé válik bármely, a számára addig ismeretlen mahájána szöveg elemzésére.

Attitűdje: Érti és képviseli a mahájána kritikai megközelítéseit. Átlátja szakterülete legfontosabb problémáit, a nézőpontok közötti különbségeket. Nyitott a problémák kutatáson alapuló megoldása iránt.

Autonómiája és felelőssége: Ismeri a mahájána etikai normáit és szabályait, s ezeket a szakmai feladatok ellátásában, az emberi kapcsolatokban és a kommunikációban egyaránt képes betartani. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja a buddhista egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

Tantárgy felelőse: Dr. Keller Mirella, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Keller Mirella, PhD

Buddhista szentírat-ismeret 3. (Tibeti szövegek)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti buddhizmus a tudat békéjét és boldogságát megvilágosító fokozatos ösvényének megismerése. A bódhiszattva út jellemzői, gyakorlatai alacsony- közép- és magas célt kitűző gyakorlók számára. Congkhapa Lamrim Cshenmo tanításának magyarázata és értelmezésének tanulmányozása különböző kommentárokon keresztül.	
A tárgy tartalma	
A megvilágosodás önzetlen szándékának (bódhicsitta) a kibontakoztatását mutatja be. A megvilágosodás bennünk rejlő lehetőségének ész felőli és az érzések, tapasztalatok felőli megközelítést értelmezzük. A hagyományos buddhista képzés alapja mindig egy élő szöveghagyomány, jelen esetben Thogme Zangpo szövege, a Harminchét bódhiszattva gyakorlat. A hallgatók megismerkednek olyan fontos fogalmakkal és jelentésükkel, gyakorlási lehetőségükkel, mint a bódhicsitta, bódhiszattva, a bódhicsitta kiművelése, a tíz negatív cselekedet felszámolása, a 7 ok és eredmény módszere, és a toglen módszere, a 6 páramitá.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
- szóbeli előadás, - tantermi vita, - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - érvelés, elemzés (szóban előre kiosztott kommentárok használatával), - buddhista/filozófiai terminológia bemutatása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Írásbeli vizsga. - A kurzus során olvasott versszakokból 2-3 versszak részletes elemzése az órákon elhangzott kommentárok alapján, a megfelelő buddhista terminológia használatával (előre megadott kifejezések tibeti megfelelőjét tudni kell). Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján. Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
* Aktív órai részvétel és órákra való készülés esetén jegymegajánlás lehetséges. jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény,	

- jó felkészülés és órai munka,
közepes:
- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
elégletes:
- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,

Irodalom

Kötelező irodalom:

* A felsorolt szakirodalom fel van osztva a csoport között nappalis csoportokban 2-3 fő, estis csoportokban 5-7 fő kap 1-1 könyvet ezekből, és a tárgyalt versszakokhoz tartozó kommentárokból előre kell felkészülni a következő órákra. Így az órákon ezek alapján aktív érvelések, ismertetések és viták alakulnak ki az aktuális bódhisattva gyakorlatokról. A szövegeket az oktató osztja ki a diákoknak.

A gyökérszöveg: Thogme Zangpo (14. sz.) A 37 bódhisattva gyakorlat. (kéziratban, fordította Dr. Kuzder Rita)

1, His Holiness the Seventeenth Karmapa Ogyen Trinley Dorje 2009. (4th reprint) Traveling the Path of Comapssion. Woodstock, New york: KTD Publication.

2, Chökyi Drakpa 2015. Illuminating the Thirty-seven Practices of a Bodhisattva. (trans. Heidi I. Koppl) Somerville: Wisdom Publication.

3, His Holiness the XIVth Dalai Lama 1993. Commentary on "Thirty-Seven Bodhisattva Practices" and the "Three Principal Paths", Four Essential Buddhist Commentaries. (jegyzet)

4, Geshe Sonam Rinchen 1997. Thirty-Seven Practices of Bodhisattvas. (trans. Ruth Sonam). Boston & London: Snow Lion.

5, Khenpo Tsultrim Gyamtso Rinpoche 2014. The Thirty-Seven Practices of a Bodhisattva by Ngulchu Thogme. Otego: Marpa Foundation.

6, Dzatrul Ngawang Tenzin Norbu 2020. A Guide to the Thirty-Seven Practices of a Bodhisattva. (trans. Christopher Stagg). Boulder: Snow Lion.

7, Geshe Tenzin Zopa The 37 Practices of Bodhisattvas.

8, Bhikshuni Thubten Chodron 2007. The Thirty-Seven Practices of Bodhisattvas. Singapore: Kong Meng San Phor Kark See Monastery.

9, Dilgo Khyentse 2007. The Hearth of Compassion. The Thirty-Seven Verses on the Practice of a Bodhisattva. (trans. the Padmakara Translation Group) Boulder: Shambhala.

Ajánlott irodalom:

Petróczy Gábor (ford. és szerk.) 2019. LAM RIM. A tudat békéjét és boldogságát megvalósító fokozatos ösvény. Gen Loszang Szönám Tanításai. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.

Shantideva 1997. The Way of the Boddhisattva. (trans. the Padmakara Translation Group) Boston & London: Shambhala.

* Aktuális film- és könyvrészletek, podcastok, amelyek a témához illenek, a tárgyalt tanítást megértését elősegítik.

Készségek és kompetenciák

Tudása: Képes hosszabb, összetett szövegek kezelésére, kritikai elemzésére. A szótárhasználat már nem szókeresést jelent, hanem a szótári cikkek elemzését is jelenti. Nagyobb mennyiségű adat egyszerre való kezelésével is meg kell bírkoznuk. A már megszerzett buddhista filozófiai ismereteket folyamatosan használni kell, valamint a szöveghez tartozó kultúrtörténeti adatok felkutatásában is jártasságot kell szerezni. Átfogóan ismeri a buddhista filozófia és vallástörténet tárgykörét, a buddhizmus tudományágának legfontosabb elméleteit, értelmezési kereteit. Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken (páli, tibeti). Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a távol-keleti buddhista kultúrák, valamint az európai (ezen belül kifejezetten a magyar) kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó világvallások, szellemi és filozófiai irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

Képessége: Készség szinten rendelkezni kell a tibeti nyelvtan ismeretével, a már feldolgozott szövegek alapján megszerzett rutinnal. Ismerniük kell a szótári adatbázisokat, a szövegforrásokat, és a kapcsolódó másodlagos irodalmat. Képes haladó szinten idegen nyelvű szakszövegek olvasására. Tudatosan használják az ismert buddhista terminológiát, és kritikai szemlélettel viszonyulnak a szöveghez tartozó elsődleges és másodlagos forrásokhoz, fordításokhoz, szövegváltozatokhoz. Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven. Képes a buddhizmus nemzetközi nyelvén, angolul történő levelezésre, hétköznapi szituációkban való kommunikációra. Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az európai vallások, tudományágak kontextusában is értelmezze. Képes az egész életén át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiaja és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Győri Péter, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Buddhista szentírat-ismeret 4. (Zen szövegek)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy célja a zen buddhizmus alapvető kóangyűjteményeinek, a leggyakrabban használt szútrák és néhány ismertebb zen szöveg megismerése után annak a gyakorlati attitűdnek a kimunkálása, amely speciálisan a zen buddhista vallásgyakorlatra jellemző. A "nem támaszkodás az írásokra" provokatív módszertana szükségessé teszi a jártasság megszerzését, miké tlehetséges gyakorlattá emelni a szövegeértelmezéstől való távolságtartást, a saját rejtett tudati működések felfedését; a hallgatóknak erre ad módot e gyakorlat.	
A tárgy tartalma	
A Nincs Kapu kóangyűjtemény áttekintése után a Kék Szikla gyűjtemény kóanjaihoz kapcsolódva, a Szív szútrát a gyakorlásba bevonva építjük fel a gyakorlatot. A szövegek segítségével a hallgatók gyakorlatot szereznek a kóan módszer felsoktatási alkalmazásában. 1. Vu császár Bódhidharmázt kérdezi (KSZ 1) 2. Naparcú Buddha, holdarcú Buddha (KSZ 3) 3. Minden nap jó nap (KSZ 6) 4. Hosszan ülés és elfáradás (KSZ 17) 5. Nanszen egy virágra mutat (KSZ 40) 6. Kaszan üti a dobót (KSZ 44) 7. Dzsósú köhídja (KSZ 52) 8. Szív szútra ("mély meghaladó bölcsesség") 9. Szív szútra ("a folma üresség") 10. Szív szútra("nincs halál") 11. Szív szútra ("ahol nincs akadály, nincs félelem sem") 12. Szív szútra ("a három világ") 13. Szív szútra ("ami valóságos és nem hamis") 14. Szív szútra (Gaté, gaté...)	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az alkalmak során elsőként bemutatásra kerül az adott foglalkozás témájául szolgáló zen szöveg, illetve, szövegrészlet, majd egyéni és/vagy csoportos gyakorlatok során megkísérlik alkalmazni a korábban tanultakat, igyekeznek a szöveg felől saját tudati vonatkozásaik felé fordulni. A gyakorlási folyamatot az oktató további példákkal segíti, újra és újra rámutatva, amennyiben ez szükséges, azokra a pontokra, amikor gyakorló visszacsúszott a direkt értelmzési kontextusba. A foglalkozások végén a hallgatók visszajelzést adnak a folyamatról, különös tekintettel azokra az eseményekre, amikor nem sikerült megvaéósítani a kívánt célt.	

Számonkérési és értékelési rendszere
<u>Az értékelés kritériumai:</u>
Irodalom
Kötelező irodalom: Kóanok. Szerartási kóangyűjtemény. Szerk. Dobosy Antal, Budapest, A Tan Kapuja, 2015 "Szív szútra". Ford. Dobosy Antal In: A fehér selyemszál hossza. Szútrák, kóanok, versek, eredeti tanulmányok és mai modern zen írások. Zen szöveggyűjtemény, Budapest, A Tan Kapuja, 2014 Terebess Gábor 1990. Folyik a híd, zen buddhista anekdoták, Budapest: Officina Nova Ajánlott irodalom: Egyetlen szál virág az egész világ, 365 kóan, Fordította: Szigeti György, Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó, 1997. Budapest. Kapunincs Átjáró, Kínai csan buddhista példázatok, Fordította: Miklós Pál, Helikon, 1987. Budapest
Készségek és kompetenciák
Tudása: A hallgató jól tájékozódik a zen buddhizmushoz kapcsolódó szent szövegek között, tájékozott a zen buddhizmus textusokhoz kapcsolódó vallásgyakorlatában Képessége: A hallgató gyakorlottá válik a zen buddhizmus textusainak praxeológiai megközelítésében, azok vallásgyakorlati leképezésében Attitűdje: A hallgató önismerete mélyül, képessé válik felismerni és azonosítani a hermeneutikai szituációk tudati aspektusait, képessé válik elszakadni a szövegtől és saját elméjének eseményei felé fordulni. Autonómiája és felelőssége: A hallgató a szövegekkel való találkozás különféle helyzeteiben megtapasztalja az értelmezés működésének különféle aspektusait, az értelmezésre való rálátás tudati lehetőségét, gyakorlottá vált a megközelítés rendszeres, önálló alkalmazására
Tantárgy felelőse: Dr. Győri Péter, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

1.5. India filozófiai iskolái és vallásai

Az ismeretkör: India filozófiai iskolái és vallásai 1-2.

Kredittartománya: 8kr

Tantárgyai:

- India filozófiai iskolái és vallásai 1. (Vallási irányzatok)
- India filozófiai iskolái és vallásai 2. (Filozófiai iskolák)

India filozófiai iskolái és vallásai 1. (Vallási irányzatok)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy az indiai vallási hagyományokat kívánja bemutatni, egyfelől azt a vallási környezetet, amely a buddhizmus kialakulása előtt dívott Indiában, másfelől azt amelyik a buddhizmussal párhuzamosan s vele folytonos kölcsönhatásban alakult. Bemutatni a náasztika vallások születését, mint a dzsainizmus és a buddhizmus az indiai vallásfolyamban. Kiemelt figyelmet fordítva a tantrikus korszaknak, amikor Indiában ez a szemléletmód a buddhista, hindú és dzsaina vallásokban párhuzamosan, de különbségeket mutatva formálódott. A másik fókusz a saivata tantrikus gyakorlat, amelynek számtalan eleme és néhány szövege átkerült Tibetbe, és sajátosan alakította az ottani buddhizmust.	
A tárgy tartalma	
„Az Indus-völgyi civilizáció Magas fokon urbanizált kultúrája: - Nagy-Anya (szkt. Mā Mātā) istennő kultusza. - A pecsételők vallási titkai (Proto-Siva, Proto-Garuda, proto-sztúpa). - A falloszkő (szkt. liṅga) kultusz. - Szent állatok, növények. A védikus kor vallása: - A sruti (szkt. śruti) és szmriri (szkt. smṛti) fogalma. - Védák (szkt. Veda), a szent iratok: Rigvéda (szkt. Ṛg-veda), Számvavéda (szkt. Sāma-veda), Jadszurvéda (szkt. Yajur-veda), Atharvavéda (szkt. Atharva-veda) legfőbb vallási sajátosságai. A szent szövegek értelmezése. - A védikus istenpanteon 33-as rendszere és főbb istenei. - Védikus rítusok. „Bráhmaizmus kora: - A brahman (szkt. brahman) fogalmának kialakulása: Imaúr (szkt. Bṛhaspati), Teremtőúr (szkt. Prajāpati), Világteremtő (szkt. Viśvakarman), Szellemi Ember (szkt. Puruṣa). - Az átman (szkt. ātman) születése: lélegzet (szkt. prāṇa), testhő (szkt. tejas), minden-ember tüze (szkt. agnivaśvāna), élet (szkt. jīva), elme (szkt. cit), megismerés (szkt. prajñā). - A brahman és az átman azonossága. - A varna-rendszer (szkt. varṇa), - kasztok: bráhmaṇa (szkt. brāhmaṇa), ksatrija (szkt. kṣatriya), vaisja (szkt. vaiśya), sūdra (szkt. śūdra), csandála (szkt. caṇḍāla). - dzsátik (szkt. jāti), dzsadzsmánik (szkt. jājmāni).	

- A Védánta (szkt. Vedānta) szellemisége – Áranjakák (szkt. Āraṇyaka), Upanisadok (szkt. Upaniṣad).

„Dzsaina vallás:

- Vardhamāna (szkt. Vardhamāna, Jina, Mahāvīra) a „vallásalapító”.

- A tirthankarék (szkt. tirthaṅkara, ardh: tiṭṭhagāra) és istenségek.

- A digambarák (szkt. digambara = égruhájúak) és a svétambarák (szkt. śvētāmbara = fehérbe öltözöttek) egyházszakadása, és teológiájuk különbsége.

- Phurvák (szkt. Pūrva), a dzsaina kánon,

- A bölcséletük 3 pillére: ahinszá (szkt. ahimsā = nem ártás), anékāntavāda (szkt. anekāntavāda), aparigraha (szkt. aparigraha).

- Erkölciség (a négy nagy érték), az öt parancsolat (szkt. mahāvṛata): az ahinszá (szkt. ahimsā), a szatja (szkt. satya), az asztēja (szkt. asteya), a brahmácsárja (szkt. brahmacārya) és az aparigraha (szkt. aparigraha).

- A dzsaina életmód.

A Buddha és kora, a buddhizmus kialakulása:

- A Buddha idejének datálása

- A Buddha reflexiója a korábbi indiai vallási tanításokra.

- A korai szangha (p. saṅgho, szkt. saṅgha).

- A buddhista zsinatok.

- A hínajána főbb iskolái.

Hindú korszak:

- Manu szmṛiti (szkt. Manu-smṛti)

- A négy életcél és az ásrama (szkt. āśrama) rendszer: (szkt. brahmacārin), (szkt. gr̥hastha), (szkt. vānaprastha), (szkt. saṃnyāsin).

- Hindú vallási kor: A hinduizmus, mint vallások sokasága.

- Alapvető tanítások – karma (szkt. karma), reinkarnáció, mājā (szkt. māyā), szanszára (szkt. saṃsāra), móksa (szkt. mokṣa), a három guna (szkt. guṇa).

- Puránák (szkt. Purāṇa), a hinduizmus bibliái. Öt fő témájuk (szkt. pañcalakṣaṇa): 1. a világ teremtése (szkt. sarga); 2. a világ pusztulása és újjászületése (szkt. pratisarga); 3. az emberiség története (szkt. vaṃśa); 4. a Manuk leírása (szkt. manvantaras); 5. a Nap- és Hold-nemzetiség története (szkt. vaṃśānucarita).

- Mahābhārata (szkt. Mahābhārata) és a Bhagavad Gítá (szkt. Bhagavad Gītā) bölcsellete.

- A hindú (hi. hindū) szentségek (fogantatás, beavatás, házasság, halál).

- Trimūrti (szkt. Trimūrti) és a hindú istenpanteon.

- Vaisnavizmus (szkt. vaiṣṇava):

- Visnu (szkt. Viṣṇu) legismertebb mítoszai, és a 10 megtestesülése (szkt. daśāvatāra): hal (szkt. Matsya), teknős (szkt. Kūrma), vadkan (szkt. Varāha), emberoroszlán (szkt. Narasiṃha), törpe (szkt. Vāmana), csatabárdos Rāma (szkt. Dāśarathi Rāma), Rāma (szkt. Rāma), Krisna (szkt. Kṛṣṇa), Buddha (szkt. Buddha), Kalki (szkt. Kalki).

- Legfontosabb iskolái: Bhágaváták, Pánycsarátrák (szkt. Pāñcarātra), és Rámárdzsuna követői.

- Saivizmus (szkt. śaiva):

- Siva legismertebb mítoszai, és legfontosabb megjelenési formái: Ardhanārīśvara (szkt. Ardhanārīśvara), Dakṣināmūrti (szkt. Dakṣiṇāmūrti), Hari-hara (szkt. Hari-hara), Lingodbhava (szkt. Liṅgodbhava), Mahájógí (szkt. Mahāyogī), Natarádza (szkt. Naṭarāja).

- Teológiájuk.

- Legfontosabb iskoláik: Daszanámí (szkt. Dasanāmī), Pásupaták (szkt. Pāśupata), Vírasaiva (szkt. Vīraśaiva), Saiva sziddhānta (szkt. Śaiva siddhānta), Kásmíri saivaták, Kápálíka (szkt. Kāpālīka), Kánpathák (szkt. Kānphaṭa), Aghóri (szkt. Aghori).

- Saktizmus:

- Sakti (szkt. Śakti) legismertebb mítoszai.
- Teológiájuk vezérelve a sakti.
- A durgá pudzsa (szkt. durgā puja).
- A nő szerepe a hindú vallásban.
- A hindú tantra (szkt. tantra) főbb sajátosságai.
- A jóga (szkt. yoga), mint India univerzális gyakorlatrendszere.
- A szádhuok tevékenysége.
- Hindú rítusok, hindú ünnepek.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy jellegénél fogva elsősorban előadásokra épül, hiszen a legtöbb hallgató számára az első félévben ez teljesen új terület. Mivel ez egy egész évfolyamnak szól, nem igen van lehetőség a csoportfoglalkozásokra.

Számonkérési és értékelési rendszere

A kollokvium során a hallgató az előre megadott témakörök egyikét véletlenszerűen kiválasztva arról referál.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés az alapján történik, hogy a hallgató mennyire képes az adott tétel tartalmának összefüggő kifejtésére. Ismeri a tételhez tartozó legfontosabb szakkifejezéseket.

- Az ötös esetében elvárt, hogy a témakör kiváló kifejtésén túl mennyire képes meglátni a hasonlóságokat és különbségeket a tibeti és más buddhizmusok között, sőt más vallások viszonylatában;
- A négyes jegyért elég az adott témakör jó színvonalú kifejtése;
- A hármas akkor jár ha ez hiányos és a fogalmak értelmezése nehézségeket okoz;
- Az elégséges jegy ha a hallgató csak homályos formában értette meg az adott témakört.
- Ha ez se sikerül, egyest kap.

Irodalom

Kötelező irodalom:

- Klostermaier, Klaus K.: Bevezetés a hinduizmusba. 2001. Budapest: Akkord K.
- Szathmári Botond: Dzsainizmus. 2016-25. A Tan Kapuja Buddhista Főiskola (Elektronikus jegyzet)
- Tenigl-Takács László (szerk.): India bölcsessége. 1994. Budapest: Gandhi Alapítvány – A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Ajánlott irodalom:

- Brockington, John L.: A szent fonál. É.n. Budapest: GeneralPress
- Skilton, Andrew: A buddhizmus rövid története. 1997. Budapest: Corvina

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri az indiai vallások közös sajátosságát, valamint a különbségeit. Ismeri a különböző vallási iskolák legfontosabb tanításait, etikai és rituális gyakorlatát.
- Rendelkezik az indiai vallások szakkifejezései (szanszkrit, páli) ismeretével - amelyek a további tanulmányok elengedhetetlen feltételét képezik - világosan látva azok vallásonkénti eltérő interpretációját.

Képessége:

- Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.

- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a indiai vallások vonatkozásában.

- Alkalmas arra, hogy az indiai vallások sajátos fogalomrendszerét az európai vallások, tudományágak kontextusában is értelmezze.

Attitűdje:

- Nyitott az indiai vallások gondolkodásmódjának, gyakorlatainak és alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Képes az indiai vallási szemlélet segítségével önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.

Autonómiája és felelőssége:

- Az indiai vallások interpretációjában, a tanításai átadásában felelősen jár el.

Tantárgy felelőse: Prof.e.b.h.c. Takács László

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Prof.e.b.h.c. Takács László

India filozófiai iskolái és vallásai 2. (Filozófiai iskolák)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja a klasszikus hindu filozófiai iskolák (darsanák) megismerése, a hindu filozófia alapfogalmainak, terminusainak megismertetése, az egzakt filozófiai rendszerek áttekintése, azok kapcsolatának vizsgálata a buddhizmus eszméivel.	
A tárgy tartalma	
1. A darsana fogalma, az irányzatok kialakulásának okai, feltételei. 2. A vaisésika kategóriái, a hat padártha. 3. A vaisésika szubsztanciái, összefüggései a tulajdonság és a mozgás kategóriáival. Az egyedi, az egyetemes és az inherencia. 4. A njája, a hindu logika kialakulása, kapcsolata a buddhista logikával. 5. A hitvita mint praxis. 6. A szánkhja 25 tattvájának megismerése. 7. A három minőség (gunák) szemlélete. 8. A nyolcrétű jóga. 9. A Patandzsali-féle elmefilozófia, a tudatfolyamatok és a szenvek kapcsolata. 10. Az elmét tisztító előgyakorlatok. 11. Az elmélyedés, meditáció. 12. A mímánszá és a védánta alapfogalmai.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók az előre felvett előadások otthoni megtekintése és közös értelmezése mellett szövegeket is olvasnak. A kurzust Takács László online előadásai („Bevezetés a hindu filozófiába”), valamint készségfejlesztő tananyagok („darsana fogalomtár”, „hindu filozófiai szöveggyűjtemény”) támogatják.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A kurzust szóbeli vizsga zárja, a 6 darsanából húzva egy tételt, illetve további rövid kérdésekkel a többi darsanából.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese.	
jó:	
- 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese.	

közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság), - vagy ezek együttese. elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás), - vagy ezek együttese. elégtelen: - 60% alatti vizsgaeredmény, - elégtelen felkészülés és órai munka, - elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás - vagy ezek együttese.
Irodalom Kötelező irodalom: - Farkas Attila Márton – Tenigl-Takács László: A számvetés megokolása, Az igazás szövétnéke, A Tan Kapuja Buddhista Főiskola, 1994 - Tenigl-Takács László: Upanisadok, Damaru Kiadó, 2014 - A kurzushoz készített fogalomtárak, PPT prezentációk, összefoglalások Ajánlott irodalom: - Tenigl-Takács László: A logika szövétnéke, A Tan Kapuja Buddhista Főiskola, 1992 - Ruzsa Ferenc: A klasszikus szánkhja filozófiája, Farkas Lőrinc Könyvkiadó, 1997
Készségek és kompetenciák Tudása: - a hallgató ismeri a darsanak legfontosabb tanításait, fogalmait, képes egy szöveghely értelmezésére, kontextusainak meghatározására, a buddhista tanokkal való összevetésére. Képessége: - A hallgató fejleszti szövegértési és szövegalkotási képességét. - Képes önállóan írásos elemzések elkészítésére. - Fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai kompetenciáját. - Elsajátítja a különböző eszmerendszerek összehasonlító megközelítésének képességét. - Alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz. - Képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására. Attitűdje: - Képes a darsanak segítségével önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére. Autonómiája és felelőssége: - Az indiai filozófiai iskolák tanításainak interpretációjában felelősen jár el.
Tantárgy felelőse: Prof.e.b.h.c. Takács László
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Prof.e.b.h.c. Takács László

1.6. Théraváda buddhizmus

Az ismeretkör: Théraváda buddhizmus 1-2.

Kredittartománya: 8kr

Tantárgyai:

- Théraváda buddhizmus 1. (Szutta egzegézis)
- Théraváda buddhizmus 2. (Szutták a Páli Kánonból)

Théraváda buddhizmus 1. (Szutta egzegézis)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
Mivel a szak fő tárgya a buddhizmus, a buddhizmus pedig indiai eredetű, szükség van arra, hogy a hallgatók ismerjék az alapító, a történelmi Buddha szavait a hagyomány szerint legeredetibb módon megőrző szöveganyagot, annak legalább is legfontosabb részeit, illetve a szövegek alapján megismerhető kultúrát. A tárgy lényegében a Buddhista szentirat-ismeret 1. szem. (Páli/szanszkrit egzegézis) folytatása, az abban megszerzett tudásra alapoz, illetve további páli nyelvtani ismereteket ad át. A tárgy fő célja a Buddha életútjának bemutatása az első tanítóbeszéd (Dhamma-csakka-pavattana) elmondásáig az eredeti források tükrében, valamint az első tanítóbeszéd magszövegének eredeti nyelvén történő egzegézise.	
A tárgy tartalma	
A kurzus (és a hozzátartozó tananyag) három részből áll. Az első rész bemutatja Gótama életútját a megvilágosodásáig. Magyar nyelvű fordításban szövegrészletek olvasása a Nidánakathá című kommentárból (Gótama ifjúkora); a Buddha önéletrajzi elbeszélése otthonról távozásától a megvilágosodásáig (Mahá-Szaccsaka-szutta). A második rész a Vinaja Mahákhandhaka című műve az első tanítóbeszédig, azzal bezárólag. Magyar nyelvű fordításban. A harmadik rész a Buddha első tanítóbeszéde magszövegének páli nyelven történő egzegézise (a preparált páli szöveg elemzése). Ehhez kapcsolódva a kurzus átismétli korábban megismert páli nyelvi alapokat, valamint begyakoroltatja a magszöveg helyes felolvasását, illetve felkészít az avatottak négy igazsága páli szövegének fejből megtanulására (memoriter). A kurzushoz három szöveges tananyag tartozik, valamint a vizsgakövetelmények részletes leírása. Ezen kívül kiegészítő anyagok támogatják a teljes megértést és tanulást: a Benáreszi beszéd különböző fordításai, egy kolostori recitáció "kottája", felolvasás hanganyaga.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus célja, hogy közelebb hozza az eredeti forrásokat a hallgatókhoz: tudatosítsa bennük, hogy hogyan és honnan származnak a buddhizmusról a tanulmányaik során kialakult fogalmaik. Ennek érdekében folyamatos párbeszéd formájában összevetésre kerülnek az egyes fogalmak és tételek.	

A kurzus interaktív, azaz a hallgatókat bevonja az az óra menetébe, igényli a közös gondolkodást, a folyamatos reflexiót, a szöveganyag kritikai szemléletét.

Az oktatásban alkalmazott módszerek:

- tantermi vita,
- érvelés, elemzés,
- buddhista terminológia bemutatása,
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása,
- kiejtési gyakorlatok,
- szótárhasználat,

Számonkérési és értékelési rendszere

Szóbeli beszámoló.

A beszámoló tartalma:

- Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag)
- Az első tanítóbeszéd teljes magszövegének elmondása a szöveg magyar fordítása szerint (a páli eredeti logikájában); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és (magyar és részben páli) terminológiája. VAGY: Az első tanítóbeszéd eredeti páli magszövegének (minimálisan az avatottak négy igazságának) elmondása fejből (memoriter); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és páli terminológiája.

Az értékelés kritériumai:

A kurzushoz a hallgatók részletes vizsgaleírást kapnak, melyben az alábbi szempontok még részletesebben kerülnek kifejtésre.

jeles:

- 80% feletti sikeresség ezekben: Az első tanítóbeszéd eredeti páli magszövegének (minimálisan az avatottak négy igazságának) elmondása fejből (memoriter); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és páli-magyar terminológiája. Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag).

jó:

- 80% feletti sikeresség ezekben: Az első tanítóbeszéd magszövegének elmondása a szöveg magyar fordítása szerint (a páli eredeti logikájában); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és (magyar és részben páli) terminológiája. Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag).

közepes:

- 70% feletti sikeresség ezekben: Az első tanítóbeszéd teljes magszövegének elmondása a szöveg magyar fordítása szerint (lehetőleg a páli eredeti logikájában); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és (magyar és részben páli) terminológiája. Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag).

elégséges:

- 60% feletti sikeresség ezekben: Az első tanítóbeszéd teljes magszövegének elmondása a szöveg magyar fordítása alapján (lehetőleg a páli eredeti logikájában); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és (magyar és részben páli) terminológiája.

Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag).

elégtesen:

- 60% alatti sikeresség ezekben: Az első tanítóbeszéd teljes magszövegének elmondása a szöveg magyar fordítása alapján (lehetőleg a páli eredeti logikájában); valamint az első tanítóbeszéd teljes magszövegének összefüggései és (magyar és részben páli) terminológiája. Gótama és a Buddha életútjának eseményei és összefüggései (az első tanítóbeszédig bezárólag).

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2024. A megvilágosodás előtt – Nidánakathá részletek; a Mahá-Szaccsaka-szutta részlete; elemzések. (jegyzet)

Körtvélyesi Tibor 2024. A megvilágosodás után – Mahákhandhaka részletek; elemzések. (jegyzet)

Körtvélyesi Tibor 2024. A Dhamma-csakka-ppavattana-szutta magszövegének elemzése (jegyzet)

Ajánlott irodalom:

Vekerdi József 1989. Buddha beszédei. (Válogatta és fordította) Budapest: Helikon Kiadó.

Körtvélyesi Tibor – Ruzsa Ferenc – Kovács Gábor közreműködésével 2024. Csak azt tanítom. A Buddha felismerései és beszélgetései. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Készségek és kompetenciák

A kurzus elvégzésével a hallgatók összefüggéseiben láthatják a Buddha életére vonatkozó eredeti páli nyelvű forrásokat. Végigkövethetik a buddhizmus alapító egyéniségének szellemi fejlődését, tanítói válását, mindvégig azt a szempontot követve, hogy Gótama/Buddha valóságos személy volt, akinek az útja – a páli nyelvű hagyomány nézőpontja szerint is – a saját egyéni problémáitól indult.

Tudása:

- Átfogóan ismeri a buddhista vallástörténetnek a Buddha személyére vonatkozó tárgykörét, legfontosabb értelmezési kereteit.

- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretét és értését lehetővé tevő alapvető (páli) nyelvi ismeretekkel.

- Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a buddhizmus, valamint az európai kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó szellemi (filozófiai és pszichológiai) irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

Képességei:

- Képes a buddhizmussal kapcsolatos tartalmak értő befogadására azáltal, hogy ismeri a legfontosabb eredeti források nyelvén (páli és szanszkrit) megőrződött terminológia használatának technikáját (képes a szakszavak felismerésére és helyes használatára).

- Képes eligazodni a buddhizmussal kapcsolatos forrás- és szakirodalomban.

- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szanszkrit és páli nyelv vonatkozásában (pl. szótárhasználat, fogalomkeresés).

- Képes a buddhizmus tudományterületén legfontosabb szövegtípusok (tanítóbeszéd, ismeretterjesztő cikkek, tudományos tanulmányok) olvasására (a szanszkrit és páli terminológia kezelési módjának birtokában van).

- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az eredeti nyelvű terminológiát használva is megjelenítse.

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy a buddhizmus megértésével kapcsolatos nehézségekkel önállóan is megbirkózzon, illetve másokkal együttműködésben is keressen megoldásokat.

Autonómiaja és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy a megszerzett nyelvi tudás és egzegetikai tapasztalat birtokában nagyobb és elemzőbb rálátással rendelkezhet a forrásokra (fordítások, szakirodalom).

Tantárgy felelőse: Bodó Ferenc, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Théraváda buddhizmus 2. (Szutták a Páli Kánonból)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus fő célja fontos páli szutták vagy szuttarészletek olvasása és elemzése magyar fordításokon keresztül. A buddhizmus legkorábbi forrása a páli kánon, ebben megtalálhatók a Buddha eredeti gondolatai, illetve a théraváda hagyomány által interpretált tanítások. Ez a legfontosabb szövegforrásunk, de a nagysága miatt nem lehetséges teljes ismerete. A fontos vagy valamiért különösen érdekes szutták olvasása és elemzése elmélyíti a hallgatók elméleti ismeretét a Buddha tanításaival kapcsolatban, illetve olyan ismerteket adhat, amelyek felhasználhatók a buddhista gyakorlatban (meditációs praxisban). A szuttáknak számos kultúrtörténeti vonatkozása is van, olvasásukkal a hallgatók képet kapnak a korabeli – a kánon szövegein átszűrődő – életviszonyokról is. A kurzus tartalma mindig az aktuális oktatója által választott szutták olvasása. A kurzus lehetőséget ad arra, hogy a hallgatók közösen, interakciókban, vitákban érvelésekkel megvitassák a szutták tartalmát, összefüggéseit és mondanivalóját, illetve kifejthessék saját álláspontjukat. A kurzus során lehetőség van az adott szutta többféle fordítási verzióját is bemutatni, és angol nyelvű verziókkal is összevetni – sőt, az adott szutta lényegi pontjait az eredeti páli nyelven is bemutatni, nyelvtanilag és mondattanilag is érthetővé tenni. Ezáltal a hallgatók bepillanthatnak abba a folyamatba, ami révén az eredeti szövegből fordítás lesz, ily módon tudatosabban viszonyulhatnak a fordításirodalom felé, kritikai látásmódot szerezhetnek.	
A tárgy tartalma	
A kurzus ajánlja a magyar nyelven megjelent fordításköteteket, fordításokat, a bennük szereplő szutták alkotójának az aktuális kurzus anyagát. A lista nem rögzített (bővíthető), az aktuális oktató egyéb szuttákat is a kurzus anyagává tehet (saját fordítások, mások még nem publikált fordításai). A legfontosabb szövegkiadások, szuttafordítások gyűjteményét a tárgy oktatói kezelik, bővítik, egymással megosztják. A tananyagtól elvárt kritériumok: - Magyar nyelvű fordított szövegek vagy szövegrészletek (más nyelvű verziókkal összevethető, kiegészíthető). - Lehetőleg a páli eredetiből készült fordítások, vagy legalább a páli alapján felülvizsgált fordítások (belső terminológiai koherencia legyen meg); angol nyelvből készült fordítások esetén is. - Megfelelő formátumban férhessenek hozzá a hallgatók: nyomtatott könyv, szerkeszthető pdf vagy doc file. - A szöveg gondozva legyen: tartalmi fejezetekre, alfejezetekre legyen bontva. Lehetőleg legyen megfosztva az ismétlésektől (a lehető legrövidebb formában legyen prezentálva). - Válemennyi írásos anyag (bevezető, elemzés) legyen az adott szöveghez, amely minimum tartalmazza a szöveg helyét a kánonban, jelentőségét, ismeretének célját. - A fontosabb terminológia páli alakjai jelenjenek meg a szövegben vagy a magyarázatokban (kontextusban lássák a hallgatók a szakterminológia kulcskifejezéseit).	

- Adott oktató adott fordítást szabadon átértelmezhet, fordítási és terminológia alternatívákat mutathat be (nem általa készített fordítást viszont jelölés nélkül nem változtathat meg).

Alkalmazott oktatási módszerek

A kurzus célja, hogy közelebb hozza az eredeti forrásokat a hallgatókhoz: tudatosítsa bennük, hogy hogyan és honnan származnak a buddhizmusról a tanulmányaik során kialakult fogalmaik. Ennek érdekében folyamatos párbeszéd formájában összevetésre kerülnek az egyes fogalmak, tételek, fordítási megoldások.

A kurzus interaktív, azaz a hallgatókat bevonja az az óra menetébe, igényli a közös gondolkodást, a folyamatos reflexiót, a szöveganyag kritikai szemléletét. A hallgatók az órákon, vagy írásban megjeleníthetik saját véleményüket, vizsgálódásaik vagy kutatásaik eredményeit, páli vagy angol nyelvismeret birtokában akár maguk is készíthetnek fordításokat.

Az oktatásban alkalmazott módszerek:

- tantermi vita,
- érvelés, elemzés,
- buddhista terminológia bemutatása,
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- értelmező jegyzetek készítése, kommentáralkotás,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása,
- szótárhasználat,
- szakmai szöveg írása,

Számonkérési és értékelési rendszere

A kurzus teljesítésének két opciója van.

Írásbeli beadandó.

Feltételei: min. 1500 szó – max. 5000 szó; oldalanként legalább egy lábjegyzet, legalább egy formailag megfelelő hivatkozás; formázott és helyesírás ellenőrzött docx. fájl.

Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.

Szóbeli beszámoló

A félév során áttekintett szöveganyag egészének általános ismerete (források, témák, szereplők, történet), plusz a szöveganyagból tételhúzással kiválasztott részletek elemzése.

Az értékelés kritériumai:

Szóbeli beszámoló esetén:

jeles: 85% feletti sikeresség

- kiváló órai munka
- kiváló szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok részletes ismerete, összefüggések látása, egyéni megközelítések)

jó: 75- 85% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka
- jó szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok lényegi ismerete, a fontosabb összefüggések látása, egyéni megközelítések)

közepes: 65-75% közötti sikeresség

- megfelelő órai munka

- közepes szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok vázlatos ismerete, kevés összefüggés látása)
 elégséges: 60-65% közötti sikeresség
 - elégséges órai munka
 - elégséges szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok vázlatos ismerete, összefüggések nem látása)
 elégtelen: 60% alatti sikeresség
 - elégséges/elégtelen órai munka
 - elégtelen szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok nem ismerete, összefüggések nem látása)
 Beadandó dolgozat esetén:
 jeles: 85% feletti sikeresség
 - kiváló órai munka
 - kiváló szintű dolgozat (követelményeknek hiánytalanul megfelel, világos gondolatmenet, egyéni meglátások)
 jó: 75- 85% közötti sikeresség
 - megfelelő órai munka
 - jó szintű dolgozat (követelményeknek kevés hibával megfelel, követhető gondolatmenet, egyéni meglátások)
 közepes: 65-75% közötti sikeresség
 - megfelelő órai munka
 - közepes szintű dolgozat (követelményeknek részlegesen megfelel, megtörő gondolatmenet)
 elégséges: 60-65% közötti sikeresség
 - elégséges órai munka
 - elégséges szintű dolgozat (követelményekben sok hiba és hiányosság, zavaros gondolatmenet)
 elégtelen: 60% alatti sikeresség
 - elégséges/elégtelen órai munka
 - elégséges szintű dolgozat (követelményekben sok hiba és hiányosság, nem létező gondolatmenet; plágiumvétség (nem saját szöveg).

Irodalom

Kötelező irodalom:

Fórizs László (ford.) 2012 [2002(1994)]. Dhammapada – Az Erény Útja. Budapest: Farkas Lőrinc Imre Kiadó, (1994).

Vekerdi József 1989. Buddha beszédei. (Válogatta és fordította) Budapest: Helikon Kiadó.

Ajánlott irodalom:

Németh László Levente (ford.) 2023. Buddha beszédei – Majjhima Nikāya, A középhosszúságú beszédek teljes gyűjteménye (I-III. kötet). Budapest: A Tan Kapuja Kiadó és a Onedropzen.

Körtvélyesi Tibor – Ruzsa Ferenc – Kovács Gábor közreműködésével 2024. Csak azt tanítom. A Buddha felismerései és beszélgetései. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Készségek és kompetenciák

A kurzus elvégzésével a hallgatók rálátást kapnak a páli nyelvű szuttairodalom jellegzetességeire, elmélyülnek a théraváda buddhizmus tanításaiban, fejlesztik szövegolvasási és szövegértési képességeiket, vitakészségüket.

Tudása:

- Átfogóan ismeri a buddhista vallástörténetnek a théraváda kánonra vonatkozó tárgykörét, legfontosabb értelmezési kereteit.

- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretét és értését lehetővé tevő alapvető (páli) nyelvi ismeretekkel és szövegismerettel.

- Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a buddhizmus, valamint az európai kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó szellemi (filozófiai és pszichológiai) irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

Képességei:

- Képes a buddhizmussal kapcsolatos tartalmak értő befogadására azáltal, hogy ismeri a legfontosabb eredeti forrásokból készült fordításokat, ezeket képes megérteni és feldolgozni, valamint képes az eredeti páli terminológiát a magyar terminológiával együtt kezelni.

- Képes eligazodni a buddhizmussal kapcsolatos forrás- és szakirodalomban.

- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában (pl. szótárhasználat, fogalomkeresés).

- Képes a buddhizmus tudományterületén legfontosabb szövegtípusok (tanítóbeszéd, ismeretterjesztő cikkek, tudományos tanulmányok) olvasására és írására (a páli terminológia kezelési módjának birtokában van).

- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az eredeti nyelvű terminológiát használva is megjelenítse.

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy a buddhizmus megértésével kapcsolatos nehézségekkel önállóan is megbirkózzon, illetve másokkal együttműködésben is keressen megoldásokat.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy a megszerzett nyelvi tudás és egzegetikai tapasztalat birtokában nagyobb és elemzőbb rálátással rendelkezhet a forrásokra (fordítások, szakirodalom).

Tantárgy felelőse: Bodó Ferenc, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Fórizs László, PhD

1.7. Zen buddhizmus

Az ismeretkör: Zen buddhizmus 1-3.

Kredittartománya: 12kr

Tantárgyai:

- Zen buddhizmus 1. (Bevezetés)
- Zen buddhizmus 2. (A zen története)
- Zen buddhizmus 3. (Művészeti gyakorlat)

Zen buddhizmus 1. (Bevezetés)		Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
Képzési karaktere: 80% gyakorlati		
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: gyakorlati jegy		
A tantárgy tantervi helye: 3. félév		
Az oktatás célja		
A kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a zen buddhizmus világába, így a vallásgyakorlati eszmék és fogalmak diszkussziója és a konkrét gyakorlási formák bemutatása mellett a zen kulturális hatásával is megismertessen.		
A tárgy tartalma		
A tantárgy egy-egy téma köré szervezve, a későbbi gyakorlati tárgyakat előkészítve nyújt bevezetést a zen buddhizmusba: Támakörök: 1. A zen helye a buddhizmus eszmerendszerében és vallásgyakorlatában 2. Alapfogalmak és praxeológiai elvek 3. A zen vallásgyakorlata: ülő meditáció 4. A zen vallásgyakorlata: recitáció és más szertartási elemek 5. A zen vallásgyakorlata: kóan praxis 6. A zen vallásgyakorlata: fizikai gyakorlatok 7. Kolostori és laikus vallásgyakorlat 8. A zen nagy alakjai 9. A zen és a művészetek 10. A zen egykor és ma, a főbb iskolák 11. A zen a nyugati világban 12. A zen Magyarországon 13. A Tan Kapuja Buddhista Egyház zen buddhista közösségei 14. Összegzés		
Alkalmazott oktatási módszerek		
A kurzus diszkurzív szeminárium, tehát a tárgyalta, bemutatott témát az órákon a résztvevők kérdései és hozzászólásai mentén részleteiben is kibontják. A hallgatók otthoni feadatok megoldásával előre is készülnek egy-egy téma kapcsán, a foglalkozások végén a csoport közösen is reflektál előzetes elképzelései és a megismert téma azonosságaira és eltéréseire.		
Számonkérési és értékelési rendszere		

A félév végén a hallgatók egy szemináriumi dolgozatot készítenek, amelynek témáját a megadott témakörökből merítik és amelyet a félév folyamán határolják körül az oktató kívánalma, illetve saját javaslataik közelítésével. A szemináriumi dolgozat a kidolgozandó részét egy önreflexív szakasz egészíti ki, amelyben a hallgató megfogalmazza azt a különbséget is, amelyet a félév folyamán előzetes elképzelései és az ismeretei bővülésével elért tudás között tapasztalható. A dolgozat elkészítéséhez MI csak olyan mértékben használható, hogy az az önálló munkát ne helyettesítse, csak megkönnyítse.

Az értékelés kritériumai:

A jeles osztályzat feltétele a szemináriumi dolgozat magas minősége, kifogástalan fogalmazásmódja, a reflexív zárószakasz meglátásainak színvonalas artikulációja, az órai aktív jelenlét.

A jó osztályzat feltétele a szemináriumi dolgozat jó színvonala, csaknem kifogástalan fogalmazásmódja, a reflexív zárószakasz meglátásainak jó artikulációja, az órai aktív jelenlét.

A közepes osztályzat feltétele a szemináriumi dolgozat elfogadható színvonala, nem kifogástalan, de megfelelő fogalmazásmódja, a reflexív zárószakasz meglátásainak elfogadható artikulációja, az órai, többnyire aktív jelenlét.

Az elégséges osztályzat feltétele a szemináriumi dolgozat még elfogadható színvonala, gyengébb, de még elfogadható fogalmazásmódja, a reflexív zárószakasz meglátásainak még elfogadható artikulációja, az órai jelenlét.

Elégtelen az osztályzat, amennyiben a hallgató nem ad be szemináriumi dolgozatot vagy annak színvonala nem elfogadható és az önreflexió hiányzik, illetve amennyiben az órai jelenlét erősen hiányos.

Irodalom

Kötelező irodalom:

1. Dobosy Antal: A fehér selyemszál hossza, Budapest, A Tan Kapuja, 2015
2. Alan Watts: A zen útja. Budapest, Ursus Libris, 2021
3. Miklós Pál: Zen és művészet. Budapest, Lazi Kiadó, 2000

Ajánlott irodalom:

1. D. T. Suzuki: Előadások a zen buddhizmusról. In: Fromm, E., Suzuki, D. T. Zen buddhizmus és pszichoanalízis. Budapest, Helikon, 1989
2. S. Suzuki: A zen szellem, az örök kezdők szelleme, Budapest, Filosz Kiadó, 2007

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató megismeri a zen buddhizmus legfőbb jellemzőit, megkülönböztető jegyeit, megismerkedik az alapvető gyakorlati formákkal, a zen kortárs helyzetével

Képessége:

A hallgató kompetenciát szerez sajátosságainak ismerete révén a zen elhelyezésére a buddhizmuson belül, a zen iskoláinak és módszereinek megkülönböztetésére, képes lesz tájékozódni a zen sokrétű kulturális hatásterületein

Attitűdje:

A zen sajátos stílusa olyan szellemi és praxeológiai lehetőségeket tár fel a buddhista vallásgyakorlatban, amelyek más hagyományos formákban rejtve maradhatnak, s amely lehetőségek alapvetően megváltoztathatják a gyakorló viszonyulását saját gyakorlásához, céljaihoz, eszköztárához, így szűkebb és tágabb környezetéhez is

Autonómiája és felelőssége:

A zen különösen nagy hangsúlyt helyez az önálló vallásgyakorlatra, a szellemi munka autonóm kialakítására, a gyakorlás valódi célja a másokért is vállalt felelősség, így a zen praxisa és különképp nagy alakjai példaként szolgálhatnak minden gyakorló számára

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Győri Péter, PhD

Zen buddhizmus 2. (A zen története)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus során végigkövetjük a zen útját. A buddhizmus Indiából való megérkezése után Kínában alakult ki a chan buddhizmus irányzata, amely később iskolává vált. Mesterek és iskolák jelentek meg, amely elősegítette a terjedést más országokba is. A zen történetében az adott ország kultúrájával való kölcsönhatásnak is fontos szerepe van. Az eleinte elősorban szerzetesi közegben gyakorolt irányzat napjainkban leginkább a világi követők körében virágzik, így a hétköznapi életben való jelentése is nagy hangsúlyt kap. A zen útja Magyarországra is megérkezett, itthon is számos gyakorlóközösség működik, melyek a zen jelenkori történetét írják.	
A tárgy tartalma	
1. India: A Tan megjelenése 2. Kína: Kínai vallás és filozófia 3. Kína: Sinizálódott buddhista iskolák 4. Kína: Bódhidharma élete 5. Kína: A chan pátriárkák 6. Kína: Mesterek, iskolák 7. Kína: Az öt csan iskola 8. Kína: A chan és a Tiszta-föld iskola 9. Taiwan: A zen útja 10. Korea: A zen útja 11. Japán: A zen útja 12. Vietnám: A zen útja 13. A zen Nyugatra érkezik 14. A zen Magyarországon	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Előadás, PPT használata, aktív párbeszéd a hallgatókkal	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A szakdolgozati követelmények szerint megírt 10 oldalas dolgozat egy választott témából. Leadási határidő: a vizsgaidőszak első napja A szakdolgozat és formai követelményei ezen a linken elérhető: https://www.tkbh.hu/hallgatoknak/tanulmanyok/vegzes/szakdolgozat/ a 4. menüpontban, a sor végi +-ra kattintva lenyílik a sor. Az oldal közepén található a bibliográfiai hivatkozások módja, melyre kattintva egy pdf jelenik meg, mely letölthető.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
A dolgozat értékelésénél: A formai követelmények 40%-ban számítanak (címlap, tartalomjegyzék, Irodalomjegyzék, hivatkozás, lábjegyzet)	

A tartalmi követelmények 60%-ban számítanak (szakirodalom ismerete, filozófiai és történeti összefüggések láttatása, következtetések)

Irodalom

Kötelező irodalom:

- (1) Varsányi György, 2019. A csan buddhizmus története. Budapest: A Tan Kapuja
- (2) Dumoulin, Heinrich, 1988. Zen Buddhism: A History, Volume I., India and China. New York: Macmillan Publishing Company
- (3) Szuzuki Daiszeu Teitaró, 2019. Bevezetés a zen buddhizmusba. Budapest: Polaris Kiadó

Ajánlott irodalom:

- (1) Szilágyi Zsolt - Hidas Gergely szerk., Buddhizmus, 2013. Budapest: L'Harmattan
- (2) Watts, Alan W., 1997. A Zen útja. Budapest: Polgár Kiadó

Készségek és kompetenciák

Tudása: Ismeri a zen történetében jelentős iskolák kialakulását és a neves mesterek életútját, valamint az irányzat csak rá jellemző szemléletét.

Képessége: Különbséget tesz a különböző zen irányzatok között. Rendelkezik a szakterület speciális etikai szabályainak és vonatkozó normarendszerének széleskörű ismeretével.

Attitűdje: Tolerálja a kultúrálisan idegen vallási elemeket, és megvizsgálja azoknak a társadalomra gyakorolt hatásait. Integrálja a nemzeti és európai értékekre támaszkodó szemléletmódot, és átlátja az Európán kívüli világgal való kapcsolat jelentőségét.

Autonómiája és felelőssége: Képes egyenrangú vitapartneri szerepre más buddhista irányzatok képviselőivel.

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Keller Mirella, PhD

Zen buddhizmus 3. (Művészeti gyakorlat)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy a hallgatók gyakorlati bevezetést kapjanak a zen buddhizmus speciális, a buddhizmuson belül is sajátos, olykor extremitásoktól sem mentes praxisába. A zen művészetek jó alkalmat kínálnak arra, hogy a művészeti tevékenység egészen más lehetőségeivel ismertessenek meg közvetlenül is megtapasztalható módon s ily módon előkészítsék a terepet a zen gyakorlás furcsaságainak befogadására. Az alkotó művészetek magától értetődő megközelítése a létrehozott műveken keresztül történik, így maga a létrehozó, művelő tevékenység is a műből nyeri el minőségét; önmagában, minden érdektől, tanulságtól függetlenül nem érdekes sem a művész, még kevésbé a közönség számára. A zen művészetek gyakorlása viszont éppen ellenkező megközelítést követel; eltekint a produktum és az alkotó egyén produktum alapú értékelésétől és minden minősítést zárójelezve magára a cselekvésre és a konkrét szituációban megjelenő tudati eseményekre helyezi a hangsúlyt, a művészeti tevékenységet ily módon buddhista meditációvá alakítva.	
A tárgy tartalma	
Bevezetés a zen művészetekbe Tusfestészeti gyakorlat 1. Tusfestészeti gyakorlat 2. Kalligráfiai gyakorlat 1. Kalligráfiai gyakorlat 2. Zen irodalmi gyakorlat 1. Zen irodalmi gyakorlat 2. Zenei gyakorlat 1. Zenei gyakorlat 2. Harcművészeti gyakorlat 1. Harcművészeti gyakorlat 2. Kertművelés (külső helyszínen) Ikebana foglalkozás Teaszertartás.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az alkalmak során elsőként bemutatásra kerül az adott foglalkozás témájául szolgáló zen művészet, beleértve a speciális eszközök használati módjait is, majd egyéni és/vagy csoportos gyakorlatok során a hallgatók lépésről-lépésre megismerkednek a technikákkal és az adott művészet során képződő szituációkkal, különös tekintettel ezek tudati vonatkozásaira. A tanulási folyamatot vizuális szemléltető anyagok és az egyes elemekhez fűzött magyarázatok segítik. A hallgatók figyelmét az oktató folyamatosan saját tudati működésük irányába fordítja, megváltoztatva ezzel azt a magától értetődő tudati attitűdöt, amely a tevékenységeket a készülő műalkotás minősége felől értékelné. A foglalkozások végén a hallgatók visszajelzést adnak a folyamatról, különös tekintettel arra, milyen	

mértékben sikerült az az attitűdváltás, amely a művészeti tevékenységet buddhista meditációvá alakítja át.

Számonkérési és értékelési rendszere

A tárgy teljesítésének feltétele az önálló, illetve csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, valamint a szakirodalom feldolgozása alapján, a Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása és feldolgozása, valamint az aktív részvétel a foglalkozásokon, illetve online konzultációkon.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés alapja egy mintaként szolgáló művészeti tevékenység otthoni gyakorlásának dokumentációja, a gyakorlás önreflexiója, a feldolgozott anyagokról való írásos beszámoló évközi megküldése (beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.), valamint a foglalkozásokon, illetve konzultációkon való aktív részvétel.

A jeles osztályzat feltétele a választott műalkotás elkészítéséhez, a gyakorlás illetve a a gyakorláshoz való reflexív viszony tudatossága, a beküldendő írásos feldolgozás magas minősége, az aktív részvétel.

A jó osztályzat feltétele a választott műalkotás elkészítéséhez, a gyakorlás illetve a a gyakorláshoz való reflexív viszony megfelelő tudatossága, a beküldendő írásos feldolgozás megfelelő minősége, az aktív részvétel.

A közepes osztályzat feltétele a választott műalkotás elkészítéséhez, a gyakorlás illetve a a gyakorláshoz való reflexív viszony elfogadható tudatossága, a beküldendő írásos feldolgozás elfogadható minősége, az aktív részvétel.

Az elégséges osztályzat feltétele a választott műalkotás elkészítéséhez, a gyakorlás illetve a a gyakorláshoz való reflexív viszony még elfogadható tudatossága, a beküldendő írásos feldolgozás még elfogadható minősége, az aktív részvétel.

Elégtelen, amennyiben a hallgató nem készíti el a műalkotást vagy egyáltalán nem gyakorlásként viszonyul ahhoz, tevékenysége nem reflektált, nem készíti el írásos feladatait, nem vesz aktívan részt a foglalkozásokon, konzultációkon.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Miklós Pál 2000: A zen és a művészet. Szeged: Lazi Kiadó

Dobosy Antal 2012: A fehér selyemszál hossza (Zen szöveggyűjtemény). Budapest, A Tan Kapuja

Addis, Stephen (ford. Komáromy Rudolf) 2005: Hogyan nézzük a japán művészetet? Budapest: HVG Kiadó

Ajánlott irodalom:

Miklós Pál 2012: Tus és ecset. Kínai művelődéstörténeti tanulmányok. Budapest: Liget

Okura Kakudzó 2003: Teáskönyv. Budapest: Terebess Kiadó

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató felismeri a zen buddhizmushoz kapcsolódó sajátos művészeti ágakat, tájékozottságot szerez a távol-keleti művészetek egy fontos szeletében Képessége: A hallgató alkalmassá válik arra, hogy a zen buddhizmus művészetének sajátos fogalomrendszerét és megközelítését az európai művészetek kontextusában is értelmezze és az ezektől való eltéréseket megfogalmazza. Attitűdje: A hallgató önismerete mélyül, képessé válik felismerni és azonosítani a művészeti gyakorlat különféle szituációiban megjelenő tudati reakcióit, képessé válik elszakadni a műtől és saját elméjének eseményei felé fordulni. Autonómiája és felelőssége: A hallgató a művészetek előkészítő gyakorlása által megtapasztalja a kontempláció és az ítéletmentes odafordulás tudati lehetőségét, valamint egy olyan cselekvéstípussal, a gyakorlással is megismerkedik, amely lehetővé teszi, hogy önmagát kvázi-cselekvési szituációkban is fejlessze.
Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

1.8. Tibeti buddhizmus

Az ismeretkör: Tibeti buddhizmus 1-3.

Kredittartománya: 12kr

Tantárgyai:

- Tibeti buddhizmus 1. (Belső-Ázsia és Tibet története)
- Tibeti buddhizmus 2. (Művészetek)
- Tibeti buddhizmus 3. (Szertartástan)

Tibeti buddhizmus 1. (Belső-Ázsia és Tibet története)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy a tibeti buddhizmus kialakulását, annak sajátosságait, és főbb iskoláit kívánja bemutatni. Különös tekintettel a tibeti prebuddhista vallási hagyományok tovább élésére a tibeti buddhizmusban. Másfelől annak bemutatása, hogy a vadzsrajána és annak tibeti változatának szinte minden tanítása összhangban van a korai buddhizmus tanításaival.	
A tárgy tartalma	
1. ó. Tibet földrajzi helyzete, a tibeti zászló szimbolikája. A mitikus királyok kora és a phön (t. bon-chos) vallási hagyomány. A császárkor. 2. ó. Az államalapítás és az első Tankirály, Thide Szongcen (t. Khri-lde Srong-btsan) vagy későbbi nevén Szongcen Gampo (t. Srong-btsan sGam-po, ki. 松贊干布) (604/5–649) 3. ó. A második Tankirály, Thiszong Decen (t. Khri-srong lDe-brtsan, ki. 赤松德贊) (ur: 755–797). Padmaszambhava (szkt. Padmasambhava, t. Pad-ma 'byung-gnas, Padma sam-bha-wa vagy Gu-ru rin-po-che) és Sántarakṣita (szkt. Śāntarakṣita, t. Zhi-ba-co) térítő tevékenysége. 4. ó. A harmadik Tankirály, Thicuk Decen (t. Khri-gtsug lDe-brtsan) vagy Relpacsen (t. Ral-pa-can) (815–838). Langdarma (t. gLang-dar-ma) buddhizmust üldöző tevékenysége, és Lhalung Pelgye Dordzse (t. lHa-lung dPal-gye rDo-rje) története. A széttagoztság kora – a buddhista rendek kialakulása. 5. ó. Cenpo Khore (t. bTsan-po 'Khor-re), buddhista nevén Jesé Ö (t. Ye-shes 'Od = Tudás fénye) (X. század) kora. Atísa (szkt. Atīśa Dīpaṅkaraśrījñāna, Mar-me-mdzad, Jo-bo Atisha vagy A-ti-sha) 982–1054) megtisztítja a tibeti buddhizmust. Drom Tönpa (t. 'Brom sTon-pa) (1003–1064) és a kadampa (t. bKa'-gdams-pa = a beszéd (Tan) kifejtésének híve) rend születése. A rendé szerveződő régiek vonala, a nyingmapa (t. nying-ma-pa = régi vagy öreg rend) 6. ó. Tilópa (szkt. Tilopa, t. Ti-lo-pa = Szezámmag őrlő) (988–1069) - Nárópa (szkt.	

Nāropa, t. Na-ro-pa) (1016–1100) ind mahásziddhák nyomán Marpa (t. Mar-pa Chos-kyi bLo- gros) (1012–1096), Milarepa (t. Mi-la-ras-pa = Félelmetes Vászoruhás Jógi) (1052–1135), Gampopa (t. sGam-po-pa) (1079–1153) tanítványláncolat eredményeként kialakult kagyüpa (t. bKa-rgyud-pa = az ige hagyományozását követő) rend.

Karma Paksi (t. Kar-ma Pak-shi) (1204–1283) nyomán létrejövő tulkuság (t. sprul-sku) intézménye, a karmapák (t. kar-ma-pa) hivatala.

7. ó. Drokmi (t. Brog-mi = Pusztai ember) (992–1072) nyomán a szakjapa (t. sa-skya) rend születése, és a mongol uralom segítségével a hatalomra kerülése.

A tibeti kánon megszületése, Putön (t. Bu-ston) (1290–1364) működése.

Congkapa (t. Tsong-kha-pa = Hagymavölgy-béli) vagy buddhista nevén (t. bLo-bzang Grags-pa) (1357–1419) vallási reformja, és a gelukpa (t. dge-lugs-pa) rend létrejötte.

Jöntén Gyacót (t. Yon-tan rGya-mtsho) (1589–1617) a mongol egyházfő.

8. ó. A dalai lámák intézményének kialakulása. Gedün Drupa (t. dGe-dun Grub-pa) (1391–1475), Gyelva Gedün Gyaco (t. rGyal-ba dGe-'dun rGya-mtsho) (1475–1542/43), Szönam Gyacóval (t. bSod-nams rGya-mtso) (1543–1588).

A teokratikus állam megszületése és kora.

9. ó. A „nagy ötödik”, Ngawang Loszang Gyaco (t. Ngag-dbang bLo-bzang rGya-mtsho) (1617–1682), a teokratikus állam kiépítője.

A mandzsu /dzsürcsi (ki. manzu) ambanok (t. am-ban = helytartó) intézménye.

A szerelmes poéta Loszang Rigzin Changjang Gyaco (t. bLo-bzang Rig-'dzin Tshangs-dbyangs rGya-mtsho) (1683–1706).

10. ó. A vadszrajána buddhizmus sajátosságai

A tantra (szkt. tantra, t. rgyud) fogalma, lényege, története és gyakorlata.

A mantrák (szkt. mantra, t. sngags) gyakorlata.

A vadszrajána legfontosabb szimbólumai és rituális eszközei.

A mandala (szkt. maṇḍala, t. dkyil-'khor) szimbólumrendszere.

A vadszrajána (szkt. vajrayāna, t. rdo-rje theg-pa vagy gsangs-sngags rdo-rje theg-pa) szent építménye, a cshörten (t. mchod-rten, szkt. stūpa).

Belső-Ázsia

11. ó. A kusánok (szkt. kuṣāṇa, ki. 月氏 vagy 月支, pi. yuèzhī, óp. tuxāri, g. Τόχαροι) kultúrája és Kaniska (szkt. Kaniṣka) (i. sz. 78–123) által támogatott buddhizmus. A kor buddhista művészete.

12. ó. A mongol (mo.) buddhizmus kialakulása és sajátosságai.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy jellegénél fogva elsősorban előadásokra épül, hiszen a legtöbb hallgató számára ez teljesen új terület. Mivel ez egy egész évfolyamnak szól, nem igen van lehetőség a csoportfoglalkozásokra.

Számonkérési és értékelési rendszere

A kollokvium során a hallgató dobókocka segítségével nyeri el az előre megadott témakörök egyikét. Erről azután papíron vázlatot készít, majd szóban kifejti a témakörét.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés az alapján történik, hogy a hallgató mennyire képes az adott tétel tartalmának összefüggő kifejtésére. Ismeri a tételhez tartozó legfontosabb szakkifejezéseket.

Az ötös esetében elvárt, hogy a témakör kiváló kifejtésén túl mennyire képes meglátni a hasonlóságokat és különbségeket a tibeti és más buddhizmusok között, sőt más vallások viszonylatában.

A négyes jegyért elég az adott témakör jó színvonalú kifejtése.

A hármast akkor jár ha ez hiányos és a fogalmak értelmezése nehézségeket okoz.

Az elégséges jegy ha a hallgató csak homályos formában értette meg az adott témakört.

Ha ez se sikerül, egyest kap.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Hoffmann, Helmut: A tibeti műveltség kézikönyve. 2001. Budapest: Terebess K.

Szathmári Botond: 2020. A tibeti buddhizmus kincsestára. A tibeti buddhizmus története és kultúrája. A Tan Kapuja Buddhista Főiskola (elektronikus jegyzet)

Szathmári Botond: A Kusán birodalom és kultúrája. (oktatási segédanyag)

Szathmári Botond: Mongol buddhizmus. (oktatási segédanyag)

Ajánlott irodalom:

Őszentsége a Dalai Láma: A bölcsességszem megnyitása. 2004. Budapest: Édesvíz K.

Hopkins, Jeffrey: A tantrikus ösvény alapvetése. 2003. Budapest: Farkas Lőrinc Imre K.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Átfogóan ismeri a vadzsraja buddhizmus tárgykörét, a legfontosabb elméleteit, tibeti irányzatait, értelmezési kereteit.

Rendelkezik a vadzsraja buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével (szanszkrit, tibeti).

Képessége:

Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.

Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a vadzsraja buddhizmus vonatkozásában.

Alkalmas arra, hogy a vadzsraja buddhizmus sajátos fogalomrendszerét az európai vallások, tudományágak kontextusában is értelmezze.

Attitűdje:

Nyitott a vadzsraja buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Képes a vadzsraja buddhizmus gondolkodásmódjának segítségével önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.

Autonómiája és felelőssége:

A vadzsraja buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.

Tantárgy felelőse: Pandita Szathmári Botond

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Pandita Szathmári Botond

Tibeti buddhizmus 2. (Művészetek)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti buddhista művészetekbe való bevezetés, szimbólumrendszerének felismerése, a szakkönyvek, honlapok, állandó múzeumi kiállítások ismerete. A tibeti buddhista thangkák, szobrok, faragások eredetének ismerete. Készítési eljárások, megjelenő szimbólumok jelentéstartalmának ismerete.	
A tárgy tartalma	
Tibetbe a 7. század közepétől folyamatosan kisebb megszakításokkal folyamatosan érkezett Indiából és Kínából a buddhista ábrázoló művészet, és a művészek is. Évszázadokon keresztül ezek szintéziséből alakult ki a ma tibeti buddhista művészetként ismert ábrázolási technika. A kurzus során a hallgatók bevezetést kapnak a különböző művészeti területekbe (thangkafestészet, szobrászat - kő, fém, fa - , építészet, buddhista szimbológia, film, kortárs ábrázoló művészetek és művészek). 1, Buddhista szimbológia alapjai. A buddhista művészet kezdetei. 2, Tibeti thangkafestészet folyamata, szimbólumok. 3, A thangkák fajtái. Békés és haragvó istenségek ábrázolása. 4, Ikonometria, 5, Szobrászat (kő-, fa- és fém). Építészet. 6, Kortárs tibeti művészetek, művészek megismerése. 7, Tibeti filmművészet. (Nappali képzésben ezen a témakörök átadása 14 órában történik, Esti-, levelező és Távoktatáson pedig több önálló munkával, de megfelelő instrukciók adásával történik)	
Alkalmazott oktatási módszerek	
- szakirodalom olvasása, önálló feldolgozása - források gyűjtése az évvégi projektmunkához (ezeket az oktató irányítja) - a buddhista ábrázoló művészet és művészek bemutatása képeken, filmekben, albumokon keresztül - a buddhista szimbólumok elemző bemutatása	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A hallgatók csoport projekt munkát készítenek (az oktató folyamatos irányításával, amikor is óráról órára közli a következő mérföldkövet), amely során készítenek egy művészeti alkotásról szóló poszter prezentációt, vagy "honlapot". Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján. Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	

jeles:

- 90%-ban jól megvalósított projektmunka,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),

jó:

- 80-89%-ban jól megvalósított projektmunka,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),

közepes:

- 70-79%-ban jól megvalósított projektmunka,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban),
- 90%-ban jól megvalósított projektmunka, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),

elégséges:

- 60-69%-ban jól megvalósított projektmunka,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),

elégtelen:

- 60%-ban jól megvalósított projektmunka,
- összefüggéstelen elemzés / csoportos projektmunka,

Irodalom

Kötelező irodalom:

Beer, Robert 1999. The Encyclopedia of Tibetan Symbols and Motifs. Boston: Shambhala.
Kelényi Béla – Vinkovics Judit 1995. Tibeti és Mongol tekercsképek. Budapest: Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum.
Tucci, Giuseppe 2016. Tibetan Painted Scrolls I-II. Milano: Mimesis International.

Ajánlott irodalom:

Miklós Pál 1959. A Tunhuangi Ezer Buddha Barlangtemplomok. Budapest: Magyar Helikon.
Lauf, Detlef Ingo 1995. Tibetan Sacred Art. Heritage of Tantra. Bangkok: White Or-chid Press
<https://www.himalayanart.org>

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a legfontosabb buddhista szimbólumokat, művészeti iskolákat, felismeri az ábrázolások békés és haragvó istenségek attribútumait, magasabb szinten ezek alapján be is tudja azonosítani a fő alakokat. Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a távol-keleti buddhista kultúrák, valamint az európai (ezen belül kifejezetten a magyar) kultúra, illetve az ezen kultúrákat meghatározó világvallások, szellemi és filozófiai irányzatok összehasonlító vizsgálatára és megértésére. Az idegen nyelvi (angol) kompetencia fejlesztése (ha valaki célirányos kompetencia területeket is fejleszt, azt is be lehet írni pl. angol nyelvű szókincs fejlesztése területen; stb.)

Képessége: Képes önállóan a szimbólumok felismerésére, elemzésére. Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven. Képes a buddhizmus nemzetközi nyelvén, angolul történő levelezésre, hétköznapi szituációkban való kommunikációra. Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos

fogalomrendszerét az európai vallások, tudományágak kontextusában is értelmezze. Képes az egész életén át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

Attitűdje: Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Pandita Szathmári Botond

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tibeti buddhizmus 3. (Sziertartástan)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy egy rövid szertartás megtanulásával (Guru Rinpoce púdza) a hallgató önállóan is képes legyen gyakorolni, megértse a test, beszéd, tudat szerepét a gyakorlásban és képes legyen a szertartások alapelveit akár a hétköznapiakban is alkalmazni, az életmódja részévé tenni.	
A tárgy tartalma	
A tibeti buddhizmus híres a gazdag szertartásos gyakorlatairól: a mahájána púdzsák (különböző felajánlás, megtisztítás rituálék, áldásban részesülés), a tantrikus beavatások, szádhanák, a különböző megvilágosodott cselekedetekig, mint a lecsendesítő, növelő, szentelő és leigázó tevékenység tűzszertartásai mind fontos részei a tibeti buddhizmus gyakorlatának. A kurzus során a szertartások jelentőségét ismeri meg a hallgató, majd a buddhista szertartások jellegzetességeivel ismerkedik meg. A bevezető után a tibeti szertartástan alapfogalmaival, szertartási módjaival, eszközeivel ismerkedik meg, majd egy egyszerű szertartás megtanulása következik. A mahájána szertartási formáit, a púdzsákat, végül pedig a Vadszrajána szertartásait, a szádhanákat legfontosabb elemei kerülnek bemutatásra.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A szertartás csoportos gyakorlat, tehát fontos lesz az együttműködés, egymás segítése. A hagyományos oktatási modellt követjük, magyarázat, gyakorlat, magyarázat, gyakorlat, az ismétlés nagyon fontos tényező.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Az órán elsajátított szertartás bemutatása, vagy egy kiválasztott téma szóbeli kifejtése, előadás tartása a többi hallgató előtt (ppt).	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - és kiváló felkészülés és órai munka, - és kiváló szintű tudás, jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - és jó felkészülés és órai munka, - és jó szintű tudás közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ill. ingadozó felkészülés és órai munka, - ill. közepes szintű tudás, elégséges:	

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- ill. gyenge felkészülés és órai munka,
- ill. gyenge szintű tudás

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- ill. elégtelen felkészülés és órai munka,
- ill. elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás

Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján.

Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Dzsongön Kongtrül 2001. A bizonyosság fátylaja. Budapest-Tar: Buddhista Meditáció Központ-Karma Ratna Dargye Ling-Tibeti Karma Kagyü Hagyomány

Jamgon Mipham 2015. White Lotus: An Explanation of the Seven-Line Prayer to Guru Padmasambhava. Boston and London: Shambhala

Buddhávatamszaka szútra (Szamantabhadra ima)

Ajánlott irodalom:

Prayer to Tārā: A Sevenfold Supplication for Protection by Drikung Kyobpa Jikten Sumgön (Lotsawa House translation by by Sean Price, 2020)

Rene de Nebesky-Woykowitz, PhD. 1993. Oracles and Demons of Tibet. The Cult and Iconography of the Tibetan Protective Deities. Katmandu: Book Faith India

Készségek és kompetenciák

Tudása: A tibeti buddhizmus szertartásos gyakorlatai közül egyet kell alapszinten elsajátítani, a kapcsolódó terminológiával együtt. Megérteni a gyakorlatok célját, működésük mechanizmusát, valamint a tanításokkal, azaz az elmélettel való szoros kapcsolatukat.

Képessége: Képessé válik arra, hogy a tibeti buddhizmus nagy vonalainak szertartásos gyakorlataiban a megfelelő megértéssel részt vegyen. A Három Kapu alap mudráit, mantráit, vizualizációs gyakorlatait képessé válik végezni.

Attitűdje: Fejlődik kommunikációs készsége a szertartások kommunikációs formáinak gyakorlása során. Erősödik tudati nyitottsága.

Autonómiája és felelőssége: Képessé válik a csoport jelenlétében önállóan végezni a kurzus során megtanult rövid gyakorlatot, vezetni a szertartást.

Tantárgy felelőse: Pandita Szathmári Botond

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

1.9. Alkalmazott buddhizmus

Az ismeretkör: Alkalmazott buddhizmus 1-4.

Kredittartománya: 15kr

Tantárgyai:

- Alkalmazott buddhizmus 1. (A meditáció alapjai)
- Alkalmazott buddhizmus 2. (Buddhista pszichológia)
- Alkalmazott buddhizmus 3. (Buddhizmus és társadalom)
- Alkalmazott buddhizmus 4. (Tanátadás)

Alkalmazott buddhizmus 1. (A meditáció alapjai)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus elsődleges célja, hogy a buddhizmussal ismerkedők, illetve az abban már tapasztalattal rendelkezők részére bemutassa a buddhista meditáció alapvető gyakorlatait. A hallgatók számára olyan elméleti tájékozottságot és gyakorlati tapasztalatot kíván nyújtani, amely ismeretében az egyes buddhista irányzatok gyakorlatairól általános képet alkothatnak, valamint az alapmeditációkat önállóan is végezhetik.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók a kurzus segítségével értelmezik, hogy általában mit jelent a meditáció, milyen értelemben tér el a szokásos és hétköznapi tudatfolyamatok működésétől. E körben megismerkednek az egyes buddhista irányzatokat jellemző meditációs alapgyakorlatokkal, amelyek révén bepillantást szerezhetnek a buddhizmus meditációs kultúrájába. 1. Bevezetés: a meditáció jelentése a mai kultúránkban 2. Elmélet és gyakorlat, a meditáció szerepe a buddhizmusban 3. A meditáció megkezdése: stressz mint a szenvedés forrása 4. Buddhista alapmeditációk, éberség megalapozása a théraváda buddhizmusban 5. A tudat összeszedettsége, az összpontosítás művelete 6. Vipaszjaná és belátásmeditációk 7. Együttérzés és metta meditáció 8. A mahájána meditációk alapjai 9. A páramiták gyakorlata és az ürességmeditáció 10. Bepillantás a zen meditáció világába 11. Bevezetés a vadzsrajána műveletekbe 12. Lodzsong és tonglen meditációk 13. Az öt elem elmélete és gyakorlata 14. Vizualizációk és a benső menedék	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzuson a hallgatók megtanulják a meditációk elméleti leírását gyakorlatba átültetni és az órákon művelni. E körben az órákon végzett meditációkból néhányat kiválasztanak, és azok	

felépítését, valamint főbb jellemzőit a tapasztalataik alapján elmélyítik. A végzett meditációk során fontos szerepet kap az önreflexió gyakorlása, valamint a benső élmények verbális kifejezése és a csoport tagjaival történő megosztása.

Számonkérési és értékelési rendszere

A kurzuson a hallgatók a buddhista meditációk elméletével ismerkednek meg, amely alapján az elméleti ismeretek elsajátítása mellett csoportos meditációs gyakorlásban vesznek részt. Az elméleti kifejtés során a hallgatók aktívan bekapcsolódhatnak a magyarázatok értelmezésébe, valamint megosztják a meditációk során szerzett tapasztalataikat, amely révén a benső önreflexió fejlesztésére kapnak lehetőséget. A kurzus oktató értékelése elsődlegesen az aktív órai jelenlétre épül, valamint a tapasztalatok összegzéséről szóló beszámoló elkészítésére.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

- kiváló felkészülés és aktív órai jelenlét,
- meditációs tapasztalatokról készült írásbeli beszámoló elkészítése
- a meditációs forma teljes körű elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kiváló alkalmazása.

Jó:

- jó felkészülés és órák 75%-n jelenlét,
- a meditációs forma kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kielégítő alkalmazása.

Közepes:

- az órákon való részvétel és az órák 60%-n jelenlét
- a meditációs forma segítséggel való elsajátítása
- a meditációs technikák alapszintű alkalmazása.

Elégséges:

- az órákon való passzív részvétel és az órák 60%-n jelenlét
- meditációs forma hiányos elsajátítása
- a meditációs technikák hiányos alkalmazása.

elégtelen:

- elégtelen felkészülés és órai jelenlét hiánya,
- meditációs napló vezetésének hiánya,
- a meditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Goleman, Daniel, Coknyi Rinpoce 2023. A meditáció ajándéka - Belső béke és együttérzés. Budapest: Open Books.

Khenpo Tsultrim Gyamtso Rimpoche, Ven. 1997. A buddhista ürességmeditáció fokozatai. Budapest: Orientpress.

Nyanaponika Thera 1994. Satipatthana – A buddhista meditáció szíve. Budapest: Orientpress.

Ajánlott irodalom:

Brasington, Leigh 2021. A helyes összpontosítás. Budapest: KAI Consulting Kft.

Goleman, Daniel 1998. Különleges tudatállapotok a buddhizmusban. Budapest: Buddhista Misszió.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató a buddhista meditációk csoportos végzésében aktívan tud részt venni, rendelkezik a benső műveletek folytatásához szükséges benső fegyelemmel és tudati összeszedettséggel. Önmagában létre tud hozni egy úgynevezett „meditációs állapotot”, amelyben az önreflexió és a tudatos benső élet különféle buddhista műveletei végezhetők.

Képessége:

Képes szóban megfogalmazni a buddhista alapmeditációk során szerzett élményeit és ezeket összevetni más tudati, például gondolkozási, fogalmi működésekkel. Képes a vezetett és csoportos meditációkon megőrizni az aktív figyelmi állapotot. A gyakorlatok során megjelenő benső tapasztalatait a meditációkra vonatkozó iránymutatások szerint képes önállóan értelmezni.

Attitűdje:

A kurzus során szerzett tapasztalatai birtokában törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére. Az önismeret kiterjesztett értelmét is elsajátítja, ami nyitottá teszi a buddhista meditáció révén megismerhető tudati folyamatok követésére.

Autonómiája és felelőssége:

A buddhizmus értelelmzésekor a kurzuson szerzett tapasztalatainak tükrében és felelősen jár el. E körben egyúttal életvezetésével példát mutat, mivel a meditációs gyakorlata révén képes az elméleti ismeretek mélyebb megértésére és közvetlen megtapasztalására, így segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Alkalmazott buddhizmus 2. (Buddhista pszichológia)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy célja a buddhizmus tudatra, személyiségre vonatkozó tanításainak összefoglaló bemutatása; a mentális működések mechanizmusainak feltárása. E körben megvizsgálja a buddhista és a nyugati pszichológiák hasonlóságait és főbb eltéréseit, valamint a buddhista pszichológia szemléletének a hétköznapiakra történő alkalmazási lehetőségeit.	
A tárgy tartalma	
A kurzuson a hallgatók elsajátíthatják a pszichológiai önismeret néhány alapkifejezését, amelyet hatékonyan használhatnak a buddhista tanítások megértésében és alkalmazásában. A nyugati pszichológia főbb irányzatainak megismerését követően a szenvedés és boldogság, a gondolkodás-érzés-akarat hármasságának magyarázatain keresztül a buddhista felébredés élményébe is bepillantást nyerhetünk. 1. Bevezető, önreflexió, a személyiség egészséges és rendellenes működései 2. Pszichológiai irányzatok és alapfogalmak 1: pszichoanalízis, viselkedéslélektan és a kognitív modell 3. Pszichológiai irányzatok és alapfogalmak 2: humanisztikus és egzisztencialisztikus pszichológia 4. Ego, individuum, személy és a „fájdalomtest” mint a szenvedés forrása 5. Az „egészséges felnőtt” modellje: a szkandhák működése és a kogníció, érzés és akarat egyensúlya 6. Kognitív szempontok: „sebeink” és „határaink” a buddhizmus tükrében 7. Az érzések feltérképezése és a negatív érzések buddhista és pszichológiai magyarázata 8. A depresszió és a szenvedés értelmezései 9. Pozitív érzések, örömkészség és boldogság értelmezése a jelenlegi tudományos kutatások és a buddhizmus szempontjából 10. Szándék, akaraterő és törekvés általában 11. Szándék és önkontroll pszichológiai kutatásai 12. Karma és a sors jelentése a buddhizmus és a pszichológia tükrében 13. A buddhista felébredés benső élménye 14. Felébredés mint az identifikációk feloldása	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az előadáshoz kapcsolódó művek tartalmának rövid összefoglalása, a felmerült kérdések közös megbeszélése, benső reflexió előmozdítása, alapszintű szakszövegek angol nyelven történő olvasása. Az előadás témái segítik, hogy a hallgatók önismereti folyamataiban a benső reflexió érvényre juthasson.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A kurzus végén szóbeli beszámoló lesz, amelynek során a hallgató a szemináriumon érintett és előre meghatározott témakörökből kiválasztott téma kifejtésével ad számot a tudásáról.	

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés kritériumai:

jeles: 90% feletti vizsgaeredmény,
kiváló felkészülés és órai munka,
kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség
illetve ezek együttese

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Atkinson, R. L., Hilgard E., & Smith, E. E. (2005). Pszichológia. Budapest: Osiris Kiadó.
Goleman, Daniel. (2011). Romboló érzelmek: Hogyan legyünk úrrá rajtuk? Tudományos beszélgetések a Dalai Lámával. Trivium Kiadó.
Porosz Tibor 2021. A buddhista pszichoterápia. Budapest: A Tan Kapuja.

Ajánlott irodalom:

Adyashanti 2015. Az üresség tánca. Budapest: Ursus Libris.
Őszentsége a Dalai láma, & Cutler, H. C. (2002). A boldogság művészete: Kézikönyv az élethez (3. kiad.). Trivium Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató a kurzuson megszerzett tudásával a személyiség működését többféleképpen értelmezi, a különféle szemléletek alapján összehasonlításokat végez és különbségeket

fogalmaz meg. E tudás birtokában önmaga és mások mentális működései körében elfogultságtól mentesen vizsgálódik.

Képessége:

A hallgató ismeri a nyugati modern pszichológia és a buddhizmus legfontosabb tanításait a személyiségre vonatkozóan, az ezzel kapcsolatos fogalmakat, és képes ezek összevetésére. Átlátja e szakterület legfontosabb problémáit, a nézőpontok közötti különbségeket. A tanultakat képes a gyakorlat próbája alá vetni, a mindennapokban önismereti folyamatokban ezt megjeleníteni.

Attitűdje:

A pszichológiai ismereteinek birtokában a Buddha-Dharma három attitűdjével (bölcesség, erény, elmélyedés) fordul társadalmi, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségekhez, mindezeket érvényre juttatja a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásaiban. Törekszik felismerni a buddhizmus és a pszichológia tárgykörén belül meglévő hasonlóságokat és különbségeket, és véleményét erre tekintettel fogalmazza meg.

Autonómiája és felelőssége:

Elméleti ismeretei és gyakorlati tapasztalatai birtokában felelősen vesz részt véleményeltérésekkor felmerülő vitákban és törekszik arra, hogy az ellentétes álláspontok konszenzuális alapon találkoznak. Saját megnyilatkozásaiban gondosan ügyel arra, hogy az önérvényesítése és a másokhoz való kapcsolódása, alkalmazkodása helyes arányban maradjon.

Tantárgy felelőse: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

Alkalmazott buddhizmus 3. (Buddhizmus és társadalom)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus betekintést nyújt a buddhista filozófia és gyakorlat különféle alkalmazásai lehetőségeibe a tágabb értelemben vett társadalmi kérdések és rendszerek területén, mint pl. a gazdaság, ökológia, politika, egészségügy, oktatás. A kurzus fő vezérfonalát az ún. „társadalmilag elkötelezett buddhizmus” mozgalma, annak nézőpontjai és főbb alakjai alkotják. Az órák ízelítőt kívánnak nyújtani különböző buddhista társadalmi kezdeményezésekből, és a kapcsolódó gazdasági, politikai, környezetvédelmi, pedagógiai és egyéb gyakorlati alkalmazási lehetőségekből. A tantárgy támogatja a fenntartható életvitel kialakítását célzó erőfeszítéseket.	
A tárgy tartalma	
1. Bevezető, buddhista alapfogalmak 2. A „társadalmilag elkötelezett buddhizmus” főbb alakjai 3. Buddhizmus és gazdaság 4. Buddhizmus és ökológia 5. Buddhizmus és politika 6. Buddhizmus a társadalmi alrendszerekben (egészségügy, oktatás)	
Alkalmazott oktatási módszerek	
1. Problémaközpontú megközelítés interaktív, hallgatói részvételen és bevonódáson alapuló módszerrel. 2. Tudományos szakirodalom (könyvek, cikkek), prezentációk és audiovizuális oktatási anyagok részben önálló, részben szemináriumi keretek közötti feldolgozása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Az órákon való részvétel – annak szemináriumi jellege miatt – kötelező, a hallgatók a félév során 3 alkalommal hiányozhatnak. Az órákon fontos az aktivitás, együtt gondolkodás. A kurzus teljesítése a hallgatók saját érdeklődésének megfelelően az alábbi lehetőségek közül választható: 1. Min. 5 oldalas beadandó készítése a félév során tárgyalt témák valamelyikéhez kapcsolódóan (önálló, korábban meg nem jelentetett és máshol be nem adott munka). 2. Órai kiselőadás tartása (max. 20 perc terjedelemben), ehhez kapcsolódó PPT készítése (min. 10 slide, max. 6 fő). 3. Komolyabb lélegzetvételű, csoportos (3 fős) projekt munka (prezentáció) készítése és szükség esetén megbeszélése (min. 30 slide).	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Jeles: komolyabb szakirodalmon (4-5) alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással, ill. összeszedett, több forrásra támaszkodó, kiválóan prezentált kiselőadás, projekt munka (az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével).	

Jó: kevesebb szakirodalmon (2-3) alapuló elemzés, inspiratív, de ötletjellegű esettanulmány kevés forrással, ill. néhány forrásra támaszkodó kiselőadás (vagy kis bizonytalanság az előadásban), projektmunka (vagy ha az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak).

Közepes: egy szakirodalmon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül, ill. egy forrásra támaszkodó kiselőadás (vagy bizonytalanság az előadásban), projektmunka (vagy ha az egyéni hozzájárulások összemosódnak).

Elégséges: általános ismereteken alapuló elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában, ill. általános ismeretekre támaszkodó kiselőadás (vagy nehézkes előadás), projektmunka (vagy ha az egyéni hozzájárulások hiányosak).

Irodalom

Kötelező irodalom:

Zsolnai László 2010 (szerk.). Boldogság és Gazdaság. Budapest: Typotex.

Kovács Gábor 2016. „A buddhista közgazdaságtan.” URL: <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2516/1/KG2016n4p165.pdf>

Schumacher, F. Ernst 1991. A kicsi szép. Tanulmányok egy emberközpontú közgazdaságtanról. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

Ajánlott irodalom:

Fuller, Paul 2021. An Introduction to Engaged Buddhism. New York: Bloomsbury Academic.

Queen, Christopher S. 2012. (szerk.) Engaged Buddhism in the West. New York City: Simon & Schuster.

Készségek és kompetenciák

1. Tudása: a hallgató megismeri és megérti a buddhista tanítások, eszmék és értékek különböző társadalmi területeken (pl. szociális szféra, gazdaság, környezetvédelem, egészségügy, oktatás, stb) történő alkalmazhatóságának és hasznosíthatóságának lehetőségeit.
2. Képessége: a hallgató képessé válik szélesebb és hasznosabb társadalmi összefüggésekben tapasztalni, gondolkodni és cselekedni.
3. Attitűdje: a hallgatóban kialakul egy társadalom-, embertárs- és természet-orientáltabb hozzáállás és látásmód a buddhista tanítások alkalmazhatóságát illetően úgy a szakmája, mint a magánélete területén.
4. Autonómiaja és felelőssége: a hallgató felismeri, ő maga hogyan válhat a társadalom támogató szereplőjévé, hogyan járulhat hozzá kreatív módon a békés, etikus, fenntartható társadalmi szerepvállalásokhoz.

Tantárgy felelőse: Karsai Gábor Zsolt, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Karsai Gábor Zsolt, doktorandusz

Alkalmazott buddhizmus 4. (Tanátadás)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A leendő buddhista tanítók alkalmassá tétele arra, hogy önállóan képesek legyenek kiválasztott tárgykörben a buddhista tanítás hagyományos formáit és szellemét egyaránt hűen tükröző előadást tartani. Feltett kérdésekre tömör vagy részletesebben kifejtett választ adni, röviden előadott vagy a hallgatók által meg nem értett részleteket világosan megmagyarázni, álláspontjukat vitában higgadt érveléssel megvédeni, folyamatosan szem előtt tartva a helyes beszédéről szóló tanítást (a hamis, rosszindulatú, durva és fölösleges beszéd kerülése).	
A tárgy tartalma	
Az elméleti bevezetőben röviden érintett témák: A Buddha tanításának fő átadásai módszerei és azok gyakorlati alkalmazása, a meghonosítás lehetőségei a mai hazai viszonyok között. A Buddha beszédei (Dhamma-desanā), azaz a Tan kifejtése, és tanítási módszere (upāya-kosalla, szkr. upāya-kauśalya), valamint a korai hagyomány hozzáfűzött magyarázatai. A korai buddhizmus kolostori tanítása. A kolostori vitakultúra és hétköznapi alkalmazása. A klasszikus buddhista vita szabályai és máig élő gyakorlata. Kísérletek hagyományba illeszkedő mai előadói és hallgatói gyakorlatok kifejlesztésére, a Tanítás minél eredményesebb továbbadása érdekében. A tanórák 90%-ban a hallgatók önálló "Tanátadást" prezentálnak a csoport számára (PPT, Prezi stb.) a tanárral előre egyeztetett témában. Létszámtól és a képzési formától függően maximum 10-20 perc jut egy-egy hallgatóra. A prezentációt követően rövid, közös szóbeli értékelés és műhelyvita zajlik előre megadott szempontok alapján. 1. Általános bevezető 2. A tanátadás szereplői 3. A tanátadás szempontjai 4. A Tanátadás módjai, módszerei és eszközei 5. Az előadói és a hallgatói attitűd 6. A tanbeszéd értékelési szempontjai 7. Prezentációk és műhelymunka A nappali képzés esetén minden téma dupla órában zajlik.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Szóbeli előadás Digitális prezentáció Tantermi vita Csoportmunka A felmerült kérdések csoportos megbeszélése	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A diákok feladata az, hogy az általános elméleti bevezetés nyomán készítsenek el egy önálló szóbeli/ online előadást.	

Előadóként a feladat egy olyan buddhista témájú előadás megtartása, ami egy általános vagy egy aktuális problémára keres megoldást, vagy egy konkrét buddhista filozófiai/gyakorlati témát kíván bemutatni. Az előadást követően az előadó igyekszik megválaszolni az előadáshoz kapcsolódó kérdéseket.

Az előadáson résztvevők figyelmesen végighallgatják a videóelőadásokat, kérdéseikkel segítik az előadót, és röviden reflektálnak az előadás érdemeire és fejlesztendő területeire.

A félév során elhangzott, vagy feltöltött előadások közül 3, szabadon választott előadásról szükséges rövid írásos reflexiót is készíteni.

- A félév során elhangzott legalább három Tanátadás prezentáció rövid reflexióinak összegzése.

Szempontok:

a. Az előadás érdeme

b. Az előadás bármely javítandó, fejlesztendő eleme

c. Az előadás témája kapcsán felvetődő kérdések és iránymutató javaslatok

Az értékelés kritériumai:

A kurzus teljesítési feltétele két fő komponensből tevődik össze.

1. A személyes jelenlét, aktív órai részvétel, valamint digitális technikával kiegészített 10-20 perces önálló kiselőadás megtartása (PPT, prezi stb.) és diszkusszió a csoportban felmerült kérdések kapcsán. (A táv és levelező oktatás esetén élő-online részvétel és/vagy élő-online Tanátadás prezentáció).

2. Két darab írásos beadandó a szorgalmi időszak végéig.

- A hallgató által prezentált kiselőadás írásos, esszé jellegű összefoglalója, egy 2-3 oldal terjedelemben, Word formátumú dokumentumban, megfelelő szakirodalmi hivatkozásokkal ellátva.

Jeles:

A tanórák 80%-án való, aktív, támogató részvételű jelenlét.

Kiváló felkészülés és kiselőadás prezentáció.

Kiváló forrásirodalmak felhasználása és kiváló digitális kompetencia.

Magas színvonalú, megfelelő terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Jó:

Elfogadható mértékű hiányzás, aktív órai részvétel.

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,

- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság)

- Jó színvonalú felkészülés és kiselőadás prezentáció.

- Jó színvonalú forrásirodalmak felhasználása és jó digitális kompetencia.

- Jó színvonalú és megfelelő terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Közepes:

Elfogadható mértékű hiányzás, közepes mértékű órai aktivitás.

70-79% közötti vizsgaeredmény (közepes színvonalú írásbeli összefoglaló és reflexiók)

- ingadozó felkészülés és órai munka,

- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),

- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,

- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak)

- vegyes színvonalú forrásirodalmak felhasználása és közepes szintű digitális kompetencia. Közepes színvonalú és rövid terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Elégséges:

Elfogadható mértékű hiányzás.

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett, gyenge színvonalú egyéni kiselőadás / csoportos projekt munka (nehézkes előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

Elégtelen:

- hiányzási keret túllépése
- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / értékelhetetlen színvonalú, vagy kizárólag mesterséges intelligencia által generált prezentáció és/vagy írásbeli beadandó
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az oroszánüvöltés - Cūlasīhanāda Sutta (MN 11) = Buddha beszédei - Majjhima Nikāya - A középhosszúságú beszédek teljes gyűjteménye I. 2023. Budapest: A Tan Kapuja-Onedropzen. 297-308.

Patrul, Rinpoche 2020. A megvilágosodás ékköve. Budapest: A Tan Kapuja. 15-26.

Porosz, Tibor 2018. A buddhizmus lexikona. Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Egyház.

Ajánlott irodalom:

Dhammapada - Az erény útja = Fórizs László (ford) 2012: Dhammapada - Az erény útja. Aruna Ratanagiri Buddhist Monastery: Aruna Publications.

Santidéva 2001. A bódhiszattva ösvény. Budapest-Tar: Buddhista Meditáció Központ. 27-32

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Rendelkezik a buddhizmus páli és szanszkrit nyelvű szakkifejezéseinek ismeretével.

A hiteles tanító és előadó hagyományos ismérvei alapján a hallgatónak meg kell felelnie a vele szemben támasztott modern követelményeknek.

A tanítónak képviselnie kell tudnia vallási közösségét a világiak előtt, a vallásközi párbeszéd során pedig békésen szót kell tudnia érteni más vallási közösségek képviselőivel.

Képessége:

A hallgatónak átfogó tudással kell rendelkeznie szakterületén, speciális tudással annak kiválasztott szegmenseinek tekintetében. Képes a buddhista tanítások modern magyar tolmácsolására.

Átlátja szakterülete legfontosabb problémáit, a nézőpontok közötti különbségeket.

A feladathoz kapcsolódóan haladó szinten gyakorolja szövegértési és szóbeli átadási készségét, ezeket gyakorlataiban folyamatosan fejleszti. Képes digitális eszközök használatával audiovizuális prezentáció önálló elkészítésére. Képes a feltett kérdésekre átgondoltan és szakszerűen válaszolni. Képes a tanuló szervezet működtetésében való támogató részvételre, irányítás mellett. Attitűdje: Nyitott a felmerülő problémák vizsgálatára, a feltett kérdések mérlegelésére. Mindent megtesz azért, hogy hitelesen képviselje vallási közösségét. Törekszik az egyéni előadói nyelvezet, szókincs és retorika kifejlesztésére. Keresi a párbeszédet, higgadtan elkerüli a hitvitát, igyekszik föllelni a még mindkét fél számára elfogadható közös alapot. A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi. Autonómiaja és felelőssége: Ismeri szakterülete etikai normáit, és mindent megtesz azért, hogy ezeket az emberi kapcsolatokban és a kommunikációban egyaránt betartsa. Készen áll a támogató erőforrások folytonos keresésére, szakmai felelőssége és tudása folytonos fejlesztésére. A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.
Tantárgy felelőse: Karsai Gábor Zsolt, doktorandusz
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda, doktorandusz

1.10. Vallásbölcseleti alapismeretek

Az ismeretkör: Vallásbölcseleti alapismeretek 1-3.

Kredittartománya: 12kr

Tantárgyai:

- Vallásbölcseleti alapismeretek 1. (Bevezetés a filozófiába)
- Vallásbölcseleti alapismeretek 2. (Bevezetés a vallástudományba)
- Vallásbölcseleti alapismeretek 3. (Bevezetés a kultúraelméletbe)

Vallásbölcseleti alapismeretek 1. (Bevezetés a filozófiába)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
A hallgatók megismertetése a filozófia klasszikus kérdéseivel és főbb témáival.	
A tárgy tartalma	
A kurzus a filozófiai gondolkodás természetét mutatja be néhány klasszikus filozófiai probléma részletesebb vizsgálata révén. Az európai filozófia olyan területeivel foglalkozunk, melyek a buddhista filozófia iránt érdeklődők számára is hasznosak lehetnek. A tárgyalásra kerülő problémák: mi az igazság? létezik-e külvilág? elérhető-e számunkra bizonyos tudás? létezik-e idő, s ha igen, milyen a természete? miről szól a lehetséges világok realista elmélete? miért létezik egyáltalán valami, miért nincs inkább semmi? összeegyeztethető-e a szabad akarat és a determinizmus?	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - szóbeli előadás, - tantermi vita, - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - érvelés, elemzés (írásban vagy szóban), - filozófiai terminológia bemutatása. A hallgatótól elvárt: - a forrásszöveg önálló olvasása és feldolgozása, - könyvtári és internetes kutatás, - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka,	

- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- vagy ezek együttese.

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

- Platón 2018. Az állam 7. könyv. Budapest: Atlantisz Könyvkiadó. 357-364.
 Putnam, H. 2001. Agyak a tartályban, in. Magyar Filozófiai Szemle (1-2.) 1-22.
 Augustinus, A. 1982. Vallomások, 11. könyv. Budapest: Gondolat Könyvkiadó. 344-380.

Ajánlott irodalom:

- Lewis, D. 2004.: Lehetséges világok, in. Farkas K.-Huoranszki F (szerk.) Modern metafizikai tanulmányok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 91-98.
 Ayer, A.J. 2004.: Szabadság és szükségszerűség, in. Farkas K.-Huoranszki F. (szerk.) Modern metafizikai tanulmányok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 165-173.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató megismerkedik az európai filozófia alapvető problémáival, a fontosabb megoldási kísérletekkel és az ezekhez kapcsolódó filozófiai fogalmakkal. Megismeri és jellemezni tudja a filozófia néhány képviselőjének álláspontját. Az elsajátított fogalmak és módszerek segítségével szolgálhatnak számára a különböző buddhista filozófiai irányzatok bölcséleti sajátosságainak megértésében.

Képessége: A hallgató elsajátítja az elemző szövegolvasás módszerét, képes önállóan feldolgozni technikai szempontból egyszerűbbnek minősíthető filozófiai szövegeket, gondolkodása nyitottá, ugyanakkor kritikussá válik, elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatiztikus megközelítésének készségét, tanulmányai során alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat.

Attitűdje: A hallgató törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Balikó György, PhD

Vallásbölcseleti alapismeretek 2. (Bevezetés a vallástudományba)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Az oktatás célja	
A hallgatók megismertetése a filozófia klasszikus kérdéseivel és főbb témáival.	
A tárgy tartalma	
A kurzus a filozófiai gondolkodás természetét mutatja be néhány klasszikus filozófiai probléma részletesebb vizsgálata révén. Az európai filozófia olyan területeivel foglalkozunk, melyek a buddhista filozófia iránt érdeklődők számára is hasznosak lehetnek. A tárgyalásra kerülő problémák: mi az igazság? létezik-e külvilág? elérhető-e számunkra bizonyos tudás? létezik-e idő, s ha igen, milyen a természete? miről szól a lehetséges világok realista elmélete? miért létezik egyáltalán valami, miért nincs inkább semmi? összeegyeztethető-e a szabad akarat és a determinizmus?	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - szóbeli előadás, - tantermi vita, - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - érvelés, elemzés (írásban vagy szóban), - filozófiai terminológia bemutatása. A hallgatótól elvárt: - a forrásszöveg önálló olvasása és feldolgozása, - könyvtári és internetes kutatás, - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga. <u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese. jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese. közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény,	

- ingadozó felkészülés és órai munka,
 - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
 - vagy ezek együttese.
- elégséges:
- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
 - gyenge felkészülés és órai munka,
 - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
 - vagy ezek együttese.
- elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
 - elégtelen felkészülés és órai munka,
 - elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
 - vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Platón 2018. Az állam 7. könyv. Budapest: Atlantisz Könyvkiadó. 357-364.
 Putnam, H. 2001. Agyak a tartályban, in. Magyar Filozófiai Szemle (1-2.) 1-22.
 Augustinus, A. 1982. Vallomások, 11. könyv. Budapest: Gondolat Könyvkiadó. 344-380.

Ajánlott irodalom:

Lewis, D. 2004.: Lehetséges világok, in. Farkas K.-Huoranszki F (szerk.) Modern metafizikai tanulmányok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 91-98.
 Ayer, A.J. 2004.: Szabadság és szükségszerűség, in. Farkas K.-Huoranszki F. (szerk.) Modern metafizikai tanulmányok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 165-173.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató megismerkedik az európai filozófia alapvető problémáival, a fontosabb megoldási kísérletekkel és az ezekhez kapcsolódó filozófiai fogalmakkal. Megismeri és jellemezni tudja a filozófia néhány képviselőjének álláspontját. Az elsajátított fogalmak és módszerek segítségével szolgálhatnak számára a különböző buddhista filozófiai irányzatok bölcséleti sajátosságainak megértésében.

Képessége: A hallgató elsajátítja az elemző szövegolvasás módszerét, képes önállóan feldolgozni technikai szempontból egyszerűbbnek minősíthető filozófiai szövegek, gondolkodása nyitottá, ugyanakkor kritikussá válik, elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatiztikus megközelítésének készségét, tanulmányai során alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat.

Attitűdje: A hallgató törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiaja és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Farkas Attila Márton, PhD

Vallásbölcseleti alapismeretek 3. (Bevezetés a kultúraelméletbe)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy bevezetesként tisztázza a kulturális antropológia hasonlóságait és különbségeit a rokon társadalomtudományoktól (szociológia, néprajz), valamint ismerteti a legfontosabb alapelveit. Ezt követően a kulturális antropológia főbb vizsgálati területeit tárgyalja. Mind evvel kísérletet tesz az idegen kulturális mintázatokkal szembeni elutasítás felszámolására. Előkészítve evvel az ázsiai buddhista kultúrák mélyebb megértését.	
A tárgy tartalma	
Mi a kulturális antropológia? - fogalma és tárgya, helye a társadalomtudományok között, - idegenség és etnocentrizmus. A kulturális antropológia legfőbb elvei: - holisztikus szemlélet, - összehasonlító módszer, - relativizmus. Az etnológia kutatás. - a terepmunka, - a résztvevő megfigyelés (participant-observation), - terepnapló (émikus, étikus szemlélet) - az interjú típusai, szóbeli történelem (oral history) - az antropológus feladatai. Mi a kultúra? - a kultúra fogalma (E. B. Tylor, Fr. Boas, R. Linton, M. Mead, B. Malinowski, M. Harris, Birket-Smith, C. Geertz), - a kultúra külső és belső feltételei, - a kultúra modellje (R. Benedict), - a kultúra fejlődésének a kérdése, - „vadak” és civilizáltak, - a kultúra terjedése, akkulturáció, - etnicitás, azaz etnikai hovatartozás kérdése, - szocializáció, adaptáció, asszimiláció, szegregáció, etnocídium, genocídium. A kommunikáció és a nyelv. - a kommunikáció típusai (audiktorius-vokális, vizuális, olfaktorikus, taktilis, gusztatorikus) - emberi nyelv, állati kommunikáció, - a nyelv négy strukturális szintje (fonetika/fonológia, morfológia, szintaktika, szemantika/pragmatika), - szemantikai tér (Ch. Osgood), - szociolingvisztika, - nyelv és kultúra, - a nyelvek egyenrangúsága,	

- nyelvcsalád, nyelv, nyelvjárás (dialektus, szociolektus),
- nyelvrokonság,
- írás.

Gazdasági rendszerek.

- Adaptációs típusok:
- gyűjtögetők, vadászok, ültetvényes gazdálkodás, pásztorkodás (nomád, transzhumáló), intenzív mezőgazdaság, ipari termelés.
- Csere, kereskedelem, pénz.
- munkamegosztás.

Politikai rendszerek.

- Nem központi szervezésű társadalmak: hordák, törzs
- Centralizált társadalmak: főnökség (cheifdom), állam (tradicionális, modern).
- A társadalmi rangsor.

A jog, a szokás és az erkölcs.

Rokonsági rendszerek.

leszármazási csoportok (patrilineáris leszármazás, matrilineáris leszármazás, ambilineáris leszármazás, bilateáris leszármazás),

- ágazat,
- nemzetség,
- frátria.

Nem rokoni alapon szerveződő csoportok.

Házasság és család. (monogámia, szeriális monogámia, poligámia, poligünia, poliandria, csoportházasság).

A házasság társadalmi státusz szerinti csoportosítása.

Szellemházasság.

A házasságkötésnél ismert csereformák (menyasszonypénz, menyasszonyszolgálat, hozomány, ajándékcseré, jegyajándék, menyasszonyrablás).

Házasságon kívüli szexuális kapcsolatok.

Sajátos szexuális szokások.

Nevelés.

Viselet, tetoválás, testtorzítás.

Hajlék, közlekedés.

Vallásantropológia

- Rítus
- Beavatási rítusok
- A mítoszok sajátosságai
- A vallásantropológia alapfogalmai
- A mágia
- Boszorkányság
- Orvosságos ember
- Sámánság

Halál, temetés, gyász

- Antropofágia

Művészetek.

- az esztétikai tárgy, mint kulturális entitás,
- az esztétikai tapasztalás más kultúrában,
- folklór, folklorizmus és folklorizáció.

A kultúra és ökológia.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy jellegénél fogva elsősorban előadásokra épül, hiszen a legtöbb hallgató számára ez teljesen új terület, hiszen a közoktatásban csak elvétve tanítanak ilyen tárgyat.

Számonkérési és értékelési rendszere

Kollokvium.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés az alapján történik, hogy a hallgató mennyire képes az adott tétel tartalmának összefüggő kifejtésére. Ismeri a tételhez tartozó legfontosabb szakkifejezéseket.

Az ötös esetében elvárt, hogy a témakör kiváló kifejtésén túl mennyire képes meglátni a hasonlóságokat és különbségeket a különböző kulturális megoldások között.

A négyes jegyért elég az adott témakör jó színvonalú kifejtése, a hármas akkor jár, ha ez hiányos és a fogalmak értelmezése nehézségeket okoz. Az elégséges jegy, ha a hallgató csak homályos formában értette meg az adott témakört. Ha ez se sikerül, egyest kap.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Hollós Marida: Bevezetés a kulturális antropológiába. 1993. Budapest: ELTE-BTK Kulturális

Antropológia

Lévi-Strauss, Claude: Faj és történelem. 1999. Budapest: Napvilág K.

Szathmári Botond: Az emberi kultúra ezer arca. Bevezetés a kulturális antropológiába. (elektronikus jegyzet) 2021. A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Ajánlott irodalom:

Eriksen, Thomas H.: Kis helyek – nagy témák. Bevezetés a szociálandropológiába. 2009. Budapest: Gondolat K.

Haller, Dieter: Etnológia. 2007. Budapest: Athenaeum 2000.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Átfogóan ismeri a kultúra fogalmát és a kulturális mintázatok egyenrangúságát.

Áttekintéssel rendelkezik a kultúra különböző területein felbukkanó mintázatok terén.

Készség szintjén használja a társadalomtudomány alapfogalmait.

Képessége:

Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.

Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a kulturális antropológia vonatkozásában.

Alkalmas arra, hogy a kulturális antropológia sajátos fogalomrendszerét és szemléletét alkalmazza a különböző buddhista kultúrák kontextusában.

Attitűdje:

Nyitott az övétől idegen kulturális mintázatok tekintetében, képes megérteni, hogy annak elemei miért olyanok amilyenek. Nem ítéli el az övétől nagyban eltérő kulturális megnyilvánulásokat.

Képes a kulturális antropológia gondolkodásmódjának segítségével a saját kultúráját is mélyebben megismerni.

Autonómiája és felelőssége:

A különböző kulturális mintázatok megítélésében felelősen gondolkodik, azok

interpretációjában nem ítélik könnyelműen.
Tantárgy felelőse: Dr. Schreiner Dénes, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Pandita Szathmári Botond

2. Buddhista meditáció specializáció tantárgyleírásai

2.1. Mozgásmeditáció

Az ismeretkör: Mozgásmeditáció 1-4.

Kredittartománya: 5kr

Tantárgyai:

- Mozgásmeditáció 1. (Jóga)
- Mozgásmeditáció 2. (Jóga)
- Mozgásmeditáció 3. (Chi-kung)
- Mozgásmeditáció 4. (Tibeti jóga)
- Mozgásmeditáció 5. (Tibeti jóga)

Mozgásmeditáció 1. (Jóga)		Kredit: 1
A tantárgy besorolása: kötelezően választható		
Képzési karaktere: 80% gyakorlati		
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: aláírás		
A tantárgy tantervi helye: 2. félév		
Az oktatás célja		
Az órákon egyfelől megismerjük az éber tudatosságot célzó buddhista szemléletű mozgásmeditációs formát. A 90%-ban gyakorlati jellegű óra további célja, hogy felkészítsen az egyéb, hosszabb, statikus, formális ülő meditációkra a test, a légzés és a tudat éberségét célzó hatha-jóga gyakorlatok segítségével (előkészítő sorozatok: pávana mukta, prána szanycsalana kriya, saraw hita; alapvető álló, ülő, fekvő ászanák, pránájama stb.). A gyakorlatok támogatják a fizikai és mentális egészséget, elősegítik a helyes felismerés és belátás folyamatát a jelen lévő fizikai, emocionális, mentális állapotaink, hajlamaink és attitűdünk tekintetében. Az órákba integrálódnak elméleti ismereteket tartalmazó rövid blokkok a jóga történetiségének, alapvető filozófiai tételeinek, a legfontosabb szakkifejezéseknek és a hagyományvonalaknak a bemutatásának céljából. Az órákon végzett gyakorlati sorozatok sorrendje rugalmasan változtatható a tér és időbeli korlátok, a csoport összetétel (életkor, nemek aránya, egészségügyi állapot, egyéni élethelyzetek) és a felmerülő jóga filozófiai kérdések figyelembevételével.		
A tárgy tartalma		
1. Állapot felmérés. Bevezetés az előkészítő gyakorlatokba. Mi a jóga? 2. Légzés-mozgás-figyelem összehangolás, 3. Pávana Muktaszana sorozatok (prána szanycsalana krijá) 4. Pávana Muktaszana sorozatok és pránájama előkészítő légzőgyakorlatok 5. Pávana Muktaszana sorozatok és egyszerű jóga légzések 6. Pávana Muktaszana sorozatok és tisztító légzések 7. Pávana Muktaszana sorozatok, mint a meditáció előkészítése A nappali képzésben minden témakörre dupla órát szentelünk.		
Alkalmazott oktatási módszerek		

A gyakorlatok bemutatása
Fizikai gyakorlatok instruálása
A gyakorlatok szükséges korrigálása
Elméleti kiegészítő magyarázat
Terminológia bemutatása
Rövid szóbeli előadás
Rövid forrásszöveg felolvasása

Számonkérési és értékelési rendszere

Aktív órai jelenlét (80% jelenlét)

Az értékelés kritériumai:

Két fokozatú értékelés, aláírással:
megfelelt:

- jó felkészülés és aktív órai jelenlét,
- a gyakorláshoz alkalmas, kényelmes és az ismertetett szabályokat követő ruházat megléte
- rendszeres otthoni gyakorlás
- az ismertetett gyakorlatok kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kielégítő alkalmazása.

nem megfelelt:

- nem megfelelő ruházat
- elégtelen felkészülés és passzív órai jelenlét,
- a mozgásmeditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Fórizs, László 2002. Patanjali: A jóga vezérfonala. Budapest: Gaia
A HATHA-JÓGA LÁMPÁSA Fordította: Hidas Gergely, Kiss Csaba, Zentai György
Lektorálta: Ruzsa Ferenc Illusztrálta: Rippl Renáta Terebess Kiadó, Budapest, 2000
A bölcs Ghéranda tanítása a hatha jógaról. Malik Tóth István (ford.). (2022). Filosz.

Ajánlott irodalom:

Szvámi Véda Bhárat, 2006. A hatha jóga filozófiája. Budapest, Filosz Kiadó
Svami Satyananda Saraswati, 2005. Ászana, Pránájáma, Mudrá, Bandha, BSY Trust.

Készségek és kompetenciák

Tudása: Alapvető ismereteket szerez a három kapu megtisztítása érdekében napi szinten végzendő fizikai (mozgásos és légzéses) gyakorlatokról, amelyek előkészítőként szolgálnak az ülő és sétáló meditációkhoz. Megismeri és elsajátítja a jóga-hoz kapcsolódó legfontosabb szanszkrit szakkifejezéseket (a Patandzsali féle astanga jóga elemeit jama, nyama, ászana, pránájáma, pratyáhára stb.)

Képessége:

Képes felismerni a testben, a légzésben, a tudatban zajló folyamatokat és azokra higgadtan rátekintve felismerni és megkülönböztetni a valós és vélt fizikai/mentális korlátait és

lehetőségeihez mértén törekszik fejleszteni fizikai és mentális rugalmasságát a valódi képességei és lehetőségei révén.

A hallgató képes elvégezni azokat az egyszerű gyakorlatokat, melyek segítséget nyújthatnak az általános egészsége megőrzésében és amelyek előkészítik az ülő meditációt. Alapfokú szinten elsajátítja a klasszikus jóga alap terminológiáit.

Képes az egész életén át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja. Gyakorlottabb szinten képes a jelen lévő fizikai, emocionális, mentális állapotaink, hajlamainak és attitűdjének azonosítására.

Attitűdje: Nyitott, érdeklődő és folyamatos figyelmet tart fent a gyakorlás során.

A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához. Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére. Aktívan vesz részt a fizikai gyakorlatok (mozgásos, légzéses) végzésében. Minden esetben betartja a gyakorlás protokollját, törekszik az ahínszá (nem-ártás) elvét önmaga és a többi résztvevő irányában egyaránt megvalósítani. A gyakorlások során az öt buddhista alapfogadalmon túl, törekszik megérteni, elsajátítani és gyakorlatba ültetni a jóga erkölcsi és etikai alapelveit (jama-nijama szabályok). A közös gyakorlás során törekszik a külső és a belső csend megvalósítására. Elfogadja és tiszteletben tartja a tanító által a gyakorlatokra vonatkozó, esetenként javasolt szükséges egyéni módosításokat. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi. A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak (meditáció, jóga) ismeretében a hétköznapiakban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

Autonómiája és felelőssége:

Az éber tudatossággal, türelemmel, elfogadással és önmaga felé gyakorolt együttérzéssel végzett önálló gyakorlás minden elemét saját felelőssége tudatában végzi. Az óra megkezdése előtt bármely fizikai vagy mentális betegség, akut probléma felmerüléséről haladéktalanul tájékoztatja az oktatót és egyeztet a szükséges módosításokat. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat. A jóga fizikai és szellemi gyakorlati révén képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Mozgásmeditáció 2. (Jóga)	Kredit: 1
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
Az órákon egyfelől megismerjük az éber tudatosságot célzó buddhista szemléletű mozgásmeditációs formát. A 90%-ban gyakorlati jellegű óra további célja, hogy felkészítsen az egyéb, hosszabb, statikus, formális ülő meditációkra a test, a légzés és a tudat éberségét célzó hatha-jóga gyakorlatok segítségével (előkészítő sorozatok: pávana mukta, prána szanyalsana kriya, saraw hita; alapvető álló, ülő, fekvő ászanák, pránájáma stb.). A gyakorlatok támogatják a fizikai és mentális egészséget, elősegítik a helyes felismerés és belátás folyamatát a jelen lévő fizikai, emocionális, mentális állapotaink, hajlamaink és attitűdünk tekintetében. Az órákba integrálódnak elméleti ismereteket tartalmazó rövid blokkok a jóga történetiségének, alapvető filozófiai tételeinek, a legfontosabb szakkifejezéseknek és a hagyományvonalaknak a bemutatásának céljából. Az órákon végzett gyakorlati sorozatok sorrendje rugalmasan változtatható a tér és időbeli korlátok, a csoport összetétel (életkor, nemek aránya, egészségügyi állapot, egyéni élethelyzetek) és a felmerülő jóga filozófiai kérdések figyelembevételével.	
A tárgy tartalma	
Jóga modul 2. 1. Ászana sorozat (dinamikus) 2. Ászana sorozatok (álló gyakorlatok) 3. Ászana sorozatok (ülő gyakorlatok) 4. Ászana sorozatok (fekvő gyakorlatok) 5. Ászana sorozatok (csavaró gyakorlatok) 6. Ászana sorozatok (hátra hajlások) 7. Ászana sorozatok (fordított testhelyzetek) A nappali képzésben minden témakörre dupla órát szentelünk.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A gyakorlatok bemutatása Fizikai gyakorlatok instruálása A gyakorlatok szükséges korrigálása Elméleti kiegészítő magyarázat Terminológia bemutatása Rövid szóbeli előadás Rövid forrásszöveg felolvasása	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Aktív órai jelenlét (80% jelenlét)	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	

Két fokozatú értékelés:

megfelelt:

- jó felkészülés és aktív órai jelenlét,
- a gyakorláshoz alkalmas, kényelmes és az ismertetett szabályokat követő ruházat megléte
- rendszeres otthoni gyakorlás
- az ismertetett gyakorlatok kielégítő elsajátítása,
- az ismertetett meditációs technikák kielégítő alkalmazása.

nem megfelelt:

- nem megfelelő ruházat
- elégtelen felkészülés és passzív órai jelenlét,
- a mozgásmeditációs forma szabályainak figyelmen kívül hagyása,
- az ismertetett meditációs technikák nem megfelelő alkalmazása.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Fórizs, László 2002. Patanjali: A jóga vezérfonala. Budapest: Gaia

Svatmarama Swami 2000. A hatha-jóga lámpása. (Hidas Gergely, Kiss Csaba, Zentai György ford.) Budapest: Terebess Kiadó.

A bölcs Ghéranda tanítása a hatha jógáról. (Malik Tóth István ford.). Budapest: Filosz Kiadó 2022.

Ajánlott irodalom:

Szvámi Veda Bháratí, 2006. A hatha jóga filozófiája. Budapest: Filosz Kiadó

Svami Satyananda Saraswati, 2005. Ászana, Pránájáma, Mudrá, Bandha. BSY Trust.

Készségek és kompetenciák

Tudása: Alapvető ismereteket szerez a három kapu megtisztítása érdekében napi szinten végzendő fizikai (mozgásos és légzéses) gyakorlatokról, amelyek előkészítőként szolgálnak az ülő és sétáló meditációkhoz. Megismeri és elsajátítja a jógához kapcsolódó legfontosabb szanszkrit szakkifejezéseket (a Patandzsali féle astanga jóga elemeit jama, nyama, ászana, pránájáma, pratyáhára stb.)

Képessége:

Képes felismerni a testben, a légzésben, a tudatban zajló folyamatokat és azokra higgadtan rátekintve felismerni és megkülönböztetni a valós és vélt fizikai/mentális korlátait és lehetőségeihez mérten törekszik fejleszteni fizikai és mentális rugalmasságát a valódi képességei és lehetőségei révén.

A hallgató képes elvégezni azokat az egyszerű gyakorlatokat, melyek segítséget nyújthatnak az általános egészsége megőrzésében és amelyek előkészítik az ülő meditációt. Alapfokú szinten elsajátítja a klasszikus jóga alap terminológiáit.

Képes az egész életén át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

Gyakorlottabb szinten képes a jelen lévő fizikai, emocionális, mentális állapotaink, hajlamainak és attitűdjének azonosítására.

Attitűdje: Nyitott, érdeklődő és folyamatos figyelmet tart fent a gyakorlás során.

A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához. Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére. Aktívan vesz részt a fizikai gyakorlatok

(mozgásos, légzéses) végzésében. Minden esetben betartja a gyakorlás protokollját, törekszik az ahínszá (nem-ártás) elvét önmaga és a többi résztvevő irányában egyaránt megvalósítani. A gyakorlások során az öt buddhista alapfogadalmon túl, törekszik megérteni, elsajátítani és gyakorlatba ültetni a jóga erkölcsi és etikai alapelveit (jama-nijama szabályok). A közös gyakorlás során törekszik a külső és a belső csend megvalósítására. Elfogadja és tiszteletben tartja a tanító által a gyakorlatokra vonatkozó, esetenként javasolt szükséges egyéni módosításokat. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi. A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak (meditáció, jóga, csikung) ismeretében a

hétköznapiakban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

Autonómiája és felelőssége:

Az éber tudatossággal, türelemmel, elfogadással és önmaga felé gyakorolt együttérzéssel végzett önálló gyakorlás minden elemét saját felelőssége tudatában végzi. Az óra megkezdése előtt bármely fizikai vagy mentális betegség, akut probléma felmerüléséről haladéktalanul tájékoztatja az oktatót és egyeztet a szükséges módosításokat. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat. A jóga fizikai és szellemi gyakorlati révén képes a tanultak átható megértésére és közvetlen

megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Mozgásmeditáció 3. (Chi-kung)	Kredit: 1
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A csoportban elsajátított chi-kung gyakorlatok önálló végzése	
A tárgy tartalma	
- Általános meghatározás és történeti áttekintés - A Chi-kung alapfogalmai - A Chi és a testre gyakorolt hatásai - A Chi-kung fajtái, vallási irányzatokban való megjelenése - A Nagy Fa állás, Zhan Zhuang - A 8 brokáttekercs gyakorlatsor, Ba Duan Jin - A Chen Taiji 12 mozdulatos gyakorlatsora, Hun Yuan Qigong - A különböző Chi-kung gyakorlatsorok összehasonlítása - A Belső Harcművészeti stílusok kialakulása és fejlődése - A Chi-kung szerepe a Buddhista meditációs technikákban	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Órai aktív részvétel	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Órai munka alapján	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Kiváló felkészülés és órai aktív jelenlét	
Irodalom	
Kötelező irodalom: Míngtang Xu, Berend Róbert 2002. A Chi Kung világa 1. könyv. Bioenergetic Kiadó Pálos István 1993. A kínai légzésterápia : Qigong. Budapest: Magyar Akupunktúra és Moxatherápiás Egyesület Urbán István és Saáry Kornélia 1990. Qi, avagy az életerő megőrzésének ősi, kínai módjai. Sprint kiadó Ajánlott irodalom: Análajó Szatipattána Szutta 2007. A megvalósítás egyenes útja. A Tan Kapuja Buddhista Főiskola DR. Yang Jwing-Ming 1995. A Nyolc Brokáttekercs : Egészségmegőrző és fejlesztő. Lunarimpex	
Készségek és kompetenciák	
- Önállóan végzi a gyakorlatokat - Érdeklődési köre kiszélesedik a nem ismert hagyományok felé	

- Be tudja építeni a tanultakat a mindennapi életbe
- Felelősségteljes gyakorlással fejlődik
Tantárgy felelőse: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Juhász Imre

Mozgásmeditáció 4. (Tibeti jóga)	Kredit: 1
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A meditációs gyakorlatok hatékony végzéséhez, mivel a meditáció a Három Kapu közül a tudathoz kapcsolódik, nélkülözhetetlen iskolázni a testet és a légzést is, melyek a test és a beszéd kapujához tartoznak. A test és légzés ösvényen való alkalmazásának egyik leghatékonyabb eszköze a buddhista jóga.	
A tárgy tartalma	
A mozgás és légzés fontosságának megértése után az egyik legrégebbi Tibetben megmaradt buddhista jóga-rendszer elsajátításának lépéseit kezdjük el (Namkhai Norbu Rinpoche tanítása alapján). A 108 gyakorlatból az első félévben 21 gyakorlatot sajátít el a hallgató, a második félévben pedig további 11 gyakorlatot.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tárgy gyakorlati tárgy, főleg a fizikai testtel és a légzéssel történnek a gyakorlatok, tehát nagyon fontos a bemutatott mozgások utánzása és az ismétléseken keresztül való integrálása. Az oktatás során fontos, hogy a hallgató minél pontosabban elsajátítsa a gyakorlatokat, lényeges ezért a visszajelzés, valamint az oktató általi javítás.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A tanulás és a közös gyakorlás szempontjából nélkülözhetetlen a megfelelő számú órai jelenlét (75%).	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Aláírás, megfelelt: a megfelelő számú órai jelenlét	
Aláírás megtagadása, nem megfelelt: nem megfelelő számú órai jelenlét	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
Csögyal Namkhai Norbu 2009. Jantra Jóga segédlet. Budapest: Magyarországi Dzogcsen Közösség	
Csögyal Namkhai Norbu 2008. Yantra Yoga, the Tibetan Yoga of Movement. Ithaca, New York: Snow Lion Publications	
Ajánlott irodalom:	
Csögyal Namkhai Norbu, Fabio Andrico 2019. A mozgás tibeti jógája. Budapest: Magyarországi Dzogcsen Közösség	
Készségek és kompetenciák	
Tudása: A hallgató megérti a mozgás- és légző gyakorlatok hatásmechanizmusát, mind a testre, mind pedig a tudatra gyakorolt hatásaikat, az ezekkel kapcsolatos tapasztalatok megélésén keresztül.	

Képessége: Fejlődik mozgáskoordinációja, a légzés és a mozgás összekapcsolása lehetővé teszi a hatékony stresszoldást, jó hatást gyakorolva mind az egészségre, mind pedig a tudatra. A tudat szintjén segíti a fókuszálás képességét, valamint megnyugtatja a tudati folyamatokat, ezáltal előkészíti a meditációt.

Attitűdje: Gyakorlottá válik az ellazult figyelem, az önreflexió attitűdjében.

Autonómiája és felelőssége: Megtanulja megítélni fizikai és mentális képességeit, a gyakorlatokat saját korlátainak ismeretében képes végezni.

Tantárgy felelőse: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

Mozgásmeditáció 5. (Tibeti jóga)	Kredit: 1
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: aláírás	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A meditációs gyakorlatok hatékony végzéséhez, mivel a meditáció a Három Kapu közül a tudathoz kapcsolódik, nélkülözhetetlen iskolázni a testet és a légzést is, melyek a test és a beszéd kapujához tartoznak. A test és légzés ösvényen való alkalmazásának egyik leghatékonyabb eszköze a buddhista jóga.	
A tárgy tartalma	
A mozgás és légzés fontosságának megértése után az egyik legrégebb Tibetben megmaradt buddhista jóga-rendszer elsajátításának lépéseit kezdjük el (Namkhai Norbu Rinpoche tanítása alapján). A 108 gyakorlatból az első félévben 21 gyakorlatot sajátít el a hallgató, a második félévben pedig további 11 gyakorlatot.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tárgy gyakorlati tárgy, főleg a fizikai testtel és a légzéssel történnek a gyakorlatok, tehát nagyon fontos a bemutatott mozgások utánzása és az ismétléseken keresztül való integrálása. Az oktatás során fontos, hogy a hallgató minél pontosabban elsajátítsa a gyakorlatokat, lényeges ezért a visszajelzés, valamint az oktató általi javítás.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A tanulás és a közös gyakorlás szempontjából nélkülözhetetlen a megfelelő számú órai jelenlét (75%).	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Aláírás, megfelelt: a megfelelő számú órai jelenlét	
Aláírás megtagadása, nem megfelelt: nem megfelelő számú órai jelenlét	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
Csögyal Namkhai Norbu 2009. Jantra Jóga segédlet. Budapest: Magyarországi Dzogcsen Közösség	
Csögyal Namkhai Norbu 2008. Yantra Yoga, the Tibetan Yoga of Movement. Ithaca, New York: Snow Lion Publications	
Ajánlott irodalom:	
Csögyal Namkhai Norbu, Fabio Andrico 2019. A mozgás tibeti jógája. Budapest: Magyarországi Dzogcsen Közösség	
Készségek és kompetenciák	
Tudása: A hallgató megérti a mozgás- és légző gyakorlatok hatásmechanizmusát, mind a testre, mind pedig a tudatra gyakorolt hatásaikat, az ezekkel kapcsolatos tapasztalatok megélésén keresztül.	

Képessége: Fejlődik mozgáskoordinációja, a légzés és a mozgás összekapcsolása lehetővé teszi a hatékony stresszoldást, jó hatást gyakorolva mind az egészségre, mind pedig a tudatra. A tudat szintjén segíti a fókuszálás képességét, valamint megnyugtatja a tudati folyamatokat, ezáltal előkészíti a meditációt.

Attitűdje: Gyakorlottá válik az ellazult figyelem, az önreflexió attitűdjében.

Autonómiája és felelőssége: Megtanulja megítélni fizikai és mentális képességeit, a gyakorlatokat saját korlátainak ismeretében képes végezni.

Tantárgy felelőse: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

2.2. Buddhista meditáció és elvonulás

Az ismeretkör: Buddhista meditáció és elvonulás

Kredittartománya: 15kr

Tantárgyai:

- Buddhista meditáció és elvonulás 1. (Théraváda)
- Buddhista meditáció és elvonulás 2. (Zen)
- Buddhista meditáció és elvonulás 3. (Zen)
- Buddhista meditáció és elvonulás 4. (Tibeti)
- Buddhista meditáció és elvonulás 5. (Tibeti)

Buddhista meditáció és elvonulás 1. (Théraváda)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy a hagyományos théraváda országok (Srí Lanka, Thaiföld, Mianmar, Laosz, Kambodzsza) kiemelkedő tanítóinak, jelentős meditációs mestereinek sokszor sajátos és meglepő meditációs módszereibe ad rövid betekintést gyakorlati bevezetéssel, illusztrálva ezzel a Buddha tanításának azt a sajátosságát, hogy messzemenően figyelembe veszi mindazokat a körülményeket, amelyek között a tanítás fölbukkan. A théraváda hagyományhoz kötődő meditatív módszerek átadásának ügyes módszereibe (upája kausálja) való bevezetés támogatást kíván nyújtani főleg azok számára, akik ismerkednek a buddhizmussal, de még nem találták meg a maguk számára legmegfelelőbb gyakorlási formát. A két napos elvonulás az intenzív gyakorlás hatásaiba kíván betekintést adni. Az intenzív gyakorlás ízelítőt nyújt a théraváda szemléletű közösségi elvonulások rendjébe és menetébe. Felkészítésként és ösztönzésként is szolgál az elmélyültebb önálló gyakorláshoz, és/vagy támogatja a résztvevőket a tanítások mélyebb, tapasztalati szintű megértésében. Ösztönzi a hagyományos elvonulásokon való részvételt. Lehetőséget biztosít az 5 és a 8 alapfogadalom gyakorlatban való alkalmazására, valamint a buddhista szangha értékeinek megtapasztalására. Az ösvény és a közösség szabályainak körüljárása, megértése, gyakorlati alkalmazása a meditációs praxis stabilizálását szolgálja. A kurzus az elméleti és gyakorlati ismeretek egyidejű ismertetése révén célozza fejleszteni a résztvevők nyitott, rugalmas, együttérző és etikus hozzáállását önmaguk és minden érző lény irányába.	
A tárgy tartalma	
A tantárgy részét képezi a tanórai részvételen túl, az adott félév során, az intézmény által szervezett kötelező, két napos Théraváda szemléletű elvonuláson való aktív részvétel, mint intenzív meditációs gyakorlat. Ez alapján az óraterhelés 60 óra, a kreditértéknek megfelelően. Az alábbi tematika csupán iránymutató, a tanító rugalmasan választja meg az adott évfolyam érdeklődésének, valamint az egyéb kurzusokon érintett páli nyelvű szövegforrások alapján	

az aktuálisan futó kurzusban bemutatott statikus, dinamikus, külső vagy belső tárggyal végzett, samatha vagy vipasszana stb. jellegű meditációs módszereket.

1. Általános bevezetés: théraváda mesterek, alapvető meditációs típusok
2. A négy védelmező gyakorlat
3. Mettá meditáció (variációk a szerető kedvesség kifejtésére)
4. Luangpor T. Jittasubbho: Mahászati meditáció
5. S. N. Goenka: Vipasszaná
6. Anusszati gyakorlatok
7. Kaszina meditáció
- (8. Insight dialogue technika)

A nappali képzésben minden témakörre dupla órát szentelünk.

Alkalmazott oktatási módszerek

Frontális oktatás, szóbeli előadás
Gyakorlati bemutató
Közösen végzett meditációs gyakorlás
Audio-vizuális anyagok közös feldolgozása
buddhista/filozófiai terminológia bemutatása
Csoportos diskurzus és értékelés

Számonkérési és értékelési rendszere

A 2 napos meditációs elvonulás teljesítésének kritériumai:
Az elvonulás teljes időtartamában való aktív személyes részvétel.
A gyakorlatok pontos és figyelmes végrehajtása.
Az elvonulás rendjének maradéktalan betartása (pontos időben való érkezés, távozás, szünetek pontos betartása, előírásnak megfelelő ruházat, nemes csend gyakorlása stb.).
Az elvonulás résztvevői felé tanúsított türelmes, együttérző és tisztelettudó magatartás.
A szeminárium lezárása gyakorlati jegy, melyet évközi vagy témazáró írásbeli dolgozattal lehet megszerezni. A beadandó írásbeli formai követelményei: az intézményi elvárásoknak megfelelően szerkesztett, pontos forrás hivatkozásokkal ellátott 3-4 oldal terjedelmű, saját véleményt is megfogalmazó önálló írásmű. Mesterséges intelligencia használata nem javasolt, amennyiben az idegennyelvű forrásirodalom feldolgozása kapcsán mégis szükségesnek bizonyul, akkor megengedett, de dupla ellenőrzés és kritikai szemléletű lektorálás szükséges, valamint a szakkifejezések pontosítása a szakirodalomban feltüntetett Porosz Tibor féle magyar nyelvű "A buddhizmus lexikona" alapján.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- a Théraváda meditációs elvonuláson való aktív részvétel (2 teljes nap)
- 90% feletti vizsgaeredmény,
- kiváló felkészülés és aktív órai részvétel,
- tartalmi és formai követelmények szerint egyaránt kiváló szintű, önálló tapasztalatra reflektáló, a forrás (mester, hagyományvonal stb.) és a konkrét módszer bemutatásán túl személyes véleményt is integráló írásmű.
- a választott gyakorlati módszerre vonatkozó idegennyelvű anyagból való fordítás minimális hibával,
- szakmai szempontból igényes forrásirodalom és internetes források felhasználása és pontos hivatkozása
- vagy ezek együttese.

jó:

- a Théraváda meditációs elvonuláson való aktív részvétel (2 teljes nap)
 - 80-89% közötti vizsgaeredmény,
 - jó felkészülés és aktív órai részvétel,
 - tartalmi és formai követelmények szerint egyaránt jó szintű beadandó, amely önálló tapasztalatra reflektáló, a forrás (mester, hagyományvonal stb) és a konkrét módszer bemutatásán túl személyes véleményt is integráló írásmű.
 - a választott gyakorlati módszerre vonatkozó idegennyelvű anyagból való fordítás elfogadható mennyiségű hibával, túlnyomó többségében szakmailag igényes források felhasználásával
 - vagy ezek együttese.
- közepes:
- a Théraváda meditációs elvonuláson való aktív részvétel (2 teljes nap)
 - 70-79% közötti vizsgaeredmény,
 - ingadozó felkészülés és aktivitás az órai részvétel során,
 - a választott gyakorlati módszerre vonatkozó idegennyelvű anyagból való anyag közepes szintű fordítása, több hibával,
 - önálló tapasztalatra reflektálás hiánya, a forrás (mester, hagyományvonal stb.) és a konkrét módszer hiányos bemutatása, személyes vélemény megfogalmazásának hiánya, hiteles és szakmailag kifogásolható források vegyes használata.
 - vagy ezek együttese.
- elégséges:
- a Théraváda meditációs elvonuláson való aktív részvétel (2 teljes nap)
 - 60-69% közötti vizsgaeredmény,
 - gyenge felkészülés és passzív órai részvétel,
 - gyenge szintű beadandó, fordítás, rengeteg hibával
 - mesterséges intelligencia nem adekvát használata és egyéb szakmailag kifogásolható internetes forrásokból való információk szerepeltetése
 - vagy ezek együttese.
- elégtelen:
- a Théraváda meditációs elvonulási kritérium nem/vagy hiányos teljesítése és/vagy
 - 60% alatti vizsgaeredmény,
 - elégtelen felkészülés és passzív órai részvétel,
 - elfogadhatatlan szintű, hibáktól hemzsegő beadandó, hibás fordítás, szakmailag kifogásolható források, mesterséges intelligencia által generált ellenőrizetlen tartalom
 - vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

1. Porosz, Tibor 2018. A Buddhizmus lexikona. A Buddha tanítása és a théraváda irányzat szakszavai. Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Egyház.
2. Kornfield, Jack 2019. Az élő Dharma. Budapest: Buddhista Vipasszana Alapítvány.
3. Pandita, Sayādaw U 2010. Még ebben az életben. A Buddha tanítása a megvilágosodás eléréséhez (ford. Schütz J. István). Budapest: Buddhista Vipassana Alapítvány-A Tan Kapuja Buddhista Egyház.

Ajánlott irodalom:

1. Dhammasami, Khammai 2018. Tudatos jelenlét könnyedén. Budapest: Vipasszana Alapítvány.

2. Hart, William 2002. Az élet művészete. Vipasszaná meditáció S. N. Goenka tanítása szerint (ford. Szegedi András-Gánti Bence-Ujlaki Ildikó). Budapest: Ursus Libris.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Megismeri és elsajátítja a théraváda meditációs módszerek alapvető páli nyelvű kifejezéseit, a módszerek kategóriáit, a legfőbb ismérveit, magukat a leggyakrabban alkalmazott módszereket és néhány ezekkel kapcsolatos interpretációt egyes kortárs mester/tanító sajátos megközelítése alapján. Az olvasott, megismert módszereket meditációs tapasztalatai alapján képes a gyakorlat próbája alá vetni.

Átlátja szakterülete legfontosabb problémáit, a nézőpontok közötti különbségeket.

Képessége:

A hallgató képessé válik sajátos, a korábban tanultaktól néha meglehetősen eltérő meditációs módszerek befogadására, elfogultságtól mentes vizsgálatára, összehasonlítására a tanult alapvető meditációs módszerekkel (Szatipatthána, Ánápánaszati, Vipasszaná).

A hallgató értő módon képes alapvető idegen nyelvű szakirodalom válogatására, olvasására és értelmezésére. Legalább egy idegen nyelven megbízható szinten megismeri a saját szakterületének legjellegzetesebb szakkifejezéseit és azok alkalmazását.

Ismeri és alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén a szakszövegek felleléséhez és tanulásához.

A gyakorlatok révén képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Autonómiája és felelőssége:

Az éber tudatossággal, türelemmel, elfogadással és önmaga felé gyakorolt együttérzéssel végzett önálló gyakorlás minden elemét saját felelőssége tudatában végzi. Az óra megkezdése előtt bármely fizikai vagy mentális betegség, akut probléma felmerüléséről haladéktalanul tájékoztatja az oktatót és egyeztet a szükséges módosításokat.

Konkrét feladatokhoz kapcsolódóan fejleszti szövegértési és szövegprodukciós képességét.

Kritikai érzéket és gondolkodást fejleszt a hiteles források tekintetében.

Nyitott a problémák kutatáson alapuló megoldása iránt.

Minden esetben betartja a gyakorlás protokollját.

A közös gyakorlás során törekszik a külső és a belső csend megvalósítására. Elfogadja és tiszteletben tartja a tanító által a gyakorlatokra vonatkozó, esetenként javasolt szükséges egyéni módosításokat. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi. A buddhizmus hagyományos gyakorlatainak ismeretében a hétköznapi életben is megvalósítja a fizikai és mentális értelemben vett egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Prof.e.b.h.c. Farkas Pál

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda Mónika, doktorandusz

Buddhista meditáció és elvonulás 2. (Zen)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy elmélyítse a hallgatók tapasztalatait a zen irányzat meditációs hagyományában. E meditáció egyik sajátossága az, hogy igen szigorú külső formális követelményeiben, ugyanakkor teljesen nélkülözi a gyakorló vezetését. A zen gyakorlónak a hagyományos meditációs gyakorlatok mellett nem megszokott helyzetgyakorlatokban lesz lehetősége önállóan megfigyelni saját tudatfolyamatait. A hallgatók további gyakorlatot szereznek nemcsak a meditációban, hanem a meditáció foglalatoként szolgáló zen szertartásban, megerősítve a törzsanyagi zen meditáció kurzus során tanultakat (ülő és sétáló meditáció, recitáció, leborulás, szertartásos étkezés). A zen buddhista elvonulás célja, hogy a rendszeres heti gyakorlás mellett intenzív szertartásos gyakorlási lehetőséget biztosítson, amelyen a hallgatók elmélyíthetik ismereteiket, fejleszthetik készségeiket.	
A tárgy tartalma	
„Ha egy zen tanítvány a legkisebb különbséget is teszi a világi és a szerzetesi lét között, a megvilágosodás elérhetetlen marad.” - Bukkoku Zenji A zen buddhizmus gyakorlatához kapcsolódó meditációs kurzus alkalmainak alapját a zen meditáció képezi. Ennek magva a zen meditációs ülés (zazen), amelynek egy egysége minimum 60 perc hosszú. Ezt egészíti ki a sétáló meditáció, a leborulás, valamint a szútra éneklés és a fogadalmak, illetve egy-két kóan felolvasása. Az egyes alkalmak fennmaradó idejében a meditációs praxis és a hétköznapi élet során aktuálisan felmerülő kérdések, problémák, helyzetek kapcsolatát vizsgáljuk. A zen elvonulás két napos, hétvégére szervezett, egész napos intenzív gyakorlás. A zen elvonulás két napos programjának felépítése követi a hagyományos szertartásrendet, így 5 meditációs ülést, leborulást, szútra recitációt, valamint a buddhista tanulmányokkal összefüggő egyéni helyzetgyakorlatokat tartalmaz.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Közös intenzív gyakorlás, személyes gyakorlati instrukciók, személyes beszélgetés, aktív órai jelenlét, a felvetett témákhoz kapcsolódó feladatok elvégzése és átbeszélése, reflexiója.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A gyakorlatokon való rendszeres megjelenés, a megadott feladatok elvégzése és aktív órai jelenlét.	
Az értékelés kritériumai:	
Jeles: aki aktívan részt vesz az összes órán, felkészült a tananyagból, elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján Jó: az órák nagyobb százalékán aktívan részt vesz (80%), elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.	

Közepes: az órák 70% százalékán aktívan részt vesz, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.
 Elégséges: az órák 60% százalékán mérsékelt aktivitással részt, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.
 Elégtelen: átlépi a megengedett maximális hiányzások számát (TVSZ), illetve az órák 50%-ában részvétele nem aktív. Az elvonulás egyik napját teljesíti csak.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Seung Sahn (2025). A zen iránytűje. Budapest: A Tan Kapuja.

Sunrjú Szuzuki (2017). Nincs mindig úgy. A zen igaz szellemének gyakorlása. Budapest: Filosz.

A Zen tükör magazin tanulmányai, esszéi. Elérhető: <https://zen.hu/zen-tukor/>

Ajánlott irodalom:

Keir Davidson (2007). A Zen Life in Nature. Muso Soseki in His Gardens. Michigan: University of Michigan Press.

Thich Nhat Hanh (2022). A zen és a bolygó megmentésének művészete. Budapest: Ursus libris.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- A hallgató tovább mélyíti tudását a zen buddhizmus vallásgyakorlatáról

Képessége:

- A hallgató képessé válik a helyes zen meditációs testtartás hosszan tartó, intenzív kivitelezésére, az intenzív gyakorlásra
- Képessé válik a zen szertartás követésére, alapvető szabályainak betartására, a szertartásos étkezés megtartására
- Képessé válik a meditációs praxisban végzett gyakorlatok hétköznapi életben való alkalmazására.
- Képessé válik olyan magatartásra, amely alkalmassá teszi távol-keleti tanulmányok folytatására zen kolostorokban
- Képessé válik a tanítás sokrétűségének megismerésére
- Az együtt cselekvés során képes figyelmét önmagán tartani

Attitűdje:

- Törekszik arra, hogy élethelyzeteit önállóan oldja meg
- A zen irányzat alapelveit figyelembe véve fordul korunk problémái felé
- A közösségi gyakorlás során megértéssel és együttérzéssel fordul mások felé

Autonómiaja és felelőssége:

- Önálló döntéshozatal és belső motiváció fejlesztése
- Zen meditációs gyakorlata révén képes a zen irányzattal kapcsolatos tanulmányok megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Prof.e.b.h.c. Farkas Pál

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Győri Péter, PhD

Buddhista meditáció és elvonulás 3. (Zen)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy elmélyítse a hallgatók tapasztalatait a zen irányzat meditációs hagyományában. E meditáció egyik sajátossága az, hogy igen szigorú külső formális követelményeiben, ugyanakkor teljesen nélkülözi a gyakorló vezetését. A zen gyakorlónak a hagyományos meditációs gyakorlatok mellett nem megszokott helyzetgyakorlatokban lesz lehetősége önállóan megfigyelni saját tudatfolyamatait. A hallgatók további gyakorlatot szereznek nemcsak a meditációban, hanem a meditáció foglalatoként szolgáló zen szertartásban, megerősítve a törzsanyagi zen meditáció kurzus során tanultakat (ülő és sétáló meditáció, recitáció, leborulás, szertartásos étkezés). A zen buddhista elvonulás célja, hogy a rendszeres heti gyakorlás mellett intenzív szertartásos gyakorlási lehetőséget biztosítson, amelyen a hallgatók elmélyíthetik ismereteiket, fejleszthetik készségeiket.	
A tárgy tartalma	
„Ha egy zen tanítvány a legkisebb különbséget is teszi a világi és a szerzetesi lét között, a megvilágosodás elérhetetlen marad.” - Bukkoku Zenji A zen buddhizmus gyakorlatához kapcsolódó meditációs kurzus alkalmainak alapját a zen meditáció képezi. Ennek magva a zen meditációs ülés (zazen), amelynek egy egysége minimum 60 perc hosszú. Ezt egészíti ki a sétáló meditáció, a leborulás, valamint a szútra éneklés és a fogadalmak, illetve egy-két kóan felolvasása. Az egyes alkalmak fennmaradó idejében a meditációs praxis és a hétköznapi élet során aktuálisan felmerülő kérdések, problémák, helyzetek kapcsolatát vizsgáljuk. A zen elvonulás két napos, hétvégére szervezett, egész napos intenzív gyakorlás. A zen elvonulás két napos programjának felépítése követi a hagyományos szertartásrendet, így 5 meditációs ülést, leborulást, szútra recitációt, valamint a buddhista tanulmányokkal összefüggő egyéni helyzetgyakorlatokat tartalmaz.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Közös intenzív gyakorlás, személyes gyakorlati instrukciók, személyes beszélgetés, aktív órai jelenlét, a felvetett témákhoz kapcsolódó feladatok elvégzése és átbeszélése, reflexiója.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A gyakorlatokon való rendszeres megjelenés, a megadott feladatok elvégzése és aktív órai jelenlét.	
Az értékelés kritériumai:	
Jeles: aki aktívan részt vesz az összes órán, felkészült a tananyagból, elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján Jó: az órák nagyobb százalékán aktívan részt vesz (80%), elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.	

Közepes: az órák 70% százalékán aktívan részt vesz, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.
 Elégséges: az órák 60% százalékán mérsékelt aktivitással részt, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.
 Elégtelen: átlépi a megengedett maximális hiányzások számát (TVSZ), illetve az órák 50%-ában részvétele nem aktív. Az elvonulás egyik napját teljesíti csak.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Seung Sahn (2025). A zen iránytűje. Budapest: A Tan Kapuja.

Sunrjú Szuzuki (2017). Nincs mindig úgy. A zen igaz szellemének gyakorlása. Budapest: Filosz.

A Zen tükör magazin tanulmányai, esszéi. Elérhető: <https://zen.hu/zen-tukor/>

Ajánlott irodalom:

Keir Davidson (2007). A Zen Life in Nature. Muso Soseki in His Gardens. Michigan: University of Michigan Press.

Thich Nhat Hanh (2022). A zen és a bolygó megmentésének művészete. Budapest: Ursus libris.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- A hallgató tovább mélyíti tudását a zen buddhizmus vallásgyakorlatáról

Képessége:

- A hallgató képessé válik a helyes zen meditációs testtartás hosszan tartó, intenzív kivitelezésére, az intenzív gyakorlásra
- Képessé válik a zen szertartás követésére, alapvető szabályainak betartására, a szertartásos étkezés megtartására
- Képessé válik a meditációs praxisban végzett gyakorlatok hétköznapi életben való alkalmazására.
- Képessé válik olyan magatartásra, amely alkalmassá teszi távol-keleti tanulmányok folytatására zen kolostorokban
- Képessé válik a tanítás sokrétűségének megismerésére
- Az együtt cselekvés során képes figyelmét önmagán tartani

Attitűdje:

- Törekszik arra, hogy élethelyzeteit önállóan oldja meg
- A zen irányzat alapelveit figyelembe véve fordul korunk problémái felé
- A közösségi gyakorlás során megértéssel és együttérzéssel fordul mások felé

Autonómiaja és felelőssége:

- Önálló döntéshozatal és belső motiváció fejlesztése
- Zen meditációs gyakorlata révén képes a zen irányzattal kapcsolatos tanulmányok megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Prof.e.b.h.c. Farkas Pál

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Győri Péter, PhD

Buddhista meditáció és elvonulás 4. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
Ebben a félévben megismert Tudati képzés, Lodzsong gyakorlatait végzik a hallgatók elvonulási környezetben és időbeosztással, hogy az intenzív gyakorlás révén mélyítsék tudásukat, tapasztalataikat a tibeti kolostori rendszer meditációiról. Az elvonulás csoportos, tehát fontos az együttműködés fejlesztése, egymás segítése is. A Tudati képzés célja, hogy megtanítsa a gondolatok helyes alkalmazását a meditációban és a tudatot segítse elfordulni a létforgatagtól, majd a Dharma, az Ösvény felé irányítani.	
A tárgy tartalma	
A buddhista elvonulások célja, hogy a meditációs specializáció hallgatónak félévente egyszer intenzív szertartásos gyakorlási lehetőséget biztosítson, amelyen elmélyíthetik ismereteiket, fejleszthetik készségeiket. Az elvonulások helyszínei a főiskola külön erre a célra létrehozott elvonulási központjai, amelyek kialakítása és környezete egyaránt elősegíti azt, hogy az elvonulásokat a hallgatók hasznosan töltsék vagy a Főiskola, ahol ugynevezett városi elvonuláson vehet részt a hallgató, napi nyolc óra gyakorlással.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Mivel a hallgató már a korábbi órákon elsajátította a Tudati képzés gyakorlatának módszerét, az elvonulás alkalmával követve a pontos időbeosztást, rövid instrukciók adásával zajlik az intenzív gyakorlás. A nap végén van alkalom a felmerült kérdések megbeszélésére.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A hallgató megfelelő hozzáállással képes végcsinálni a teljes elvonulást. <u>Az értékelés kritériumai:</u> Jeles: aki aktívan részt vesz az összes órán, felkészült a tananyagból, elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján Jó: az órák nagyobb százalékán aktívan részt vesz (80%), elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján. Közepes: az órák 70% százalékán aktívan részt vesz, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján. Elégséges: az órák 60% százalékán mérsékelt aktivitással részt, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján. Elégtelen: átlépi a megengedett maximális hiányzások számát (TVSZ), illetve az órák 50%-ában részvétele nem aktív. Az elvonulás egyik napját teljesíti csak.	
Irodalom	
Kötelező irodalom: A Step-by-Step Guide to Meditating on the Bodhicharyavatara by Patrul Rinpoche, translated by Adam Pearcey, 2004. Revised and updated August 2007	

Thupten Jinpa 2006. Mind training, The Great collection. Somerville, USA: Wisdom Publications, Inc.

Santideva 2001. A bódhiszattva ösvény. Budapest: Karma Ratna Dargye Ling

Ajánlott irodalom:

Jamgon Kongtrul Lodro Taye 2005. The Great Path of Awakening, The Classic Guide to Lojong (Mahayana Mind Training). Boston & London, Shambhala Classics

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató tudással rendelkezik arról, hogy hogyan lehet a szétszórt, romboló gondolatokat átalakítani pozitívvá, valamint felhasználni őket a megvilágosodás ösvényén.

Képessége: Képessé válik az elvonulás során arra hogy fejlessze a türelmet, kitartást és az önuralmat, melyek révén képessé válik gondolatokkal pozitív érzések keltésére.

Attitűdje: Fejleszti az altruista hozzáállást, az együttérzést, a gyakorlatokat minden érző lény, minden szenvedő érdekében végzi.

Autonómiája és felelőssége: Képes önállóan végezni a gyakorlatot huzamosabb ideig, kezelve a saját magán belül felmerülő akadályokat, mint zavaros érzések és gondolatok.

Tantárgy felelőse: Cser Zoltán, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

Buddhista meditáció és elvonulás 5. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 80% gyakorlati	
A tanóra típusa: gyakorlat óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
Ebben a félévben megismert Samatha és vipasjaná gyakorlatait végzik a hallgatók elvonulási környezetben és időbeosztással, hogy az intenzív gyakorlás révén mélyítsék tudásukat, tapasztalataikat a tibeti kolostori rendszer meditációiról. Az elvonulás csoportos, tehát fontos az együttműködés fejlesztése, egymás segítése is. Az elvonulás célja, hogy az alap meditációs eljárások közül a két leglényegibb tudati gyakorlatról a hallgatók tapasztalatokat nyerjenek intenzív elvonulás keretében.	
A tárgy tartalma	
A buddhista elvonulások célja, hogy a meditációs specializáció hallgatónak félévente egyszer intenzív szertartásos gyakorlási lehetőséget biztosítson, amelyen elmélyíthetik ismereteiket, fejleszthetik készségeiket. Az elvonulások helyszínei a Főiskola külön erre a célra létrehozott elvonulási központjai, amelyek kialakítása és környezete egyaránt elősegíti azt, hogy az elvonulásokat a hallgatók hasznosan töltsék vagy a Főiskola, ahol ugynevezett városi elvonuláson vehet részt a hallgató, napi nyolc óra gyakorlással.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Mivel a hallgató már a korábbi órákon elsajátította az adott meditáció módszerét, az elvonulás alkalmával követve a pontos időbeosztást, rövid instrukciók adásával zajlik az intenzív gyakorlás. A nap végén van alkalom a felmerült kérdések megbeszélésére.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A hallgató megfelelő hozzáállással képes végcsinálni a teljes elvonulást.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Jeles: aki aktívan részt vesz az összes órán, felkészült a tananyagból, elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján	
Jó: az órák nagyobb százalékán aktívan részt vesz (80%), elvégzi az egyes témákhoz kapcsolódó feladatokat, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.	
Közepes: az órák 70% százalékán aktívan részt vesz, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.	
Elégséges: az órák 60% százalékán mérsékelt aktivitással részt, részben végzi el az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok nagyobb részét, végig jelen van az elvonulás mindkét napján.	
Elégtelen: átlépi a megengedett maximális hiányzások számát (TVSZ), illetve az órák 50%-ában részvétele nem aktív. Az elvonulás egyik napját teljesíti csak.	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
Samar Rinpoce 2019. Határtalan felébredés. A buddhista meditáció szíve. Budapest: Galinka Publishing House.	

Gen Lamrimpa 2011. Śamatha meditation. Tibetan Buddhist teachings on cultivating meditative quiescence. Ithaca, New York: Snow Lion Publications.

Ajánlott irodalom:

Ven. Khenpo Tsultrim 1997. A buddhista ürességmeditáció fokozatai. Budapest: Orient Press

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató tudással rendelkezik arról, hogy hogyan lehet a szétszórt, romboló gondolatokat lecsendesíteni, és elérni a koncentrált jelenlétet.

Képessége: Képessé válik az elvonulás során arra hogy fejlessze a türelmet, kitartást és az önuralmat, melyek révén legyőzi a belső akadályokat és egyre hosszabb ideig képes koncentrálni a megadott tárgyra..

Attitűdje: Fejleszti az altruista hozzáállást, az együttérzést, a gyakorlatokat minden érző lény, minden szenvedő érdekében végzi. Megérti, hogy miért káros a szétszórtság, megérti a figyelem fontosságát a hétköznapi életben is.

Autonómiája és felelőssége: Képes önállóan végezni a gyakorlatot huzamosabb ideig, kezelve a saját magán belül felmerülő, a jelenlétet zavaró akadályokat, mint az érzések és gondolatok.

Tantárgy felelőse: Cser Zoltán, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

2.4. A meditáció elmélete

Az ismeretkör: A meditáció elmélete 1-4.

Kredittartománya: 12kr

Tantárgyai:

A meditáció elmélete 1. (Meditáció és egészség)

A meditáció elmélete 2. (Meditáció és tudományok)

A meditáció elmélete 3. (Meditációs és tudatosság)

A meditáció elmélete 4. (A meditációs módszerek kritikai szemlélete)

A meditáció elmélete 1. (Meditáció és egészség)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 50% elméleti	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A Buddha első tanítása adja meg a buddhista orvoslás gerincét, ennek mentén értjük meg a karma, az ok-okozat működését, majd az ok és okozat kapcsán elemezzük a négyféle betegségtípust és a hozzájuk kapcsolódó terápiás rendszereket. A másokon való segítség egyik fontos területe a gyógyítás, mely részét képezte a tradicionális mahájána kolostori egyetemi képzésnek. A buddhista orvoslás alapjaiba nyernek a hallgatók bepillantást és megtanulják az Orvosbuddha rövid mantragyakorlatát.	
A tárgy tartalma	
A buddhista orvoslás hatalmas témakörét az alábbi pontok szerint vizsgáljuk: - az orvoslás helye a három buddhista hagyományban (théraváda, mahájána, vadzsrajána) - a Buddha, mint orvos, a Dharma, mint gyógyszer, a Szangha, mint az ápolók, a szenvedő ember, mint a beteg - a két egészség és két betegség tana - a buddhista orvoslás négy nagy jellegzetessége (teljes embert vizsgálja, oki, betegség kategóriák, terápia a nemártáson alapul) - diagnózis elemei, az ember öt szintje - az okok négy fajtája - a megszüntetés négy aspektusa - a terápiás rendszerek két nagy fajtája - konklúzió és alkalmazhatóság a mai korban	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az módszertan gerincét a Buddha tanításainak összehasonlítása az orvoslással adja. A Dharma és a karma közötti összefüggések felfedezése mélyebb megértést ad a hallgatóknak a jelenségek természetéről. Ezért fontos lesz az aktív hallgatói részvétel, mert közös vitában fogjuk felfedezni a kapcsolódási pontokat az ösvény és a gyógyulás folyamata között. Rövid gyakorlatokkal pedig a tapasztalatokon keresztül is segítjük a témák mélyebb megértését.	
Számonkérési és értékelési rendszere	

Fontos szempont az órai aktivitás. Egy téma írásbeli kifejtése az évközi beadandó írásbeli feladat. A kurzus végén egy írásbeli teszt méri a hallgató tudásszintjét.

Levelezőn: Önálló felkészülés a tantárgy anyagi, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján, írásbeli beadandó és teszt.

Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon, valamint írásbeli beadandó és teszt.

Az értékelés kritériumai:

Jeles: aktív órai részvétel és kiváló írásbeli beadandó munka és teszt

Jó: aktív órai részvétel és jó írásbeli beadandó és teszt

Közepes: nem túl aktív órai részvétel, ill. közepes írásbeli beadandó és teszt

Elégséges: inaktív órai részvétel, ill. gyenge írásbeli beadandó és teszt

Elégtelen: nem megfelelő órai részvétel, ill. értékelhetetlen írásbeli beadandó és teszt.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Buddhához, vagy a szavait őrző hagyományhoz kötődő alapszöveg (Dhammacakkappavattana szutta (SN 56.11.), Arsápraśamana-sūtra (Taishō Kánon 21., száma: T.1325.21.490.)

Dr. Pema Dordzse 2009. Tibeti spirituális gyógyászat. Budapest: Tericum kiadó

Khenchen Thrangu Rinpoche 2004. Medicine Buddha Teachings. Ithaca, New York, Boulder, Colorado: Snow Lion Publications

Ajánlott irodalom:

Ralph Quinlan Forde 2009. Tibeti gyógymódok. Budapest: Gabo Kiadó

Készségek és kompetenciák

Tudása: A buddhista orvoslás ismeretrendszerének és összefüggéseinek megismerése, megértése, a kapcsolódó terminológiák ismerete, a problémamegoldás mahájána elveinek elsajátítása. Megérti, hogy minden betegség egy jlezés arra, hogy változtatni kell az életmódon vagy tudati hozzáálláson.

Képessége: A hallgató képes a karma (a belső okokból hogyan lesznek külső körülmények) mélyebb megértésére. Elsajátítja önmagunk megfigyelésének képességét (szati: légzés, testtartás, étkezés, alvás stb.), majd mások megfigyelésének képességét (szimptómák felismerése, alkati típusok felismerése stb.).

Attitűdje: Fejleszti magában az alapvető nyitottságot és a segítő attitűdöt.

Autonómiaja és felelőssége: Belátva azt, hogy saját állapotainkért mi magunk vagyunk felelősek, mind a test, mind az érzelmek, illetve általában a tudat szintjén képes aktívan változtatni következményként létrejött állapotain.

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Cser Zoltán, doktorandusz

A meditáció elmélete 2. (Meditáció és tudományok)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 50% elméleti	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A buddhista meditáció jelentőségét a kortárs tudományok is felismerték, a meditációt vizsgálataik témájává tették. A kurzus célja ezen tudományos eredmények megismertetése, kritikai vizsgálata.	
A tárgy tartalma	
A tantárgy, a tudományelmélet alapvető meglátásainak ismertetése után azokkal a konkrét elméletekkel, kísérletekkel, vizsgálatokkal foglalkozik, amelyeket a modern pszichológiai, neurológiai, illetve tágabban kognitív tudományos kutatások szolgáltatnak a tudat e sajátos művelésével kapcsolatban. Foglalkozunk tudományos megközelítésekkel, melyek a meditáció élettani, szociológiai, lélektani és tudati hatásait vizsgálták, és azzal, hogyan hat a meditáció egyéni életünkre, emberi viszonylatainkra. Melyek azok a tényezők, melyek jobbra tehetik érzelmi és tudati életünket, milyen lehetőségek adódnak az agy és az idegrendszer keretei között. Melyek azok a tényezők, melyeket lehet tudományos módszerekkel vizsgálni és melyeket nem. Melyek azok a tényezők, melyeket a meditáció módszereivel lehet vizsgálni és azok hogyan viszonyulnak a tudomány eredményeihez. 1-2. Bevezetés a tudományelméletbe. 3-4. A természettudomány és társadalmtudomány alapvető módszertani megközelítései 5. A meditáció és a tudatállapotok. 6. A meditációs technikák, a meditáció fajtái. 7. A meditáció, mint pszichoterápia. 8. A neurológia eredményei. 9. A modern pszichológia, a neurológia és a meditáció viszonya. 10. A tudat betegségei. 11-12. A világszemlélet, a társadalmi helyzet és a kultúra. 13-14. A buddhizmus, mint tudatkutatás	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tárgy elméleti szóbeli előadás, tantermi vita, forrásszöveg olvasása és órai feldolgozása, érvelés és elemzés szóban	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Írásbeli vizsga, amely a hallgató tárgyi tudását, valamint önálló gondolkodását és kritikai attitűdjét értékeli.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény,	
- kiváló felkészülés és órai munka,	

- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),
- vagy ezek együttese.

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),
- vagy ezek együttese.

elégleges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka,
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Szokolszky Ágnes: Kutatómunka a pszichológiában. Budapest, Osiris

Daniel Goleman, Richard J. Davidson 2018: A meditáció tudománya – Hogyan hat az elmélyülés az elménkre és a testünkre? Budapest, HVG Könyvek

Őszentsége, a Dalai Láma: A meditáció szakaszai, Édesvíz Kiadó, Budapest, 2012

Ajánlott irodalom:

Harari, Yuval Noah 2018: Homo Deus - A holnap rövid története. Budapest, Animus Kiadó

Harari, Yuval Noah 2018: 21 lecke a 21. századra. Budapest, Animus Kiadó

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Alapvonalainban ismeri a modern tudományok elméleti hátterét, a szaktudományok meditációval kapcsolatos átfogó elméleteit, értelmezési kereteit, az alapvető természet- és társadalomtudományos módszertan kontextusait. Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes a buddhista meditációs praxis a kortárs tudományos vizsgálatok felőli értelmezésének megértésére és kritikai megközelítésére.

Képessége:

Megérti és használja a szakterület alapvető tudományelméleti és szakr tudományos terminológiáját, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterület vonatkozásában. Rendelkezik a szaktudományok releváns eredményeit összefoglaló prezentációk illusztrálásához szükséges digitális kompetenciákkal. Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a kortárs tudományágak terminológiájában is értelmezze.

Attitűdje:

Képes a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a kortárs szaktudományok kontextusában is, azok terminológiájának releváns felhasználásával

Autonómiaja és felelőssége:

Képes a racionalitás és az bjektivitás standardjai szerint kritikusan viszonyulni saját vallásgyakorlatához is.

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

A meditáció elmélete 3. (Meditációs és tudatosság)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 50% elméleti	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy a hallgatók a képesek legyenek különválasztani benső tapasztalataik pszichológiai illetve szellemi dimenzióit. A tudati történések elemzése révén értelmezni tudják a buddhista meditáció éberség dimenzióját, amely egy magasabb, illetve „tisztább” tudatosság megéléséhez képes elvezetni.	
A tárgy tartalma	
A szeminárium a meditáció elméleti hátterébe nyújt bepillantást, amelynek során egyaránt támaszkodik a modern nyugati pszichológia és az úgynevezett „buddhista pszichológia” eredményeire. A hallgatók számára azokat az információkat adja meg, amelyek alapján az ilyen típusú meditációkban a benső stabilitás megőrizhető, valamint a meditáció megfelelő hozzáállása és egyéni gyakorlása kialakítható. 1. Bevezető: meditáció, éberség és tudatosság általában 2. A tudatosság és önismeret kérdései 3. Szemléleti módok mint a meditáció kerete és háttere 4. Tradíció, modernség és posztmodernség, a szemléletek kialakítása 5. Lélek, szellem, tudatosság 6. Meditáció mint a szellem felismerése és megvalósítása: a tudatosság kibontakozása 7. A buddhista meditáció alpművelete: az önmagára irányuló éberség 8. A szellem és az éberség gyakorlata: kontempláció mint a tudat eredeti állapotának megvalósítása. 9. A tudat meditációban és azon kívül: az integráció kérdései 10. Önismeret és a tudat önmagára ébredése: az „örök filozófia” elmélete és gyakorlata 11. „Egység” és „vagyokság” 12. Tudatosság az élet bardóiban 13. Tudatosság és a meditáció bardója 14. Tudatosság az álom bardójában	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus résztvevői megismerkednek a különböző nézőpontok, mint amilyen például a pszichológiai, vallási, teológiai megközelítések, összevetésekor jelentkező magyarázatok sokrétűségével. Az ezekben rejlő lényegi tartalmak beazonosításával kialakítanak gondolattérképeket, amelyeket az órák során írásban is rögzíthetnek. Az egyes témák kifejtésekor készült jegyzeteiket internetes kutatások segítségével egészítik ki.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
A kurzus végén szóbeli beszámoló lesz, amelynek során a hallgató a szemináriumon érintett és előre meghatározott témakörökből kiválasztott téma kifejtésével ad számot a tudásáról.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	

jeles: 90% feletti vizsgaeredmény,
kiváló felkészülés és órai munka,
kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség
illetve ezek együttese

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- vagy ezek együttese.

elégletes:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még

értelmezhető formában,

- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Kabat-Zinn, Jon 2013. Az éber figyelemről – örök kezdőknek. Budapest: Ursus Libris.
Khenpo Cering 2004. A közönséges tudat és a bölcsesség. Budapest: Magyarországi Karma Kagyüpa Buddhista Közösség.
Kornfield, Jack 2017. A bölcs szív. Budapest: Ursus Libris.

Ajánlott irodalom:

Porosz Tibor 2022. Párhuzamos lélektanok - A buddhista pszichológia alapjai, főbb irányzatai és találkozásai a nyugati gondolatokkal. Budapest: A Tan Kapuja.
Tenzin Wangyal Rinpoce 2003. Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Budapest: Magyar Könyvklub.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató a buddhizmus tanításai alapján önállóan felismeri a saját kedvezőtlen és kedvező tudatállapotait és képes a benső tudati stabilitás fogalmát értelmezni. A tudat általános működéseivel kapcsolatban szerzett ismeretek birtokában rá tud tekinteni a saját zavaró

érzelmeire, és ezeket a buddhizmus szemléletében képes értelmezni, miközben a tudatosság éber természetét felismeri.

Képessége:

Képes a buddhista pszichológia alapkiejezéseinek megértésére. A pszichológiai és spirituális megközelítések közepette képes önálló kérdésfelvetésre és szóbeli prezentációra magyar nyelven. A szemináriumi témák feldolgozásának eredményeképpen képes a saját tudati működéseit megfelelően értelmezni. Az órákon szerzett ismereteit tovább tudja mélyíteni az info-kommunikációs eszközök használatakor.

Attitűdje:

A buddhizmus és az önismeret átfogó gondolkodásmódjának, gyakorlati vonatkozásainak ismeretében a kurzuson szerzett ismereteit megosztja a környezetében és törekszik ezek hiteles közvetítésére különféle fórumokon, akár szakmai találkozókön.

Autonómiája és felelőssége:

A kurzuson elsajátított önismereteit és meditációs eljárásokat alkalmazza a saját meditációs gyakorlataiban, amelyek alapján a benső történeseket a valóságnak megfelelően értelmezi.

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

A meditáció elmélete 4. (A meditációs módszerek kritikai szemlélete)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 50% elméleti	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja, hogy megismertessen a meditáció hagyományos és újonnan kialakult alapvető típusaival, ezek sajátosságaival, értékelésük szempontjaival.	
A tárgy tartalma	
A meditációs technikák ismerete elengedhetetlen a buddhizmus vallásgyakorlatának megértésében, de manapság egyre többen ismerik fel a buddhizmus kontextusára kívül is, hogy önmegismerésünkhöz, a különféle élethelyzetek kezeléséhez tudatunk közvetlen megismerése is létfontosságú. A meditációs módszerek sok oldalról támogatják ezt a belső megismerést. Jó néhány modern szellemi irányzat, vallási irányzat hagyományos módszereket használ, ezeket olykor jelentősen átalakítva különféle igények szerint. A tantárgy ezeket az újabb technikákat, módszereket vizsgálja kritikusan, veti össze a tradicionális buddhista meditációs típusokkal és szellemi meditációs célokkal. 1. Légzésfigyelés és légzéstudatosságon alapuló technikák (anápánászati) 2. Tudatosság (szati) gyakorlatok (test; az érzések és érzékelések (vedaná)), a tudat (csitta), a mentális jelenségek vagy tárgyak tudatossága (dhammá). 3-4. Metatudatosság, a nyugalom és egyensúly meditációk (szamatha), a belátás meditációk (vipasszaná, belátás a valóság igaz természetébe: állandótlanság, szenvedés, én-nélküliség) 5. Üresség meditációk (súnjata) 6. Szellemi és világi célok, vallási célok és a fogyasztói társadalom kereslete és kínálata 7. Relaxáció és meditáció 8. Flow, extázis, misztikus élmények, pszichedelikus szerek 9. Mindfulness 10. Transzcendentális Meditáció (TM), és más mai, nevükben meditációs irányzatok 11. A tudatműködés megváltoztatását célzó módszerek (NLP, Agykontroll) 12. Művészet és meditáció	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus rövid bevezető előadások után interaktív-diszkurzív formában dolgozzafel az adott témát, mindenkor nagy hangsúlyt fektetve azokra az alapfogalmakra, amelyek segítségével a különféle meditációs vagy annak nevezett technikák kritikus értékelése elvégezhető. A hallgatók maguk is készülnek egyénileg, illetve csoportosan rövid prezentációkkal, amelyek bemutatása után közös munkában vitatják meg az elhangzottakat.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Az értékelés alapja a gyakorlatokon való jelenlét, a diszkusszuóban való aktív részvétel, prezentáció készítése és bemutatása, majd a félév végén szóbeli vizsga, amelynek célja, hogy ellenőrizza, mennyire sajátította el a hallgató a különféle technikák értékeléséhez szükséges szempontokat és alapfogalmakat.	

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 90% feletti vizsgaeredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka,
- kiváló prezentáció készítése és bemutatása,
- vagy ezek együttese.

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka,
- jó prezentáció készítése és bemutatása,
- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes prezentáció készítése és bemutatása,
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge prezentáció készítése és bemutatása,
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- hiányzó prezentáció
- vagy ezek együttese.

Irodalom**Kötelező irodalom:**

Ácsán Szucsittó 2018: Buddhista meditáció, Budapest, A Tan Kapuja Buddhista Főiskola jegyzete

Seung Sahn 2009: A zen iránytűje. Budapest: Cartaphilus Kiadó

Tsultrim Gyamtso 1997: A buddhista ürességmeditáció fokozatai, Budapest, Orient Press

Ajánlott irodalom:

Csikszentmihályi Mihály 2010: Flow - Az áramlat, Budapest, Akadémiai Kiadó

Szondy Máté 2020: Megélni a pillanatot - Mindfulness, a tudatos jelenlét pszichológiája, Budapest, Kulcslyuk

Készségek és kompetenciák

Tudása:

A hallgató megismeri a buddhizmus értékrendjébe ágyazott hagyományos meditációs módszerek, illetve az ebből a kontextusból kiemelt és a világi élet igényei szerint kialakított, nevükben vagy eljárásaikban a meditációkkal rokonítható technikák értelmét és

célját, átlátja a különféle technikák etikai vonatkozásait, felismeri értékelésük háttérében univerzális-szellemi és relatív-pragmatikus értékrendeket.

Képessége:

Ismereteire és a kurzus által megfogalmazott szempontok felől közelítve a hallgató képessé válik a különféle magukat meditációsnek nevező, valójában relaxációs technikák valódi jellegének felismerésére, ahogy arra is, hogy megkülönböztesse a tudatműködés megváltoztatását célzó relativista mai technikákat a buddhizmus szilárd értékrendjén nyugvó vallásgyakorlattól.

Attitűdje

A hallgató megnatuja, hogy saját gyakorlásához is kritikusan viszonyuljon, felismerje saját motiváció forrását, képes legyen felismerni gyakorlása azon elemeit, amelyek a buddhizmus értékrendjén kívülről befolyásolják törekvéseit.

Autonómiája és felelőssége:

A hallgató inspirációt és megerősítést kap ahhoz, hogy gyakorlása példaadóvá váljon, elkülönítva azt olyan technikáktól és törekvésektől, amelyek világi, üzleti, de mindenképpen egyéni érdekék kiszolgálását célozzák.

Tantárgy felelőse: Dr. Kenéz László Tamás, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Németh Norbert, PhD MCU

2.5. Alkalmazott buddhizmus

Az ismeretkör: Alkalmazott buddhizmus 5.

Kredittartománya: 3kr

Tantárgyai:

Alkalmazott buddhizmus 5. (Dharma beszéd)

Alkalmazott buddhizmus 5. (Dharma beszéd)		Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható		
Képzési karaktere: 80% gyakorlati		
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: gyakorlati jegy		
A tantárgy tantervi helye: 6. félév		
Az oktatás célja		
A leendő buddhista tanítók alkalmassá tétele arra, hogy önállóan képesek legyenek egy kiválasztott páli/szanszkrit (esetleg tibeti) nyelvű szutta/szútra magyar változatának szóbeli megismertetésére, értelmezésére, elemzésére, kommentálására egy kiválasztott tárgykörben. A szóbeli előadásra felkészülés során röviden megismertetni a hallgatókat a buddhista tanítás/tanátadás hagyományos formáival, kifejezésmódjaival és szellemiségével, hogy a szorgalmi időszakban prezentált előadásban hűen tükröződhessenek egyidejűleg a buddhista tanítások és az etikai irányelvek is. A hallgatók nyilvános dialógusokba való bevonása a hallgatók reflektív készségét igyekszik fejleszteni, hogy a kiválasztott hagyományos tanítóbeszéd, egyéb szöveg kapcsán a kurzus vezető, vagy a tanulócsoporthoz által feltett kérdésekre tömör vagy részletesebben kifejtett választ tudjanak megfogalmazni. A röviden előadott vagy a hallgatók által meg nem értett szöveg részleteket szükséges világosan megmagyarázni, álláspontjukat vitában higgadt érveléssel megvédeni, folyamatosan szem előtt tartva a helyes beszédéről szóló tanítást (lásd: a hamis, rosszindulatú, durva, gőgös, öntelt és fölösleges beszéd kerülése). A tantárgy másodlagos célja a portfólió részeként szereplő önálló szútra kommentár és Dharmabeszéd jellegű feladatokra való felkészítés.		
A tárgy tartalma		
A Buddha beszédei (Dhamma-desanā), azaz a Tan kifejtése, és tanítási módszere (upāya-kosalla, szkr. upāya-kaśālya), valamint a korai hagyomány hozzáfűzött magyarázatai, valamint a klasszikus buddhista vita szabályai és máig élő gyakorlata kíván inspirációként szolgálni a leendő Dharma tanítók számára. A prezentációk és a műhelymunka lehetőséget nyújt arra, hogy fejleszthessük a vitakultúránkat. Lehetőség a hagyományba illeszkedő mai előadói és hallgatói gyakorlatok kifejlesztésére, a Tanítás minél eredményesebb továbbadása érdekében. A tanórák 90%-ban, a hallgatók önálló "Tanátadást" prezentálnak a csoport számára (PPT, Prezi stb.) a tanárral előre egyeztetett témában. Létszámtól és a képzési formától függően maximum 10-20 perc jut egy-egy hallgatóra. A prezentációt követően rövid, közös szóbeli értékelés és műhelyvita zajlik előre megadott szempontok alapján. 1. Általános bevezető (Dharmabeszéd régen és ma, Ázsiában és hazai viszonyok között) 2. Iránymutató az elsődleges és másodlagos szövegforrásokhoz és a kommentár irodalmakhoz 3. A Dharmabeszéd felépítése, legfontosabb elemei, hagyományos módszerei és eszközei		

4. Magyar és angol nyelvű Dharmabeszéd prezentációk vizsgálata, elemzése

5. Prezentációk és műhelymunka

6. Prezentációk és műhelymunka

7. Prezentációk és műhelymunka

A nappali képzés esetén minden téma dupla órában zajlik.

Alkalmazott oktatási módszerek

Szóbeli előadás

Digitális prezentáció

Tantermi vita

Csoportmunka

A felmerült kérdések csoportos megbeszélése

Számonkérési és értékelési rendszere

A kurzus teljesítési feltétele két fő komponensből tevődik össze.

1. A személyes jelenlét, aktív órai részvétel, valamint digitális technikával kiegészített 10-20 perces önálló szóbeli kiselőadás megtartása (PPT, prezi stb.) és diszkusszió a csoportban felmerült kérdések kapcsán. (A táv és levelező oktatás esetén élő-online részvétel és/vagy élő-online Tanátadás prezentáció).

2. Két darab írásos beadandó a szorgalmi időszak végéig.

- A hallgató által prezentált, egy hagyományos szútra/szutta vagy egyéb szövegrészlethez kapcsolódó kiselőadás, kommentár írásos, esszé jellegű összefoglalója, egy 2-3 oldal terjedelemben, Word formátumú dokumentumban, megfelelő szakirodalmi hivatkozásokkal ellátva.

- A félév során elhangzott Dharma beszédek rövid reflexióinak összegzése. Terjedelmi korlát nélkül.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

A tanórák 80%-án való, aktív, támogató részvételű jelenlét.

Kiváló felkészülés és kiselőadás prezentáció.

Kiváló forrásirodalmak felhasználása és kiváló digitális kompetencia.

Magas színvonalú, megfelelő terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Jó:

Elfogadható mértékű hiányzás, aktív órai részvétel.

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,

- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság)

- Jó színvonalú felkészülés és kiselőadás prezentáció.

- Jó színvonalú forrásirodalmak felhasználása és jó digitális kompetencia.

- Jó színvonalú és megfelelő terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Közepes:

Elfogadható mértékű hiányzás, közepes mértékű órai aktivitás.

70-79% közötti vizsgaeredmény (közepes színvonalú írásbeli összefoglaló és reflexiók)

- ingadozó felkészülés és órai munka,

- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),

- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,

- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak)

- vegyes színvonalú forrásirodalmak felhasználása és közepes szintű digitális kompetencia. Közepes színvonalú és rövid terjedelmű írásbeli összefoglaló és reflexiók (leadás a szorgalmi időszakban).

Elégséges:

Elfogadható mértékű hiányzás.

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,

- gyenge felkészülés és órai munka,

- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),

- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,

- általános ismereteken alapuló, hevenyészett, gyenge színvonalú egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),

- vagy ezek együttese.

Elégtelen:

- hiányzási keret túllépése

- 60% alatti vizsgaeredmény,

- elégtelen felkészülés és órai munka,

- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás

- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / értékelhetetlen színvonalú, vagy kizárólag mesterséges intelligencia által generált prezentáció és/vagy írásbeli beadandó

- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Buddha beszédei - Majjhima Nikāya - A középhosszúságú beszédek teljes gyűjteménye I.-II.-III: 2023. Budapest: A Tan Kapuja-Onedropzen.

Porosz Tibor 2002. Rövid szövegek Buddha beszédeiből (Khuddakapatha). Jegyzet. Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola.

Lótusz szútra = Porosz Tibor 2020. Lótusz szútra. A mahájána tanítás ékköve. Budapest: A Tan Kapuja.

Ajánlott irodalom:

Farkas Pál 2022. A Buddha megvilágosodása. A Vinaja gyűjtemény Khandhaka könyvéből. Budapest: A Tan Kapuja.

Vimalakirti szútra. = Robert A. F. Thurman 2000. Vimalakirti szútra. Mahájána buddhizmus szentiratai. Budapest: Farkas Lőrinc Imre Kiadó, 2000

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Rendelkezik a buddhizmus páli és szanszkrit nyelvű szakkifejezéseinek ismeretével. Ismeri az elsődleges szövegforrásokat (kanonikus szöveggyűjteményeket).

A hiteles tanító és előadó hagyományos ismérvei alapján a hallgatónak meg kell felelnie a vele szemben támasztott modern követelményeknek.

A leendő buddhista tanítónak képviselnie kell tudnia vallási közösségét, tudnia kell prezentálnia a legfontosabb szövegeket és tanítóbeszédeket a világiak előtt, a vallásközi párbeszéd során pedig békésen szót kell tudnia érteni más vallási közösségek képviselőivel.

Képessége:

A hallgatónak átfogó tudással kell rendelkeznie szakterületén, speciális tudással annak kiválasztott szegmenseinek tekintetében.

Képes a buddhista tanítások modern magyar tolmácsolására.

Átlátja szakterülete legfontosabb problémáit, a nézőpontok közötti különbségeket.

A feladathoz kapcsolódóan haladó szinten gyakorolja szövegértési és szóbeli átadási készségét, ezeket gyakorlataiban folyamatosan fejleszti.

Képes digitális eszközök használatával audiovizuális prezentáció önálló elkészítésére.

Képes a feltett kérdésekre átgondoltan és szakszerűen válaszolni.

Képes a tanuló szervezet működtetésében való támogató részvételre, irányítás mellett.

Attitűdje:

Nyitott a felmerülő problémák vizsgálatára, a feltett kérdések mérlegelésére.

Mindent megtesz azért, hogy hitelesen képviselje vallási közösségét. Törekszik az egyéni előadói nyelvezet, szókincs és retorika kifejlesztésére.

Keresi a párbeszédet, higgadtan elkerüli a hitvitát, igyekszik föllelni a még mindkét fél számára elfogadható közös alapot.

A Buddha-Dharma (Tan) három attitűdjével (bölcsség, erény, elmélyedés) fordul kora társadalmához, erkölcsi, szellemi és történelmi jelenségeihez, problémáihoz, kihívásaihoz, valamint a hétköznapi emberi konfliktusok megoldásához.

Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiája és felelőssége:

Ismeri szakterülete etikai normáit, és mindent megtesz azért, hogy ezeket az emberi kapcsolatokban és a kommunikációban egyaránt betartsa.

Készen áll a támogató erőforrások folytonos keresésére, szakmai felelőssége és tudása folytonos fejlesztésére.

A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.

Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Cser Zoltán, doktorandusz

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Földiné Irtl Melinda, doktorandusz

3. Vallás- és filozófiatörténet specializáció tantárgyleírásai

3.1. Filozófiatörténet

Az ismeretkör: Filozófiatörténet 1-4.

Kredittartománya: 16kr

Tantárgyai:

- Filozófiatörténet 1. ea. (Ókor, középkor)
- Filozófiatörténet 1. szem. (Ókor, középkor)
- Filozófiatörténet 2. ea. (Reneszánsz, 17-18. század)
- Filozófiatörténet 2. szem. (Reneszánsz, 17-18. század)
- Filozófiatörténet 3. ea. (19-20. század)
- Filozófiatörténet 3. szem. (19-20. század)
- Filozófiatörténet 4. ea. (Kortárs filozófia)
- Filozófiatörténet 4. szem. (Kortárs filozófia)

Filozófiatörténet 1. (Ókor, középkor)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja áttekintést adni az ókori görög és középkori filozófia történetéről, bemutatva a korszak fontosabb gondolkodóit, irányzatait, bölcséleti problémáit.	
A tárgy tartalma	
A félév során a következő szerzőkkel és irányzatokkal foglalkozunk: preszókratikusok, szofisták, Szókratész, Platón, Arisztotelész, hellenisztikus filozófia (epikureizmus, sztoicizmus, szkepticizmus), újplatonizmus, patrisztika, skolasztikus filozófia.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - szóbeli előadás, - tantermi vita, - filozófiai terminológia bemutatása. A hallgatótól elvárt: - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,	

- vagy ezek együttese.

jó:

- 80-89% közötti vizsgaeredmény,

- jó felkészülés és órai munka,

- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),

- vagy ezek együttese.

közepes:

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,

- ingadozó felkészülés és órai munka,

- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),

- vagy ezek együttese.

elégéses:

- 60-69% közötti vizsgaeredmény,

- gyenge felkészülés és órai munka,

- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),

- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,

- elégtelen felkészülés és órai munka,

- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás

- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Boros Gábor (szerk.) 2007. Filozófia. Budapest: Akadémiai kiadó. 27-90, 109-137, 147-189, 211-228, 254-304, 315-332, 400-423, 426-434.o.

Copleston, F. 1993. A History of Philosophy. New York/London: Image Books. vol.1-2.

Ajánlott irodalom:

Maróth M. 2002. A görög filozófia története. Piliscsaba: PPKE BTK.

Étienne Gilson 2015. A középkori filozófia története. Budapest: Kairosz Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri az antik és középkori filozófia fontosabb irányzatait és képviselőit, képes a korszak filozófiai problémáinak értelmezésére, a problémák elméleti és gyakorlati súlyának felmérésére, tisztában van az egyes filozófiai fogalmak jelentésével.

Képessége: A hallgató rendelkezik filozófiai problémaérzékenységgel, érvelőkészséggel, felismeri a különféle kérdéskörök és elméletek közötti összefüggéseket. Ismeri a szakterülethez kapcsolódó fontosabb tudományos álláspontokat, képes azok önálló megítélésére. Alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat az adott szakterület megismerése során

Attitűdje: A hallgató törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégésesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiaja és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Kékesi Balázs, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Czétány György, PhD

Filozófiatörténet 1. (Ókor, középkor)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja az ókori és középkori filozófia néhány fontosabb forrásszövegének elemző feldolgozása.	
A tárgy tartalma	
A forrásszövegek a Filozófiatörténet 1 előadás során elhangzottak elmélyítését, egyes problémák, megoldási kísérletek részletesebb megismerését célozzák. A szövegek magyar nyelvű fordításai a Főiskola által kiadott szöveggyűjteményben állnak a hallgatók rendelkezésére.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - érvelés, elemzés (írásban vagy szóban). A hallgatótól elvárt: - a forrásszöveg önálló olvasása és feldolgozása, - könyvtári és internetes kutatás, - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese.	
jó:	
- 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese.	
közepes:	
- 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság), - vagy ezek együttese.	
elégséges:	
- 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka,	

- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Balikó György (ed) 2025. Antik és középkori filozófia. Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola.

Ajánlott irodalom:

Maróth M. 2002. A görög filozófia története. Piliscsaba: PPKE BTK.

Étienne Gilson 2015. A középkori filozófia története. Budapest: Kairosz Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató a forrásszövegek feldolgozása révén továbbfejleszti az ókori görög és középkori filozófia területéről szerzett ismereteit, részletesebben megismerkedik a korszak fontosabb filozófiai műveinek tartalmával, terminológiájával, a szövegekben előforduló problémákkal, argumentációval.

Képessége: A hallgató rendelkezik filozófiai problémaérzékenységgel, érvelőkészséggel, felismeri a különféle kérdéskörök és elméletek közötti összefüggéseket. Ismeri a szakterülethez kapcsolódó fontosabb tudományos álláspontokat, képes azok önálló megítélésére. Alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat az adott szakterület megismerése során

Attitűdje: A hallgató törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Kékesi Balázs, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Czétány György, PhD

Filozófiatörténet 2. (Reneszánsz, 17-18. század)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A kora-újkori európai filozófia korszakainak és legfontosabb műveinek áttekintése.	
A tárgy tartalma	
A tantárgy tartalma: A tantárgy keretében áttekintjük a kora újkori filozófia legfontosabb gondolkodóinak rendszereit, a reneszánsz kortól egészen a XVIII. század végéig. A témakörök kifejtése: Először a reneszánsz meghatározó gondolkodóit tárgyaljuk (Ficino, Montaigne, Bruno), majd a 16-17. századi természettudományos forradalom fontosabb eredményeire térünk ki. Ezután a két nagy újkori filozófiai irányzat, a racionalizmus és az empirizmus jelentősebb képviselőinek bemutatása következik. A racionalizmus képviselői Descartes, Pascal, Spinoza és Leibniz. Az empirizmus hagyományán belül Locke, Berkeley és Hume filozófiájáról lesz szó. A félévet a francia felvilágosodás filozófiai eszméinek, valamint Kant kritikai filozófiájának tárgyalásával zárjuk.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Szóbeli előadás PowerPoint használata segítségével. Az előadás során felmerülő kérdések, észrevételek megbeszélése.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján. Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon A félév végén szóbeli vizsga a következő tételek valamelyikéből: Reneszánsz filozófia, Descartes, Pascal, Spinoza, Leibniz, Locke, Berkeley, Hume, felvilágosodás, Kant. Elvárás az előadások anyagának és a megadott szakirodalomnak a szóbeli ismertetése.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles: kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, jó: jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), közepes: közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság), elégséges: gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás), elégtelen: elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás.	
Irodalom	
Kötelező irodalom: Boros Gábor (szerk.) 2007. Filozófia, Budapest: Akadémia Kiadó, 569-812. Boros Gábor 1997. Spinoza és a filozófiai etika problémája. Budapest: Atlantisz.	

Deleuze, Gilles 1998. Hume és Kant. Budapest: Osiris.

Ajánlott irodalom:

Pavlovits Tamás 2010. Blaise Pascal. Máriabesnyő-Gödöllő: Atraktor.

Forrai Gábor 2005. A jelek tana. Locke ismeretelmélete és metafizikája. Budapest: L'Harmattan.

Készségek és kompetenciák

A hallgató a forrásszövegek feldolgozása révén továbbfejleszti a reneszánsz és XVII-XVIII. századi filozófiáról szerzett ismereteit, részletesebben megismerkedik a korszak fontosabb műveinek tartalmával, terminológiájával, a szövegekben előforduló filozófiai problémákkal, argumentációkkal.

A hallgató készséget szerez a szövegértés, illetve szövegelemzés területén, képessé válik írásos szövegelemzések elkészítésére, fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai kompetenciáját.

A hallgatótól elvárt attitűd a feladott szövegek otthoni elolvasása és feldolgozása, annak megvitatása a szemináriumi órákon, aktív részvétel az órán.

A hallgató autonómiája és felelőssége ki kell terjedjen arra, hogy önállóan képes használni a megismert szövegek fogalmait, és a releváns szakirodalom terminológiáját, alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz. A félév végi írásbeli dolgozatban pedig a szakirodalom elsajátítása mellett, azokból levont önálló következtetések fogalmaz meg, a különböző olvasmányokat és nézeteket összeveti, ez alapján kritikailag áll hozzá az olvasott szöveghez.

Tantárgy felelőse: Dr. Kékesi Balázs, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Balikó György, PhD

Filozófiatörténet 2. (Reneszánsz, 17-18. század)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A szeminárium célja a reneszánsz, valamint a XVII-XVIII. századi filozófia néhány fontosabb forrás-szövegének elemző feldolgozása.	
A tárgy tartalma	
A tantárgy tartalma: A választott szövegek a Filozófiatörténet 2. előadás során elhangzottak elmélyítését, egyes filozófiai problémák, megoldási kísérletek részletesebb megismerését célozzák. A szövegek magyar nyelvű fordításai egy EFOP pályázat keretei között készült elektronikus szöveggyűjteményben állnak a hallgatók rendelkezésére. A félév során a kora újkori nyugati filozófia legfontosabb gondolkodóival ismerkedünk meg. A diskussziók irányát orientáló fő kérdésünk: hogyan gondolkodnak a tárgyalt filozófusok a tudomány ekkoriban kialakuló modern fogalmáról, illetve a metafizikai tudás lehetőségeiről és korlátairól. A témakörök kifejtése: Először az újkori tudományfogalom keletkezését járjuk körül. Bevezetésként röviden érintjük azokat a reneszánsz gondolkodókat, akik jelentős szerepet játszottak a középkor-arisztotelészi világkép megkérdőjelezésében. Tárgyaljuk Keplernek, Galileinek és Newtonnak a fizika matematikai megalapozásában megvalósuló tudományos forradalmát. Szót ejtünk Descartes-nak a tudományok ismeretelméleti megalapozására vonatkozó kísérletéről és Hobbes-nak a politikatudomány természettudományos megalapozására irányuló programjáról. Ezután a racionalizmus két gondolkodóját tárgyaljuk részletesebben, akik a metafizika végső kérdéseinek tudományos megalapozására vállalkoztak. Először Spinoza geometriai módon kifejtett etikájába olvasunk bele. Majd Leibniz logikai elvekre alapozott metafizikáját vázoljuk fel. Majd azzal a filozófussal foglalkozunk, aki az empirizmus és a racionalizmus szintézisét az ismeretelmélet „kopernikuszi fordulatával” hajtja végre. Immanuel Kant a metafizika lehetőségfeltételére és az ész határaitra kérdez rá. Ezáltal alkotja meg a felvilágosodás kritikai filozófiáját, melynek legfőbb kérdése: mi az ember? Végül a félévet Hegel dialektikus filozófiájának ismertetésével zárjuk: annak elemzésével, hogyan bontakoztat ki a tudat önmagára reflektáló mozgása egy teljes filozófiai rendszert.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Szóbeli előadás, tantermi vita, érvelés és elemzés mind írásban, mind szóban. Rövidebb újkori filozófiai szövegrészek önálló, otthoni feldolgozása, és megvitatása a szemináriumi órákon. A filozófia bemutatásához az adott témát összefoglaló PowerPoint prezentáció használata.	
Számonkérési és értékelési rendszere	

Levelezőn: Önálló/csoportos felkészülés a tantárgy anyagai, segédanyagai, és a szakirodalom feldolgozása alapján.

Távoktatásban: A Tantárban megtalálható források, szövegek elolvasása feldolgozása, aktív részvétel az online konzultációkon

A számonkérés módja írásbeli beadandó dolgozat félév végén. Elvárás a téma szempontjából releváns megadott szakirodalom használata, a megfelelő lábjegyzetelés és bibliográfiakészítés, az írásbeli dokumentum formai feltételeinek betartása, a szakirodalom ismertetése, azok alapján önálló következtetések megfogalmazása és argumentatív alátámasztása.

Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.

Az értékelés kritériumai:

Az aláírás feltétele aktív órai munka és félév végén írásbeli beadandó dolgozat.

Az értékelés kritériumai:

jeles: komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,

jó: kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,

közepes: gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,

elégséges: általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,

elégtelen: elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Balikó György, Schreiner Dénes, Szathmári Botond (szerk.) 2019. Filozófiatörténet 2. Szöveggyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Buddhista Főiskola.

Koyré, Alexandre 2010. Tanulmányok a tudományos gondolkodás történetéről. (Szigeti Csaba ford.) Budapest: L'Harmattan.

Deleuze, Gilles 1998. Hume és Kant. (Ullmann Tamás ford.) Budapest: Osiris.

Ajánlott irodalom:

Schmal Dániel 2012. A kezdet nélküli kezdet. Descartes és a karteizianizmus problémái, Budapest: Gondolat Kiadó.

Liske, Michael-Thomas 2013. Gottfried Wilhelm Leibniz. (Felkai Gábor ford.) Budapest: Typotex.

Készségek és kompetenciák

A hallgató a forrásszövegek feldolgozása révén továbbfejleszti a reneszánsz és XVII-XVIII. századi filozófiáról szerzett ismereteit, részletesebben megismerkedik a korszak fontosabb műveinek tartalmával, terminológiájával, a szövegekben előforduló filozófiai problémákkal, argumentációkkal.

A hallgató készséget szerez a szövegértés, illetve szövegelemzés területén, képessé válik írásos szövegelemzések elkészítésére, fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai kompetenciáját.

A hallgatótól elvárt attitűd a feladott szövegek otthoni elolvasása és feldolgozása, annak megvitatása a szemináriumi órákon, aktív részvétel az órán.

A hallgató autonómiája és felelőssége ki kell terjedjen arra, hogy önállóan képes használni a megismert szövegek fogalmait, és a releváns szakirodalom terminológiáját, alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz. A félév végi írásbeli dolgozatban pedig a szakirodalom elsajátítása mellett, azokból levont önálló következtetések fogalmaz meg, a különböző olvasmányokat és nézeteket összeveti, ez alapján kritikailag áll hozzá az olvasott szöveghez.

Tantárgy felelőse: Dr. Kékesi Balázs, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Balikó György, PhD

Filozófiatörténet 3. (19-20. század)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje a XIX-XX. századi filozófia történetét, legfontosabb szerzőit, irányzatait, a felmerülő alapvető filozófiai problémákat.	
A tárgy tartalma	
A félév során a XIX-XX. századi európai filozófia főbb képviselőinek tanítását fogjuk megvizsgálni. Áttekintjük a német idealizmus, az életfilozófia, az egzisztencializmus, a fenomenológia, a hermeneutika, a posztmodern, illetve a pozitivizmus és az analitikus filozófia gondolatait. 1. Fichte 2. Schelling és a német romantika 3. Hegel 4. A materializmus: Feuerbach, Marx 5. Kierkegaard 6. Schopenhauer, az életfilozófia 7. Nietzsche 8. Husserl és a fenomenológia 9. Heidegger, Sartre és az egzisztencializmus 10. Klasszikus pozitivizmus: Comte 11. A Bécsi Kör és Russell 12. Wittgenstein és az analitikus filozófia	
Alkalmazott oktatási módszerek	
előadás, magyarázat	
Számonkérési és értékelési rendszere	
kollokvium: szóbeli vagy írásbeli vizsga (választható)	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese. jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese. közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény,	

- ingadozó felkészülés és órai munka,
 - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
 - vagy ezek együttese.
- elégletes:
- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
 - gyenge felkészülés és órai munka,
 - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
 - vagy ezek együttese.
- elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
 - elégtelen felkészülés és órai munka,
 - elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
 - vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Boros G. (szerk.): Filozófia (Akadémiai, Budapest, 2007.)
H. J. Störig: A filozófia világtörténete (Helikon, Budapest, 2005.)
B. Russell: A nyugati filozófia története (Göncöl, Budapest, 1994.)

Ajánlott irodalom:

Olay Cs. – Ullmann T.: Kontinentális filozófia a XX. században (L'Harmattan, Budapest, 2011.)
T. Sorell – G. A. J. Rogers: Analytic Philosophy and History of Philosophy (Clarendon Press, Oxford, 2005.)

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a XIX-XX. századi filozófia alapvető irányzatait, problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- a hallgató fejleszti problémaérzékenységét
- képessé válik a különböző kérdéskörök, elméletek közötti összefüggések felismerésére
- képes önállóan használni a szakterület terminológiáját
- alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz
- képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiája és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Filozófiatörténet 3. (19-20. század)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje a XIX-XX. századi filozófia legfontosabb szövegeit, azokat elemezni és értelmezni tudja.	
A tárgy tartalma	
A félév során a XIX-XX. századi európai filozófia főbb képviselőinek szövegeit fogjuk olvasni. Az előkerülő tanításokat közösen megvizsgáljuk, a felmerülő problémákat megvitatjuk. Szóbeli és írásbeli feladatok segítségével, egyénileg vagy csoportosan megkíséreljük a kérdéseket érvelve továbbgondolni, jelen kulturális, szellemi helyzetünkre nézve fontosságukat felmérni, más területek tanításaival összevetni. 1. Fichte 2. Schelling és a német romantika 3. Hegel 4. A materializmus: Feuerbach, Marx 5. Kierkegaard 6. Schopenhauer, az életfilozófia 7. Nietzsche 8. Husserl és a fenomenológia 9. Heidegger, Sartre és az egzisztencializmus 10. Klasszikus pozitivizmus: Comte 11. A Bécsi Kör és Russell 12. Wittgenstein és az analitikus filozófia	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók önállóan és team-munka segítségével dolgoznak fel filozófiai kérdéseket, problémákat. Szövegértési illetve szövegalkotási feladatokat kapnak, illetve megvitatják az adott tanítással kapcsolatos kérdéseket. Kiselőadás formájában ismertetnek és elemeznek egy kérdéskört, melyet közös megbeszélés követ. A kurzushoz online filozófiatörténeti előadások, valamint készségfejlesztő tananyagok (filozófiatörténeti szöveggyűjtemény) tartoznak, melyek különböző nehézségű feladatai felzárkóztatásra és tehetséggondozására egyaránt alkalmasak.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
gyakorlati jegy: szemináriumi dolgozat vagy beszámoló vagy referátum (választható). Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges. <u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - kiváló felkészülés és órai munka,	

- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),
- vagy ezek együttese.

jó:

- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka,
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Schreiner D. (szerk.): XIX-XX. századi filozófiai. Filozófiatörténeti szöveggyűjtemény kérdésekkel és feladatokkal III. (A Tan Kapuja Buddhista Főiskola jegyzete, Budapest, 2025.)

Ajánlott irodalom:

Olay Cs. – Ullmann T.: Kontinentális filozófia a XX. században (L'Harmattan, Budapest, 2011.)

T. Sorell – G. A. J. Rogers: Analytic Philosophy and History of Philosophy (Clarendon Press, Oxford, 2005.)

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a XIX-XX. századi filozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- képes önállóan írásos elemzések elkészítésére
- fejleszti szövegértési és szövegprodukciós készségét
- fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai

kompetenciáját

- elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatív megközelítésének

készségét

- alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz

- képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan, vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi

Autonómiája és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Filozófiatörténet 4. (Kortárs filozófia)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje a kortárs filozófia történetét, legfontosabb szerzőit, irányzatait, a felmerülő alapvető filozófiai problémákat.	
A tárgy tartalma	
A félév során a kortárs európai filozófia főbb képviselőinek tanítását fogjuk megvizsgálni. Áttekintjük francia fenomenológia, a hermeneutika, a neomarxizmus, a posztstrukturalizmus, a dekonstrukció, a posztmodern, a pragmatizmus, a feminizmus és a poszthumanizmus filozófia gondolatait. 1. Hermeneutika, történelemfilozófia: Gadamer Löwith, Arendt 2. Frankfurti iskola és neomarxizmus: Lukács, Adorno, Habermas 3. Francia fenomenológia: Merleau-Ponty, Lévinas 4. Francia fenomenológia: Ricoeur, Henry, Marion 5. Strukturalizmus és Foucault 6. Deleuze 7. Dekonstrukció, pragmatizmus, posztmodern: Derrida, Lyotard, Rorty 8. Feminizmus: Beauvoir, Kristeva, Butler 9. Poszthumanizmus, mai elméletek (Sloterdijk, Zizek, Badiou, Agamben, Han, stb.) 10. Elme- és nyelvfilozófia: Austin, Searle 11. Kognitív filozófia: Quine, Dennett, Davidson, Clark 12. Tudományfilozófia: Popper, Kuhn, Feyerabend 13. Modern metafizika: Shoemaker, Lewis, Putnam	
Alkalmazott oktatási módszerek	
előadás, magyarázat	
Számonkérési és értékelési rendszere	
kollokvium: szóbeli vagy írásbeli vizsga (választható)	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese. jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese. közepes:	

- 70-79% közötti vizsgaeredmény,
 - ingadozó felkészülés és órai munka,
 - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
 - vagy ezek együttese.
- elégletes:
- 60-69% közötti vizsgaeredmény,
 - gyenge felkészülés és órai munka,
 - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
 - vagy ezek együttese.
- elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
 - elégtelen felkészülés és órai munka,
 - elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
 - vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Boros G. (szerk.): Filozófia (Akadémiai, Budapest, 2007.)
 Olay Cs. – Ullmann T.: Kontinentális filozófia a XX. században (L'Harmattan, Budapest, 2011.)
 Huoranszki F.: Modern metafizika (Osiris, Budapest, 2001.)

Ajánlott irodalom:

Ambrus G.: Tudományos elmefilozófia (L'Harmattan, Budapest, 2015.)
 Ropolyi L. (szerk.): Bevezetés a tudományfilozófiába (ELTE, Budapest, 2013.)

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a kortárs századi filozófia alapvető irányzatait, problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- a hallgató fejleszti problémaérzékenységét
- képessé válik a különböző kérdéskörök, elméletek közötti összefüggések felismerésére
- képes önállóan használni a szakterület terminológiáját
- alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz
- képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiája és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Filozófiatörténet 4. (Kortárs filozófia)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje a kortárs filozófia legfontosabb szövegeit, azokat elemezni és értelmezni tudja.	
A tárgy tartalma	
A félév során a kortárs európai filozófia főbb képviselőinek szövegeit fogjuk olvasni. Az előkerülő tanításokat közösen megvizsgáljuk, a felmerülő problémákat megvitatjuk. Szóbeli és írásbeli feladatok segítségével, egyénileg vagy csoportosan megkíséréljük a kérdéseket érvelve továbbgondolni, jelen kulturális, szellemi helyzetünkre nézve fontosságukat felmérni, más területek tanításaival összevetni. 1. Hermeneutika, történelemfilozófia: Gadamer Löwith, Arendt 2. Frankfurti iskola és neomarxizmus: Lukács, Adorno, Habermas 3. Francia fenomenológia: Merleau-Ponty, Lévinas 4. Francia fenomenológia: Ricoeur, Henry, Marion 5. Strukturizmus és Foucault 6. Deleuze 7. Dekonstrukció, pragmatizmus, posztmodern: Derrida, Lyotard, Rorty 8. Feminizmus: Beauvoir, Kristeva, Butler 9. Poszthumanizmus, mai elméletek (Sloterdijk, Zizek, Badiou, Agamben, Han, stb.) 10. Elme- és nyelvfilozófia: Austin, Searle 11. Kognitív filozófia: Quine, Dennett, Davidson, Clark 12. Tudományfilozófia: Popper, Kuhn, Feyerabend 13. Modern metafizika: Shoemaker, Lewis, Putnam	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók önállóan és team-munka segítségével dolgoznak fel filozófiai kérdéseket, problémákat. Szövegértési illetve szövegalkotási feladatokat kapnak, illetve megvitatják az adott tanítással kapcsolatos kérdéseket. Kiselőadás formájában ismertetnek és elemeznek egy kérdéskört, melyet közös megbeszélés követ. A kurzushoz online filozófiatörténeti előadások, valamint készségfejlesztő tananyagok (filozófiatörténeti szöveggyűjtemény) tartoznak, melyek különböző nehézségű feladatai felzárkóztatásra és tehetséggondozására egyaránt alkalmasak.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
gyakorlati jegy: szemináriumi dolgozat vagy beszámoló vagy referátum (választható). Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles:	

- kiváló felkészülés és órai munka,
- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),
- vagy ezek együttese.

jó:

- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),
- vagy ezek együttese.

elégleges:

- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka,
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

M. Merleau-Ponty: Az észlelés fenomenológiája (L'Harmattan, Budapest, 2012.)
M. Foucault: A tudás archeológiája (Atlantisz, Budapest, 2001.)
Farkas K. – Huoranszki F. (szerk.): Modern metafizikai tanulmányok (ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2004.)

Ajánlott irodalom:

G. Deleuze – F. Guattari: Mi a filozófia? (Műcsarnok, Budapest, 2013.)

Ambrus G. – Demeter T. – Forrai G. – Tőzsér J. (szerk.): Elmefilozófia. Szöveggyűjtemény (L'Harmattan, Budapest, 2008.)

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a kortárs filozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- képes önállóan írásos elemzések elkészítésére
- fejleszti szövegértési és szövegprodukciós készségét
- fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai

kompetenciáját

- elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatív megközelítésének

készségét

- alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz

- képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan, vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi

Autonómiája és felelőssége:

- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

3.2. Vallástörténet

Az ismeretkör: Vallástörténet 1-3.

Kredittartománya: 9kr

Tantárgyai:

- Vallástörténet 1. (Archaikus hiedelemrendszerek)
- Vallástörténet 2. (Ókori kultúrák vallásai)
- Vallástörténet 3. (Monoteista vallások)

Vallástörténet 1. (Archaikus hiedelemrendszerek)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
Átfogó képet adni a nagy világvallások előtti ősi kultúrák vallásainak, és a természeti népek hiedelemrendszereinek sokféleségéről és általános jellemzőiről, s ezáltal az emberi gondolkodás fejlődéséről.	
A tárgy tartalma	
Az ősember és a neolitikum feltételezett hiedelemvilága után/kapcsán az Ázsiában széles körben elterjedt sámánizmus hitvilága és gyakorlata kerül bemutatásra. Ezt követően az ókori közel-keleti civilizációk: Egyiptom, Mezopotámia, Ugarit, és a hettiták istenfelfogását, illetve vallásgyakorlatát vesszük át. Ezt követően az indoeurópaiak vélt ősvallása, valamint ennek kapcsán a Védák világa kerül tárgyalásra. Végezetül két példa az ősvallási elemek továbbélésére: A japán sinto és a tibeti bön. Az órák tartalmának meghatározása 14 alkalomra lebontva: 1. Az ősember feltételezett hiedelemvilága. 2. A mágikus és a vallásos gondolkodás közti különbség. 3. A samanizmus. 4. A neolitikus forradalom vallási megújulása, és az istenalakok létrejötte. 5. Vallási eszmék az ókori Egyiptomban. 6. Mágia vs vallás Egyiptomban. 7. Mezopotámia istenei és fontosabb mítoszai. 8. Az életfilozófia csírái. A Gilgames-eposz. 9. A nyugati sémiták: Ugarit, Kánaán. 10. Archaikus, ősvallási elemek maradványai a Bibliában. 11. Az indoeurópai törzsek feltételezett ősi vallása és annak maradványai. 12. A Védák világa. 13. A sinto és a bön, mint az animista ősvallás továbbélései. 14. Összegzés: kulturális különbségek és egyetemes mintázatok az ősi vallásokban. A vallástörténet, mint az emberi tudat fejlődésének tudománya.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktatás hagyományos előadássorozat formájában történik. Minden előadás végén a hallgatók kérdéseket tehetnek fel.	

Számonkérési és értékelési rendszere

A félév végén egy 5 oldalas dolgozat beadása, melynek témája bármely lehet a félév során tárgyaltak közül. Az előadások látogatása nem kötelező, de plusznak számít.

Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.

Az értékelés kritériumai:

- Jelest (5) az a hallgató kap, aki a félévet záró esszét magas szinten, önálló gondolatokkal és nagy felkészültséggel írja meg a megadott terjedelemben, s a dolgozat formailag is kifogástalan.

- Jó (4) osztályzatot az a hallgató kap, aki a félévet záró esszét megfelelő felkészültséggel írja meg a megadott terjedelemben, de az írás önálló gondolatokat nem tartalmaz.

- Közepest (3) az a hallgató kap, aki a félévet záró esszét közepesnek megfelelő minőségben írja meg, ami alatt vagy formai vagy tartalmi hibák, esetleg az elvárttól kisebb terjedelem értendő.

- Elégségest (2) az a hallgató kap, aki a félévet záró esszét elégséges minőségben írja meg, ami alatt túlságosan kis terjedelem, felszínesség, információhiány, vagy téves információ, áltudományos gondolatok, és túlságosan általános és elcsépett téma értendő, de eléri a befektetett munka azt a szintet, mely még osztályzásra érdemesnek minősíti a dolgozatot, vagy ha a dolgozata alacsony nivójú is, de legalább rendszeresen látogatta az előadásokat.

- Elégtelent (1) az a hallgató kap, aki nem írja meg, vagy túlságosan alacsony nivón írja meg a félévet záró esszét, mely alatt az elégséges osztályzatnál felsorolt hibák és hiányosságok értendők, de a dolgozat itt nem éri el az osztályzáshoz szükséges szintet, és az előadásokat sem látogatta.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Eliade, Mircea (1994): Vallási hiedelmek és eszmék története I. Budapest, Osiris.

Frazer, James (1993): Az aranyág. Budapest, Osiris.

Leeuw, Gerardus van der (2001): A vallás fenomenológiája Budapest, Osiris.

Keresés

Ajánlott irodalom:

Kákossy László (1998): Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest, Osiris.

Colin Renfrew (2006): A civilizáció előtt. Budapest, Osiris.

Készségek és kompetenciák

a) tudása

- Átfogóan ismeri a vallástörténet tárgykörét, a különféle, félév során tárgyalt ősi vallásokat, illetve hiedelemrendszereket.

- Rendelkezik a szakkifejezések ismeretével.

- Elsajátítja szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit (vallástörténeti és antropológiai megközelítések).

- Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek révén képes az archaikus kultúrák, és ezen kultúrákat meghatározó vallások és hiedelemrendszerek összehasonlító vizsgálatára és megértésére.

b) képességei:

- Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.
 - Képes a vallástörténeti fogalmak és az egymástól eltérő vallási jelenségek megértésére, értelmezésére.
 - Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterület vonatkozásában.
 - Rendelkezik ismeretterjesztő cikkek, tudományos tanulmányok alkotásához, valamint szakmai prezentációk illusztrálásához szükséges digitális kompetenciákkal.
- c) attitűdje:
- Törekszik a különböző kultúrák és azok vallásai megismerésére, elmélyítésére.
 - Törekszik a nyitott gondolkodásra és a megtanultak hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló innováció megismerésére, elfogadására és hiteles közvetítésére.
 - Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.
- d) autonómiája és felelőssége:
- A különféle vallások interpretációjában felelősen jár el.
 - Képes a tanultak átható megértésére, aminek révén nyitottsággal és toleranciával fordul más kultúrák felé.

Tantárgy felelőse: Dr. Balikó György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Pandita Szathmári Botond

Vallástörténet 2. (Ókori kultúrák vallásai)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy az ókori komplex kultúrák vallásait tárgyalja. Cél, hogy a hallgató komparatista módon világosan lássa át a hasonlóságokat és különbségeket e vallások tekintetében.	
A tárgy tartalma	
Az ókori görögség vallása 1. - o Krétai vallás. Istenek, szentélyek, rítusok, temetés. - o Mükénéi kor vallása. - o Ógörög vallás ősi képzetei. - o A klasszikus görög pantheon. - o Hésziodosz: Istenek születése (óg. Θεογονία). - o Görög rítusok. Az ókori görögség vallása 2. - o A görögség vallási kultuszai. - o Görög lélekképzetek (pszüché, thümosz, pneüma). - o A halottak lelkével való kommunikáció. - o Az eleusiszi misztériumok. Az ókori görögség vallása 3. - o Dionüszosz-kultusz. - o Az orfikus hagyomány. A római vallás. - o Istenek és lélekképzetek. - o Meghaló és feltámadó istenek a császárkorban: Iszisz és Oszirisz, Attisz és Kübelé. - o Mithras-kultusz. A perzsa vallás 1. - o Perzsa ősvallás és mítoszai. - o Zarathustra (av: Zaratu(x)št, köp: Zartušt, óg: Ζωροαστηρ) vallásreformja Iránban. - o Az Aveszta (av: Avesta), Bundahisn (köp: Bundahišn) és a Dénkard (köp: Dēnkard). - o Ahura Mazdá/ Óhrmazd, Anhra Mainju/ Ahrimán. - o Az amesa szpenták (av: Aməša Spənta): - o Jó Gondolat (av: Wohu Manah), Legjobb Igazság (av: Aša Vahištā), Vágyott Királyság (av: Xšaθra Wairya), Szent Alázat (av: Spənta Ārmaiti), Teljesség (av: Haurwatāt), Halhatatlanság (av: Amərətāt). A perzsa vallás 2. - o Perzsa eszkatológia (av: frašo kərəti): Usédar (av: Ushēdar), Usédarmáh (av: Ushēdarmāh) és Szaosjánt (av: Saošyānt). - o Perzsa lélekképzetek: vitalitás (av: ahu), én (av: daēnā), érzékelés (av: baodah), lélek (av: urwan), személyes génusz (av: fravaši). - o Zurván (av: Zurvān) mítosza és a zurvánizmus eretnekmozgalma.	

o A manicheizmus

A perzsa vallás 3.

o A túlvilág-képzetek, Ardáj Viráz Námag (köp: Ardā Wīrāz-nāmag).

o A párszik vallásgyakorlata.

o Mithra (av: Mithra, köp: Mitr) isten.

o Mání tevékenysége és manicheizmus.

Konfucianizmus 1.

o Konfucianizmus rövid története.

o Konfuciusz életlegendája.

o Az erény (de), az emberség (ren), a nemes ember (junzi) és a közönséges embert (xiaoren) fogalma.

o A nevek kijavítása (pi: zhengming).

Konfucianizmus 2.

o Az öt kanonikus mű (Yijing, Shijing, Shujing, Chunqiu, Liji).

o A tanítványok által összeállított Lunyu.

o Konfuciusz kultusza.

o A neokonfucianizmus.

Taoizmus 1.

o Laozi a mitikus vallásalapító

o A Daode jing.

o A jin-jang (yīn-yáng) iskola és az Öt hatóerő/elem (wuxing) tanítás.

o A Tyhi (qi) fogalma.

Taoizmus 2.

o Zhuangzi és a Virágzó délvidék igaz könyve (Nanhua zhenjing).

o Liezi és Az elomló üresség igaz könyve (Lie Yukou).

A vallásos taoizmus 1.

o A Mennyei Mesterek (tianshi) iskolája.

o Zhang Taoling.

o A Legfelsőbb Tisztaság (Shangqing) iskolája.

A vallásos taoizmus 2.

o A taoista panteon.

o Földjósítás, mágia és gyógyítás.

o A népi taoizmus.

Szinkretizmusok:

o A taoizmus és buddhizmus találkozása.

o A konfucianizmus, taoizmus és buddhizmus szintézise.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy jellegénél fogva elsősorban előadásokra épül, hiszen a legtöbb hallgató számára ez teljesen új terület, hiszen a közoktatásban csak felületesen tanítanak ezekről a vallásokról.

Számonkérési és értékelési rendszere

Kollokvium.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés az alapján történik, hogy a hallgató mennyire képes az adott tétel tartalmának összefüggő kifejtésére. Ismeri a tételhez tartozó legfontosabb szakkifejezéseket.

Az ötös esetében elvárt, hogy a témakör kiváló kifejtésén túl mennyire képes meglátni a hasonlóságokat és különbségeket a különböző kulturális megoldások között.

A négyes jegyért elég az adott témakör jó színvonalú kifejtése.
A hármas akkor jár, ha ez hiányos és a fogalmak értelmezése nehézségeket okoz.
Az elégséges jegy, ha a hallgató csak homályos formában értette meg az adott témakört.
Ha ez se sikerül, egyest kap.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Ghirshman, Roman: Az ókori Irán. 1985. Budapest: Gondolat K.

Hegyi Dolores: Polis és vallás. 2002. Budapest: Osiris K.

Szathmári Botond: Kínai vallásfilozófiák: konfucianizmus, taoizmus. 2024. (oktatási segédanyag)

Ajánlott irodalom:

Eliade, Mircea: Vallási hiedelmek és eszmék története I-III. (Idevonatkozó fejezetei) 1994. Budapest, Osiris - Századvég K.

Vaszilijev, L. Sz.: Kultuszok, vallások és hagyományok Kínában. 1977. Budapest: Gondolat K.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Megbízhatóan ismeri az antik görög-római, perzsa és kínai (konfuciánus, taoista) vallások legfőbb sajátosságait, tanításait. Átlátja a fenti vallások tanításai és az adott kultúra társadalmi viszonyai közötti kapcsolatokat.

Áttekintéssel rendelkezik a három térség vallási mintázatai terén. Készség szintjén használja a vallástudomány alapfogalmait.

Képessége:

Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.

Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a kulturális antropológia vonatkozásában.

Alkalmas arra, hogy a vallástudomány sajátos fogalomrendszerét és szemléletét alkalmazza a különböző antik kultúrák kontextusában.

Attitűdje:

Nyitott és képes megérteni, hogy e vallások tanai miért olyanok amilyenek.

Képes az ókori komplex kultúrák gondolkodásmódjának segítségével a saját kultúráját is mélyebben megismerni.

Autonómiája és felelőssége:

A különböző vallási mintázatok megítélésében felelősen gondolkodik, azok interpretációjában nem ítélkezik könnyelműen.

Tantárgy felelőse: Dr. Balikó György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Pandita Szathmári Botond

Vallástörténet 3. (Monoteista vallások)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy monoteista vallások kialakulását, tanításait, sajátosságait és főbb irányzatait kívánja bemutatni. Különös tekintettel a három ábrahámista vallás közös pontjaira és különbségeire.	
A tárgy tartalma	
Judaizmus - Az ókori közel-keleti vallás néhány sajátossága. Baál szerepe Föníciában. - A zsidó nép eredete és őstörténete. - A korai zsidóság vallásának prejudaista elemei. - Mózes öt könyvének, a Tórának (תורה) szerzősége, és helye a zsidó vallásban. - Ábrahám és a páttriárkák kora. - Mózes (Mose Rabbenu) és az egyiptomi fogság. - A „honfoglalás” körülményei. - A királyság kora, és a Templom. - A papság intézménye. - Isten és ember viszonya a teológiában. - A próféták szerepe Izraelben (Illés, Ámosz, Hoseás, Jeremiás, Ézsaiás, Jónás). - A babiloni fogság. - A makkabeus lázadás. - A szent szövegek: Tanak (תנ"ך), Misna (משנה), Talmud és Midrás (מדרש). - Parancsolatok (Miccót). - A rabbinikus teológia. - Farizeusok, szadduceusok és esszéusok. - Zsidó misztika - Kabbala (Zóhar), - Haszidizmus (Széfer J'cirah). - A sabbath és a zsidó ünnepek. - A zsidó szertartások és szokások. - Zarándok- és imahelyek, Zsinagógák (הכנסת כ"ח). - Az eszkatológia. A világvége, mint reménység. - Kereszténység - A Názáreti Jézus Krisztus. - Jézus a rabbinikus hagyományban. - Az evangéliumok – nyelv, kánón, szövegkritika. - A zsidó és a görög gondolkodás különbsége. - A páli teológia, és annak különböző értékelési. - Az üldözött egyház – a korai gyülekezetek létrejöttének történeti háttere. - Apokrif iratok. - Gnósztikus keresztény irányzatok szellemisége. - Nesztoriánusok.	

- A hatalmat nyert egyház - A pápai intézmény kialakulása.
- A szerzetesség kialakulása keleten, Pakhomiosz.
- Nyugati szerzetesrendek.
- Az orthodox kereszténység.
- Reformáció (J. Wyclif, M. Luther, Jean Calvin, M. Servet).
- Ellenreformáció és a jezsuita rend.
- Új vallási mozgalmak.

Islám

- Az iszlám kialakulásának körülményei.
- Mohamed (ar: Muḥammad) a próféta.
- Alláh (ar: al-Ilāh) az isten.
- A Korán (ar: al-Qurʾān) és az értelmezése (ar: tafsīr).
- Az iszlám öt pillére (ar: arkān al-islām): hitvallás (ar: šahāda), ötszöri ima (ar: ṣalāt), alamizsna (ar: zakāt), böjt (ar: siyām), zarándoklat (ar: ḥaǧǧ), valamint a szent háború (ar: ǧihād).
- A saría (ar: šarīʿa) a vallás törvényei.
- A kalifátus (ar: khalīfat) kialakulása (Abú Bakr, ʿOmár, ʿOszmán, ʿAli).
- A szuniták (sunnī) és teológiájuk.
- A šiiták (ar: šīʿa), és teológiájuk – az imamátus (ar: Imām) és a mahdí (ar: mahdī) intézménye.
- A szakadárok (ar: hawāriǧ).
- A szúfizmus (ar: taṣawwuf):
- A szúfizmus lényege, és a szúfi szó etimológiája.
- A szúfizmus kialakulása.
- A szúfi út alapvető sajátosságai.
- A dervis-rendek sajátosságai.
- El nem ismert szekták (ahmadijja mozgalom, alavita mozgalom, drúzok közössége, aleviták, mutavilita mozgalom, bábizmus, Iszlám népe (Nation of Islam)).
- Omajjádok (Umayyad) (661-750) iszlám kultúrája.
- Abbászidák (ʿAbbāsī) (750-1258) iszlám kultúrája.
- Arab bölcset a középkorban (al-Kindi, megh. 870, al-Farábi megh. 950, Ibn-Színá megh. 1037, Ibn-Rusd megh. 1198, Abú Hamid Muhammad al-Ghazáli, 1058-1111).
- Az iszlám naptár és az ünnepek (ʿīd).
- Az iszlám szakrális művészet.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy jellegénél fogva elsősorban előadásokra épül, hiszen a legtöbb hallgató számára ez teljesen új terület. Mivel ez egy egész évfolyamnak szól, nem igen van lehetőség a csoportfoglalkozásokra.

Számonkérési és értékelési rendszere

A kollokvium során a hallgató véletlen módon nyeri el az előre megadott témakörök egyikét. Erről azután papíron vázlatot készít, majd szóban kifejti a témakörét.

Az értékelés kritériumai:

Az értékelés az alapján történik, hogy a hallgató mennyire képes az adott tétel tartalmának összefüggő kifejtésére. Ismeri a tételhez tartozó legfontosabb szakkifejezéseket.

Az ötös esetében elvárt, hogy a témakör kiváló kifejtésén túl mennyire képes meglátni a hasonlóságokat és különbségeket a tibeti és más buddhizmusok között, sőt más vallások viszonylatában.

A négyes jegyért elég az adott témakör jó színvonalú kifejtése.
A hármas akkor jár ha ez hiányos és a fogalmak értelmezése nehézségeket okoz.
Az elégséges jegy ha a hallgató csak homályos formában értette meg az adott témakört.
Ha ez se sikerül, egyest kap.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Cohn-Sherbok, Dan - Cohn-Sherbok, Lavania: A judaizmus rövid története. 2001. Budapest: Akkord K.

Hill, Jonathan: A keresztény gondolkodás története. 2005. Budapest: Athenaeum 2000 K.

Szathmári Botond: Az iszlám vallás és annak misztikus útja. 2021. Budapest: Napkút K.

Ajánlott irodalom:

Eliade, Mircea: Vallási hiedelmek és eszmék története I-III. (Idevonatkózó fejezetei) 1994. Budapest: Osiris - Századvég K.

Vankó Zsuzsa – Reisinger János: Bevezetés a Biblia tanulmányozásához. 1993. Budapest: Bibliaiskolák Közössége

Készségek és kompetenciák

Tudása:

Átfogóan ismeri a monoteista vallási paradigmák kérdéskörét, a legfontosabb elméleteit, főbb irányzatait és értelmezési kereteit.

Rendelkezik a monoteista vallások szakkifejezéseinek ismeretével.

Képessége:

Megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven.

Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a monoteista vallások vonatkozásában.

Alkalmas arra, hogy a monoteista vallások sajátos fogalomrendszerét a vallástudományok kontextusában is értelmezze. Világosan látja a buddhizmus és a monoteista vallások világmegközelítése közötti különbséget.

Attitűdje:

Nyitott és nem ítélező módon fordul a monoteista vallások irányába. A buddhizmus vallási toleranciájának szellemében fordul e vallások irányába. Képes a monoteista vallások gondolkodásmódjának segítségével önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére.

Autonómiája és felelőssége:

A monoteista vallások interpretációjában, és a róluk való véleményformálásában törekszik a hitelességre.

Tantárgy felelőse: Dr. Balikó György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Pandita Szathmári Botond

3.3. Filozófiai diszciplínák

Az ismeretkör: Filozófiai diszciplínák 1-3.

Kredittartománya: 10kr

Tantárgyai:

- Filozófiai diszciplínák 1. (Etika)
- Filozófiai diszciplínák 2. (Esz­tétika)
- Filozófiai diszciplínák 3. ea. (Vallásfilozófia)
- Filozófiai diszciplínák 3. szem. (Vallásfilozófia)

Filozófiai diszciplínák 1. (Etika)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje az erkölcsfilozófia alapvető fogalmait, problémáit, kérdésköreit, irányzatait és történetét.	
A tárgy tartalma	
A kurzus során az európai filozófiai gondolkodáson belül felmerülő fontosabb antropológiai és etikai fogalmakat és kérdéseket tekintjük át nagy vonalakban. Adott esetben kitékintéssel ezek társadalom- és politikafilozófiai, illetve történelemfilozófiai vetületeire. Az etika kialakulása és a főbb erkölcsfilozófiai irányzatok és megközelítések ismerete segíti a tájékozódást az etika történetében. A kérdésköröket alapvetően szisztematikusan közelítjük meg, ám filozófia- és vallástörténeti példákat is bevonunk a vizsgálatba. Az egyes témáknál kitérünk a szemügyre vett problémák aktuális fontosságára is. Az órák tartalmának meghatározása: 1. A filozófiai antropológia alapkérdései 2. Az emberi létezés szerkezete 3. Test, lélek, szellem, szubjektivitás 4. Az erkölcsfilozófia aspektusai és típusai 5. Moralitás és erkölcsiség 6. Autonómia, kötelesség, felelősség 7. A rossz problémája 8. Az erények és a szeretet, a boldogság 9. Szándék, tett, következmény 10. A morál genealógiája 11. Dialogicitás 12. Az ember társadalmisága 13. A szabadság és az igazságosság kérdése 14. Az ember történetisége	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók önállóan és team-munka segítségével dolgoznak fel erkölcsfilozófiai problémákat. Szövegértési illetve szövegalkotási feladatokat kapnak, illetve	

megvitatják az adott etikai tanítással kapcsolatos kérdéseket. Kiselőadás formájában ismertetnek és elemeznek egy kérdéskört, melyet közös megbeszélés követ. A szituációs gyakorlatok során lehetőség nyílik az egymással szemben álló álláspontok alaposabb körüljárása, a másik álláspontjának mélyebb megértése.

Számonkérési és értékelési rendszere

gyakorlati jegy: szemináriumi dolgozat vagy beszámoló vagy referátum (választható). Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- kiváló felkészülés és órai munka,
- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),
- vagy ezek együttese.

jó:

- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- elégtelen felkészülés és órai munka,

- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka,
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

- A. Anzenbacher: Bevezetés a filozófiába (Herder, Budapest, 1993.)
 A. Comte-Sponville: Kis könyv a nagy erényekről (Osiris, Budapest, 2001.)
 A. MacIntyre: Az etika rövid története (Typotex, Budapest, 2012.)

Ajánlott irodalom:

- H. Küng: Világvallások etikája (Református Zsinati Iroda, Budapest, 1994.)
 S. Blackburn: Being good: a short introduction to ethics (Oxford University Press, Oxford, 2002.)

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri az erkölcsfilozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- képes önállóan írásos elemzések elkészítésére
- fejleszti szövegértési és szövegprodukciós képességét
- fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai

kompetenciáját

- elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatív megközelítésének

képességét

- alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz

- képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan, vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el
- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé.

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Filozófiai diszciplínák 2. (Esztétika)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A hallgató megismerje az esztétika és művészetfilozófia alapvető fogalmait, problémáit, kérdésköreit, irányzatait és történetét.	
A tárgy tartalma	
A kurzus során az európai esztétikai gondolkodás főbb problémáit tekintenénk át nagy vonalakban. A művészettel és a szépséggel kapcsolatos alapvető fogalmak áttekintése során bepillantunk a művészetfilozófia történetébe is. Lehetőség szerint külön kitérünk a művészet, a vallás és a filozófia sajátos viszonyára is. Az órák tartalmának meghatározása: 1. Esztétika, művészetfilozófia, művészettudomány 2. A művészet fogalma, viszonya a szépséghez, tekhné és poiésisz 3. A szép fogalma 4. Alkotó, mű, befogadó hármassága 5. Az alkotás folyamata, kreativitás, ihletettség, a zseni fogalma 6. Műalkotások befogadása, katarzis, hermeneutikai problémák 7. A mű létmódja, a forma és a tartalom kérdése 8. Az esztétikai érték, az ízlés fogalma 9. A mimészis fogalma, művészet és valóság, a művészet mint ellenvilág 10. Művészeti ágak és műfajok 11. Az esztétikum autonómiája és heteronómiája 12. A mai művészet hármasságának univerzuma, elit és populáris művészet, a giccs fogalma 13. A művészet történetisége 14. Művészet és társadalom, művészet és kultúra	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A kurzus során a hallgatók önállóan és team-munka segítségével dolgoznak fel művészetfilozófiai problémákat. Szövegértési illetve szövegalkotási feladatokat kapnak, illetve megvitatják az adott esztétikai tanítással kapcsolatos kérdéseket. Kiselőadás formájában ismertetnek és elemeznek egy kérdéskört, melyet közös megbeszélés követ. A szituációs gyakorlatok során lehetőség nyílik az egymással szemben álló álláspontok alaposabb körüljárására, a másik álláspontjának mélyebb megértésére.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
gyakorlati jegy: szemináriumi dolgozat vagy beszámoló vagy referátum (választható). Beadandó dolgozat készítéséhez az MI (mesterséges intelligencia) használata a főiskola szabályzataiban meghatározott módon és formában, valamint az oktatóval egyeztetve lehetséges. <u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles:	

- kiváló felkészülés és órai munka,
- kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló elemzés, megalapozott (adatolt) saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása több forrással,
- komolyabb szakirodalmon / forráson vagy remek egyéni meglátásokon alapuló, összeszedett, egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kiválóan prezentálva, az egyéni hozzájárulások világos elkülönítésével),
- vagy ezek együttese.

jó:

- jó felkészülés és órai munka,
- jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság),
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű elemzés, saját esettanulmány vagy más esettanulmány bemutatása kevesebb forrással,
- kevesebb szakirodalmon / forráson alapuló vagy inspiratív, de ötletjellegű egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (kis bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások nem teljesen világosak),
- vagy ezek együttese.

közepes:

- ingadozó felkészülés és órai munka,
- közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság),
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló elemzés, szabad gondolatok formába rendezett tálalása források nélkül,
- gyenge szakirodalmon / forráson vagy nem kidolgozott egyéni meglátásokon alapuló egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (sok bizonytalanság az előadásban, az egyéni hozzájárulások összemosódnak),
- vagy ezek együttese.

elégséges:

- gyenge felkészülés és órai munka,
- gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett elemzés, szabad gondolatok rendezetlen, de még értelmezhető formában,
- általános ismereteken alapuló, hevenyészett egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka (nehézkés előadás, az egyéni hozzájárulások kibogozhatatlanok),
- vagy ezek együttese.

elégtelen:

- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- összefüggéstelen elemzés / egyéni kiselőadás / csoportos projektmunka,
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

W. Tatarkiewicz: Az esztétika alapfogalmai (Kossuth, Budapest, 2006.)

Almási M.: Anti-esztétika (Helikon, Budapest, 2003.)

Zoltai D.: Az esztétika rövid története (Helikon, Budapest, 1997.)

Ajánlott irodalom:

J. Maquet: Az esztétikai tapasztalat (Csokonai Kiadó, Debrecen, 2003.)

C. Cazeaux (ed.): The Continental Aesthetics Reader (Routledge, London and New York, 2011.)

Készségek és kompetenciák

Kompetencia:

Tudása: A hallgató ismeri a művészetfilozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozódik a szakterülethez kapcsolódó fontosabb álláspontok között.

Képessége:

- képes önállóan írásos elemzések elkészítésére
- fejleszti szövegértési és szövegprodukciós képességét
- fejleszti a kutatómódszertanban szükséges jártasságát, forráskritikai

kompetenciáját

elsajátítja a különböző eszmerendszerek komparatív megközelítésének

képességét

alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz

képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására

Attitűdje:

- Törekszik önmaga megismerésére, önismerete elmélyítésére
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan, vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el
- Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat
- Képes a tanultak átható megértésére és közvetlen megtapasztalására, aminek révén nyitottsággal és segítőkészséggel fordul mások felé

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Schreiner Dénes, PhD

Filozófiai diszciplínák 3. (Vallásfilozófia)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A vallásfilozófia klasszikus problémáinak és elméleteinek megismerése.	
A tárgy tartalma	
A félév során a következő problémák kerülnek tárgyalásra: a filozófia és a vallásos hit viszonya, az Istenről való beszéd lehetőségei (univokáció, ékvivokáció, analógia), a világunkban tapasztalható rossz problémája, Isten létezésének bizonyíthatósága (ontológiai és kozmológiai istenérvek), a misztikus tapasztalás, Isten örökkévalósága, a vallás és az erkölcs közötti kapcsolat.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - szóbeli előadás, - tantermi vita, - filozófiai terminológia bemutatása. A hallgatótól elvárt: - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga <u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese. jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese. közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság), - vagy ezek együttese. elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),	

- vagy ezek együttese.
- elégtesen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtesen felkészülés és órai munka,
- elégtesen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Davies, B. 1999. Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest: Kossuth Könyvkiadó. 11-217.
 Kolakowski, L. 1992. Ha nincsen Isten... Budapest: Európa Könyvkiadó.
 Ruh, K. 2006. A nyugati misztika története. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1-2. kötet

Ajánlott irodalom:

Griffith-Dickson, G. 2005. The Philosophy of Religion. London: SCM Press.
 Gerardus van der Leeuw: 2001. A vallás fenomenológiája. Budapest, Osiris Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a vallásfilozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozott a szakterülethez kapcsolódó fontosabb tudományos álláspontok között.

Képessége: A hallgató fejleszti problémaérzékenységét, kialakul benne a különböző vallásokkal szembeni megértési igény és tolerancia, képessé válik a különböző kérdéskörök, elméletek közötti összefüggések felismerésére, képes önállóan használni a szakterület terminológiáját, alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz, képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására.

Attitűdje: A hallgató nyitott és elfogadó módon viszonyul más vallásokhoz, törekszik azok tanításainak megismerésére, megértésének elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiaja és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Balikó György, PhD

Filozófiai diszciplínák 3. (Vallásfilozófia)	Kredit: 2
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 70% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A vallásfilozófia klasszikus problémáinak és elméleteinek megismerése.	
A tárgy tartalma	
A félév során néhány klasszikus forrásszöveg elemző olvasására kerül sor. A választott szövegek feldolgozása a vallástörténeti ismeretek további elmélyítését, egyes kérdéskörök, megoldási kísérletek részletesebb megismerését célozza.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az oktató a tanórán a következő oktatási módszereket alkalmazza: - tantermi vita, - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - érvelés, elemzés (írásban vagy szóban). A hallgatótól elvárt: - a forrásszöveg önálló olvasása és feldolgozása, - könyvtári és internetes kutatás, - aktív órai munka.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli vizsga	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, - kiváló szintű tudás, elemző- és érvelőkészség, - vagy ezek együttese. jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, - jó szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (kis bizonytalanság), - vagy ezek együttese. közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, - közepes szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (sok bizonytalanság), - vagy ezek együttese. elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, - gyenge szintű tudás, elemző- és érvelőkészség (rengeteg bizonytalanság, minimális tudás),	

- vagy ezek együttese.
- elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka,
- elégtelen, értékelhetetlen szintű tudás
- vagy ezek együttese.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Davies, B. 1999. Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest: Kossuth Könyvkiadó. 11-217.
 Kolakowski, L. 1992. Ha nincsen Isten... Budapest: Európa Könyvkiadó.
 Ruh, K. 2006. A nyugati misztika története. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1-2. kötet

Ajánlott irodalom:

Griffith-Dickson, G. 2005. The Philosophy of Religion. London: SCM Press.
 Gerardus van der Leeuw: 2001. A vallás fenomenológiája. Budapest, Osiris Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása: A hallgató ismeri a vallásfilozófia klasszikus problémáit, tisztában van az ezekhez kapcsolódó alapfogalmak jelentésével, tájékozott a szakterülethez kapcsolódó fontosabb tudományos álláspontok között. A forrásszövegek feldolgozása révén továbbfejleszti vallásfilozófiai ismereteit, részletesebben megismerkedik a szakterület fontosabb műveinek terminológiájával, a szövegekben előforduló filozófiai problémákkal, argumentációval.

Képessége: A hallgató fejleszti problémaérzékenységét, kialakul benne a különböző vallásokkal szembeni megértési igény és tolerancia, képessé válik a különböző kérdéskörök, elméletek közötti összefüggések felismerésére, képes önállóan használni a szakterület terminológiáját, alkalmazza az info-kommunikációs eszközöket, hálózatokat és funkciókat a szakterületén folyó tanuláshoz, képes alapszintű idegen nyelvű szakszövegek olvasására.

Attitűdje: A hallgató nyitott és elfogadó módon viszonyul más vallásokhoz, törekszik azok tanításainak megismerésére, megértésének elmélyítésére, továbbá arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiaja és felelőssége: Életét a megismerésre és megértésre való törekvés szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Czétány György, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Balikó György, PhD

4. Páli nyelv specializáció tantárgyleírásai

4.1. Buddhista szaknyelv (Páli)

Az ismeretkör: Buddhista szaknyelv (Páli) 1-5.

Kredittartománya: 20kr

Tantárgyai:

- Buddhista szaknyelv 1. (Páli)
- Buddhista szaknyelv 2. (Páli)
- Buddhista szaknyelv 3. (Páli)
- Buddhista szaknyelv 4. (Páli)
- Buddhista szaknyelv 5. (Páli)

Buddhista szaknyelv 1. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: egyszerűsített páli szövegek olvasása és feldolgozása a nyelvtan és szintaktika megtanulása és begyakorlása érdekében. A "Buddhista szaknyelv előkészítő szeminárium (Páli)" című intenzív kurzus folytatása; a páli nyelvbe történő intenzív bevezetés második szakasza.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók rendelkezésére áll preparált szöveganyag (példamondatok, dzsátaka-feldolgozások, jegyzetekkel, szótárral), valamint rendszerezett páli nyelvtan. Az intenzív órai munkát jelentős házfeladat mennyiség egészíti ki, valamint memoriterek elsajátítása is kötelező. Az oktatása a jegyzet fejezeteinek sorrendjében történik. A tárgy első része a "Buddhista szaknyelv előkészítő szeminárium" anyagának ismételése, illetve a még nem olvasott szövegek és a hozzájuk tartozó nyelvtani anyag elsajátítása. Az alábbi nyelvtani jelenségek részletes tárgyalása a "Rövid páli nyelvtan" c. jegyzet alapján: Nyelvtani alapok. Esetragozás, igereagozás. a-tövek. Jelenidő. Műveltető igék. Névmások. Befejezett melléknévi igenév. Állapothatározók. Határozói igenév. Főnévi igenév. i-és u-tövek. Múltidők. Felszólító mód. Feltételes mód. Kellést jelentő igenév. Egyéb tövek (an, ar, as). Folyamatos melléknévi igenév.	

A kurzus során újabb memoriterek sajátítandók el (i-tövek, névmások, i-múlt, si-múlt, feltételes mód, felszólító mód). Ezen kívül a "Buddhista szakszövegolvasás 1. szem. (Páli)" című kurzus során vett szövegeiben felmerülő nyelvtani jelenségek megtanulása is a tárgy része.

Alkalmazott oktatási módszerek

A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé tesznek lépéseket. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek oktatásának hagyományos módszertanát követi: a nyelvtani jelenségek megértése és gyakorlása (drill), példamondatokon, -szövegeken keresztül a mondattani ismeretek bemutatása, majd a hallgatók házfeladatkeppen a gyakorló szövegeket otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják, illetve megtanulják a szükséges nyelvtant és memoritert. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvassa a házfeladatként kapott szöveget oly módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. A nyelvtani anyag mind szóbeli kérdés, mint írásbeli dolgozat formájában rendszeresen ellenőrzésre kerül. Az oktatás része hanganyagok hallgatása, illetve versek recitálása is, valamint a szükséges számítástechnikai ismeretek átadása is (karakterhasználat, fontok, billentyűzetek).

Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei:

- interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfeladatok megbeszélése).
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése,
- terminológia bemutatása,
- hangtani gyakorlatok,
- kiejtési gyakorlatok,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- szótárhasználat,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.

Nyelvtanulás alkalmazott módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás,

Számonkérési és értékelési rendszere

- félévközi szóbeli kikérdezés (memoriter)
 - házi feladatok folyamatos ellenőrzése
 - írásbeli vizsga (ismeretlen szöveg preparálása és fordítása)
 - szóbeli vizsga (ismert szöveg tételhúzással kiválasztott részletének felolvasása, fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése; memoriterek felmondása).
- A hallgatók részletes írásbeli tájékoztatót (Tantár) találnak vizsgák típusáról, tartalmáról, lefolyásáról és értékelés módjáról.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti vizsgaeredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- kiváló szintű fordítás (az ismeretlen szöveg preparálása, fordítása, a tartalom teljes megértése)
- kiváló szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- kiváló szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése)
- ezek kombinációja

jó:

- 75- 85% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- jó szintű fordítás (az ismeretlen szöveg preparálása, fordítása, a tartalom megértése)
- jó szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- jó szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése)
- ezek kombinációja

közepes:

- 65-75% közötti vizsgaeredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- közepes szintű fordítás (az ismeretlen szöveg preparálása, fordítása, a tartalom részbeni megértése)
- közepes szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)
- közepes szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése – némi tanári segítséggel)
- ezek kombinációja

elégséges:

- 60-65% közötti vizsgaeredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)
- elégséges szintű fordítás (az ismeretlen szöveg preparálása, fordítása, a tartalom gyenge megértése)
- elégséges szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)
- elégséges szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése – több tanári segítséggel)
- ezek kombinációja

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)
- elégtelen szintű fordítás (az ismeretlen szöveg preparálása, fordítása, a tartalom megértésének hiánya)
- elégtelen szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)
- elégtelen szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése elégtelen)
- ezek kombinációja

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid Páli nyelvtan (jegyzet)

Körtvélyesi Tibor 2025. Páli mondattan (jegyzet)

Ajánlott irodalom:

Fehér Judit 2023. A páli nyelv alapjai. Budapest: A Tan Kapuja.

Warder, A. K. 2005. Introduction to Pali (3rd. ed.). The Pali Text Society.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben való kezdő szintű jártasság
- a nyelv legfontosabb nyelvtani és mondattani sajátosságainak ismerete.
- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása

memoriterek tudása

- a nyelvtani terminológia kézségszintű ismerete
- a páli verselés alapjainak ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- a páli nyelv hangváltozásainak (szandhi) alapszintű ismerete
- a jellegzetes mondatszerkezetek ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.
- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Buddhista szaknyelv 2. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: a nyelvi szintnek megfelelő, módosítatlan, prózai és verses páli szövegek olvasása. A buddhizmus mélyebb megértéséhez vezető egyik út az eredeti nyelven történő olvasás. Mivel a Buddha szavait a hagyomány szerint is legeredetibb formában a páli kánon őrzi, a páli nyelv magas szintű elsajátítása fontos cél. A páli szövegek eredetiben olvasása révén a szutták gondolatainak mélyebb összefüggései megérthetők. A páli nyelv kifejezésformáinak ismeretében a hallgatók sokkal kritikaibb hozzáállással fordulhatnak a hagyományhoz, megtalálhatják a különféle interpretációk motivációit, megérthetik a fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Tudatosabbá válhat egész buddhizmus-szemléletük, ami megfelel a Buddha tanítói szándékának is, aki maga is ösztönözte a tanítványokat, hogy a maguk tárják fel a tanítások értelmét.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók folytatják a Buddhista szaknyelv 1. (Páli) című intenzív kurzust. A tárgy a páli nyelvbe történő intenzív bevezetés harmadik szakasza. A hallgatók rendelkezésére áll páli reader (szöveg és szójegyzék), valamint rendszerezett páli nyelvtan. Az intenzív órai munkát jelentős házi feladat mennyiség egészíti ki, valamint memoriterek elsajátítása is kötelező. A tárgy része a Buddhista szaknyelv 1. anyagának ismételése. Az alábbi nyelvtani jelenségek további részletes tárgyalása a Rövid páli nyelvtan c. jegyzet alapján: Hangtan: fokozás; magánhangzó találkozások; hasonulások és egyéb hangtani jelenségek; a szókezdet megkettőződése Névszóragozás: -a tövek, -i tövek, -u tövek, -ar tövek, -an tövek, -ant tövűek, -as tövűek és a go Melléknévfokozás Névmások: személyes és mutató névmások, mutató névmások, vonatkozó és kérdő névmások, névmási ragozású szavak és egyéb névmások, névmási többől képzett alakok Határozószók: egyéb határozószók, partikulák Számnevek: tőszámnevek 1-18; tőszámnevek 19- , számolás, egyéb számnévi alakok Igeragozás I.: a gyök és az egyszerű tő, jelenidő, felszólítómód, esetleges mód, múltidő (i-múlt, si-múlt, a-múlt, gyök-múlt), tiltás, jövőidő, irreális feltételes Igeragozás II.: szenvedő igék (passzív); műveltető igék, műveltető igék képzése, műveltető többől képezhető alakok Igenevek: folyamatos melléknévi igenév, befejezett melléknévi igenév, beálló melléknévi igenév, határozói igenév, főnévi igenév Igeneves szerkezetek Összetételek: dvanda összetétel, alárendelő összetétel, jelzői összetétel, számnévi összetétel, határozói összetétel, bahubbīhi összetétel, igei összetétel	

A szanszkrit nyelvről (kiegészítés): hangrendszer; abc-rend, egyszerű hangok megfelelése, retroflexió, svarabhakti, hangátvetés, a kettős mássalhangzók megfelelése, szó eleji és végi mássalhangzók kezelése

A kurzus során újabb memoriterek sajátítandók el (ar/an/ant-tövek, névmások). Ezen kívül a Buddhista szakszövegolvasás 2. szem. (Páli) című kurzus olvasott szövegeiben felmerülő nyelvtani jelenségek megtanulása is a tárgy része.

A kurzus során használt reader valamint a szótárak angol nyelvűek, ezért a hallgatók megtanulják az ezek használatához szükséges terminológiát és jelölésrendszert. Ezen kívül elsajátítják az adatbázisok (suttacentral.net; tipitaka.org, gandhari.org) elérésének módszerét.

Alkalmazott oktatási módszerek

Interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfaladatok megbeszélése).

A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé tesznek lépéseket. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek oktatásának hagyományos módszertanát követi: a nyelvtani jelenségek megértése és gyakorlása (drill), példamondatokon, -szövegeken – a párhuzamos Buddhista szakszövegolvasás 2. szem. (Páli) kurzus anyagán – keresztül a mondattani ismeretek bemutatása, majd a hallgatók házfaladatképpen a gyakorló szövegeket otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják, illetve megtanulják a szükséges nyelvtant és memoritert. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvassa a házfaladatként kapott szöveget oly módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. Az oktatás része hanganyagok hallgatása, illetve versek recitálása is, valamint a szükséges számítástechnikai ismeretek átadása is (karakterhasználat, fontok, billentyűzetek). Ezen kívül az angol nyelvű szövegforrások (reader, adatbázisok), valamint a szótárak kezelése is a szükséges.

Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei:

- interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfaladatok megbeszélése).
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése,
- terminológia bemutatása,
- hangtani gyakorlatok,
- kiejtési gyakorlatok,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- szótárhasználat,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás

Számonkérési és értékelési rendszere

- félévközi szóbeli kikérdezés (memoriter)
- házi feladatok folyamatos ellenőrzése

- szóbeli vizsga (ismert szöveg tételhúzással kiválasztott részletének felolvasása, fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése; memoriterek felmondása).

A hallgatók részletes írásbeli tájékoztatót (Tantár) találnak a vizsgák típusáról, tartalmáról, lefolyásáról és értékelés módjáról. A szóbeli vizsga egyfelől az új nyelvtani anyagot és memoritereket, valamint az olvasott szövegek ismeretét (segédeszköz nélküli olvasás, fordítás, nyelvtani és szintaktikai elemzés) öleli fel.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti vizsgaeredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- kiváló szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- kiváló szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése)
- ezek kombinációja

jó:

- 75- 85% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- jó szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- jó szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése)
- ezek kombinációja

közepes:

- 65-75% közötti vizsgaeredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- közepes szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)
- közepes szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése – némi tanári segítséggel)
- ezek kombinációja

elégleges:

- 60-65% közötti vizsgaeredmény,
- elégleges felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégleges szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)
- elégleges szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése – több tanári segítséggel)
- ezek kombinációja

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégtelen szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)
- elégtelen szintű memoriter (a paradigmák elmondása, random alakok felismerése elégtelen)
- ezek kombinációja

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2020. Rövid páli nyelvtan. (TKBF jegyzet)

Andersen, Dines 1901. Pali Readers with Notes and Glossary. (First Indian Edition 1974). New Delhi: A.K. Mehra.
gandhari.org

Ajánlott irodalom:

Collins, Steven 2005. A Pali Grammar for Students. Chiang Mai: Silkworm Books.
Kākkāpalliye Anuruddha 2010. A Guide to the Study of PĀLI. The Language of Theravāda Buddhism. Hong Kong: Centre of Buddhist Studies, The University of Hong Kong.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben alapszintű jártasság
- a nyelv legfontosabb nyelvtani és mondattani sajátosságainak részletekbe menő ismerete.
- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása
- memoriterek tudása
- a nyelvtani terminológia készségszintű ismerete
- a páli verselés ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- a páli nyelv hangváltozásainak (szandhi) ismerete
- a jellegzetes mondat szerkezetek ismerete
- angol nyelvű nyelvi terminológia alapszintű ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.

- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD
--

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD
--

Buddhista szaknyelv 3. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: bevezetés a páli szutták olvasásába. A buddhizmus mélyebb megértéséhez vezető egyik út az eredeti nyelven történő olvasás. Mivel a Buddha szavait a hagyomány szerint is legeredetibb formában a páli kánon őrzi, a páli nyelv magas szintű elsajátítása fontos cél. A páli szövegek eredetiben olvasása révén a szutták gondolatainak mélyebb összefüggései megérthetők. A páli nyelv kifejezésformáinak ismeretében a hallgatók sokkal kritikaibb hozzáállással fordulhatnak a hagyományhoz, megtalálhatják a különféle interpretációk motivációit, megérthetik a fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Tudatosabbá válhat egész buddhizmus-szemléletük, ami megfelel a Buddha tanítói szándékának is, aki maga is ösztönözte a tanítványokat, hogy a maguk tárják fel a tanítások értelmét.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók folytatják a Buddhista szaknyelv 2. (Páli) című intenzív kurzust. A tárgy a páli nyelvbe történő intenzív bevezetés harmadik szakasza. A hallgatók rendelkezésére áll rendszerezett páli nyelvtan, valamint reader és/vagy részben preparált szöveganyag. Az intenzív órai munkát jelentős házfeladat mennyiség egészíti ki, valamint memoriterek elsajátítása is kötelező. Az oktató javaslatai köréből a tanulócsoporthoz csoportosan határozza el, melyik szuttát olvassák el. A szutta forrása lehet reader (saját szójegyzékkel), avagy a tipitaka.org adatbázisa. Az oktató a szuttát előkészíti, a szükséges mértékben preparálja (tartalmi részekre bontja, kiemeli az ismétlődő részeket, jegyzetekkel látja el stb.). A hallgatók a digitális szótárakat használva otthoni munkával fordítják a szöveget, az órákon összeolvasás történik, illetve az összes nyelvtani és szintaktikai jelenség szükséges mértékű megbeszélése. A hallgatók megismerik a szutták nyelvét, jellemző szerkezetét, megtanulják kezelni a szöveget. A tárgy része a Buddhista szaknyelv 2. nyelvtani anyagának ismétlése is a Rövid páli nyelvtan c. jegyzet segítségével. A kurzus során használt reader valamint a szótárak angol nyelvűek, ezért a hallgatók begyakorolják az ezek használatához szükséges terminológiát és jelölésrendszert. Ezen kívül elsajátítják az adatbázisok (suttacentral.net; tipitaka.org, gandhari.org) elérésének módszerét.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfeladatok megbeszélése). A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé haladnak. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek olvasásának hagyományos módszertanát követi: a hallgatók a szöveget otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják, illetve ellenőrzik a szükséges nyelvtant. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvassa az adott szövegmennyiséget oly	

módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. Az angol nyelvű szövegforrások (reader, adatbázisok), valamint a szótárak kezelése szükséges.

Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei:

- interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfeladatok megbeszélése).
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
- szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése,
- terminológia bemutatása,
- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- szótárhasználat,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás,

Számonkérési és értékelési rendszere

- házi feladatok folyamatos ellenőrzése
- szóbeli vizsga (ismert szöveg tételhúzással kiválasztott részletének felolvasása, fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése).

A hallgatók írásbeli tájékoztatót (Tantár) találnak a vizsga típusáról, tartalmáról, lefolyásáról és értékelés módjáról. A szóbeli vizsga egyfelől az új nyelvtani anyagot (esetleg memoriterek), valamint az olvasott szövegek ismeretét (segédeszköz nélküli olvasás, fordítás, nyelvtani és szintaktikai elemzés) öleli fel.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti vizsgaeredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- kiváló szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- ezek kombinációja

jó:

- 75- 85% közötti vizsgaeredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- jó szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)
- ezek kombinációja

közepes:

- 65-75% közötti vizsgaeredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- közepes szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)

- ezek kombinációja
- elégseges:
- 60-65% közötti vizsgaeredmény,
- elégseges felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégseges szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)
- ezek kombinációja
- elégtelen:
- 60% alatti vizsgaeredmény
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégtelen szintű szóbeli vizsga (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)
- ezek kombinációja

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2020. Rövid páli nyelvtan. (TKBF jegyzet)

Körtvélyesi Tibor – Ruzsa Ferenc – Kovács Gábor közreműködésével 2024. Csak azt tanítom. A Buddha felismerései és beszélgetései. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Ajánlott irodalom:

Sujato, Bhikkhu – Brahmali, Bhikkhu 2014. The Authencity of the Early Buddhist Texts. Kandy: Buddhist Publication Society.

Geiger, Wilhelm 1943. Pāli Literature and Language. (Translated by Batakrishna Ghosh) Reprint 1978. New Delhi: Munshiram Manoharlal.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.

- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető

jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Buddhista szaknyelv 4. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: páli szövegek olvasása és műfordítása I. A Nidánakathá c. mű olvasása, elemzése, műfordítása, jegyzetekkel ellátása. Páli nyelvű szövegek magyarra fordítási technikáinak elsajátítása. A legjelentősebb Buddha-életrajz magyar nyelven olvashatóvá tétele.	
A tárgy tartalma	
A Buddhista szaknyelv 1-3. (Páli) című intenzív kurzusok elvégzésével a hallgatók haladó szintű páli nyelvtudásra tettek szert, valamint járatosságot szereztek páli szövegek olvasásában. A kurzus során a hallgatók bekapcsolódnak a Nidánakathá fordítási projektbe. A mindenkor páli nyelvi specializáció harmadik évfolyamai ennek a szövegnek a lefordításával foglalkoznak. Az aktuális évfolyam mindig hozzátesz egy újabb részt a már elkészült fordításokhoz, így módon előbb-utóbb elkészül az egész mű fordítása. A mű három részből áll, a projekt a második rész fordításával kezdődik, mert ez már a történeti Buddha életére fókuszál. Az elkészült fordítások folyamatosan megjelennek a TKBF honlapján: https://www.tkbh.hu/foiskola/tudomany-es-innovacio/forrasforditasok/indiai/ A kurzus során használt szótárak és a kapcsolódó szakirodalom angol nyelvűek.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Egyéni hallgatói és közös órai munka révén először egy-egy összefüggő részlet nyersfordítása készül el, amit egy második körben a csoport letisztáz. A fordítások évfolyamonként készülnek, de minden évfolyam már az addig lefordított részekhez kapcsolódva folytatja a fordítást. Ez ezt is jelenti, hogy az új fejlemények megváltoztathatják a korábbi fordításokat és a terminológiát is. A kurzus projekt jellege azt jelenti, hogy a hallgatók önállóan is készülnek, fordítanak (otthoni egyéni vagy csoportos munka), de a fordítás végső formáját a csoport közösen alkotja meg. A csoport minden tagja érdemben részt vesz a szöveg megértésében, magyarra fordításában. A hallgatók megtanulják a közös munka szabályait, megtanulják a saját és mások nyelvi megoldásainak kritikai szemléletét, elfogadásukat vagy elutasításukat. Megtanulnak érvelni saját nyelvi megoldásaik mellett, illetve mások megoldásaival szemben. Alávetik magukat a közös célnak, a minőségi fordítás elkészülésének; egymást segítve, közös gondolkodással hoznak létre új tartalmakat. A munkát a hallgatók a vezetőtanár szakmai irányítása mellett végzik. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon), - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása,	

- preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
- szótárhasználat,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.
- csoportmunka

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás,
- projektmunka (egyéni és közös fordítás)
- csoportmunka

Számonkérési és értékelési rendszere

Érdemjegy a félévi munka alapján: az egyéni és közös fordítási feladatok otthoni elkészítése, részvétel az órákon, részvétel a szöveg közös elemzésében és a végső fordítás elkészítésében.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres és alapos házifeladat készítés)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)

elégtelen:

- 60% alatti eredmény
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Jayawickrama N.A. (tr.) 2000. The story of Gotama Buddha : the Nidāna-kathā of the Jātakatthakathā. Oxford: Pali Text Society.

Davids, Rhys T.W. (tr.) 1880. The Nidānakathā, or Introduction to the Jātaka Stories. (A revised Edition by Ānandajoti Bhikkhu 2020).

Ajánlott irodalom:

Gaffney, Sean 2019. sKyes pa rabs kyi glen gzi. Jātakanidāna. Prologue to the Birth Stories. An English Translation of a Critical Edition based on Six Editions of the Tibetan bKa' 'gyur. New Zealand: Indica and Buddhica.

Gaffney, Sean 2005. The Pāli Nidānakathā and its Tibetan Translation: Its Textual Precursors and Associated Literature. [online]
https://www.academia.edu/116501499/The_P%C4%81li_Nid%C4%81nakath%C4%81_and_its_Tibetan_Translation_Its_Textual_Precursors_and_Associated_Literature

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Képes a páli nyelvű szöveg önálló feldolgozására, magyar nyelvre fordítására.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.

- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- A problémákat tudatosan másokkal együttműködésben oldja meg.
- Kialakítja a közös munka sikeres és hatékony végzéséhez szükséges attitűdöket.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Buddhista szaknyelv 5. (Páli)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: páli szövegek olvasása és műfordítása II. A Nidánakathá c. mű olvasása, elemzése, műfordítása, jegyzetekkel ellátása. Páli nyelvű szövegek magyarra fordítási technikáinak elsajátítása. A legjelentősebb Buddha-életrajz magyar nyelven olvashatóvá tétele.	
A tárgy tartalma	
A Buddhista szaknyelv 1-3. (Páli) című intenzív kurzusok elvégzésével a hallgatók haladó szintű páli nyelvtudásra tettek szert, valamint járatosságot szereztek páli szövegek olvasásában. A kurzus során a hallgatók folytatják a Nidánakathá fordítási projektet. A mindenkori páli nyelvi specializáció harmadik évfolyamai ennek a szövegnek a lefordításával foglalkoznak. Az aktuális évfolyam mindig hozzátesz egy újabb részt a már elkészült fordításokhoz, így módon előbb-utóbb elkészül az egész mű fordítása. A mű három részből áll, a projekt a második rész fordításával kezdődik, mert ez már a történeti Buddha életére fókuszál. Az elkészült fordítások folyamatosan megjelennek a TKBF honlapján: https://www.tkbf.hu/foiskola/tudomany-es-innovacio/forrasforditasok/indiai/ A kurzus során használt szótárak és a kapcsolódó szakirodalom angol nyelvűek.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Egyéni hallgatói és közös órai munka révén először egy-egy összefüggő részlet nyersfordítása készül el, amit egy második körben a csoport letisztáz. A fordítások évfolyamonként készülnek, de minden évfolyam már az addig lefordított részekhez kapcsolódva folytatja a fordítást. Ez ezt is jelenti, hogy az új fejlemények megváltoztathatják a korábbi fordításokat és a terminológiát is. A kurzus projekt jellege azt jelenti, hogy a hallgatók önállóan is készülnek, fordítanak (otthoni egyéni vagy csoportos munka), de a fordítás végső formáját a csoport közösen alkotja meg. A csoport minden tagja érdemben részt vesz a szöveg megértésében, magyarra fordításában. A hallgatók megtanulják a közös munka szabályait, megtanulják a saját és mások nyelvi megoldásainak kritikai szemléletét, elfogadásukat vagy elutasításukat. Megtanulnak érvelni saját nyelvi megoldásaik mellett, illetve mások megoldásaival szemben. Alávetik magukat a közös célnak, a minőségi fordítás elkészülésének; egymást segítve, közös gondolkodással hoznak létre új tartalmakat. A munkát a hallgatók a vezetőtanár szakmai irányítása mellett végzik. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon), - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása,	

- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.
- csoportmunka

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás,
- projektmunka (egyéni és közös fordítás)
- csoportmunka

Számonkérési és értékelési rendszere

Érdemjegy a félévi munka alapján: az egyéni és közös fordítási feladatok otthoni elkészítése, részvétel az órákon, részvétel a szöveg közös elemzésében és a végső fordítás elkészítésében.

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres és alapos házfeladat készítés)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

elégtelen:

- 60% alatti eredmény
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Jayawickrama N.A. (tr.) 2000. The story of Gotama Buddha : the Nidāna-kathā of the Jātakatthakathā. Oxford: Pali Text Society.

Davids, Rhys T.W. (tr.) 1880. The Nidānakathā, or Introduction to the Jātaka Stories. (A revised Edition by Ānandajoti Bhikkhu 2020).

Ajánlott irodalom:

Gaffney, Sean 2019. sKyes pa rabs kyi glen gzi. Jātakanidāna. Prologue to the Birth Stories. An English Translation of a Critical Edition based on Six Editions of the Tibetan bKa' 'gyur. New Zealand: Indica and Buddhica.

Gaffney, Sean 2005. The Pāli Nidānakathā and its Tibetan Translation: Its Textual Precursors and Associated Literature. [online]

https://www.academia.edu/116501499/The_P%C4%81li_Nid%C4%81nakath%C4%81_and_its_Tibetan_Translation_Its_Textual_Precursors_and_Associated_Literature

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Képes a páli nyelvű szöveg önálló feldolgozására, magyar nyelvre fordítására.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.
- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- A problémákat tudatosan másokkal együttműködésben oldja meg.
- Kialakítja a közös munka sikeres és hatékony végzéséhez szükséges attitűdöket.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Körtvélyesi Tibor, PhD

4.2. Buddhista szakszövegolvasás (Páli)

Az ismeretkör: Buddhista szakszövegolvasás (Páli) 1-5.

Kredittartománya: 15kr

Tantárgyai:

- Buddhista szakszövegolvasás 1. (Páli)
- Buddhista szakszövegolvasás 2. (Páli)
- Buddhista szakszövegolvasás 3. (Páli)
- Buddhista szakszövegolvasás 4. (Páli)
- Buddhista szakszövegolvasás 5. (Páli)

Buddhista szakszövegolvasás 1. (Páli)		Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható		
Képzési karaktere: 60% gyakorlati		
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: gyakorlati jegy		
A tantárgy tantervi helye: 2. félév		
Az oktatás célja		
A kurzus célja egyszerűbb páli szövegek olvasása, fordítása és feldolgozása a nyelvtan és szintaktika megtanulása és begyakorlása érdekében. A “Buddhista szaknyelv előkészítő szeminárium (Páli)” című intenzív kurzus utáni első tisztán szakszövegolvasási gyakorlat. E tárgy a Páli nyelvi specializáció első féléves tárgycsoportjának szemináriumi része, hozzátartozik a Buddhista szaknyelv 1. ea. (Páli) című kurzus, attól el nem választható, azzal párhuzamosan felveendő és végzendő. A két kurzus együttes végzése elégíti ki a specializáció szakmai követelményeit.		
A tárgy tartalma		
A hallgatók rendelkezésére áll olvasókönyvi szöveganyag szójegyzékkel, valamint rendszerezett páli nyelvtan. Az intenzív órai szövegolvasó-elemző munkát jelentős felkészülés-házifeladat mennyiség egészíti ki. Az oktatás az olvasókönyv legkönnyebb részeitől halad a nehezebbek felé. Az alapolvasmányok közé tartoznak Milindapanyha, Dzsátaka és Dhammapada szövegek. A szeminárium szerves része a előadásokon tanult nyelvtani anyag ismételése és elmélyítése, a szójegyzék illetve online szótár használatának fokozatos megtanulása. Témakörök: Nyelvtani alapok. Névszóragozás, igereagozás. Igeidők. Műveltető igék. Névmások. Igenevek. Glosszárrium és szótárhasználat alapjai.		
Alkalmazott oktatási módszerek		
A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé tesznek lépéseket. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek oktatásának hagyományos módszertanát követi: a nyelvtani és mondattani jelenségek megértése és gyakorlása szövegeken keresztül: a hallgatók házfeladatkeppen az olvasandó szövegeket otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvassa a házfeladatként kapott szöveget oly módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei:		

- interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házi feladatok megbeszélése).
 - forrásszöveg olvasása/feldolgozása,
 - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése,
 - terminológia bemutatása,
 - hangtani gyakorlatok,
 - kiejtési gyakorlatok,
 - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon,
 - szótárhasználat,
 - a szövegek szerkezetének bemutatása,
 - a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.
- Nyelvtanulás alkalmazott módszerei:
- forrásszöveg olvasása,
 - könyvtári kutatás,
 - internetes kutatás,
 - szótárhasználat gyakorlása,
 - szavak tanulása,
 - fordítás

Számonkérési és értékelési rendszere

Felkészülés az órákra, órai munka, félév végi szóbeli beszámoló

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házi feladat készítés)
- kiváló szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házi feladat készítés)
- jó szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házi feladat készítés)
- közepes szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házi feladat készítés)
- elégséges szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házi feladat készítés)
- elégtelen szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)

Irodalom
Kötelező irodalom: Andersen, Dines 1901. A Páli Reader. Copenhagen-London-Leipzig. Andersen, Dines 1907. A Páli Glossary. Copenhagen-Leipzig. Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid Páli nyelvtan (főiskolai jegyzet) Ajánlott irodalom: Fehér Judit 2023. A páli nyelv alapjai. Budapest: A Tan Kapuja. Vekerdi József (ford.) 1988. Dzsátakák. Budapest: Terebess Kiadó.
Készségek és kompetenciák
Tudása: - Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat. - Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel. - Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket. - Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítése vallási-kulturális jelenségek megértésére. A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint: - a páli nyelvben való kezdő szintű jártasság - a nyelv legfontosabb nyelvtani és mondattani sajátosságainak ismerete. - az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása - a nyelvtani terminológia kézségszintű ismerete - a páli verselés alapjainak ismerete - a páli alaktan elmélyülése - a páli nyelv hangváltozásainak (szandhi) alapszintű ismerete - a jellegzetes mondatszerkezetek ismerete Képessége: - Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket. - Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására. - Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában. - Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítése vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel. - Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja Attitűdje: - Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik. - Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. - Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Autonómiája és felelőssége: - A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.
Tantárgy felelőse: Dr. Fórizs László, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 2. (Páli)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy a páli szakszövegolvasásba történő bevezetés második szakasza. A kurzus célja a nyelvi szintnek megfelelő, prózai és verses páli szövegek olvasása. A hallgatók folytatják a Buddhista szakszövegolvasás 1. (Páli) kurzusban olvasott szövegek feldolgozását. Az intenzív órai munkát jelentős házfeladat mennyiség egészíti ki. E tárgy a Páli nyelvi specializáció második féléves tárgycsoportjának szemináriumi része, hozzátartozik a Buddhista szaknyelv 2. ea. (Páli) című kurzus, attól el nem választható, azzal párhuzamosan felveendő és végzendő. A két kurzus együttes végzése elégíti ki a specializáció szakmai követelményeit.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók rendelkezésére áll olvasókönyvi szöveganyag szójegyzékkel, valamint rendszerezett páli nyelvtan. Az intenzív és interaktív órai szövegolvasó-elemző munkát jelentős felkészülés-házfeladat mennyiség egészíti ki. Az oktatás az olvasókönyv könnyebb részeitől halad a nehezebbek felé. Az alapolvasmányok közé tartoznak Milindapanyha, Dzśátaka és Dhammapada szövegek. A szeminárium szerves része a előadásokon tanult nyelvtani anyag ismétlése és elmélyítése, a szójegyzék illetve online szótár használatának elmélyítése. Témakörök: Hangtan: fokozás, találkozások, hasonulások. Névszórógázás. Melléknévfokozás. Névmasok. Határozószók és partikulák. Számnevek. Igeragázás. Igenevek. Igeneves szerkezetek. Összetételek. A szanszkrit nyelv alapjai. Glosszáríum és szótár használatának fejlesztése. Adatbázisok elérésének módszerei.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé tesznek lépéseket. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek oktatásának hagyományos módszertanát követi: a nyelvtani és mondattani jelenségek megértése és gyakorlása szövegeken keresztül: a hallgatók házfeladatkeppen az olvasandó szövegeket otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvasa a házfeladatként kapott szöveget oly módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfeladatok megbeszélése). - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - hangtani gyakorlatok, - kiejtési gyakorlatok, - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegázise) nyelvi alapon,	

- szótárhasználat,
- a szövegek szerkezetének bemutatása,
- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás

Számonkérési és értékelési rendszere

Felkészülés, órai munka, félév végi szóbeli beszámoló

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- kiváló szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- jó szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házifeladat készítés)
- közepes szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégséges szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házifeladat készítés)
- elégtelen szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Andersen, Dines 1901. A Páli Reader. Copenhagen-London-Leipzig.
 Andersen, Dines 1907. A Páli Glossary. Copenhagen-Leipzig.
 Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid Páli nyelvtan (főiskolai jegyzet)

Ajánlott irodalom:

E.B. Cowell et al. (ford.) The Jātaka or Stories of the Buddha's Former Births. Vols. I-VII. Cambridge, 1895–1913.

Fehér Judit 2023. A páli nyelv alapjai. Budapest: A Tan Kapuja.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben alapszintű jártasság
- a nyelv legfontosabb nyelvtani és mondattani sajátosságainak részletekbe menő ismerete.
- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása
- a nyelvtani terminológia készségszintű ismerete
- a páli verselés ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- a páli nyelv hangváltozásainak (szandhi) ismerete
- a jellegzetes mondatstruktúrák ismerete
- angol nyelvű nyelvi terminológia alapszintű ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentíratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.
- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Fórizs László, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 3. (Páli)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A tárgy a páli szövegolvasásba történő bevezetés harmadik szakasza. A kurzus célja a nyelvi szintnek megfelelő, prózai és verses páli szövegek olvasása. A kurzus elmélyedést kínál elsősorban a páli szutták olvasásába. Az intenzív órai munkát jelentős házfeladat mennyiség egészíti ki. E tárgy a Páli nyelvi specializáció harmadik féléves tárgycsoportjának szemináriumi része, hozzátartozik a Buddhista szaknyelv 3. ea. (Páli) című kurzus, attól el nem választható, azzal párhuzamosan felveendő és végzendő. A két kurzus együttes végzése elégíti ki a specializáció szakmai követelményeit.	
A tárgy tartalma	
A hallgatók folytatják a Buddhista szakszövegolvasás 2. (Páli) című intenzív kurzust. A tárgy a páli nyelvgyakorlat harmadik szakasza. A hallgatók rendelkezésére áll rendszerezett páli nyelvtan, valamint olvasókönyv.. Az intenzív órai munkát jelentős házfeladat mennyiség egészíti ki. Az oktató javaslatai köréből a tanulócsoporthoz csoport közösen határozza el, melyik szuttát olvassák el. A szutta forrása alapvetően az olvasókönyv. A hallgatók megismerik a szutták nyelvét, jellemző szerkezetét, megtanulják kezelni a szöveget. A kurzus során használt olvasókönyv valamint a szótárak angol nyelvűek, ezért a hallgatók begyakorolják az ezek használatához szükséges terminológiát és jelölésrendszert. Ezen kívül elsajátítják az adatbázisok (suttacentral.net, tipitaka.org, gandhari.org) elérésének módszerét. Témakörök: A nyelvtani anyag ismételése. A Rövid páli nyelvtan c. jegyzet széleskörű elsajátítása. Adatbázis felhasználási ismeretek. Szótároldalak haladó fokú alkalmazása.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tárgy elvégzésével a hallgatók valódi nyelvtudás megszerzése felé tesznek lépéseket. A tárgy a klasszikus keleti nyelvek oktatásának hagyományos módszertanát követi: a nyelvtani és mondattani jelenségek megértése és gyakorlása szövegeken keresztül: a hallgatók házfeladatkeppen az olvasandó szövegeket otthon feldolgozzák, preparálják, fordítják. A következő órán a tanár vezetésével a csoport elolvassa a házfeladatként kapott szöveget oly módon, hogy minden hallgató a szöveg valamely részét fordítja és magyarázza a csoport részére. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon, és a házfeladatok megbeszélése). - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - hangtani gyakorlatok, - kiejtési gyakorlatok, - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása,	

- a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.

Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei:

- forrásszöveg olvasása,
- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás

Számonkérési és értékelési rendszere

Felkészülés az órákra, órai munka, félév végi szóbeli beszámoló

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- kiváló szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- jó szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)
- közepes szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – némi tanári segítséggel)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)
- elégséges szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése – több tanári segítséggel)

elégtelen:

- 60% alatti vizsgaeredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)
- elégtelen szintű szóbeli beszámoló (az olvasmányok segédeszköz nélküli fordítása, nyelvtani és szintaktikai elemzése elégtelen)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid páli nyelvtan. (TKBF jegyzet)
Andersen, Dines 1901. A Pāli Reader. Copenhagen-London-Leipzig.
Andersen, Dines 1907. A Pāli Glossary. Copenhagen-Leipzig.

Ajánlott irodalom:

Vekerdi József. 1989. Buddha beszédei. Budapest: Helikon.
Bhikkhu Ñāṇamoli - Bhikkhu Bodhi 1995. The Middle Length Discourses of the Buddha.
Boston: Wisdom Publication.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben haladó jártasság
- a nyelv nyelvtani és mondattani sajátosságainak részletekbe menő ismerete.
- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása
- memoriterek tudása
- a nyelvtani terminológia készség szintű ismerete
- a páli verselés ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- a páli nyelv hangváltozásainak (szandhi) ismerete
- a jellegzetes mondatszerkezetek ismerete
- angol nyelvű nyelvi terminológia ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.

- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg.

Autonómia és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Fórizs László, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 4. (Páli)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: páli szövegek olvasása és műfordítása: elsősorban dzsátákák olvasása, elemzése, műfordítása, jegyzetekkel ellátása. Páli nyelvű szövegek magyarra fordítási technikáinak elsajátítása.	
A tárgy tartalma	
A Buddhista szakszövegolvasás 1-3. (Páli) című intenzív kurzusok elvégzésével a hallgatók haladó szintű páli nyelvtudásra tettek szert, valamint jártasságot szereztek páli szutták olvasásában is. Jelen kurzus során a hallgatók bekapcsolódnak a Dzsátaka fordítási projektbe. A mindenkor páli nyelvi specializáció harmadik évfolyamai ilyen szövegek lefordításával foglalkoznak. Az aktuális évfolyam mindig hozzátesz egy-egy újabb történetet a gyűjteményhez. Az elkészült fordítások folyamatosan megjelennek a TKBF honlapján: https://www.tkbh.hu/foiskola/tudomany-es-innovacio/forrasforditasok/indiai/ Témakörök: Fordítások készítése és publikálásra előkészítése. Angol nyelvi készségek fejlesztése a kurzus során használt szótárak és a kapcsolódó szakirodalom által.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Egyéni hallgatói és közös órai munka révén egy-egy korábban még magyarra le nem fordított dzsátaka feldolgozása, fordítása és elemzése történik. A készülő fordítást meglévő angol fordításokkal is összevetik a kurzus résztvevői. A kurzus projekt jellege azt jelenti, hogy a hallgatók önállóan is készülnek, fordítanak (otthoni egyéni vagy csoportos munka), és a fordítás végső formáját a csoport közösen alkotja meg. A csoport minden tagja érdemben részt vesz a szöveg megértésében, magyarra fordításában. A hallgatók megtanulják a közös munka szabályait, megtanulják a saját és mások nyelvi megoldásainak kritikai szemléletét, elfogadásukat vagy elutasításukat. Megtanulnak érvelni saját nyelvi megoldásaik mellett, illetve mások megoldásaival szemben. Alávetik magukat a közös célnak, a minőségi fordítás elkészülésének; egymást segítve, közös gondolkodással hoznak létre új tartalmakat. A munkát a hallgatók a vezetőtanár szakmai irányítása mellett végzik. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon), - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása, - a szövegek fordítási módszereinek bemutatása. - csoportmunka Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei: - forrásszöveg olvasása,	

- könyvtári kutatás,
- internetes kutatás,
- szótárhasználat gyakorlása,
- szavak tanulása,
- fordítás,
- projektmunka (egyéni és közös fordítás)
- csoportmunka

Számonkérési és értékelési rendszere

Felkészülés az órákra, órai munka, félév végi szóbeli beszámoló

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

elégtelen:

- 60% alatti eredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid páli nyelvtan. (TKBF jegyzet)

E.B. Cowell et al. (ford.) The Jātaka or Stories of the Buddha's Former Births. Vols. I-VII. Cambridge, 1895–1913.

Ajánlott irodalom:

Appleton, Naomi 2010. Jātaka Stories in Theravāda Buddhism. Farnham: Ashgate Publishing.

Vekerdi József (ford.) 1988. Dzsátakák. Budapest: Terebess Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben haladó jártasság
- a nyelv nyelvtani és mondattani sajátosságainak részletekbe menő ismerete.

- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása
- a nyelvtani terminológia készségszintű ismerete
- a páli verselés ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- angol nyelvű nyelvi terminológia ismerete
- magyarra fordítás technikáinak ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Képes a páli nyelvű szöveg önálló feldolgozására, magyar nyelvre fordítására.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.
- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- A problémákat tudatosan másokkal együttműködésben oldja meg.
- Kialakítja a közös munka sikeres és hatékony végzéséhez szükséges attitűdöket.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Fórizs László, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 5. (Páli)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A kurzus célja: elsősorban páli dzsátaka szövegek olvasása, műfordítása, jegyzetekkel ellátása. Páli nyelvű szövegek magyarra fordítási technikáinak elsajátítása II.	
A tárgy tartalma	
A Buddhista szakszövegolvasás 4. (Páli) című kurzus után a hallgatók folytatják a munkát a Dzsátaka fordítási projektben. A mindenkori páli nyelvi specializáció harmadik évfolyamai ilyen szövegek lefordításával foglalkoznak. Az aktuális évfolyam mindig hozzátesz egy-egy újabb történetet a gyűjteményhez. Az elkészült fordítások folyamatosan megjelennek a TKBF honlapján: https://www.tkb.hu/foiskola/tudomany-es-innovacio/forrasforditasok/indiai/ Témakörök: Fordítások készítése és publikálásra előkészítése. Angol nyelvi kompetenciák további fejlesztése a kurzus során használt szótárak és a kapcsolódó szakirodalom által.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Egyéni hallgatói és közös órai munka révén egy-egy korábban még magyarra le nem fordított dzsátaka feldolgozása, fordítása és elemzése történik. A készülő fordítást meglévő angol fordításokkal is összevetik a kurzus résztvevői. A kurzus projekt jellege azt jelenti, hogy a hallgatók önállóan is készülnek, fordítanak (otthoni egyéni vagy csoportos munka), és a fordítás végső formáját a csoport közösen alkotja meg. A csoport minden tagja érdemben részt vesz a szöveg megértésében, magyarra fordításában. A hallgatók megtanulják a közös munka szabályait, megtanulják a saját és mások nyelvi megoldásainak kritikai szemléletét, elfogadásukat vagy elutasításukat. Megtanulnak érvelni saját nyelvi megoldásaik mellett, illetve mások megoldásaival szemben. Alávetik magukat a közös célnak, a minőségi fordítás elkészülésének; egymást segítve, közös gondolkodással hoznak létre új tartalmakat. A munkát a hallgatók a vezetőtanár szakmai irányítása mellett végzik. Nyelvoktatás szakmai-tanítási módszerei: - interaktív oktatás (a hallgatók folyamatos bevonása az órákon), - forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - preparált, eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása, - a szövegek fordítási módszereinek bemutatása. - csoportmunka Nyelvtanulás alkalmazandó módszerei: - forrásszöveg olvasása, - könyvtári kutatás, - internetes kutatás, - szótárhasználat gyakorlása,	

- szavak tanulása,
- fordítás,
- projektmunka (egyéni és közös fordítás)
- csoportmunka

Számonkérési és értékelési rendszere

Felkészülés az órákra, órai munka, félév végi szóbeli beszámoló

Az értékelés kritériumai:

jeles:

- 85% feletti eredmény,
- kiváló felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

jó:

- 75- 85% közötti eredmény,
- jó felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

közepes:

- 65-75% közötti eredmény,
- közepes felkészülés és órai munka (rendszeres házfeladat készítés)

elégséges:

- 60-65% közötti eredmény,
- elégséges felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

elégtelen:

- 60% alatti eredmény,
- elégtelen felkészülés és órai munka (hiányos házfeladat készítés)

Irodalom

Kötelező irodalom:

Körtvélyesi Tibor 2023. Rövid páli nyelvtan. (TKBF jegyzet)

E.B. Cowell et al. (ford.) The Jātaka or Stories of the Buddha's Former Births. Vols. I-VII. Cambridge, 1895–1913.

Ajánlott irodalom:

Appleton, Naomi 2010. Jātaka Stories in Theravāda Buddhism. Farnham: Ashgate Publishing.

Vekerdi József (ford.) 1988. Dzsátakák. Budapest: Terebess Kiadó.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Átfogóan ismeri a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat.
- Rendelkezik az adott nyelvi szinthez tartozó páli nyelvi ismeretekkel.
- Elsajátítja a páli nyelv tanulásához szükséges módszereket.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel (az adott nyelvi szinten), amelyek révén képes páli nyelvű szövegek közvetítése vallási-kulturális jelenségek megértésére.

A tantárgy teljesítése alapján elvárt tudásszint:

- a páli nyelvben haladó jártasság
- a nyelv nyelvtani és mondattani sajátosságainak részletekbe menő ismerete.
- az olvasott szövegek segédeszközök nélküli, elemző fordítása

- a nyelvtani terminológia készségszintű ismerete
- a páli verselés ismerete
- a páli alaktan elmélyülése
- angol nyelvű nyelvi terminológia ismerete
- magyarra fordítás technikáinak ismerete

Képessége:

- Megérti és használja a páli nyelv tanulásához szükséges nyelvtani fogalmakat, nyelvi ismereteket, módszereket.
- Az adott nyelvi szinten képes a szentiratok eredeti nyelven (páli) való tanulmányozására.
- Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a páli nyelv vonatkozásában.
- Képes a páli nyelvű szöveg önálló feldolgozására, magyar nyelvre fordítására.
- Az adott szintű nyelvismeret birtokában hozzáfér a páli nyelvű szövegek közvetítette vallási-kulturális jelenségek megértésének olyan dimenziójához, amelyek csak az eredeti szövegek tanulmányozásával tárulnak fel.

- Képes az egész életen át tartó tanulásra, megtervezi és megszervezi saját önálló képzését, ahhoz a folyamatosan változó, hozzáférhető források legszélesebb körét használja

Attitűdje:

- Nyitott a kritikai szemléletmódra, maga is törekszik eszerint szemlélni az anyagot, amellyel dolgozik.
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- A problémákat tudatosan másokkal együttműködésben oldja meg.
- Kialakítja a közös munka sikeres és hatékony végzéséhez szükséges attitűdöket.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, különös tekintettel arra, hogy (az adott nyelvi szinten) hozzáfér a szövegek eredeti olvasatához.

Tantárgy felelőse: Dr. Fórizs László, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hidas Gergely Zoltán, PhD

5. Tibeti nyelv specializáció tantárgyleírásai

5.1. Buddhista szaknyelv (Tibeti)

Az ismeretkör: Buddhista szaknyelv (Tibet) 1-5.

Kredittartománya: 20kr

Tantárgyai:

- Buddhista szaknyelv 1. (Tibeti)
- Buddhista szaknyelv 2. (Tibeti)
- Buddhista szaknyelv 3. (Tibeti)
- Buddhista szaknyelv 4. (Tibeti)
- Buddhista szaknyelv 5. (Tibeti)

Buddhista szaknyelv 1. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 2. félév	
Az oktatás célja	
A klasszikus tibeti nyelv alapjainak elsajátítása, a betűk, szavak elolvasásának, szótárazásának és fordításának megalapozása.	
A tárgy tartalma	
A tibeti chegbar helyesírása és Wylie-átírásának elsajátítása után a diákok megismerkednek a szavakat összekötő kiegészítőkkal: 1, függő és függelten szókapcsolókkal, szódíszekkel és szósegítőkkal. Egyszerű kapcsolatos és választó szó szerkezeteket és jelzős szerkezeteket felismernek és képesek szótárazás után lefordítani.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Terminológia, kiejtés és a szótárhasználat bemutatása. Az írás-olvasás nyelvtani alapismeretek elsajátítása, egyszerű szókapcsolatok fordítása. Az új nyelvtani anyag begyakorlása a feladatgyűjtemény ide vonatkozó gyakorlataival, illetve videók, quizlet szókártyák felhasználásával.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli és írásbeli vizsga. - Írásban a kurzus során tanultak számonkérése, szavak és egyszerű szó szerkezetek fordítása. Szóban: Rövid mondatok felolvasása.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény,	
- kiváló felkészülés és órai munka,	
jó:	
- 80-89% közötti vizsgaeredmény,	
- jó felkészülés és órai munka,	

közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, elégtelen: - 60% alatti vizsgaeredmény, - elégtelen felkészülés és órai munka,
Irodalom Kötelező irodalom: Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti nyelvtan. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó. Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti feladatgyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó. Online szótár vagy applikáció: https://dictionary.christian-steinert.de/#home (49 szótár és glosszárrium) Ajánlott irodalom: Quizlet online vagy applikáció idevonatkozó szókéártyái.
Készségek és kompetenciák Tudása: Egyszerű chegbarok, szavak, jelzős szerkezetek, kapcsolatos és választó szószervezetek átírása és fordítása. Képes lesz felismerni a szóhatárokat. Képessége: A nyelvi tudatosság kialakulása; a szaknyelv alapvető kezelésében való jártasság megszerzése, a tibeti szövegek helyes kiejtéssel való felolvasásában jártasság elérése. Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.
Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Buddhista szaknyelv 2. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tantárgy a klasszikus tibeti nyelvbe történő intenzív bevezetés harmadik szakasza. A cél az igék alakjainak és osztályozásának megismerése, továbbá a tibeti nyelvtan nyolc esetének, esetjelölőinek helyes felismerése és fordítása.	
A tárgy tartalma	
Az igék alakjainak és osztályozásának megismerése, továbbá a tibeti nyelvtan nyolc esetének, esetjelölőinek helyes és magabiztos felismerése és fordítása. Az intenzív órai munkát mindig kiegészíti a kötelezően megírandó házi feladat.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az új nyelvtani anyag - az igék osztályai és alakjai, valamint a nyolc nyelvtani eset - begyakorlása a feladatgyűjtemény ide vonatkozó gyakorlataival, illetve videók, quizlet szókártyák felhasználásával. A minél folyékonyabb olvasás elsajátítása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli és írásbeli vizsga. - Írásban a kurzus során tanultak számonkérése, szövszerkezetek fordítása. Szóban: Rövid mondatok felolvasása.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, elégtelen: - 60% alatti vizsgaeredmény, - elégtelen felkészülés és órai munka,	
Irodalom	
Kötelező irodalom: Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti nyelvtan. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó. Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti feladatgyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.	

Online szótár vagy applikáció: <https://dictionary.christian-steinert.de/#home> (49 szótár és glosszárrium)

Ajánlott irodalom:

Quizlet online vagy applikáció idevonatkozó szókértái.

Tibeti hangoskönyv hallgatása, ami a helyes kiejtés elsajátítását segíti - <https://www.youtube.com/@TibetanAudiobooks>

Készségek és kompetenciák

Tudása: Az egyszerű szószerkezetek kiegészülnek az igékkel, az igék osztályait, alakjait biztosan felismeri, Képes a tibeti nyelvtan 8 esetét is magabiztosan felismerni és fordítani.

Képessége: A nyelvi tudatosság kialakulása; a szaknyelv alapvető kezelésében való jártasság megszerzése, a tibeti szövegek helyes kiejtéssel való felolvasásában jártasság elérése.

Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Buddhista szaknyelv 3. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
Az egyszerű és összetett mondatok felismerése és fordítása.	
A tárgy tartalma	
A központosítási elemek elsajátítása. Az egyszerű és az összetett mondatok felismerése és szótárazással fordítása, a tibeti szórenddel fordított mondatok magyarosítása.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
Az egyszerű és összetett mondatok felismerése és fordítása a feladatgyűjtemény ide vonatkozó gyakorlataival, illetve videók, quizlet szókártyák felhasználásával. A minél folyékonyabb olvasás elsajátítása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli és írásbeli vizsga. - Írásban a kurzus során tanultak számonkérése, mondatok fordítása. Szóban: Rövid szöveg hangos felolvasása.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény,	
- kiváló felkészülés és órai munka,	
jó:	
- 80-89% közötti vizsgaeredmény,	
- jó felkészülés és órai munka,	
közepes:	
- 70-79% közötti vizsgaeredmény,	
- ingadozó felkészülés és órai munka,	
elégséges:	
- 60-69% közötti vizsgaeredmény,	
- gyenge felkészülés és órai munka,	
elégtelen:	
- 60% alatti vizsgaeredmény,	
- elégtelen felkészülés és órai munka,	
Irodalom	
Kötelező irodalom:	
Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti nyelvtan. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.	
Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti feladatgyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.	
Online szótár vagy applikáció: https://dictionary.christian-steinert.de/#home (49 szótár és glosszárrium)	
Ajánlott irodalom:	

Quizlet online vagy applikáció idevonatkozó szókétyái.
Tibeti hangoskönyv hallgatása, ami a helyes kiejtés elsajátítását segíti -
<https://www.youtube.com/@TibetanAudiobooks>

Készségek és kompetenciák

Tudása: Képes megkülönböztetni és lefordítani az egyszerű és az összetett mondatokat, ismeri a központosási elemeket. Folyékonyan olvas.

Képessége: A nyelvi tudatosság kialakulása; a szaknyelv alapvető kezelésében való jártasság megszerzése, a tibeti szövegek helyes kiejtéssel való felolvasásában jártasság elérése.

Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Buddhista szaknyelv 4. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
Rövid összefüggő szövegek önálló fordítása.	
A tárgy tartalma	
Egy a csoport érdeklődésének, de a képességeiket és tudásszintjüket figyelembe véve kiválasztott rövid, összefüggő szöveg olvasása, mondatonként fordítása. Közben a nyelvtani elemek értelmezése, megmagyarázása. Miután a tibeti nyelvtani és mondatszerkezetet megértették, magyarossá alakítása.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása, - a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli és írásbeli vizsga. - Írásban a kurzus során fordított szövegből egy részlet önálló (szótárhasználat megengedett) fordítása. Szóban: A szövegben előforduló nyelvtani elemek szóbeli magyarázata.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
jeles:	
- 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka,	
jó:	
- 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka,	
közepes:	
- 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka,	
elégséges:	
- 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka,	
elégtelen:	
- 60% alatti vizsgaeredmény, - elégtelen felkészülés és órai munka,	
Irodalom	

Kötelező irodalom:

Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti nyelvtan. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.

Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti feladatgyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó.

Online szótár vagy applikáció: <https://dictionary.christian-steinert.de/#home> (49 szótár és glosszárrium)

1968. mdo mdzangs blun gsung pa po/ ston pa sangs rgyas bcom ldan 'das/ brjod don ni/ las rgyu 'bras kyi rnam gzhag gtso bor bstan pa/ Dharamsala: Tibetan Publishing House.

Ajánlott irodalom:

Frye, Stanley 2006. Sutra of the Wise and Foolish. Dharamsala: Library of Tibetan Works & Archives.

Tibeti hangoskönyv hallgatása, ami a helyes kiejtés elsajátítását segíti - <https://www.youtube.com/@TibetanAudiobooks>

Készségek és kompetenciák

Tudása: Képes rövid, összefüggő szöveget szótárral önállóan lefordítani, a szöveget folyékonyan felolvasni. A buddhista terminológiát helyesen értelmezni.

Képessége: A nyelvi tudatosság kialakulása; a szaknyelv alapvető kezelésében való jártasság megszerzése, a tibeti szövegek helyes kiejtéssel való felolvasásában jártasság elérése. Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelven (tibeti). Képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására.

Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

Buddhista szaknyelv 5. (Tibeti)	Kredit: 4
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% elméleti	
A tanóra típusa: előadás óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: kollokvium	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
2-3 oldalas összefüggő szöveg önálló fordítása (szótárhasználat), a buddhista terminológia megfelelő használata.	
A tárgy tartalma	
Egy, a csoport érdeklődésének, de a képességeiket és tudásszintjüket figyelembe véve kiválasztott rövid (2-3 oldalas), összefüggő szöveg olvasása, mondatonként fordítása. Fordítás közben a nyelvtani elemek értelmezése, megmagyarázása. Miután a tibeti nyelvtani és mondat szerkezetet megértették, magyarossá alakítása.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
- forrásszöveg olvasása/feldolgozása, - szövegértési és szövegelemzési képesség fejlesztése, - terminológia bemutatása, - eredeti szövegek olvasása és elemzése (egzegézise) nyelvi alapon, - szótárhasználat, - a szövegek szerkezetének bemutatása, - a szövegek fordítási módszereinek bemutatása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Szóbeli és írásbeli vizsga. - Írásban a kurzus során fordított szövegből egy részlet önálló (szótárhasználat megengedett) fordítása. Szóban: A szövegben előforduló nyelvtani elemek szóbeli magyarázata.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u> jeles: - 90% feletti vizsgaeredmény, - kiváló felkészülés és órai munka, jó: - 80-89% közötti vizsgaeredmény, - jó felkészülés és órai munka, közepes: - 70-79% közötti vizsgaeredmény, - ingadozó felkészülés és órai munka, elégséges: - 60-69% közötti vizsgaeredmény, - gyenge felkészülés és órai munka, elégtelen: - 60% alatti vizsgaeredmény, - elégtelen felkészülés és órai munka,	

Irodalom
Kötelező irodalom: Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti nyelvtan. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó. Kuzder Rita 2024. Klasszikus tibeti feladatgyűjtemény. Budapest: A Tan Kapuja Kiadó. Online szótár vagy applikáció: https://dictionary.christian-steinert.de/#home (49 szótár és glosszárrium) 1968. mdo mdzangs blun gsung pa po/ ston pa sangs rgyas bcom ldan 'das/ brjod don ni/ las rgyu 'bras kyi rnam gzahag gtso bor bstan pa/ Dharamsala: Tibetan Publishing House. Ajánlott irodalom: Frye, Stanley 2006. Sutra of the Wise and Foolish. Dharamsala: Library of Tibetan Works & Archives.
Készségek és kompetenciák
Tudása: Képes rövid, összefüggő szöveget szótárral önállóan lefordítani, a szöveget folyékonyan felolvasni. A buddhista terminológiát helyesen értelmezni. Képessége: A nyelvi tudatosság kialakulása; a szaknyelv alapvető kezelésében való jártasság megszerzése, a tibeti szövegek helyes kiejtéssel való felolvasásában jártasság elérése. Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelven (tibeti). Képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására. Attitűdje: Nyitott tibeti nyelvű szövegeken át a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására, a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére. Törekszik arra, hogy a problémákat önállóan vagy ha erre képességei és ismeretei nem elégségesek, másokkal együttműködésben oldja meg. Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi. Autonómiája és felelőssége: A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el. Életét a buddhizmus etikája és szellemi attitűdjei szerint vezeti, s ebben másoknak is példát mutat.
Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD
Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Kuzder Rita, PhD

5.2. Buddhista szakszövegolvasás (Tibeti)

Az ismeretkör: Buddhista szakszövegolvasás (Tibeti) 1-5.

Kredittartománya: 20kr

Tantárgyai:

- Buddhista szakszövegolvasás 1. (Tibeti)
- Buddhista szakszövegolvasás 2. (Tibeti)
- Buddhista szakszövegolvasás 3. (Tibeti)
- Buddhista szakszövegolvasás 4. (Tibeti)
- Buddhista szakszövegolvasás 5. (Tibeti)

Buddhista szakszövegolvasás 1. (Tibeti)		Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható		
Képzési karaktere: 60% gyakorlati		
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar		
A számonkérés módja: gyakorlati jegy		
A tantárgy tantervi helye: 2. félév		
Az oktatás célja		
A tibeti nyelvi specializáción jelen kurzus óráin a tibeti nyelvi szöveganyag, nagy indiai és tibeti tanítók tanításainak és műveinek tibeti nyelven történő olvasása révén nyílik mód a buddhizmus mélyebb megértésére. Jelen kurzus során a hallgatók elmélyítik a korábban megszerzett tibeti nyelvi ismereteiket, illetve alkalmazzák azokat a szövegek fordítása és értelmezése során. A tibeti szövegek eredetiben olvasása révén az olvasó nem kényszerül a közvetítőnyelv korlátai közé, hanem megismeri a tibeti nyelv és nyelvtan logikáját és kifejezésformáit, terminológiai kifejezéseit a szövegeken keresztül. Ennek az ismeretében a hallgatók önállóbb megközelítéssel, mélyebb megértéssel képesek átlátni a hagyományt, megérthetik az egyes fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Fokozatosan saját fordítások elkészítésére, átgondolására válnak alkalmassá.		
A tárgy tartalma		
A szövegek önálló értelmezésének és az értelmezésük terén történő önálló véleményalkotásnak egyik feltétele a nyelvi, nyelvtani alapok biztos ismerete, emellett a készség szintű kezelése a szükséges szótáraknak, terminológiai szótáraknak és egyéb szakirodalomnak és segédanyagoknak, de szükséges bizonyos mennyiségű és változatos műfajokra és szövegtípusokra kiterjedő szövegismeret és az ebből megismerhető szókincs, terminológiai ismeret is, amelynek az elsajátítása a jelen kurzus fő célja. Az órák során preparált mondatok, több műfajt átölelő válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyik, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve, megalapozva ezzel a következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészekkel, szövegekkel foglalkozunk.		
Alkalmazott oktatási módszerek		
A tibeti nyelv alapjainak elsajátítását segítő szókapcsolatok, buddhista terminusok elsajátítása történik a szakszövegolvasási kurzusok első szintjén, mellyel mind a buddhista		

gondolkodásmód, mind a tibeti nyelvtani szemlélet megértésének és magyar nyelvre átültetésének alapjait könnyen el lehet sajátítani. Ezt megalapozandó válogatott szöveganyagból rövid részeket fordítunk, elemzünk. A későbbi félévekben fokozódó hosszúságú és nehézségű szövegrészekkel, adott esetben teljes szövegekkel folytatódik majd a nyelvtani ismeretek gyakorlatba ültetése, a szövegfordítás képességének elsajátítása.

Számonkérési és értékelési rendszere

Félévközi és/vagy félévvégi szóbeli vagy írásbeli beszámoló.

Nappali és esti tagozaton a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

Képes szinte hibátlanul a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban nagyon kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, nagyon kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, nagyon kevés hibával.

Jó:

Képes kevés hibával a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, kevés hibával.

Közepes:

Több hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Részben elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, de azokban több hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben részben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket részben megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben részben felismeri és részben megfelelően értelmezi.

Elégséges:

Csak számos komoly hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Csak kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben csak kis részben ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket csak kis részben tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben csak kis részben ismeri fel és csak kis részben értelmezi megfelelően.

Elégtelen:

Nem képes sok hibával sem a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül, csak egyes részekből készült fel.

Csak nagyon kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben nem ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket nem tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben nem ismeri fel vagy ezeket nem értelmezi megfelelően.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az órákon kiadott és használt szöveganyag és jegyzetek.

Ajánlott irodalom:

Bentor, Yael 2013. Classical Tibetan Reader. Selections from Renowned Works with Custom Glossaries. Boston: Wisdom Publications.

Hackett, Paul 2019. Learning Classical Tibetan. A Reader for Translating Buddhist Texts With grammatical annotations and translations. Boulder: Snow Lion.

Rockwell, John, Jr. 1991. A Primer for Classical Literary Tibetan I-II. Barnet: Samadhi Bookstore.

Hodge, Stephen 2009. An Introduction to Classical Tibetan. Bangkok: Orchid Press.

Wilson, Joe B. 2012. Translating Buddhism from Tibetan. Ithaca: Shambhala Publication Inc.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Képes egyszerűbb tibeti nyelvű szövegek megértésére, különösen a már megismert műfajok, szövegtípusok esetében.
- Az évfolyamának megfelelő nehézségű szókapcsolatokban, szövegekben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek alapfokú ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken egyikén, a tibeti nyelven. Képes ismeretlen tibeti nyelvű szövegekben is a már megismert tibeti nyelvű szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére.
- A szöveganyaghoz tartozó szótárak, szakszótárak főként angol nyelvűek, ezért az angol nyelv ismerete szükséges, ennek révén járulékosan a hallgatók angol nyelvtudása is fejlődik.

Képessége:

- A tibeti nyelvben való kezdő szintű jártassággal rendelkezik.

- A nyelvi tudatosság kialakulásának és a forráskritikai készség kialakulásának első szintjével rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya tekintetében).
 - Kezdő szinten képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására tibeti nyelven, kezdő szintű tibeti szövegolvasási képességgel rendelkezik.
 - Képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélküli olvasáskor.
 - Tájékozódási képességgel rendelkezik a kapcsolódó angol nyelvű szakirodalomban.
 - Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a szöveg kontextusában értelmezze. A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való alapszintű jártassággal rendelkezik.
 - Jártas a szótárkezelés alapjaiban, megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát, a fordításhoz szükséges segédanyagokat magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven. Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Attitűdje:
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a tibeti nyelvi készségeinek és tudásának, fordítási és értelmezési képességeinek felhasználásával.
 - Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Autonómiája és felelőssége:
- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, melyhez tibeti nyelvi készségeit és tudását, fordítási és értelmezési képességeit felelősen használja fel, a szótárak, terminológiai szótárak, szakirodalom és segédanyagok összességét ennek a célnak megfelelően széleskörűen alkalmazza.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 2. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 3. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti nyelvi specializáción jelen kurzus óráin a tibeti nyelvi szöveganyag, nagy indiai és tibeti tanítók tanításainak és műveinek tibeti nyelven történő olvasása révén nyílik mód a buddhizmus mélyebb megértésére. Jelen kurzus során a hallgatók elmélyítik a korábban megszerzett tibeti nyelvi ismereteiket, illetve alkalmazzák azokat a szövegek fordítása és értelmezése során. A tibeti szövegek eredetiben olvasása révén az olvasó nem kényszerül a közvetítőnyelv korlátai közé, hanem megismeri a tibeti nyelv és nyelvtan logikáját és kifejezésformáit, terminológiai kifejezéseit a szövegeken keresztül. Ennek az ismeretében a hallgatók önállóbb megközelítéssel, mélyebb megértéssel képesek átlátni a hagyományt, megérthetik az egyes fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Fokozatosan saját fordítások elkészítésére, átgondolására válnak alkalmassá.	
A tárgy tartalma	
A szövegek önálló értelmezésének és az értelmezésük terén történő önálló véleményalkotásnak egyik feltétele a nyelvi, nyelvtani alapok biztos ismerete, emellett a készség szintű kezelése a szükséges szótáraknak, terminológiai szótáraknak és egyéb szakirodalomnak és segédanyagoknak, de szükséges bizonyos mennyiségű és változatos műfajokra és szövegtípusokra kiterjedő szövegismeret és az ebből megismerhető szókincs, terminológiai ismeret is, amelynek az elsajátítása a jelen kurzus fő célja. Az órák során preparált mondatok, több műfajt átölelő válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyik, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve, megalapozva ezzel a következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészekkel, szövegekkel foglalkozunk.	
Alkalmazott oktatási módszerek	
A tibeti nyelv alapjainak elsajátítását segítő szókapcsolatok, buddhista terminusok elsajátítása történik a szakszövegolvasási kurzusok első szintjén, mellyel mind a buddhista gondolkodásmód, mind a tibeti nyelvtani szemlélet megértésének és magyar nyelvre átültetésének alapjait könnyen el lehet sajátítani. Ezt megalapozandó válogatott szöveganyagból rövid részeket fordítunk, elemzünk. A későbbi félévekben fokozódó hosszúságú és nehézségű szövegrészekkel, adott esetben teljes szövegekkel folytatódik majd a nyelvtani ismeretek gyakorlatba ültetése, a szövegfordítás képességének elsajátítása.	
Számonkérési és értékelési rendszere	
Félévközi és/vagy félévvégi szóbeli vagy írásbeli beszámoló. Nappali és esti tagozaton a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.	
<u>Az értékelés kritériumai:</u>	
Jeles:	

Képes szinte hibátlanul a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban nagyon kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, nagyon kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, nagyon kevés hibával.

Jó:

Képes kevés hibával a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, kevés hibával.

Közepes:

Több hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Részen elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, de azokban több hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben részben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket részben megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben részben felismeri és részben megfelelően értelmezi.

Elégséges:

Csak számos komoly hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Csak kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben csak kis részben ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket csak kis részben tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben csak kis részben ismeri fel és csak kis részben értelmezi megfelelően.

Elégtelen:

Nem képes sok hibával sem a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül, csak egyes részekből készült fel.

Csak nagyon kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben nem ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket nem tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben nem ismeri fel vagy ezeket nem értelmezi megfelelően.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az órákon kiadott és használt szöveganyag és jegyzetek.

Ajánlott irodalom:

Bentor, Yael 2013. Classical Tibetan Reader. Selections from Renowned Works with Custom Glossaries. Boston: Wisdom Publications.

Hackett, Paul 2019. Learning Classical Tibetan. A Reader for Translating Buddhist Texts With grammatical annotations and translations. Boulder: Snow Lion.

Rockwell, John, Jr. 1991. A Primer for Classical Literary Tibetan I-II. Barnet: Samadhi Bookstore.

Hodge, Stephen 2009. An Introduction to Classical Tibetan. Bangkok: Orchid Press.

Wilson, Joe B. 2012. Translating Buddhism from Tibetan. Ithaca: Shambhala Publication Inc.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Képes egyszerűbb tibeti nyelvű szövegek megértésére, különösen a már megismert műfajok, szövegtípusok esetében.
- Az évfolyamának megfelelő nehézségű szókapcsolatokban, szövegekben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek alapfokú ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken egyikén, a tibeti nyelven. Képes ismeretlen tibeti nyelvű szövegekben is a már megismert tibeti nyelvű szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére.
- A szöveganyaghoz tartozó szótárak, szakszótárak főként angol nyelvűek, ezért az angol nyelv ismerete szükséges, ennek révén járulékosan a hallgatók angol nyelvtudása is fejlődik.

Képessége:

- A tibeti nyelvben való kezdő szintű jártassággal rendelkezik.
- A nyelvi tudatosság kialakulásának és a forráskritikai készség kialakulásának első szintjével rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya tekintetében).
- Kezdő szinten képes a szentíratok eredeti nyelven való tanulmányozására tibeti nyelven, kezdő szintű tibeti szövegolvasási képességgel rendelkezik.
- Képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélküli olvasáskor.
- Tájékozódási képességgel rendelkezik a kapcsolódó angol nyelvű szakirodalomban.
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a szöveg kontextusában értelmezze. A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való alapszintű jártassággal rendelkezik.
- Jártas a szótárkezelés alapjaiban, megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát, a fordításhoz szükséges segédanyagokat magyar és idegen

(elsősorban angol) nyelven. Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

Attitűdje:

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a tibeti nyelvi készségeinek és tudásának, fordítási és értelmezési képességeinek felhasználásával.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, melyhez tibeti nyelvi készségeit és tudását, fordítási és értelmezési képességeit felelősen használja fel, a szótárak, terminológiai szótárak, szakirodalom és segédanyagok összességét ennek a célnak megfelelően széleskörűen alkalmazza.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 3. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 4. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti nyelvi specializáción jelen kurzus óráin a tibeti nyelvi szöveganyag, nagy indiai és tibeti tanítók tanításainak és műveinek tibeti nyelven történő olvasása révén nyílik mód a buddhizmus mélyebb megértésére. Jelen kurzus során a hallgatók elmélyítik a korábban megszerzett tibeti nyelvi ismereteiket, illetve alkalmazzák azokat a szövegek fordítása és értelmezése során. A tibeti szövegek eredetiben olvasása révén az olvasó nem kényszerül a közvetítőnyelv korlátai közé, hanem megismeri a tibeti nyelv és nyelvtan logikáját és kifejezésformáit, terminológiai kifejezéseit a szövegeken keresztül. Ennek az ismeretében a hallgatók önállóbb megközelítéssel, mélyebb megértéssel képesek átlátni a hagyományt, megérthetik az egyes fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Fokozatosan saját fordítások elkészítésére, átgondolására válnak alkalmassá.	
A tárgy tartalma	
A szövegek önálló értelmezésének és az értelmezésük terén történő önálló véleményalkotásnak egyik feltétele a nyelvi, nyelvtani alapok biztos ismerete, emellett a készség szintű kezelése a szükséges szótáraknak, terminológiai szótáraknak és egyéb szakirodalomnak és segédanyagoknak, de szükséges bizonyos mennyiségű és változatos műfajokra és szövegtípusokra kiterjedő szövegismeret és az ebből megismerhető szókincs, terminológiai ismeret is, amelynek az elsajátítása a jelen kurzus fő célja. A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészekkel, szövegekkel foglalkozunk. A szakszövegolvasás órákon törekszünk a tibeti buddhizmus irodalma és a tibeti nyelvű egyéb irodalom gazdag örökségéből minél sokszínűbb területet átölelni mind a próza, mind a verses szövegek területén. Ennek megfelelően sokféle szöveganyaggal foglalkozunk, például: Fordított irodalom és eredeti tibeti nyelvi szövegek. A tibeti buddhista kánon szövegei, Kangyur (bka' 'gyur) és Tengyur (bstan 'gyur) szövegek. Életrajzok, történeti művek, Tantörténetek, szent helyekkel kapcsolatos irodalmi műfajok. Imák, szertartásszövegek széleskörű műfajai, például imák, kívánságimák, magasztalások, felajánlási szövegek (füstfelajánlás, mandalafelajánlás, tormafelajánlás, stb.), vétkek megvallásának szövegei, gurujóga szövegek, hosszú élet imák, érdemszentelések, az egyes iskolák jellegzetes rövid imái, istenségjóga szövegek és egyéb speciális szertartási szövegek. A hagyományos kolostori oktatásban szereplő sokféle szöveganyag. Nagy indiai és tibeti tanítók fő művei (vagy azok részletei), és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Filozófiai szövegek és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Bardo szövegek és imák és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Folklorisztikai szövegek pl. tibeti opera; kisepikai prózai műfajok: proverbiumok, találós kérdések, jóslások stb.; líra: népdalok, balladák stb. Egyes esetekben a diákok érdeklődéséhez választott szövegek.	

Alkalmazott oktatási módszerek

A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészletekkel, szövegekkel foglalkozunk.

A kurzuson az erős filológiai alapokon nyugvó fordítói, értelmezői munkának köszönhetően a hallgatók még jobban elmélyítik tudásukat az előző félévek nyelvi tudásában, és tovább gazdagítják a szókincsüket és fordítási technikájukat. A korábban elsajátított nyelvtani és fordítási, terminológiai ismereteiket az új szöveganyagokon begyakorolják, rutint szereznek a szövegek olvasásában, fordításában, a nyelvtani alakok meghatározásában és a szintaktikai elemzésben. A szövegek elemzésén keresztül tapasztalatokat szereznek a ritkábban előforduló, illetve a nehezebben felismerhető nyelvtani alakok használati módjára vonatkozóan, a szótározás, illetve a lábjegyzetelés technikájának elsajátítása során pedig a magyar és angol nyelvű terminológián kívül megismerik a legfontosabb buddhista szakszavak szanszkrit megfelelőit is. Az ismeretek elmélyítése még a kevésbé elméleti jellegű buddhista alapszövegek, ill. a célirányosan válogatott, tartalmilag könnyebb szövegrészletek segítségével történik.

Számonkérési és értékelési rendszere

Félévközi és/vagy félévvégi szóbeli vagy írásbeli beszámoló.

Nappali és esti tagozaton a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

Képes szinte hibátlanul a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban nagyon kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, nagyon kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészletekben is felismeri és megfelelően értelmezi, nagyon kevés hibával.

Jó:

Képes kevés hibával a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészletekben is felismeri és megfelelően értelmezi, kevés hibával.

Közepes:

Több hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Részen elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, de azokban több hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben részben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket részben megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben részben felismeri és részben megfelelően értelmezi.

Elégéses:

Csak számos komoly hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Csak kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben csak kis részben ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket csak kis részben tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben csak kis részben ismeri fel és csak kis részben értelmezi megfelelően.

Elégtelen:

Nem képes sok hibával sem a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül, csak egyes részekből készült fel.

Csak nagyon kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben nem ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket nem tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben nem ismeri fel vagy ezeket nem értelmezi megfelelően.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az órákon kiadott és használt szöveganyag és jegyzetek.

Ajánlott irodalom:

Bentor, Yael 2013. Classical Tibetan Reader. Selections from Renowned Works with Custom Glossaries. Boston: Wisdom Publications.

Hackett, Paul 2019. Learning Classical Tibetan. A Reader for Translating Buddhist Texts With grammatical annotations and translations. Boulder: Snow Lion.

Rockwell, John, Jr. 1991. A Primer for Classical Literary Tibetan I-II. Barnet: Samadhi Bookstore.

Hodge, Stephen 2009. An Introduction to Classical Tibetan. Bangkok: Orchid Press.

Wilson, Joe B. 2012. Translating Buddhism from Tibetan. Ithaca: Shambhala Publication Inc.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Képes egyszerűbb tibeti nyelvű szövegek megértésére, különösen a már megismert műfajok, szövegtípusok esetében.
- Az évfolyamának megfelelő nehézségű szókapcsolatokban, szövegekben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken egyikén, a tibeti nyelven. Képes ismeretlen tibeti nyelvű szövegekben is a már megismert tibeti nyelvű szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére.
- A szöveganyaghoz tartozó szótárak, szakszótárak főként angol nyelvűek, ezért az angol nyelv ismerete szükséges, ennek révén járulékosan a hallgatók angol nyelvtudása is fejlődik.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel, melyek révén képes a tibeti buddhista kultúra, a tibeti nyelvű vagy tibetire fordított irodalom, a tibeti buddhizmus iskoláinak és tanítóinak művei, egyéb tibeti irodalom évfolyamának megfelelő szintű szövegalapú megismerésére és elemzésére.
- Tisztában van a tibeti szöveganyag sokrétűségéből a már megismert műfajokkal, szövegtípusokkal, valamint rajtuk keresztül a tibeti buddhizmus főbb fogalmaival, eszméivel az ezekhez kapcsolódó, a szövegekből megismert szakszavakon keresztül.
Képessége:
- A tibeti nyelvben való kezdő szintű jártassággal rendelkezik.
- A nyelvi tudatosság kialakulásának és a forráskritikai készség kialakulásának első szintjével rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya tekintetében).
- Kezdő szinten képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására tibeti nyelven, kezdő szintű tibeti szövegolvasási képességgel rendelkezik.
- Képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélküli olvasáskor.
- Tájékozódási képességgel rendelkezik a kapcsolódó angol nyelvű szakirodalomban.
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a szöveg kontextusában értelmezze. A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való alapszintű jártassággal rendelkezik.
- Jártas a szótárkezelés alapjaiban, megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát, a fordításhoz szükséges segédanyagokat magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven. Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
Attitűdje:
- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a tibeti nyelvi készségeinek és tudásának, fordítási és értelmezési képességeinek felhasználásával.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
Autonómiája és felelőssége:
- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, melyhez tibeti nyelvi készségeit és tudását, fordítási és értelmezési képességeit felelősen használja fel, a szótárak, terminológiai szótárak, szakirodalom és segédanyagok összességét ennek a célnak megfelelően széleskörűen alkalmazza.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 4. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 5. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti nyelvi specializáción jelen kurzus óráin a tibeti nyelvi szöveganyag, nagy indiai és tibeti tanítók tanításainak és műveinek tibeti nyelven történő olvasása révén nyílik mód a buddhizmus mélyebb megértésére. Jelen kurzus során a hallgatók elmélyítik a korábban megszerzett tibeti nyelvi ismereteiket, illetve alkalmazzák azokat a szövegek fordítása és értelmezése során. A tibeti szövegek eredetiben olvasása révén az olvasó nem kényszerül a közvetítőnyelv korlátai közé, hanem megismeri a tibeti nyelv és nyelvtan logikáját és kifejezésformáit, terminológiai kifejezéseit a szövegeken keresztül. Ennek az ismeretében a hallgatók önállóbb megközelítéssel, mélyebb megértéssel képesek átlátni a hagyományt, megérthetik az egyes fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Fokozatosan saját fordítások elkészítésére, átgondolására válnak alkalmassá.	
A tárgy tartalma	
A szövegek önálló értelmezésének és az értelmezésük terén történő önálló véleményalkotásnak egyik feltétele a nyelvi, nyelvtani alapok biztos ismerete, emellett a készség szintű kezelése a szükséges szótáraknak, terminológiai szótáraknak és egyéb szakirodalomnak és segédanyagoknak, de szükséges bizonyos mennyiségű és változatos műfajokra és szövegtípusokra kiterjedő szövegismeret és az ebből megismerhető szókincs, terminológiai ismeret is, amelynek az elsajátítása a jelen kurzus fő célja. A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészekkel, szövegekkel foglalkozunk. A szakszövegolvasás órákon törekszünk a tibeti buddhizmus irodalma és a tibeti nyelvű egyéb irodalom gazdag örökségéből minél sokszínűbb területet átölelni mind a próza, mind a verses szövegek területén. Ennek megfelelően sokféle szöveganyaggal foglalkozunk, például: Fordított irodalom és eredeti tibeti nyelvi szövegek. A tibeti buddhista kánon szövegei, Kangyur (bka' 'gyur) és Tengyur (bstan 'gyur) szövegek. Életrajzok, történeti művek, Tantörténetek, szent helyekkel kapcsolatos irodalmi műfajok. Imák, szertartásszövegek széleskörű műfajai, például imák, kívánságimák, magasztalások, felajánlási szövegek (füstfelajánlás, mandalafelajánlás, tormafelajánlás, stb.), vétkek megvallásának szövegei, gurujóga szövegek, hosszú élet imák, érdemszentelések, az egyes iskolák jellegzetes rövid imái, istenségjóga szövegek és egyéb speciális szertartási szövegek. A hagyományos kolostori oktatásban szereplő sokféle szöveganyag. Nagy indiai és tibeti tanítók fő művei (vagy azok részletei), és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Filozófiai szövegek és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Bardo szövegek és imák és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Folklorisztikai szövegek pl. tibeti opera; kisepikai prózai műfajok: proverbiumok, találós kérdések, jóslások stb.; líra: népdalok, balladák stb. Egyes esetekben a diákok érdeklődéséhez választott szövegek.	

Alkalmazott oktatási módszerek

A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészletekkel, szövegekkel foglalkozunk.

A kurzuson az erős filológiai alapokon nyugvó fordítói, értelmezői munkának köszönhetően a hallgatók még jobban elmélyítik tudásukat az előző félévek nyelvi tudásában, és tovább gazdagítják a szókincsüket és fordítási technikájukat. A korábban elsajátított nyelvtani és fordítási, terminológiai ismereteiket az új szöveganyagokon begyakorolják, rutint szereznek a szövegek olvasásában, fordításában, a nyelvtani alakok meghatározásában és a szintaktikai elemzésben. A szövegek elemzésén keresztül tapasztalatokat szereznek a ritkábban előforduló, illetve a nehezebben felismerhető nyelvtani alakok használati módjára vonatkozóan, a szótározás, illetve a lábjegyzetelés technikájának elsajátítása során pedig a magyar és angol nyelvű terminológián kívül megismerik a legfontosabb buddhista szakszavak szanszkrit megfelelőit is. Az ismeretek elmélyítése még a kevésbé elméleti jellegű buddhista alapszövegek, ill. a célirányosan válogatott, tartalmilag könnyebb szövegrészletek segítségével történik.

Számonkérési és értékelési rendszere

Félévközi és/vagy félévvégi szóbeli vagy írásbeli beszámoló.

Nappali és esti tagozaton a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

Képes szinte hibátlanul a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban nagyon kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, nagyon kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészletekben is felismeri és megfelelően értelmezi, nagyon kevés hibával.

Önálló szövegfordítás elkészítésére képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében hibát szinte nem ejt.

Jó:

Képes kevés hibával a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, kevés hibával.

Önálló szövegfordítás elkészítésére képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében kevés hibát ejt.

Közepes:

Több hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Részen elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, de azokban több hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben részben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket részben megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben részben felismeri és részben megfelelően értelmezi.

Önálló szövegfordítás elkészítésére részben vagy jelentősebb hibákkal képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében hibákat ejt.

Elégséges:

Csak számos komoly hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Csak kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben csak kis részben ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket csak kis részben tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben csak kis részben ismeri fel és csak kis részben értelmezi megfelelően.

Önálló szövegfordítás elkészítésére számos jelentősebb hibával képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében számos hibát ejt.

Elégtelen:

Nem képes sok hibával sem a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül, csak egyes részekből készült fel.

Csak nagyon kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben nem ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket nem tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben nem ismeri fel vagy ezeket nem értelmezi megfelelően.

Önálló szövegfordítás elkészítésére nem képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében számos súlyos hibát ejt.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az órákon kiadott és használt szöveganyag és jegyzetek.

Ajánlott irodalom:

Bentor, Yael 2013. Classical Tibetan Reader. Selections from Renowned Works with Custom Glossaries. Boston: Wisdom Publications.

Hackett, Paul 2019. Learning Classical Tibetan. A Reader for Translating Buddhist Texts With grammatical annotations and translations. Boulder: Snow Lion.

Rockwell, John, Jr. 1991. A Primer for Classical Literary Tibetan I-II. Barnet: Samadhi Bookstore.

Hodge, Stephen 2009. An Introduction to Classical Tibetan. Bangkok: Orchid Press.

Wilson, Joe B. 2012. Translating Buddhism from Tibetan. Ithaca: Shambhala Publication Inc.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Képes közepes nehézségű tibeti nyelvű szövegek megértésére, különösen a már megismert műfajok, szövegtípusok esetében.
- A különböző szövegekben felismeri a különböző, változó komplexitású nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken egyikén, a tibeti nyelven. Képes ismeretlen tibeti nyelvű szövegekben is a már megismert tibeti nyelvű szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére.
- A szöveganyaghoz tartozó szótárak, szakszótárak főként angol nyelvűek, ezért az angol nyelv ismerete szükséges, ennek révén járulékosan a hallgatók angol nyelvtudása is fejlődik.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel, melyek révén képes a tibeti buddhista kultúra, a tibeti nyelvű vagy tibetire fordított irodalom, a tibeti buddhizmus iskoláinak és tanítóinak művei, egyéb tibeti irodalom évfolyamának megfelelő szintű szövegalapú megismerésére és elemzésére.
- Tisztában van a tibeti szöveganyag sokrétűségéből a már megismert műfajokkal, szövegtípusokkal, valamint rajtuk keresztül a tibeti buddhizmus főbb fogalmaival, eszméivel az ezekhez kapcsolódó, a szövegekből megismert szakszavakon keresztül.
- Képes közepesen bonyolult szövegek megértésére, és rutint szerzett a buddhista terminológia kezelésében is.

Képessége:

- A tibeti nyelvben való kezdő/középszintű jártassággal rendelkezik.
- Nyelvi tudatossággal és a forráskritikai készség kialakulásával rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya tekintetében).
- Kezdő/középszinten képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására tibeti nyelven, kezdő/középszintű tibeti szövegolvasási képességgel rendelkezik.
- Képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélküli olvasáskor.
- Tájékozódási képességgel rendelkezik a kapcsolódó angol nyelvű szakirodalomban.
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a szöveg kontextusában értelmezze. A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való középszintű jártassággal rendelkezik.
- Jártas a szótárkezelésben, megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát, a fordításhoz szükséges segédanyagokat magyar és idegen (elsősorban

angol) nyelven. Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

- Rendelkezik a következő képességekkel: szakmai együttműködés készsége, közös projektben részvétel képessége.

Attitűdje:

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a tibeti nyelvi készségeinek és tudásának, fordítási és értelmezési képességeinek felhasználásával.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Autonómiaja és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, melyhez tibeti nyelvi készségeit és tudását, fordítási és értelmezési képességeit felelősen használja fel, a szótárak, terminológiai szótárak, szakirodalom és segédanyagok összességét ennek a célnak megfelelően széleskörűen alkalmazza.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

Buddhista szakszövegolvasás 5. (Tibeti)	Kredit: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
Képzési karaktere: 60% gyakorlati	
A tanóra típusa: szeminárium óraszám: 14 x 90 p, nyelve: magyar	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy	
A tantárgy tantervi helye: 6. félév	
Az oktatás célja	
A tibeti nyelvi specializáción jelen kurzus óráin a tibeti nyelvi szöveganyag, nagy indiai és tibeti tanítók tanításainak és műveinek tibeti nyelven történő olvasása révén nyílik mód a buddhizmus mélyebb megértésére. Jelen kurzus során a hallgatók elmélyítik a korábban megszerzett tibeti nyelvi ismereteiket, illetve alkalmazzák azokat a szövegek fordítása és értelmezése során. A tibeti szövegek eredetiben olvasása révén az olvasó nem kényszerül a közvetítőnyelv korlátai közé, hanem megismeri a tibeti nyelv és nyelvtan logikáját és kifejezésformáit, terminológiai kifejezéseit a szövegeken keresztül. Ennek az ismeretében a hallgatók önállóbb megközelítéssel, mélyebb megértéssel képesek átlátni a hagyományt, megérthetik az egyes fordítások eltérőségének okait, érvelhetnek ellenük vagy mellettük. Fokozatosan saját fordítások elkészítésére, átgondolására válnak alkalmassá.	
A tárgy tartalma	
A szövegek önálló értelmezésének és az értelmezésük terén történő önálló véleményalkotásnak egyik feltétele a nyelvi, nyelvtani alapok biztos ismerete, emellett a készség szintű kezelése a szükséges szótáraknak, terminológiai szótáraknak és egyéb szakirodalomnak és segédanyagoknak, de szükséges bizonyos mennyiségű és változatos műfajokra és szövegtípusokra kiterjedő szövegismeret és az ebből megismerhető szókincs, terminológiai ismeret is, amelynek az elsajátítása a jelen kurzus fő célja. A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészekkel, szövegekkel foglalkozunk. A szakszövegolvasás órákon törekszünk a tibeti buddhizmus irodalma és a tibeti nyelvű egyéb irodalom gazdag örökségéből minél sokszínűbb területet átölelni mind a próza, mind a verses szövegek területén. Ennek megfelelően sokféle szöveganyaggal foglalkozunk, például: Fordított irodalom és eredeti tibeti nyelvi szövegek. A tibeti buddhista kánon szövegei, Kangyur (bka' 'gyur) és Tengyur (bstan 'gyur) szövegek. Életrajzok, történeti művek, Tantörténetek, szent helyekkel kapcsolatos irodalmi műfajok. Imák, szertartásszövegek széleskörű műfajai, például imák, kívánságimák, magasztalások, felajánlási szövegek (füstfelajánlás, mandalafelajánlás, tormafelajánlás, stb.), vétkek megvallásának szövegei, gurujóga szövegek, hosszú élet imák, érdemszentelések, az egyes iskolák jellegzetes rövid imái, istenségjóga szövegek és egyéb speciális szertartási szövegek. A hagyományos kolostori oktatásban szereplő sokféle szöveganyag. Nagy indiai és tibeti tanítók fő művei (vagy azok részletei), és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Filozófiai szövegek és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Bardo szövegek és imák és a harmadik évfolyamon esetlegesen ezek kommentárjai. Folklorisztikai szövegek pl. tibeti opera; kisepikai prózai műfajok: proverbiumok, találós kérdések, jóslások stb.; líra: népdalok, balladák stb. Egyes esetekben a diákok érdeklődéséhez választott szövegek.	

Alkalmazott oktatási módszerek

A szakszövegolvasás órák megelőző szintjein preparált mondatok, válogatott szövegrészek közös elemzése, fordítása folyt, nyelvtani és terminológiai magyarázatokkal kiegészítve. megalapozva a jelen, következő félévek szakszövegolvasás óráit, ahol már fokozódó hosszúságú és nyelvtani nehézségű, szókincsében, stílusában, mélységében és így értelmezésében is egyre nehezedő, sokféle műfajt átölelő szövegrészletekkel, szövegekkel foglalkozunk.

A kurzuson az erős filológiai alapokon nyugvó fordítói, értelmezői munkának köszönhetően a hallgatók még jobban elmélyítik tudásukat az előző félévek nyelvi tudásában, és tovább gazdagítják a szókincsüket és fordítási technikájukat. A korábban elsajátított nyelvtani és fordítási, terminológiai ismereteiket az új szöveganyagokon begyakorolják, rutint szereznek a szövegek olvasásában, fordításában, a nyelvtani alakok meghatározásában és a szintaktikai elemzésben. A szövegek elemzésén keresztül tapasztalatokat szereznek a ritkábban előforduló, illetve a nehezebben felismerhető nyelvtani alakok használati módjára vonatkozóan, a szótározás, illetve a lábjegyzetelés technikájának elsajátítása során pedig a magyar és angol nyelvű terminológián kívül megismerik a legfontosabb buddhista szakszavak szanszkrit megfelelőit is. Az ismeretek elmélyítése még a kevésbé elméleti jellegű buddhista alapszövegek, ill. a célirányosan válogatott, tartalmilag könnyebb szövegrészletek segítségével történik.

Számonkérési és értékelési rendszere

Félévközi és/vagy félévvégi szóbeli vagy írásbeli beszámoló.

Nappali és esti tagozaton a beszámoló mellett órai aktív részvétel, jelenlét a TVSZ szerint a tagozat előírásainak megfelelően.

Az értékelés kritériumai:

Jeles:

Képes szinte hibátlanul a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban nagyon kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, nagyon kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészletekben is felismeri és megfelelően értelmezi, nagyon kevés hibával.

Önálló szövegfordítás elkészítésére képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében hibát szinte nem ejt.

Jó:

Képes kevés hibával a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, azokban kevés hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben is felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor, kevés hibával.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben is felismeri és megfelelően értelmezi, kevés hibával.

Önálló szövegfordítás elkészítésére képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében kevés hibát ejt.

Közepes:

Több hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Részen elsajátította az órák során megismert buddhista szakszavakat, de azokban több hibát ejt.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben részben felismeri a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, és ezeket részben megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben részben felismeri és részben megfelelően értelmezi.

Önálló szövegfordítás elkészítésére részben vagy jelentősebb hibákkal képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében hibákat ejt.

Elégséges:

Csak számos komoly hibával képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül.

Csak kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben csak kis részben ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket csak kis részben tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben csak kis részben ismeri fel és csak kis részben értelmezi megfelelően.

Önálló szövegfordítás elkészítésére számos jelentősebb hibával képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében számos hibát ejt.

Elégtelen:

Nem képes sok hibával sem a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédeszköz nélkül, csak egyes részekből készült fel.

Csak nagyon kis részben sajátította el az órák során megismert buddhista szakszavakat.

Az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen szókapcsolatokban, szövegekben nem ismeri fel a már elsajátított nyelvtani szerkezeteket, vagy ezeket nem tudja megfelelően értelmezni fordításai elkészítésekor.

A már megismert nyelvtani szerkezeteket és már megismert tibeti nyelvű buddhista terminológiát az évfolyamának megfelelő nehézségű akár ismeretlen tibeti nyelvű szövegrészekben nem ismeri fel vagy ezeket nem értelmezi megfelelően.

Önálló szövegfordítás elkészítésére nem képes az évfolyamának megfelelő hosszúságú és szintű ismeretlen szövegből a szótárak, segédeszközök önálló használatával, azokban a már megismert nyelvtani szerkezetek tekintetében számos súlyos hibát ejt.

Irodalom

Kötelező irodalom:

Az órákon kiadott és használt szöveganyag és jegyzetek.

Ajánlott irodalom:

Bentor, Yael 2013. Classical Tibetan Reader. Selections from Renowned Works with Custom Glossaries. Boston: Wisdom Publications.

Hackett, Paul 2019. Learning Classical Tibetan. A Reader for Translating Buddhist Texts With grammatical annotations and translations. Boulder: Snow Lion.

Rockwell, John, Jr. 1991. A Primer for Classical Literary Tibetan I-II. Barnet: Samadhi Bookstore.

Hodge, Stephen 2009. An Introduction to Classical Tibetan. Bangkok: Orchid Press.

Wilson, Joe B. 2012. Translating Buddhism from Tibetan. Ithaca: Shambhala Publication Inc.

Készségek és kompetenciák

Tudása:

- Képes közepes nehézségű tibeti nyelvű szövegek megértésére, különösen a már megismert műfajok, szövegtípusok esetében.
- A különböző szövegekben felismeri a különböző, változó komplexitású nyelvtani szerkezeteket, és ezeket megfelelően tudja értelmezni fordításai elkészítésekor.
- Rendelkezik a buddhizmus szakkifejezéseinek ismeretével a hagyományos buddhista kanonikus nyelveken egyikén, a tibeti nyelven. Képes ismeretlen tibeti nyelvű szövegekben is a már megismert tibeti nyelvű szakszavak, terminusok felismerésére és értelmezésére.
- A szöveganyaghoz tartozó szótárak, szakszótárak főként angol nyelvűek, ezért az angol nyelv ismerete szükséges, ennek révén járulékosan a hallgatók angol nyelvtudása is fejlődik.
- Rendelkezik azokkal a nyelvi ismeretekkel, melyek révén képes a tibeti buddhista kultúra, a tibeti nyelvű vagy tibetire fordított irodalom, a tibeti buddhizmus iskoláinak és tanítóinak művei, egyéb tibeti irodalom évfolyamának megfelelő szintű szöveg alapú megismerésére és elemzésére.
- Tisztában van a tibeti szöveganyag sokrétűségéből a már megismert műfajokkal, szövegtípusokkal, valamint rajtuk keresztül a tibeti buddhizmus főbb fogalmaival, eszméivel az ezekhez kapcsolódó, a szövegekből megismert szakszavakon keresztül.
- Képes közepesen bonyolult szövegek megértésére, és rutint szerzett a buddhista terminológia kezelésében is.

Képessége:

- A tibeti nyelvben való kezdő/középszintű jártassággal rendelkezik.
- Nyelvi tudatossággal és a forráskritikai készség kialakulásával rendelkezik (a forrásnyelv és az anyanyelv viszonya tekintetében).
- Kezdő/középszinten képes a szentiratok eredeti nyelven való tanulmányozására tibeti nyelven, kezdő/középszintű tibeti szövegolvasási képességgel rendelkezik.
- Képes a félév során átvett tibeti szöveganyag értésére és önálló fordítására segédesszköz nélküli olvasáskor.
- Tájékozódási képességgel rendelkezik a kapcsolódó angol nyelvű szakirodalomban.
- Alkalmas arra, hogy a buddhizmus sajátos fogalomrendszerét a szöveg kontextusában értelmezze. A tibeti buddhizmus jellegzetességeiben, főbb eszméiben és fogalmaiban, valamint az azokkal kapcsolatos terminológia értelmezésében való középszintű jártassággal rendelkezik.

- Jártas a szótárkezelésben, megérti és használja szakterületének online és nyomtatott szakirodalmát, a fordításhoz szükséges segédanyagokat magyar és idegen (elsősorban angol) nyelven. Rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

- Rendelkezik a következő képességekkel: szakmai együttműködés készsége, közös projektben részvétel képessége.

Attitűdje:

- Nyitott a buddhizmus átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására a tibeti nyelvi készségeinek és tudásának, fordítási és értelmezési képességeinek felhasználásával.

- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

Autonómiája és felelőssége:

- A buddhizmus interpretációjában, a tanok átadásában felelősen jár el, melyhez tibeti nyelvi készségeit és tudását, fordítási és értelmezési képességeit felelősen használja fel, a szótárak, terminológiai szótárak, szakirodalom és segédanyagok összességét ennek a célnak megfelelően széleskörűen alkalmazza.

Tantárgy felelőse: Dr. Kuzder Rita, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Majer Zsuzsa, PhD

